

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

هزار واژه زیست‌شناسی

۱

مجموعه واژه‌های زیست‌شناسی عمومی، علوم گیاهی،
علوم جانوری، ژن‌شناسی، پروتگان‌شناسی، میکروب‌شناسی

برگرفته از
فرهنگ واژه‌های مصوب
فرهنگستان زبان و ادب فارسی

۱۳۸۹-۱۳۷۶

گروه واژه‌گزینی

Islamic Republic of Iran

**The Academy of Persian
Language and Literature**

A Collection of Biology Terms

1

**General Biology, Plant Sciences,
Animal Sciences, Genetics, Proteomics,
Microbiology Terms**

extracted from
**Dictionary of Approved
Terms by the Academy of
Persian Language and Literature**

1997-2011

Terminology Department

۸	۰۲۵
۵	۲۴

فرهنگ تالیفات آذربایجان

گروه واژه‌گزینی

۱

هزارواژه زیست‌شناسی

۴۱۷-

اسکن شد

هزار واژه زیست‌شناسی

(۱)

مجموعه هزارواژه‌ها

۱

هزارواژه زیست‌شناسی

(۱)

مجموعه واژه‌های زیست‌شناسی عمومی،

علوم گیاهی، علوم جانوری، ژن‌شناسی،

پروتئین‌شناسی، میکروب‌شناسی

برگرفته از فرهنگ واژه‌های مصوب

فرهنگستان زبان و ادب فارسی ۱۳۷۶-۱۳۸۹

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

گروه واژه‌گزینی

نشر آثار / تهران ۱۳۹۰

هزارواژه زیست‌شناسی (۱)

تدوین و ویرایش و حروف‌نگاری: گروه واژه‌گزینی

مدیر فنی چاپ: حمید دمیرچی

طراح جلد: حسین میرزاحسینی

چاپ اول: ۱۳۹۰

شماره: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۴۰۰۰۰ ریال

چاپ و صحافی: کاوا

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۴۳-۱۴-۹

ISBN: 978-600-6143-14-9

نشانی: تهران، بزرگراه شهید حقانی، بعد از ایستگاه مترو،

مجموعه فرهنگستان‌ها، فرهنگستان زبان و ادب فارسی

صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۶۳۹۴

تلفن: ۸۸۶۴۲۳۳۹-۴۸ (۰۲۱)؛ دورنگار: ۸۸۶۴۲۵۰۰ (۰۲۱)

وب‌گاه: .persianacademy.ir

حق چاپ محفوظ است.

فهرست‌نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

فروست

شابک

وضعیت فهرست‌نویسی

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

شناسه افزوده

رده‌بندی کنگره

رده‌بندی دیویی

شماره کتاب‌شناسی ملی

فرهنگستان زبان و ادب فارسی. گروه واژه‌گزینی

هزارواژه زیست‌شناسی: مجموعه واژه‌های زیست‌شناسی عمومی، علوم

گیاهی... برگرفته از فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی

۱۳۷۶-۱۳۸۹ / فرهنگستان زبان و ادب فارسی، گروه واژه‌گزینی

تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی، نشر آثار، ۱۳۹۰-

ج.

فرهنگستان زبان و ادب فارسی؛ ۹۰. مجموعه هزارواژه‌ها؛ ۲.

۱۴۰۰۰۰ ریال؛ ج. ۱ ۹-14-600-978:

فیفا

فارسی -- واژه‌های جدید -- زیست‌شناسی

زیست‌شناسی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی

زیست‌شناسی -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی

زبان انگلیسی -- واژه‌نامه‌ها -- فارسی

فارسی -- واژه‌نامه‌ها -- انگلیسی

فرهنگستان زبان و ادب فارسی. گروه نشر آثار

QH۳۰۲/۵/ف۴۶۴ ۱۳۹۰

۵۷۰/۳

۲۶۵۸۰۷۱

فهرست مطالب

هفت	پیشگفتار
نه	مقدمه
سیزده	همکاران علمی
شانزده	نشانه‌های اختصاری
۱-۲۴۷	فرهنگ واژه‌های مصوّب زیست‌شناسی به ترتیب الفبای فارسی
1-66	فهرست واژه‌ها به ترتیب الفبای لاتینی
67-127	فهرست واژه‌ها بر اساس گروه یا شاخه به ترتیب الفبای لاتینی

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار

هزارواژه نام عمومی فرهنگهایی تخصصی است که از سوی فرهنگستان زبان و ادب فارسی منتشر می‌شود. ممارست طولانی در کار واژه‌گزینی که به یافتن و ساختن دهها هزار واژه فارسی در برابر لغات و اصطلاحات بیگانه انجامیده است، گروه واژه‌گزینی را قادر ساخته تا دفترهایی حاوی هزار واژه مصوّب در بعضی از رشته‌های علمی انتشار دهد.

امید است انتشار این دفترها دسترسی استادان و پژوهشگران و نویسندگان و مترجمان هر رشته را به معادلهای فارسی و لغات و اصطلاحات بیگانه همان رشته آسان‌تر سازد و الگویی به دست آنان دهد تا خود نیز به همین سبک و سیاق واژه‌گزینی کنند. همچنین امید است با انتشار هزارواژه‌ها، پاسداری از زبان فارسی در عرصه علم و فناوری و اهتمام به یافتن معادلهای فارسی به صورت یک فرهنگ درآید تا همگان به یاری فرهنگستان بشتابند.

فرهنگستان آرزومند است روزی فرارسد که زبان فارسی، زبان علم شود و این آرزوی محالی نیست. بی‌گمان اگر بخواهیم می‌توانیم، چنانکه تاکنون، خواسته‌ایم و توانسته‌ایم.

غلامعلی حدادعادل
رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی
و مدیر گروه واژه‌گزینی
آذر نود

مقدمه

گروه واژه‌گزینی در طول شانزده سال فعالیت خود نزدیک به سی هزار واژه را در حوزه‌های مختلف علمی به تصویب رسانده است. در طی این سالها متخصصان بسیاری با گروه همکاری داشته‌اند که در بعضی از حوزه‌ها این همکاری همچنان ادامه دارد. در این مدت تعداد واژه‌های مصوب برخی از گروه‌های تخصصی از مرز هزار واژه فراتر رفت و تدوین فرهنگهای موضوعی واژه‌های مصوب در این حوزه‌ها ضروری می‌نمود. از این رو، گروه واژه‌گزینی در صدد برآمد تا فرهنگهایی موضوعی با عنوان **هزارواژه** تدوین و به جامعه علمی عرضه کند. نخستین فرهنگ **هزارواژه** در برخی حوزه‌ها شامل بیش از این تعداد واژه است، زیرا حاصل چند سال تلاش گروه‌های واژه‌گزینی تخصصی است که اکنون در یک مجلد منتشر می‌شود. گروه واژه‌گزینی بنا دارد از این پس، با تصویب شدن هر هزار واژه در یک حوزه، فرهنگ آن را منتشر کند. شیوه کار واژه‌گزینی در فرهنگستان در مقدمه دفترهای مختلف فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان توضیح داده شده و در دفترک اصول و ضوابط واژه‌گزینی نیز شرح داده شده است.

همان‌طور که در فرهنگهای واژه‌های مصوب فرهنگستان ذکر شده است، واژه‌های مصوب مندرج در هر فرهنگ در زمان انتشار، مصوب مقدماتی تلقی می‌شوند و برای مدت تعیین شده از سوی شورای عالی فرهنگستان به مؤسسات و مراکز دولتی ابلاغ می‌شوند. واژه‌های فرهنگ حاضر نیز هنوز به تصویب نهایی نرسیده است و چنانچه تا پایان شهریور ۱۳۹۱، که زمان مقرر برخی از آنها به اتمام می‌رسد، پیشنهاد بهتری از سوی متخصصان و صاحب‌نظران عرضه شود، فرصت بررسی و تغییر

آنها وجود دارد. امیدواریم اهل فن، با راهنمایی‌ها و پیشنهادهای خود ما را در این راه یاری دهند.

ذکر چند نکته در مورد این فرهنگ ضروری است. اختصاص واژه‌ها به گروه‌های تخصصی مندرج در این فرهنگ بر اساس روند تشکیل گروه‌ها و زمان بررسی واژه‌ها در مقاطع مختلف بوده است. از این رو، بسیاری از واژه‌هایی که تحت عنوان زیست‌شناسی عمومی ذکر شده ممکن است، به عنوان مثال، به شاخه گیاهی یا ژن‌شناسی مربوط باشد، ولی از آنجاکه در زمان بررسی آنها گروه‌های ذی‌ربط در فرهنگستان تشکیل نشده بود، این واژه‌ها در گروه عمومی زیست‌شناسی بررسی شد. همچنین، برای افزایش بهره‌وری و صرفه‌جویی در وقت و هزینه، معمولاً واژه‌های مشترک چند حوزه مرتبط فقط از طریق یکی از گروه‌های تخصصی در شورای واژه‌گزینی مطرح می‌شود و در فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان با برچسب همه گروه‌های مرتبط می‌آید. این واژه‌ها در فرهنگ‌های موضوعی هریک از این گروه‌ها به تنهایی نیز درج می‌شود. به عنوان نمونه، واژه‌های ژنگان، بهنژادی، ناقل بیانی، ژنوم‌شناسی، تثبیت ژن و چندین واژه دیگر مربوط به ژن‌شناسی به همت گروه کشاورزی، شاخه زراعت و اصلاح نباتات در شورا مطرح شده، ولی به جهت اشتراک با گروه ژن‌شناسی در فرهنگ حاضر در مجموعه واژه‌های ژن‌شناسی ذکر شده است و مسلماً در مجموعه مربوط به گروه کشاورزی نیز درج خواهد شد. نکته پایانی اینکه گروه برون‌پذیر میکرب‌شناسی، گروهی زیر نظر انجمن میکرب‌شناسی مرتبط با وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است و بنا دارد به میکرب‌شناسی در حوزه علم پزشکی بپردازد، اما برای بررسی این دسته واژه‌ها لازم است ابتدا واژه‌های مقدماتی و مشترک با میکرب‌شناسی در حوزه زیست‌شناسی را بررسی کند. واژه‌های مندرج در این فرهنگ از واژه‌های حوزه زیست‌شناسی است و در نتیجه فقط در مجموعه زیست‌شناسی آمده و در مجموعه پزشکی ذکر نشده است.

فرهنگستان در برابر برخی از واژه‌های بیگانه، با پذیرفتن لفظ بیگانه، یک برابر نهاد فارسی نیز در کنار آن به تصویب رسانده است، به این امید که این معادل فارسی به تدریج جای لفظ بیگانه را بگیرد. برخی از

حوزه‌های علمی واژه فارسی را پذیرفته‌اند و برخی همچنان اصرار بر به کار بردن لفظ بیگانه دارند. در مواردی که لفظ فارسی پذیرفته شده است، در تعریفها صرفاً همان معادل به کار رفته و در مواردی که نپذیرفته‌اند، لفظ بیگانه در کنار لفظ فارسی آمده و با خط مورب از هم جدا شده‌اند. همکارانی که نام آنها در فهرست همکاران علمی فرهنگستان آمده است در تصویب همه واژه‌ها مشارکت نداشته‌اند، اما از آنجاکه واژه‌ها از دفتر اول تا پایان دفتر هشتم در یک جا گرد آمده است، لازم دیده شد نام تمامی کسانی که با ما در مقاطع مختلف همکاری داشته‌اند در کنار هم ذکر شود. استادان و همکاران ما در شوراهای هماهنگی در هماهنگی و یکدست کردن واژه‌های هر حوزه زحمات بسیاری متقبل شده‌اند که به دلیل تنوع این شوراها از ذکر نام ایشان خودداری شده است. این استادان هریک نماینده یک گروه تخصصی هستند و نام آنها در ردیف اعضای گروه‌های تخصصی ذکر شده است.

در واژه‌گزینی برای واژه‌های فرهنگ حاضر همه همکاران گروه واژه‌گزینی در طی سالهای گذشته همکاری داشته‌اند که از آنها سپاسگزاری می‌نماید. حاصل کار آنها به همت همکاران بخش تدوین و حروف‌نگاری گروه واژه‌گزینی مدون شده است که خالصانه و صمیمانه با ما همکاری کردند و جا دارد در اینجا از ایشان قدردانی شود: آقای مهدی حریری که مسئولیت واحد تدوین فرهنگ و سروراستاری فرهنگهای مصوب فرهنگستان بر عهده ایشان است و با تجربه و دقت و دانش خود ما را یاری کردند؛ آقای محمدرضا پارسایار نیز در تدوین و ویرایش سه دفتر در سالهای گذشته همکار و همراه ما بوده‌اند؛ خانمها لیدا خیمر، مینا سعادت و گیتی قریب، همکاران دقیق و دلسوز واحد تدوین، که زحمت ویراستاری فنی و نمونه‌خوانی فرهنگها را بر عهده داشته‌اند و نیز خانم عفت امانی که در چند ماه اخیر به گروه تدوین پیوستند و در ویرایش زبانی و فنی تعریفها صمیمانه با ما همکاری کردند، همچنین همکاران ما در بخش حروف‌نگاری خانمها مهدیه برآبادی، معصومه حیدری، اکرم زرمحمدی، زهرا ساقی‌شیویاری، لیدا محمدی، مهناز مسیبی که با صبر و حوصله در حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی فرهنگهای مصوب زحمات فراوانی را تقبل کردند. ویرایش

فنی و حروف‌نگاری فرهنگ حاضر با تلاش و همکاری خانمها لیدا خیمّر و اکرم زرمحمدی صورت گرفته است که جا دارد جداگانه از ایشان تشکر شود.

در پایان سپاس خود را از پژوهشگر ارشد گروه واژه‌گزینی، خانم فرزانه سخایی ابراز می‌دارد که با وجود مسئولیتهای فراوانی که در گروه واژه‌گزینی بر عهده دارند، در تفکیک رایانه‌ای واژه‌های مصوب دفترهای هشت‌گانه و تنظیم فرهنگ حاضر از هیچ فداکاری دریغ نکردند. امید است با تمهیداتی که صورت گرفته است بتوانیم چندین فرهنگ هزارواژه در حوزه‌های مختلف در هر سال به جامعه علمی کشور عرضه کنیم.

گروه واژه‌گزینی
آذر نود

همکاران علمی

اعضای پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی (شورای فرهنگستان):
استاد عبدالمحمد آیتی، دکتر حسن انوری، دکتر نصرالله پورجوادی، دکتر
یدالله ثمره، دکتر حسن حبیبی، دکتر غلامعلی حدادعادل (رئیس
فرهنگستان)، استاد بهاءالدین خرمشاهی، دکتر محمد دبیرمقدم، دکتر
حسن رضائی باغبیدی، دکتر علی رواقی، دکتر بهمن سرکاراتی، استاد
اسماعیل سعادت، استاد احمد سمیعی (گیلانی)، دکتر علی اشرف صادقی،
دکتر محمود عابدی، استاد کامران فانی، دکتر بدرالزمان قریب، دکتر
فتح الله مجتبائی، دکتر مهدی محقق، استاد هوشنگ مرادی کرمانی، دکتر
حسین معصومی همدانی، دکتر محمدعلی موحد، استاد ابوالحسن نجفی،
دکتر سلیم نیساری، دکتر محمدجعفر یاحقی

اعضای شوراها و واژه‌گزینی:

اعضای پیوسته: مرحوم استاد احمد آرام*، دکتر منوچهر امیری*، دکتر
یدالله ثمره، دکتر حسن حبیبی، دکتر غلامعلی حدادعادل، مرحوم دکتر
جواد حدیدی، استاد بهاءالدین خرمشاهی، مرحوم دکتر محمد

* در حال حاضر با گروه واژه‌گزینی همکاری ندارند.

خوانساری، دکتر علی رواقی*، دکتر بهمن سرکاراتی*، استاد اسماعیل سعادت، استاد احمد سمیعی (گیلانی)، دکتر علی‌اشرف صادقی، استاد کامران فانی، استاد هوشنگ مرادی کرمانی، دکتر حسین معصومی همدانی، مرحوم دکتر مصطفی مقربی، استاد ابوالحسن نجفی، دکتر سلیم نیساری

سایر اعضا: دکتر ژاله آموزگار (عضو وابسته فرهنگستان)، دکتر حسن ابراهیم‌زاده*، دکتر محمدابراهیم ابوکاظمی، مهندس محمدرضا افضلی، مهندس محمدرضا بهاری، نسرین پرویزی، مصطفی کمال پورتراب، دکتر علی پورجواد، دکتر عباس حرّی (عضو وابسته فرهنگستان)، مرحوم دکتر هاراطون داویدیان، دکتر علی درزی*، دکتر محمدتقی راشدمحصل، دکتر مهدی رحیمیان*، دکتر هوشنگ رهنما (عضو وابسته فرهنگستان)، دکتر زهره زرشناس، دکتر حسین سامعی*، دکتر قطب‌الدین صادقی، دکتر علاءالدین طباطبایی (عضو وابسته فرهنگستان)، دکتر لطیف کاشیگر (عضو وابسته فرهنگستان)، سیامک کاظمی، مهندس علی کافی، دکتر ایران کلباسی، دکتر رضا منصوری (عضو وابسته فرهنگستان)، دکتر مهشید میرفخرایی، دکتر شهین نعمت‌زاده، ابراهیم نقیب‌زاده مشایخ، دکتر اسماعیل یزدی

هیئت فنی: نسرین پرویزی (معاون گروه)، دکتر سیدمهدی سمائی، دکتر علاءالدین طباطبایی، دکتر شهین نعمت‌زاده (مشاوران گروه)

مسئول تدوین فرهنگ و سرویراستار: مهدی حریری

پژوهشگران گروه واژه‌گزینی: مژگان اجدادی، مهنوش تهرانی (نماینده فرهنگستان در چند گروه و شورای هماهنگی تا سال ۱۳۸۵)، مهدی حریری، دکتر سعید حسامی تَکَلّو، سهیلا حیدری، فرشید سمائی (نماینده فرهنگستان در چند گروه و شورای هماهنگی از ۱۳۸۵ تا سال ۱۳۸۹)، الهام شمسایی*، محمود ظریف (نماینده فرهنگستان در چند گروه و شورای هماهنگی از ۱۳۸۸)، دکتر رضا عطاریان، مهرآذر فارسی، عاطفه قنبری، سمانه ملک‌خانی، شکوه‌السادات میرفارسی (نماینده فرهنگستان در شورای هماهنگی از ۱۳۸۵)

اعضای گروه‌های تخصصی:

زیست‌شناسی عمومی (از سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۷): دکتر حسن ابراهیم زاده*، دکتر پروین رستمی، دکتر شایسته سپهر*، دکتر علی فرازمند، دکتر محمود کرمی*، دکتر وحید نیکنام

علوم گیاهی (از سال ۱۳۸۸): دکتر شاهین زارع، دکتر محمد صانعی، دکتر مرتضی عطری، دکتر فرخ قهرمانی‌نژاد، دکتر ولی الله مظفریان، دکتر علی اصغر معصومی، دکتر وحید نیکنام

علوم جانوری (از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۶): دکتر حسن ابراهیم زاده*، دکتر جمشید درویش، دکتر پروین رستمی، دکتر شایسته سپهر*، دکتر علی فرازمند، دکتر محمود کرمی*، دکتر وحید نیکنام

ژن‌شناسی (از سال ۱۳۸۸): دکتر علی‌رضا زمردی‌پور، دکتر سارا غروی، دکتر علی فرازمند، دکتر پرویز وجدانی، دکتر رحیم هنرنژاد

پروتگان‌شناسی (برون‌پذیر، از سال ۱۳۸۸): دکتر سعید حسامی تگلو، دکتر مصطفی رضایی طاویرانی، دکتر سیدعبدالرضا مرتضوی طباطبایی، دکتر سیدحسن مقدم‌نیا

میکروب‌شناسی (برون‌پذیر، از سال ۱۳۸۸): دکتر هرمزد اورمزدی، دکتر غلامرضا ایراجیان، دکتر حوریه سلیمان‌جاهی، دکتر مسعود شریفی، دکتر محمد مهدی فیض‌آبادی، دکتر اکبر میرصالحیان

همکاران فنی

ویراستار فنی: لیدا خیمر
حروف‌نگار و صفحه‌آرا: اکرم زرمحمدی

نشانه‌های اختصاری

توضیح	☞	زیست‌شناسی عمومی	[عمومی]
کارگروه برون‌پذیر	←	علوم جانوری	[جانوری]
صورت اختصاری	اختـ.	علوم گیاهی	[گیاهی]
مترادف	متـ.	ژن‌شناسی	[ژن]
صورت اختصاری واژه بیگانه	abbr.	پروتئان‌شناسی	[پروتئان]
مترادف واژه بیگانه	syn.	میکروب‌شناسی	[میکروب]
صورت کامل	f./f.		
فرانسه	(fr.)		

فرهنگ واژه‌های مصوّب زیست‌شناسی

به ترتیب الفبای فارسی

آ، ا

تقریباً مدور که دو طرف سرش زرد
نخودی است

آبچلیک نوکقاشقی کوتوله

Eurynorhynchus pygmeus

جانوری گونه‌ای از تیره آبچلیکیان و
راسته سلیم‌سانان با منقار کاردک‌مانند
یا قاشقی

Scolopacidae آبچلیکیان

جانوری تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان با
جثه کوچک یا متوسط و پاهای کوتاه
یا بلند

آبکش ← بافت آبکش

secondary phloem آبکش پسین

اکبر| آبکش به وجود آمده از بُن‌لاد
آوندی در گیاهانی که رشد پسین دارند

Cetacea آب‌بازسانان

جانوری پستانداران دریایی که بدنی
ساده دارند و چشم‌هایشان در دو
طرف سر قرار دارد و به جای مو
دارای زیرپوست غنی از چربی‌اند و
از نظر ریختی و اندازه بدن با یکدیگر
بسیار متفاوت‌اند

آبچلیک سبزخالداری

Tringa guttifer

جانوری گونه‌ای از آبچلیکیان و راسته
سلیم‌سانان با لکه‌های یکنواخت و
سنگفرش‌مانند بر روی بال‌ها که در نور
آفتاب سبز دیده می‌شود

آبچلیک شن‌کاو سینه‌نخودی

Tryngites subruficollis

جانوری گونه‌ای از تیره آبچلیکیان و
راسته سلیم‌سانان با بدن کوچک و سر

آبکش نخستین

primary phloem

| اکیمرا | آبکش به وجود آمده از پیش‌بُن‌لاد

در پیکر نخستین گیاه

| اکیمرا | هر ریزآرایه‌ای که پپتیدها یا پروتئینها در حالت طبیعی به‌طور ثابت بر روی آن قرار می‌گیرند

آزادگرده‌افشان

open pollinated

| اکیمرا | ویژگی گل یا گیاهی که باروری

آن به‌طور طبیعی صورت می‌گیرد

آرایش حبه

domain arrangement

| اکیمرا | تعداد و نحوه قرار گرفتن

حبه‌ها در یک پروتئین معین

آزادگرده‌افشانی

open pollination

| اکیمرا | گرده‌افشانی ناشی از انتشار آزاد

یا طبیعی گرده در میان گیاهان یک گونه

taxon

آرایه

| اکیمرا | هریک از سطوح نامگذاری شده

در رده‌بندی موجودات زنده

آرایه پروتئین

← تراشه پروتئین

Azollaceae

آزیریان

| اکیمرا | تیره‌ای از سرخس‌سانان آبی

که پهنکهای آنها تقسیمات زیادی دارد

genome array

آرایه ژنگان

| اکیمرا | کل ژنگان موجود زنده که

به‌صورت قطعات جدا از هم و منظم بر

روی یک بستر در کنار یکدیگر قرار

می‌گیرند

axon

آسه

| اکیمرا | زائیده یا رشته عصبی استوانه‌ای

بلندی که تکان عصبی را از جسم

یاخته‌ای در یک جهت به بیرون هدایت

می‌کند

genome chip

مت. تراشه ژنگانی

taxonomy

آرایه‌شناسی

| اکیمرا | رده‌بندی موجودات زنده برای

شناسایی و توصیف و نامگذاری آنها

initiation

آغازش

| اکیمرا | ۱. نخستین واکنش برای ساخت

یک ترکیب، به‌ویژه مولکول بسپاری ۲.

نخستین مرحله هم‌تاسازی یا

رونویسی یا ترجمه

آرایه کارکرد پروتئین

protein function array

root primordium آغازگاه ریشه ← رمزه آغازش

اکیمرا | ابتدایی‌ترین ساختار در مرحله
نمو ریشه

Primordia آغازها ← عنصر آغازگر

اکیمرا | ابتدایی‌ترین ساختارها در مراحل
اولیه نمو

آغازگر^۱ ← عنصر آغازگر

Sambucus آقطی ← رمزه آغازش

اکیمرا | سرده‌ای از آقطیان با حدود ده
گونه عمدتاً درختچه‌ای یا درختی کوتاه
که اغلب گونه‌های آن بومی جنگلهای
معتدل یا نیمه‌گرمسیری هر دو نیمکره
زمین هستند؛ این گیاهان به دلیل
داشتن درختچه‌های زینتی و گیاهان
جنگلی و میوه‌های بسته از اهمیت
خاصی برخوردارند

primer آغازگر^۳ ← رمزه آغازش

اکیمرا | کوتاهی کوتاهی از رِنا که نقطه
شروع هم‌تاسازی بنا را تعیین می‌کند

primordium آغازه ← رمزه آغازش

اکیمرا | اندام یا یاخته یا گروهی از
یاخته‌های تمایز یافته در اولین مرحله
نمو

Caprifoliaceae آقطیان ← رمزه آغازش

اکیمرا | تیره‌ای از خواجه‌باشی‌سانان،
به صورت علفی یا درختچه‌ای، دارای
گل‌های دوتایی بر روی دمگل بلند

Primordial آغازه‌ای ← رمزه آغازش

اکیمرا | مربوط به آغازه

Ranunculus آلاله ← رمزه آغازش

اکیمرا | سرده‌ای بزرگ از آلاله‌ایان با
حدود ۶۰۰ گونه غالباً علفی چندساله یا
گاهی یک یا دوساله که دارای گل‌های
زرد براق یا سفید یا به‌ندرت قرمز
هستند

leaf primordium آغازه برگ ← رمزه آغازش

اکیمرا | ابتدایی‌ترین ساختار در مرحله
نمو برگ

bud primordium آغازه جوانه ← رمزه آغازش

اکیمرا | ابتدایی‌ترین ساختار در مرحله
نمو جوانه

organotrophy	آلی پروردگی	Ranunculaceae	آلاتایان
اعموماً فرایندی که در آن اندامگان انرژی مورد نیاز خود را از دگرگشت مواد آلی تأمین می‌کند		اکه‌ما تیره‌ای از آلاتسانان اغلب علفی با حدود ۶۲ سرده و ۲۲۵۲ گونه که به‌طور گسترده‌ای در تمام نواحی معتدل و نیمه‌گرمسیری پراکنده‌اند؛ برگهای آنها معمولاً متناوب و ساده یا منقسم با قاعده‌ای غلاف‌مانند و گلپایشان دارای تقارن شعاعی یا نامنظم است و معمولاً دو تا پنج کاسبرگ و گلبرگ جدا از هم دارد، اما گاهی تعداد گلبرگها بی‌شمار است؛ مادگی و پرچمپایشان نیز معمولاً بی‌شمار و همیشه از قطعات مجزا تشکیل شده است	
mixotroph	آمیزه پرورد ^۱	آلاتسانان Ranunculales	
اعموماً اندامگانی که برای رشد خود به ترکیبی از مواد آلی و معدنی نیاز دارد		اکه‌ما راسته‌ای از دولپه‌ایهای علفی با هشت تیره و حدود ۳۲۰۰ گونه که کاسبرگ اغلب آنها بیش از دو تا و پرچمپایشان زیاد و برچه‌های آنها جدا از هم و گرده‌های آنها سه‌دریچه‌ای است	
mixotrophic	آمیزه پرورد ^۲	آلی پرورد ^۱ organotroph	
اعموماً ویژگی اندامگانی که برای رشد خود به ترکیبی از مواد آلی و معدنی نیاز دارد		اعموماً اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از دگرگشت مواد آلی تأمین می‌کند	
mixotrophy	آمیزه پروردگی	آلی پرورد ^۲ organotrophic	
اعموماً فرایند رشد اندامگان با استفاده از ترکیب مواد آلی و مواد معدنی		اعموماً ویژگی اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از دگرگشت مواد آلی تأمین می‌کند	
chimerism	آمیزیگی	آمیزه chimera	
از آمیختگی یاخته‌ها یا مولکولهای دنا و پروتئینهایی با خاستگاههای ژنی متفاوت		از موجود زنده یا بافت یا مولکولی که از ترکیب اجزایی با خاستگاههای ژنی متفاوت به وجود آمده باشد	

اکیما را نوعی میوه چاک‌بر حاصل دو
برچه پیوسته که پس از رسیدن به دو
واحد یک‌دانه‌ای تقسیم می‌شود

آنورت ← بزرگ‌سرخرگ

آنورتی ← بزرگ‌سرخرگی

آبربارزیت ← بیش‌بارزیت

آبرگونه superspecies

اسمرا گروهی از گونه‌هایی با نیای
مشترک و زادگاه‌های متفاوت که
تفاوت ریختی آنها بیش از آن است که
بتوان آنها را در یک گونه جای داد

آبرگونه‌ای superspecific

اسمرا مربوط به آبرگونه

آبیراهی فام‌تنی

chromosome aberration,
chromosomal aberration

اثران وضعیتی غیرطبیعی فام‌تن‌ها
از لحاظ تعداد یا ساختار

اثرانگشت اجزا

peptide fragmentation
fingerprint, PFF

اثر پروتئان الگوی خاصی از اجزای یک
انگشت‌نگاره پپتیدی

Ananas آناناس

اکیما را سرده‌ای از آناناسیان با گیاهان
بارده که بومی مناطق گرمسیری و
نیمه‌گرمسیری امریکاست، اما در دیگر
مناطق نیز دیده می‌شود؛ براساس
مطالعات زیست‌شناسی مولکولی جدید
این سرده فقط یک گونه دارد

Bromeliaceae آناناسیان

اکیما را تیره‌ای از چمن‌سانان به‌صورت
علفی چندساله و به‌ندرت درختچه‌ای و
دارای برگ‌های رنگی

آنزیم ویژه‌بر

← درون‌نوکلئاز ویژه‌بر

Vessel آوند چوبی

اکیما را لوله‌ممتد عمودی در برخی گیاهان
که از یاخته‌های نسبتاً پیشرفته‌نای‌مانند
تشکیل شده است و شیره خام در آن
جریان دارد
منه چوب‌آوند

Tracheophytes آوندداران

اکیما را گروهی از گیاهان خشکی‌زی که
دارای سامانه آوندی برای هدایت شیره
خام و پرورده‌اند

Vascular plants منه گیاهان آوندی

cremocarp آویزبر

اثر انگشت پروتگان

proteomic fingerprint

ا- پروتگان| الگویی از پروتئینها که نشانگر وضعیت خاصی در سامانه زیستی است

اثنی عشر ← دوازدهه

اردک بلوطی غواص

Aythya nyroca

ا- باوری| گونه‌ای از تیره اردکیان و راسته غازسانان که زیر دم آن کاملاً سفید است و جنس نر آن بدنی خرمایی تیره با چشمهایی سفید دارد

اردک خالدار استلر

Polysticta stelleri

ا- باوری| گونه‌ای از تیره اردکیان و راسته غازسانان با جثه‌ای نسبتاً کوچک و منقاری کوچک با قاعده ضخیم و نسبتاً خمیده

اردک دم‌باریک سرسفید

Oxyura leucocephala

ا- باوری| گونه‌ای از تیره اردکیان و راسته غازسانان با جثه متوسط، گردن کوتاه، منقار بزرگ و دم‌بلند و محکم که دمش را بر روی آب بالانگه می‌دارد

اردک مرمری نوک‌باریک

Marmaronetta angustirostris

ا- باوری| گونه‌ای از تیره اردکیان و راسته غازسانان که پره‌ای زینتی‌اش عموماً قهوه‌ای مایل به خاکستری در زمینه سفید است که به آن جلوه‌ای مانند سنگ مرمر می‌دهد

اختر

Canna

ا- باور| تنها سرده اختریان با حدود ۵۰ گونه که بومی مناطق جنوبی امریکای شمالی است

اخترک

aster,

cytaster, kinosphere

ا- باور| ساختاری ستاره‌شکل مرکب از ریزلوله‌ها که در طی تقسیم رشتمانی، میان‌تن و اخترگوی را احاطه می‌کند

اخترگوی

astrosphere,

astral sphere

ا- باور| بخش مرکزی ریزاختر به استثنای رشته‌های پیرامون آن

اختریان

Cannaceae

ا- باور| گیاهانی چندساله و دارای زمین‌ساقه با برگهای قاعده‌ای به هم پیچیده که به شکل ساقه‌ای راست و کاذب درآمده‌اند

اکیما | تیره‌ای از ازمک‌کیان بالارونده
چوبی یا خاردار با ۳۰۰ تا ۳۵۰ گونه که
در نواحی معتدل و گرمسیری و
نیمه گرمسیری می‌روند

Smilacaceae ازمک‌کیان

اکیما | تیره‌ای از سوسن‌سانان علفی یا
بالارونده چوبی، دارای زمین‌ساقه با
سه سرده و حدود ۳۷۰ گونه و برگ‌های
ساده با آرایش متناوب و گاهی با بافت
چرمی که ساقه و حاشیه برگ‌های آنها
اغلب تیغ‌دار و گل‌آذین آنها چتری است

آسبک ← آسبک مغز

hippocampus آسبک مغز

اکیما | قسمتی از دستگاه کناره‌ای مغز
که مرکز یادگیری است
مت. آسبک

hippocampal آسبکی

اکیما | مربوط به آسبک مغز

Schilbeidae اسبله ایان

اکیما | تیره‌ای از راسته گربه‌ماهی‌سانان
که دارای زائده‌های حسگر سیل شکل
هستند و عموماً در آب‌های شیرین زندگی
می‌کنند

Anatidae اردکیان

اکیما | تیره‌ای از راسته غازسانان با
جثه متوسط تا بزرگ و عمدتاً به رنگ
قهوه‌ای یا سفید یا سیاه یا سبز براق
که بدنی قوی و کوتاه و عریض و
منقاری مسطح دارند

Cercis ارغوان

اکیما | سرده‌ای از ارغوانیان درختچه‌ای
بلند یا درختی کوتاه خزان‌دار با شش
تا ده گونه بومی امریکای شمالی و
اروپای جنوبی و آسیا که به دلیل
داشتن گل‌های بهاره زیبا فراوان کشت
می‌شوند: برگ‌های ساده و دایره‌ای یا
قلبی شکل این گیاهان و همچنین گل‌های
ارغوانی آنها که در اوایل بهار بر روی
ساقه‌های برهنه و بدون برگ ظاهر
می‌شود از ویژگی‌های بارز آنهاست

Caesalpinaceae ارغوانیان

اکیما | تیره‌ای از باقلاسانان، به شکل
درخت و درختچه، با گل‌های نامنظم و
به‌ندرت منظم و ده پرچم مجزا

Ephedraceae ارمکیان

اکیما | تیره‌ای از بازدانگان که ظاهری
جارو مانند و برگ‌های تحلیل‌رفته و
برچه‌های نیمه بسته دارند

Smilax ازمک

- Asclepiadaceae** **استبرقیان**
 اکیمرا | تیره‌ای از گل‌سپاسی‌سانان به شکل درختچه و بالارونده، دارای شیرابه و جام گل پیوسته منظم
- Equidae** **اسبیان**
 اکیمرا | تیره‌ای گیاهخوار از فرسوسانان با قامت متوسط و پا و دم دراز که سمهای آن یک انگشت دارد و موهای بدنش کوتاه است
- Reseda** **اسپرک**
 اکیمرا | سرده‌ای علفی و درختچه‌ای از اسپرکیان با حدود ۶۰ گونه که بومی اروپا و شمال آفریقا و بخشهایی از آسیا هستند، اما در جاهای دیگر نیز پراکندگی گسترده‌ای دارند؛ چندین گونه آن از گیاهان باغی معروف است
- Resedaceae** **اسپرکیان**
 اکیمرا | تیره‌ای از کلم‌سانان با شش سرده و ۷۰ گونه، شامل گیاهان غالباً علفی یک‌ساله یا دوساله یا چندساله که در نواحی معتدل تا نیمه‌گرمسیری اروپا و غرب آسیا و نیز در خاورمیانه و آمریکای شمالی و آفریقای جنوبی پراکنده‌اند
- Calotropis** **استبرق**
 اکیمرا | سرده‌ای از استبرقیان شیرابه‌دار که در مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند؛ گل‌های آنها معطر است و در برخی از کشورهای جنوب شرقی آسیا از آنها دسته‌گل درست می‌کنند
- skeleton** **استخوان‌بندی**
 اکیمرا | داربست یا چارچوبی از استخوانهای مربوط به هم که به بدن جانوران شکل می‌بخشد
 مت. استخوانگان
- اسفنجانگان ← استخوان‌بندی**
- Spinacia** **اسفناج**
 اکیمرا | سرده دوپایه علفی یک‌ساله افراشته، بدون کرک با سه گونه که در آسیای مرکزی و غربی رشد می‌کنند، برگ‌های این گیاهان دمبرگ‌دار و متناوب و گل‌هایشان تک‌جنسی است
- Chenopodiaceae** **اسفنجیان**
 اکیمرا | تیره‌ای از میخک‌سانان یک یا چندساله به صورت درختچه و به‌ندرت درخت که اغلب گوشتی یا بندبند هستند
- acid-loving, acidophilus, acidophilic** **اسیددوست**
 اکیمرا | ویژگی گیاهی که برای رشد بیشینه به محیط اسیدی نیاز دارد

اکسیر | نوعی اشعه متشکل از یاخته‌های
ناهمگن

uniseriate ray اشعه یک‌لایه

اکسیر | نوعی اشعه که در برش مماسی،
به صورت یک لایه دیده می‌شود

اصلاح ← به‌نژادی

اصلاح نباتات

← به‌نژادی گیاهی

اصلاح نژاد ← به‌نژادی

Sapindales افراسانان

اکسیر | راسته‌ای از دولپه‌ایه‌های غالباً
چوبی با برگ‌های مرکب یا کنگره‌دار و
جام پرگلبرگ

Aceraceae افراییان

اکسیر | گیاهان شیرابه‌دار متعلق به
راسته افراسانان که به صورت درخت
یا درختچه‌اند

enhanceosome افزایش تن

از | همتافتی با ساختار سه‌بعدی که از
عوامل رونویسی و پروتئین‌های
متصل‌شونده به افزایشگر تشکیل شده
است

domain sharing اشتراک حبه

← پروتئکان | حضور یک حبه ویژه در
پروتئین‌های متفاوت

ray اشعه

اکسیر | مجموعه‌ای نرم‌آکنه‌ای که
به صورت شعاعی در چوب و آبکش
پسین قرار دارند
من. پره

phloem ray اشعه آبکش

اکسیر | هریک از یاخته‌های نرم‌آکنه‌ای
در بافت آبکش

اشعه جوریاخته

homocellular ray

اکسیر | نوعی اشعه متشکل از یاخته‌های
همگن

multiseriate ray اشعه چندلایه

اکسیر | نوعی اشعه که در برش مماسی
به صورت چند لایه دیده می‌شود

xylem ray اشعه چوب

اکسیر | یاخته نرم‌آکنه‌ای در بافت چوبی

اشعه ناجوریاخته

heterocellular ray

اکیمر|سرده‌ای کوچک از اناریان
درختی کوچک یا درختچه‌ای بارده و
خزان‌دار که مهم‌ترین گونهٔ این سرده
انار معمولی است و گونهٔ دیگر آن
بومی جزیرهٔ سوکوتراست با گل‌های
صورتی و میوه‌ای با طعم ترش‌تر از
انار معمولی

اناریان Punicaceae

اکیمر|تیره‌ای از موردسانان با یک
سرده و دو گونه و برگ‌های ساده با
آرایش مارپیچی و بدون گوشواره
(stipule) که گل‌های آنها به‌صورت
پیرامادی (perigynous) است با پنج تا
هشت کاسبرگ و گلبرگ و شمار
فراوانی پرچم و برچه که به نهنج
چسبیده‌اند؛ میوهٔ آنها که در زیر
کاسه‌ای پایا قرار دارد، دارای پوست
چرمی و تعداد زیادی دانه و برگ‌های
گوشتی است

انبانک follicle¹

اکیمر|حفرهٔ کوچک و گرد در میان
بافت یا اندام

انبانک تخمدان ovarian follicle,

Graafian follicle,

Graafian vesicle

اکیمر|انبانکی در تخمدان که تخمک در
آن رشد می‌کند و آزاد می‌شود

enhancer,
strong positive element, SPE,
upstream activator
sequence, UAS

از|یک توالی دنا که موجب افزایش
میزان رونویسی دنا در بافتهای
خاص می‌شود
مت. عنصر افزایشگر

enhancer element

توالی افزایشگر
enhancer sequence

افزایشگر رونویسی
transcriptional enhancer

افزایشگر رونویسی

← افزایشگر

الحاق حبه domain fusion

ا+بروتگان|تلفیق دو یا چند توالی
ساختگی یا طبیعی نامرتبط در یک
مولکول دنا منفرد که حبه‌های
پروتئین خاصی را رمزگذاری می‌کنند

امضای پروتگان

proteome signature

ا+بروتگان|الگوهای خاصی از
زیرپروتگانهای مختلف یک سامانهٔ
زیستی در زمان و مراحل تکوینی معین

Punica

انار

و در جنگلهای شمال ایران به صورت پراکنده می‌روید	folliculose	انبانک‌دار [عسر] دارای انبانک
Hamamelidaceae انجیلیان اکیمرا تیره‌ای از انجیلی‌سانان درختی یا درختچه‌ای با برگهای ساده متناوب و مادگی دو یا سه‌برچه‌ای با میوه پوشینه	follicular	انبانکی [عسر] دارای انبانک یا مربوط به انبانک
	folliculate	انبانکی‌شده [عسر] در انبانک محصورشده
Hamamelidales انجیلی‌سانان اکیمرا راسته‌ای کوچک از دولپه‌ایهای درختی و درختچه‌ای با حدود ۱۰۰ گونه و سه تیره		انتخاب ← گزینش
اندازه جمعیت population size [عسر] تعداد افراد یک جمعیت معین		انتخاب جهت‌دار directional selection, directed selection از گزینشی که به تغییر میانگین جمعیت در جهت دلخواه به‌نژادگر منجر می‌شود مت. گزینش جهت‌دار
organ اندام [عسر] هریک از بخشهای متمایز در پیکر موجود زنده که کار یا کارهای ویژه‌ای انجام می‌دهد مت. عضو		انتخاب گسلنده disruptive selection از گزینشی که فراوانی دگرها را در دو جهت مخالف تغییر می‌دهد و به تثبیت آنها در جمعیت منجر می‌شود مت. گزینش گسلنده
organogenetic, اندام‌زایشی organagenic [عسر] مربوط به اندام‌زایی		
organogenesis, اندام‌زایی organogeny [عسر] تشکیل و نمو اندامها	Parrotia	انجیلی اکیمرا سرده‌ای از انجیلیان درختی با برگهای خزان‌دار که فقط یک گونه دارد

extinction	انقراض	organoid	اندام‌سا
[عمر] از بین رفتن کامل یک گونه یا آرایه بالاتر به شکلی که دیگر در هیچ جا یافت نشود		[عمر] شبیه به اندام	
mass extinction	انقراض جمعی	organelle	اندامک
[عمر] از بین رفتن کامل یک یا چند خانواده از موجودات زنده		[عمر] ساختار ریز و غشادار در درون یاخته‌های مریسته‌ای	
	انگشت‌نگاری پپتید	organ of Corti, spiral organ, organum spirale	اندام کورتی
← انگشت‌نگاری پروتئین		[عمر] بخش حساس حلزونی گوش درونی که یاخته‌های شنوایی در آن قرار دارد	
	انگشت‌نگاری پروتئین	organism	اندامگان
protein fingerprinting		[عمر] ۱. مجموعه اندام‌های تشکیل‌دهنده موجود زنده ۲. موجود زنده اعم از گیاه و جانور و میکروب	
	مت. انگشت‌نگاری پپتید	organic ¹	اندامگانی
peptide fingerprinting		[عمر] مربوط به اندامگان	
zinc finger	انگشته روی‌دار	organography	اندام‌نگاری
[عمر] جبه‌ای حاوی فلز روی با اتصالات عرضی که در پروتئین‌های متصل‌شونده به دنا مشترک است		[عمر] نمایش ساختمان یا عمل اندامها	
parasite	انگل	organic ²	اندامی
[عمر] موجودی که به‌طور اجباری یا اختیاری در درون یا بر روی موجود زنده دیگر زندگی می‌کند و برای ادامه زندگی به میزبان نیازمند است		[عمر] مربوط به اندام یا عضو	
• مصوب فرهنگستان اول		مت. عضوی	
		biomass energy	انرژی زی‌توده‌ای
		[عمر] انرژی موجود در زی‌توده	

اکیمر| دسته‌ای از ترکیبات اسیدی و چسبناک که بسیاری از درختان و درختچه‌ها به‌ویژه مخروطیان از خود ترشح می‌کنند
مت. رزین

انگور *Vitis*

اکیمر| سرده‌ای از انگوریان بالارونده با حدود ۶۰ گونه که عمدتاً در نیمکره شمالی می‌رویند؛ گل‌های آنها پنج‌پر و تک‌جنسی یا با عملکردی تک‌جنسی است و اکثر گونه‌های آن یا اصلاً کاسه ندارند یا کاسه آنها تحلیل رفته و گلبرگ‌هایشان در نوک به هم چسبیده و یکپارچه شده است، اما در قاعده از هم جدا هستند و برگ‌هایشان سبز و لپی یا دنداندار است

انگورسانان *Vitales*

اکیمر| راسته‌ای از گیاهان گل‌دار بالارونده با یک تیره و پانزده سرده و حدود ۸۵۰ گونه که بیشتر در نواحی گرمسیری یا معتدل گرم می‌رویند

انگورفرنگیان *Grossulariaceae*

اکیمر| تیره‌ای از خاراشکن‌سانان درختچه‌ای خاردار با میوه‌های سبته که در رده‌بندی کروئوکویست ۱۹۸۸ در راسته گل‌سرخ‌سانان قرار دارد

انگل‌شناسی *parasitology*

ا- میکرب| شاخه‌ای از زیست‌شناسی و پزشکی که به جنبه‌های مختلف هم‌زیستی و بیماری‌های انگلی و روابط انگل و میزبان می‌پردازد

انگل‌شناسی بالینی *clinical parasitology*

ا- میکرب| شاخه‌ای از انگل‌شناسی که به مطالعه بیماری‌های عفونی ناشی از عوامل انگلی می‌پردازد

انگل‌شناسی پزشکی *medical parasitology*

ا- میکرب| شاخه‌ای از انگل‌شناسی که به مطالعه انگل‌های بیماری‌زا در انسان می‌پردازد

انگل‌شناسی مولکولی *molecular parasitology*

ا- میکرب| مطالعه انگل‌ها و برهمکنش آنها با میزبان‌ها با استفاده از فناوری‌های تشخیص مولکولی

انگل‌کش *parasiticide*

ا- میکرب| هر ماده یا عاملی که انگل‌های موجود در محیط تحت اثر خود را می‌کشد

انگم *resin*

Vitaceae	انگوریان	acinus	انگوره
[عمری] تیره‌ای از انگورسانان بالارونده یا درختچه‌ای یا به‌ندرت علفی با پانزده سرده و ۷۰۰ گونه که در سراسر جهان می‌رویند؛ برگهای آنها همیشه‌سبز یا خزان‌دار غالباً ساده و گاهی مرکب با آرایش متقابل یا متناوب است و گل‌هایشان منظم و معمولاً چهار یا پنج‌پر است		[عمری] انتهای کیسه‌ای شکل هر غده خوشه‌ای	
climax	اوج	acinitis	انگوره‌آماس
[عمری] مرحله‌نهایی یک توالی/ پی‌آیی که به تعادل و پایداری نسبی رسیده است		[عمری] التهاب انگوره	
منه . نقطه اوج		acinous, acinose, انگوره‌ای acinic, acinar	
		[عمری] مربوط یا به شکل انگوره	
		aciniform	انگوره‌شکل
		[عمری] شبیه به انگوره	

ب

بادامک^۱ ← بادامک مغز

بادامک^۲ ← لوزه^۲

بادامک مخچه ← لوزه مخچه

گیاهان سمی هستند: برگهای آنها معمولاً کرکدار و پهن و متناوب است و گلها اغلب بر روی محور برگ‌ها یا نزدیک آن به شکل منفرد یا خوشه‌های کم‌گل می‌روید و کاسه آنها پیوسته و جامشان منظم است

Solanales **بادنجان‌سانان**

گیاهان راسته‌ای از دولپه‌ایهای پیوسته‌گلبرگ با تیره‌های متعدد

amygdaloid body, **بادامک مغز**

amygdala,

corpus amygdaloideum

اندام ساختاری بادمی‌شکل در دستگاه

کناره‌ای مغز که مرکز ترس است

من. بادامک^۱

Solanaceae **بادنجانیان**

گیاهان تیره‌ای از بادنجان‌سانان علفی یا درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده با حدود ۹۵ سرده و بیش از ۲۰۰۰ گونه که بیشترین تنوع را در آمریکای مرکزی و جنوبی دارند و در مناطق سرد اصلاً نمی‌رویند: برگهای آنها متناوب است و اغلب سطحی کرکدار و چسبناک دارد و گلپایشان معمولاً مخروطی یا قیفی با پنج گلبرگ پیوسته است

Solanum **بادنجان**

گیاهان سرده‌ای از بادنجان‌سانان علفی پهن‌برگ یا بالارونده یا بوته‌ای یا درختچه‌ای یا درختی کوچک یک یا چندساله با ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ گونه که تنوع و گسترش جهانی دارند و شامل گیاهان خوراکی ارزشمند و همچنین شماری

زیادی گل ریز است و گرده‌افشانی در آنها با باد انجام می‌شود

Plantaginaceae بارهنگیان

اکیمر| تیره‌ای از نعنائسانان علفی یا درختچه‌ای با سه سرده و ۲۷۰ گونه با گسترش جهانی که در مناطق معتدل تنوع فراوان دارند و برخی سرده‌های این تیره جزء گیاهان آبزی ریشه‌دار هستند؛ برگ‌های گیاهان این تیره ساده یا مرکب با آرایش مارپیچی یا متقابل و گلپایشان بسیار متنوع است

small intestine باریک‌روده

اعمر| بخشی از لوله گوارش پستانداران که بین معده و فراخ‌روده قرار دارد

small intestinal باریک‌روده‌ای

اعمر| مربوط به باریک‌روده

repolarization بازقطبش

اعمر| قطبش مجدد غشای تحریک‌پذیر پس از مرحله واقطبش تا رسیدن به پتانسیل استراحت

phloem بافت آبکش

اکیمر| بافت آوندی که وظیفه اصلی آن ترانسپاری قندها و سایر مواد مغذی است

sieve tissue مت. بافت غربالی

آبکش

mutational load بار جهشی

انز| تجمع ژنهای نامطلوب یا زیانبار حاصل از جهشهای پی‌درپی در خزانه ژن یک جمعیت مت. بار ژنی

genetic load, genetic burden

dominance بارزیت

انز| وضعیتی که در آن بروز یک صفت در حالت جور تخمی یا ناجور تخمی میسر است

بارزیت نسبی ← نیمه‌بارزیت

بار ژنی ← بار جهشی

بارگیری آبکش

phloem loading

اکیمر| فرایند ورود مواد آلی مانند قندها و اسیدهای آمینه از درون آوند آبکش

Plantago بارهنگ

اکیمر| سرده‌ای از بارهنگیان اغلب علفی و به‌ندرت نیمه‌درختچه‌ای با حدود ۲۰۰ گونه و برگهایی با سه تا پنج رگبرگ موازی که در قسمت پهن‌برگ از هم جدا می‌شوند و یک دم‌برگ کاذب باریک در نزدیک ساقه دارند و گل‌آذین آنها دارای یک مخروط کوتاه یا سنبله بلند با تعداد

Fabales	باقلاسانان	xylem	بافت چوبی
گیاهان راسته‌ای از دولپه‌ایها با چهار تیره و ۷۵۴ سرده و بیش از ۲۰۰۰۰ گونه که حدود ۹۵ درصد آنها در باقلانیان قرار دارند		گیاهان بافتی که در گیاهان آوندی انتقال آب و مواد معدنی محلول را بر عهده دارد مت. چوب	
Fabaceae,	باقلائیان	secondary xylem	بافت چوبی پسین
Leguminosae	گیاهان تیره‌ای از باقلاسانان با ۶۵۰ سرده و ۱۲۰۰۰ گونه که دارای پراکنش جهانی هستند و برگهای آنها گوشواره (stipule) دارد و اغلب مرکب است و گلپایشان معمولاً دارای تقارن دوطرفه و میوه‌ها به‌صورت نیام است؛ گیاهان خوراکی مهمی مانند سویا و باقلا و لوبیا در این تیره قرار دارند	گیاهان بافت چوبی که از بُن‌لاد آوندی پدید می‌آید مت. چوب پسین	
bacteria	باکتری	primary xylem	بافت چوبی نخستین
اعروس موجود ریز تک‌سلولی پیش‌هسته‌ای که با تقسیم یاخته‌ای تکثیر می‌شود		گیاهان بافت چوبی که از سرلاد انتهایی پدید می‌آید مت. چوب نخستین	
bacteriophage, phage	باکتری‌خوار	ground tissue	بافت زمینه
اع میکرب ویروسی که در درون باکتری هم‌تاسازی می‌شود و باعث تلاشی باکتری می‌گردد		گیاهان بافت گیاهی حاصل از سرلاد انتهایی، به‌جز روپوست و بافتهای آوندی مت. نرم‌آکنه زمینه ground parenchyma	
		بافت غربالی ← بافت آبکش	
bacteriology	باکتری‌شناسی	primary tissue	بافت نخستین
اع میکرب دانش مطالعه باکتریها		گیاهان بافت حاصل از فعالیت سرلاد انتهایی	

باکتری‌شناسی بالینی

clinical bacteriology

۱- میکروب | شاخه‌ای از باکتری‌شناسی که به مطالعه بیماری‌های عفونی ناشی از عوامل باکتریایی می‌پردازد

باکتری‌شناسی پزشکی

medical bacteriology

۱- میکروب | شاخه‌ای از باکتری‌شناسی که به مطالعه باکتری‌های بیماری‌زا در انسان می‌پردازد

باکتری‌شناسی مولکولی

molecular bacteriology

۱- میکروب | شاخه‌ای از باکتری‌شناسی که به مطالعه باکتری‌ها با استفاده از فناوری‌های تشخیص مولکولی می‌پردازد

باکتری‌میزی

bacteriuria

۱- میکروب | وجود باکتری در ادرار

باکلان کوتوله

Phalacrocorax pygmeus

۱- جانوری | گونه‌ای آبی از تیره باکلانیان و راسته مرغ‌سقایان با جثه کوچک و گردن کوتاه و سر کروی و منقار زیر و دم بلند

باکلان گلو سیاه

Phalacrocorax nigrogularis

۱- جانوری | گونه‌ای آبی از تیره باکلانیان و راسته مرغ‌سقاسانان با منقار قوی و باریک و سبزه‌گون که معمولاً از رنگ سرش روشن‌تر است

باکلانیان

Phalacrocoracidae

۱- جانوری | تیره‌ای آبی‌زی از راسته مرغ‌سقاسانان به رنگ سیاه صیقلی و گردن بلند که انگشتان پاهایشان با پرده‌ای به هم متصل شده است

بال آتشی آندی

Phoenicopterus andinus

۱- جانوری | گونه‌ای از تیره بال‌آتشیان و راسته بال‌آتشی‌سانان با بدن مایل به سفید و سر و گردن قرمز شرابی

بال آتشیان

Phoenicopteridae

۱- جانوری | تیره‌ای آبی‌زی و بزرگ‌جثه از راسته بال‌آتشی‌سانان با پاها و گردن بسیار بلند و منقار خمیده به سمت پایین

بال آتشی جیمز

Phoenicopterus Jamesi

۱- جانوری | گونه‌ای از تیره بال‌آتشیان و راسته بال‌آتشی‌سانان که بدنی سفیدگون با سایه صورتی و نواری از رگ‌های قرمز در طول سینه دارد

اعمری| یکی از واحدهای رسمی
رده‌بندی که پایین‌تر از سرده و بالاتر
از گونه است

evapotranspiration, بُرتراندَمَش
total evaporation,
water loss, fly-off

اعمری| فرایند خروج آب براثر تبخیر
سطحی خاک یا رودخانه‌ها و دریاچه‌ها
و تراندَمَش/تعرق پوشش گیاهی یک
منطقه در دوره‌ای معین
مت. تبخیر-تعرق

epiglottis بُرچاکنای
اعمری| زبانه‌ای که بالای حنجره قرار
دارد و مانع ورود غذا به نای می‌شود
* در زبان عامه آن را زبان کوچک گویند.

carpel بُرچه
اعمری| ساختاری در گیاهان گل‌دار که
دربدارنده تخمک است و تخمدان و
خامه و کلاله را شامل می‌شود
* مصوب فرهنگستان اول

بُرخوردگی حبه
domain shuffling
+ پروتئین| پیدایش ژنهای جدید رمزگذار
پروتئین از طریق نو ترکیبی آن دسته از
میان‌های میانجی‌شده (intronmediated)
توالیهای بیانه که حبه‌های عملکردی
پروتئین را مشخص می‌کند

بال آتشی‌سانان

Phoenicopteriformes

جانوری| راسته‌ای از پرندگان آبی‌زی و
بزرگ‌جثه که غذا را از منقار خمیده و
صافی‌مانند خود می‌گذرانند

بالادست upstream

اِذا| ناحیه قبل از نقطه پیش‌بر ژن

باله‌پارویی شمشیری

Psephurus gladius

جانوری| گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و
راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته
باله‌شعاعی‌داران که بسیار طویل است
و پوزه‌اش به‌طور غیرعادی طویل و
نوکتیز و شبیه به پارو است

باله‌شعاعی‌داران Actinopterygii

جانوری| بالاراسته‌ای از ماهیان که
راسته تاس‌ماهی‌سانان را شامل
می‌شوند و باله‌های افراشته غضروفی
دارند

بانک ژن gene bank

اِذا| مکانی برای نگهداری ذخایر توارثی
گیاه

بخشه section¹

و متناوب و معطر که گل‌های منظم با گل‌پوش غالباً شش‌قطعه‌ای و میوه گوشتی دارند

برگ‌بیدی *Commelina*

اکیما| سرده‌ای از برگ‌بیدیان علفی با ساقه‌هایی ضعیف و پراکندگی وسیع با حدود ۱۰۰ گونه که فقط تعداد اندکی از آنها در باغبانی به کار می‌رود

برگ‌بیدیان *Commelinaceae*

اکیما| تیره‌ای از برگ‌بیدسانان (*Commelinales*) که گل‌آذین‌گرن سرسان یا خوشه مرکب و سه تا شش پرچم دارند که یک تا سه‌تای آنها عقیم است

برگ شاخی *Ceratophyllum*

اکیما| سرده‌ای آبزی از برگ‌شاخیان با پراکندگی در سرتاسر جهان و حدود ده گونه که در آبگیرها و تالابها و نهرهای آرام نواحی گرمسیری و معتدل یافت می‌شوند؛ گیاهان این سرده گاه در سطح آب شناورند، اما معمولاً به‌طور کامل در زیر آب رشد می‌کنند و تحمل خشکی را ندارند؛ طول ساقه آنها به یک تا سه متر می‌رسد و در محل گره‌های ساقه حلقه‌هایی از برگهای سبز روشن وجود دارد که نازک و اغلب منشعب‌اند؛ این گیاهان اساساً فاقد ریشه هستند، ولی گاهی برگهای تغییرشکل‌یافته‌ای با ظاهری ریشه‌مانند ایجاد می‌کنند که گیاه را به بستر متصل می‌کند

بُرش *section²*

|ممرس| مقطعی از یک بافت یا اندام

برگ‌آمرودی *Pyrola*

اکیما| سرده‌ای از برگ‌آمرودیان علفی همیشه‌سبز که بومی شمالگان و مناطق معتدل شمالی است

برگ‌آمرودیان *Pyrolaceae*

اکیما| تیره‌ای از خلنگ‌سانان با چهار سرده و ۳۰ گونه که وجه تمایز آنها با انواع چوبی این راسته رویش علفیشان است؛ اعضای این تیره بومی نواحی معتدل سرد و قطبی نیمکره شمالی هستند و در زمره گیاهان همیشه‌سبز قرار دارند

برگ بو *Laurus*

اکیما| سرده‌ای از برگ‌بوئیان همیشه‌سبز با برگهای معطر که از آن به‌عنوان ادویه یا دارو استفاده می‌شود و دارای سه گونه است که اغلب در نواحی مدیترانه‌ای می‌رود

برگ‌بوسانان *Laurales*

اکیما| راسته‌ای از دولپه‌ایها با هفت تیره و ۸۵ تا ۹۰ سرده و ۲۵۰۰ تا ۲۸۰۰ گونه که اغلب گونه‌های آن در مناطق گرمسیری می‌رویند

برگ‌بوئیان *Lauraceae*

اکیما| تیره‌ای از برگ‌بوسانان اغلب درختچه‌ای یا درختی با برگهای ساده

ectoplasm, **برمیان‌یاخته**
ectosarc

|عمر| بخش پیرامونی مادهٔ زمینه‌ای
میان‌یاخته در بسیاری از یاخته‌ها

ectoplasmatic **برمیان‌یاخته‌ای**
|عمر| مربوط به برمیان‌یاخته

periosteum **برون‌است**
|عمر| غشایی رشته‌ای که تنهٔ
استخوانهای دراز را می‌پوشاند

periostitis **برون‌است‌آماس**
|عمر| التهاب برون‌است

periosteal, **برون‌استی**
periosteous
|عمر| مربوط به برون‌است

ectoparasite **برون‌انگل**
|عمر| انگلی که در سطح خارجی
بدن میزبان زندگی می‌کند

ectoparasiticide **برون‌انگل‌کش**
|عمر| عامل نابودکنندهٔ برون‌انگل

exocarp **برون‌بر**
|عمر| بیرونی‌ترین لایهٔ پیرابر در میوهٔ
نهان‌انگان
مت. روبر
epicarp, epicarpium

Ceratophyllaceae **برگ‌شاخیان**
|عمر| تیره‌ای از برگ‌شاخ‌سانان
(Ceratophyllales) که علفی یا آبزی یا
غوطه‌ور هستند و جوانه‌های انتهایی
خواب‌مانده‌شان باعث رویش چندسالهٔ
آنها می‌شود

برگشت ← جهش برگشتی

bracteole **برگک**
|عمر| اندامی شبیه به برگ در قاعدهٔ
گل در یک گل‌آذین که برگه آن را
احاطه کرده است

bract **برگه^۱**
|عمر| هریک از برگهای تغییرشکل‌یافته
در پای گل که حد واسط کاسبرگ و
برگهای طبیعی است
• مصوب فرهنگستان اول

follicle^۲ **برگه^۲**
|عمر| میوهٔ خشک شکوفای پُردانهٔ حاصل
از یک برچه که در هنگام رسیدن تنها از
یک طرف شکاف برمی‌دارد

برگهٔ گل‌آذین
inflorescence bract
|عمر| نوعی برگ تغییرشکل‌یافته در
پایهٔ یک گل‌آذین
• مصوب فرهنگستان اول

برون پوست	ectoderm	رگهای خونی سالم که معمولاً بر اثر التهاب رخ می‌دهد
برون پوستی	ectodermic, ectodermal	exudative برون زهشی [عمرس] مربوط به برون زهش
برون پوش	exine	exudate, exudation ¹ برون زهه [عمرس] مایعی حاوی پروتئینها و گویچه‌های سفید که بر اثر التهاب از دیواره عروق خارج می‌شود و در بافت‌های اطراف نفوذ می‌کند
برون پوش بیرونی	ektexine	برون شامه ^۱ ← برون شامه رویان
برون پوش درونی	endexine	برون شامه ^۲ ← برون شامه قلب
برون رانی	exocytosis	chorionic برون شامه‌ای [عمرس] مربوط به برون شامه رویان
برون زهش	exudation ²	chorion برون شامه رویان [عمرس] غشای بیرونی رویان مت. برون شامه ^۱ ، مشیمه بیرونی

[عمرس] خارجی‌ترین لایه یاخته‌ای از سه لایه اولیه جنین که بافت‌هایی مانند روپوست و ناخن و مو و دستگاه عصبی و اندام‌های حسی از آن منشأ می‌گیرد

[عمرس] مربوط به برون پوست

[عمرس] بخش بیرونی پوشش هاگ یا دانه گرده که روی درون پوش قرار دارد

[عمرس] لایه بیرونی و سخت برون پوش

[عمرس] لایه درونی برون پوش

[عمرس] عبور مواد جامد یا مایع از غشای یاخته

[عمرس] خروج آهسته مایع، حاوی پروتئینها و گویچه‌های سفید، از دیواره

مت. برون شامه^۲

- antheriferous** **بَساک‌بَر**
[ممرس] پایه حامل بساک
- polymerase** **بَسپاراز**
[انزای مایه‌ای که با بَسپاراز نوکلئوتیدها رشته بنا یا رِنا را می‌سازد
مت. پلیمراز
- Polypodium** **بَس‌پایک**
[گیمر] سرده‌ای با ۷۵ تا ۱۰۰ گونه از سرخسهای حقیقی که در سرتاسر جهان پراکنده هستند و در نواحی گرمسیری بیشترین تنوع را دارند
- Polypodiales** **بَس‌پایک‌سانان**
[گیمر] راسته‌ای از نهانزادان آوندی شامل دودمانهای اصلی سرخسها که بیش از ۸۰ درصد گونه‌های سرخسهای امروزی را در بر می‌گیرند و در بسیاری از مناطق جهان یافت می‌شوند
- Polypodiaceae** **بَس‌پایکیان**
[گیمر] گیاهانی از شاخه سرخس‌تباران که برگهای شانه‌ای و هاگینه‌های (sori) گرد دارند
- exonuclease, exo** **برون‌نوکلئاز**
[انزای مایه‌ای که باعث شکسته شدن پیوندهای نوکلئوتیدی از هر دو طرف آزاد نوکلئیک‌اسید می‌شود
- Psilotaceae** **برهنه‌ساقیان**
[گیمر] تیره‌ای از نهانزادان آوندی که دارای ساقه‌های بندبند و هاگدانهای سه‌تایی در هر گره و فاقد برگ مشخص‌اند
- بَن تاتاری حقیقی**
Saiga tatarica tatarica
[جانوری] زیرگونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان که سر بزرگ و برجسته دارد و بینی بزرگ و برآمده‌اش روی دهان آویزان است
- aorta** **بزرگ‌سرخرگ**
[ممرس] سرخرگ بزرگی که به بطن چپ قلب متصل است و خون تصفیه‌شده را به تمام بدن می‌رساند
مت. آنورت
- aortic** **بزرگ‌سرخرگی**
[ممرس] مربوط به بزرگ‌سرخرگ/آنورت
مت. آنورتی
- anther** **بَساک**
[ممرس] بخشی از پرچم که دانه‌گرده تولید می‌کند
- بستک آغازگر**
← عنصر آغازگر

بنداره‌برداری sphincterectomy

(عمرس) بریدن و برداشتن بنداره

بنداره‌بری ← بنداره‌شکافی**بنداره‌درد sphincteralgia**

(عمرس) درد ماهیچه‌های بنداره

بنداره‌شکاف sphincterotome

(عمرس) ابزار بریدن بنداره

مت. بنداره‌بر

بنداره‌شکافی sphincterotomy

(عمرس) بریدن بنداره

مت. بنداره‌بری

بنفشه Viola

(اکیمر) سرده‌ای از بنفشه‌ایان یک یا چندساله کوچک و به‌ندرت درختچه‌ای با ۴۰۰ تا ۵۰۰ گونه که در تمام دنیا مخصوصاً نواحی معتدل نیمکره شمالی می‌رویند؛ برگهای آنها قلبی‌شکل یا کنگره‌دار با آرایشی متناوب است، اما برخی هم برگهای پنجه‌ای دارند و گلها در اکثر گونه‌ها دارای تقارن دوطرفه و پنج‌گلببرگ است که چهارتای آنها، در هر طرف دو تا، رو به بالا و به شکل بادبزنی و پنجمی که تحتانی پهن و لپی است رو به پایین قرار دارد

بلدرچین حقیقی**Coturnix coturnix**

(جانوری) زیرگونه‌ای از قرقاولیان و راسته ماکیان‌سانان که شناخته‌شده‌ترین گونه این راسته است و پره‌های خاکی و قهوه‌ای دارد

بُن‌بهارى vernal¹

(عمرس) ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در اواخر فصل بهار اتفاق می‌افتد

بُن‌تابستانی serotinal

(عمرس) ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در اواخر فصل تابستان اتفاق می‌افتد

بنداره sphincter

(عمرس) ماهیچه حلقوی گرداگرد یک دهانه که با انقباض خود سبب بسته یا تنگ شدن آن می‌شود

بنداره‌آماس sphincteritis

(عمرس) التهاب بنداره

بنداره‌ای sphincteral,**sphincteric**

(عمرس) مربوط به بندازه

بنداره‌بر ← بنداره‌شکاف

بُن‌لاد چوب‌پنبه cork cambium

اکیمرا ۱. یکی از انواع بُن‌لادهای پسین که منشأ چوب‌پنبه است ۲. نوعی سرلاد جانبی که منشأ پیراپوست است
مت. چوب‌پنبه‌زا phellogen

بُن‌لادزایی cambio genesis

اعمررا فراوند تشکیل بُن‌لاد در گیاهان آوندی

بُن‌لادی cambial

اعمررا مربوط به بُن‌لاد

بُن‌مایه motif

ا+ پروتئان بخشی کوچک از یک پروتئین که هم‌ساخت بخشهایی از دیگر پروتئینهایی است که کارکردی مشابه دارند

بُن‌مایه پروتئین protein motif

ا+ پروتئان بُن‌مایه‌های ساختار که معمولاً تعداد عنصرشان کم است

بُن‌مایه‌پویی motif scanning

ا+ پروتئان یافتن همه بُن‌مایه‌های شناخته‌شده‌ای که در یک توالی وجود دارند

بُن‌مایه ساختاری structural motif

ا+ پروتئان تاب یا عنصری سه‌بعدی در زنجیره‌ای که در انواع مولکولهای دیگر نیز ظاهر می‌شود

بنفشه افریقایی Saintpaulia

اکیمرا سرده‌ای از چسبیریان/ بنفشه‌افریقاییان با شش گونهٔ علفی چندساله که بومی تانزانیا و جنوب شرقی کنیا هستند و بیشتر گونه‌های آن در کوههای نگوای تانزانیا می‌روید

بنفشه‌افریقاییان چسبیریان**بنفشه‌ایان Violaceae**

اکیمرا تیره‌ای از مالپیک‌سانان غالباً درختچه‌ای یا درختی کوچک و گاهی علفی با ۲۱ سرده و ۹۰۰ گونه که گسترش جهانی دارند؛ برگهای آنها ساده با آرایش متقابل یا متناوب و اغلب با گوشوارهٔ برگ‌مانند (leafy stipule) و کوچک است؛ گل آذین‌شان منفرد یا خوشه‌ای با کاسهٔ گل پنج‌پر و پایا و جام گل آنها دارای پنج گلبرگ غالباً نامساوی است

بُن‌لاد cambium

اعمررا بافتی که به موازات محور طولی گیاه قرار دارد و منشأ رشد ثانوی یا قطری گیاه است

بُن‌لاد آوندی**vascular cambium**

اکیمرا یکی از انواع بُن‌لادهای پسین که منشأ آوندهای چوبی و آبکش در ساقه و ریشهٔ گیاهان است

breeding	بهنژادی	بن‌مایه مشترک
[از] اجرای عملیات مختلف برای بهبود ساختار ژنتیکی گیاهان مت. اصلاح نژاد، اصلاح		← توالی مشترک
		بوتیمار بزرگ حقیقی
		Botaurus stellaris stellaris
		[بوترس] گونه‌ای از تیره حواصیلیان و راسته لک‌لک‌سانان با گردن قطور و رنگ قهوه‌ای مایل به طلایی
		بوم‌سازگان
		ecosystem, ecological system
		[سرری] اجتماع زیستی یک منطقه که با محیط پیرامون خود برهم‌کنش دارد
		بوم‌شناسی جمعیت
		population ecology
		[سرری] بررسی جمعیت از دیدگاه علم بوم‌شناسی
		بوم‌گونه
		ecospecies
		[سرری] گروهی از افراد یک گونه که تحت تأثیر شرایط بوم‌شناختی معین از سایر گروه‌ها متمایز می‌شوند و دارای توان زادآوری هستند به‌طوری‌که توان زادآوری آنها با یکدیگر بیشتر از افراد سایر گروه‌هاست
		بهاری
		vernal ²
		[کیما] ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در فصل بهار اتفاق می‌افتد
بهنژادی تلاقی برگشتی		
backcross breeding		
[از] یکی از روشهای بهنژادی از طریق دورگه‌گیری تکراری با یکی از والد‌های دورگه اولیه و گزینش برای انتقال یک صفت مطلوب		
bulk breeding	بهنژادی جمعی	
[از] کشت متوالی جمعیت‌های گیاهان خودگشن متنوع از لحاظ ژنتیکی تا حصول خلوص مورد نظر		
	بهنژادی جمعی - شجره‌ای	
	bulk-pedigree breeding	
[از] یکی از روشهای بهنژادی که در آن، جمعیت به‌صورت توده‌ای، تا زمانی که شرایط برای انتخاب فراهم شود، تکثیر می‌شود و سپس با انتخاب تک‌بوته از روش شجره‌ای برای گزینش استفاده می‌شود		
	بهنژادی جهشی	
	mutation breeding	
[از] روشی در بهنژادی گیاهان که در آن با جهش‌های فیزیکی یا شیمیایی، ویژگی‌های گیاهان را تغییر می‌دهند		

Salix

بید

اکبمرا | سرده‌ای از بیدیان درختی یا درختچه‌ای خزان‌دار دوپایه با گل‌آذین دم‌گربه‌ای (catkin) با حدود ۴۰۰ گونه که در خاکهای مرطوب و در نواحی معتدل و سرد نیمکره شمالی می‌رویند؛ گل‌آذین آنها در بهار قبل از برگ‌ها یا هم‌زمان با اولین برگ‌ها می‌شکند و برگ‌های آنها معمولاً کشیده و گاهی دایره‌ای یا تخم‌مرغی با حاشیه غالباً دندان‌دار است

Salicaceae

بیدیان

اکبمرا | تیره‌ای از مالپیگی‌سانان درختی یا درختچه‌ای خزان‌دار با چهار سرده و حدود ۳۵۰ گونه که غالباً در خاکهای مرطوب مناطق سرد و معتدل نیمکره شمالی می‌رویند و گل‌هایشان به‌صورت دم‌گربه‌ای (catkin) و کرکدار است و لقاح متقابل (cross-fertile) و دورگه در آنها بسیار رایج است

overdominance, بیش‌بارزیت

heterozygote advantage

اندا | وضعیتی که در آن ارزش ژن‌نمودی در حالت ناهجور تخمی بیش از حالت جور تخمی است

مت. | اُپربارزیت superdominance

hypertrophic

بیش‌پرورد

اکبمرا | دارای بیش‌پروردگی یا مربوط به آن

به‌نژادی شجره‌ای

pedigree breeding

اندا | یکی از روش‌های به‌نژادی که در آن، هر بوته، در نسل‌های درحال‌تفرق، براساس صفات مطلوب ظاهری و با توجه به شجره‌نامه گزینش می‌شود

plant breeding گیاهی

اندا | اصلاح گیاهان به روش‌های مختلف، از جمله گزینش و دورگ‌گیری و خویش‌آمیزی

مت. | اصلاح نباتات

gene expression بیان ژن

اکبمرا | رونویسی و ترجمه و تظاهر رخ‌نمودی ژن

exon بیان

اکبمرا | توالی‌های رمزگذار ژن‌های موهسته‌ایها

exonic بیان‌های

اکبمرا | مربوط به بیان

بیانه رمزگذار حبه

domain-encoding exon

اکبمرا | هر بیان‌های از یک ژن موهسته‌ای که حبه خاصی از پروتئین همخوان را رمزگذاری می‌کند

بیگانه‌خواری phagocytosis اعسر بردن ذرات خارجی به داخل یاخته و هضم آنها * مصوب فرهنگستان اول	بیش‌پروردگی hypertrophy, hypertrophia اعسر رشد بیش‌ازحد یاخته‌ها در نتیجه تغذیه زیاد
بیماری تابِ پروتئین protein fold disease, protein folding-related diseases اعسر هر یک از بیماری‌ها در انسان که ناشی از تابِ ناصحیح پروتئین باشد	بیش‌قطبش hyperpolarization اعسر منفی‌تر شدن پتانسیل غشا نسبت به حالت استراحت منه . بیش‌قطبیدگی
بیماری‌زای فرصت‌طلب opportunistic pathogen اعسر نوعی از بیماری‌زاهای عفونی، از جمله ویروس‌ها، که در افرادی که ایمنی آنها سرکوب شده است، باعث عفونتهای فرصت‌طلب می‌شوند	بیش‌قطبیده hyperpolarized اعسر ویژگی غشایی که دچار بیش‌قطبیدگی شده باشد
بین‌گونه‌ای interspecific اعسر ویژگی هر پدیده‌ی ناشی از تعامل دو یا چند گونه	بیگانه‌خوار phagocyte اعسر یاخته‌ای که در طی فرایند بیگانه‌خواری، ذرات خارجی را به درون خود ببرد و هضم کند * مصوب فرهنگستان اول

پ

antiterminator **پادپایانگر**

ازد| پروتئینی که از پایانش رونویسی
جلوگیری می‌کند
ت. عامل پادپایانش

antitermination factor

پروتئین پادپایانش
antitermination protein

countertransport **پادتراپُردی**

اعمر| انتقال هم‌زمان دو ماده از خلال
غشای یاخته در خلاف جهت یکدیگر به
کمک یک ناقل یا دو ناقل مختلف که
از لحاظ زیست‌شیمیایی به هم وابسته‌اند

پادتن آمیژه‌ای

chimeric antibody

ازد| پادتن ترکیبی حاصل از ژنهای
آمیژه‌ای

Acanthaceae **پاخرسیان**

اعمر| گیاهانی از راستهٔ نعنائسانان با
برگهای متقابل و جام گل نامنظم
پیوسته و میوهٔ پوشینه‌ای‌شکل

antiporter **پادبَر**

اعمر| نوعی پروتئین ناقل غشایی که
دو ماده را به‌طور هم‌زمان و در جهت
مخالف هم از خلال غشا عبور می‌دهد

antiport **پادبُری**

اعمر| نوعی هم‌تراپُردی که در آن، دو
ماده به‌کمک یک تراپَر در جهت مخالف
هم از خلال غشا عبور می‌کنند

antitermination **پادپایانش**

ازد| سازوکاری که از پایانش رونویسی
جلوگیری می‌کند

پادتن حبه‌ای

domain antibody, dAb

← پروتئین | تکه‌ای از پادتن به طول حدوداً ۱۱۰ آمینواسیدی که دستکاری شده تا بتواند فقط شامل اولین حلقهٔ پیپتیدی حبهٔ زنجیرهٔ سنگین (ناحیهٔ V_H) و نیز زنجیرهٔ سبک (ناحیهٔ V_L) باشد، اما همچنان به پادگن همخوان متصل بماند

پادرّمزه

anticodon

← سرس | توالی سه‌نوکلئوتیدی یک رشته رِنای ناقل که رّمزهٔ رِنای پیک را کامل می‌کند

پادسُفتی ← یاخته‌های پادسُفتی

پادگِن

antigen

← سرس | ماده‌ای که دستگاه ایمنی را وادار به تولید پادتن کند و با آن وارد واکنش شود

پادهم‌حس ← عصب پادهم‌حس

پارِبَر

mericarp

← کیم | هر واحد یک‌دانه‌ای یک چاک‌بَر

پاسخ پروتئین و اتابیده

unfolded protein response,
UFR, UPR

← پروتئین | فعالیت هم‌مانگ رُنهای خاصی که پروتئین‌یارها و پروتئین‌آزهای مربوط به مرگ برنامه‌ریزی‌شده یا وابسته به شبکهٔ درمیان‌یاخته‌ای را در پاسخ به حضور و تجمع پروتئینهای کُژتابیده و واتابیده یا دیگر اشکال ناصحیح پروتئینهای تابیده در یک یاخته رمزگذاری می‌کند

Primula

پامچال

← کیم | سرده‌ای از پامچالیان با ۴۰۰ تا ۵۰۰ گونه از گیاهان علفی کوتاه که بومی مناطق معتدل نیمکرهٔ شمالی و جنوب کوه‌های آتیوپی و آندونزی و گینه و مناطق معتدل جنوب امریکای جنوبی هستند؛ بسیاری از آنها گل‌های زیبا دارند

Primulaceae

پامچالیان

← کیم | تیره‌ای از خلنگ‌سانان با حدود ۲۴ سرده و ۱۰۰۰ گونه که در نیمکرهٔ شمالی پراکندگی گسترده دارند و شامل گیاهان زینتی و گل‌های خودرو می‌شوند

Cycadaceae

پایانخلیان

← کیم | تیره‌ای از بازدانگان که ظاهری نخل‌مانند و برگ‌های شانه‌ای بلند دارند

termination

پایانش

← از | خاتمه یافتن هم‌تاسازی یا رونویسی یا ترجمه

اعسرر| اختلاف پتانسیل الکتریکی دو طرف غشا

پتانسیل کنش action potential

اعسرر| تغییر گذرا و پیشرونده پتانسیل الکتریکی در امتداد غشاهای تحریک‌پذیر در هنگام فعالیت

پتانسیل نیزه‌ای

spike potential
اعسرر| تغییر شدید اولیه در پتانسیل غشا در هنگام تحریک

پخش آزاد free diffusion

اعسرر| پخشی که بدون عبور از مانعی مانند غشا صورت گیرد

پخش آسان

facilitated diffusion, uniport, carrier membrane diffusion
اعسرر| نوعی تراپُرد غیرفعال که در آن مولکولها از خلال غشاهای زیستی، مانند غشای یاخته، به کمک ناقل عبور می‌کنند

پخش ایمنی‌شناختی

immunodiffusion, gel diffusion
اعسرر| روشی در ایمنی‌شناسی که اساس آن پخش پادگن و پادتن در یک محیط نیمه‌جامد مانند آگار (Agar) و واکنش رسوبی آنها به یکدیگر است

پایانگر terminator

اثر| توالی نوکلئوتیدی در دنا که باعث توقف رونویسی می‌شود

پایک خامه stylopodium

اعسرر| بخش ضخیم‌شده خامه در محل اتصال به تخمدان

پاییزی autumnal

اعسرر| ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در فصل پاییز اتفاق می‌افتد

پایین‌دست downstream

اثر| مسیری که زی‌مایه/ آنزیم رنابسپاراز (RNA polymerize) از نقطه پیش‌بر به سمت پایان‌دهنده (terminator) ژن طی می‌کند

پتانسیل آستانه

threshold potential, firing point, firing level, threshold
اعسرر| تغییر پتانسیل غشا تا نقطه شروع پتانسیل کنش

پتانسیل استراحت

resting potential
اعسرر| پتانسیل الکتریکی در دو سوی غشاهای عصبی و ماهیچه‌ای در حالت استراحت

پتانسیل غشا

membrane potential, transmembrane potential

peroxisomal	پراکسیسومی	پخش دوجانبه	double diffusion, double immunodiffusion
اسمرا مربوط به پراکسیسوم		اسمرا نوعی پخش ایمنی‌شناختی که در آن پادکن و پادتن به سوی هم حرکت می‌کنند	
hesperidium	پرتقالی	پخش ساده	simple diffusion, diffusion
اسمرا نوعی میوهٔ سیته با روبَر چرمی که حجره‌های آن را کرکهای آبدار پر کرده است		اسمرا نوعی تراپُرد غیرفعال که در آن یونها یا مولکولها از مسیرهای یونی یا لایهٔ چربی غشا در جهت شیب الکتروشیمیایی عبور می‌کنند	
stamen	پرچم	پخش مبادله‌ای	exchange diffusion
اسمرا هریک از اندامهای تولیدمثلی نر در گیاهان گلدار که در مجموع نافهٔ گل را تشکیل می‌دهند		اسمرا فرایندی که در آن پخش مولکولها از خلال غشا در دو جهت مخالف به تعادل می‌رسد	
RNA processing, post-transcriptional modification, post-transcriptional RNA processing, RNA maturation, nuclear processing of RNA	پردازشِ رِنّا	پخش یک‌جانبه	single diffusion
اندا تغییرات لازم برای تبدیل یک پیش‌رِنّاپ به رِنّاپ رسیده		اسمرا نوعی پخش ایمنی‌شناختی که در آن پادکن ثابت می‌ماند و پادتن به سمت آن حرکت می‌کند یا بالعکس	
پردهٔ صماخ ← پردهٔ گوش	پردهٔ گوش	پراکسیسوم	peroxisome
tympanic membrane, eardrum, tympanum		اسمرا ریزتن درون‌یاخته‌ای که دارای تعدادی از زی‌مایه‌های مربوط به دگرگشت هیدروژن‌پراکسید است	
اسمرا پردهٔ نازکی بین مجرای گوش و حفرهٔ صماخی			
مت. پردهٔ صماخ			

پرستوی دریایی خزری*Sterna caspina*

اجانوری | گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیمسانان که بزرگترین پرستوی دریایی است و مقارش قرمز روشن است

پرستوی دریایی دم‌چلچله‌ای حقیقی*Sterna hirundo hirundo*

اجانوری | زیرگونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیمسانان با جثه کوچک و کلاهک سیاه

پرستوی دریایی دوگال*Sterna dougallii*

اجانوری | گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیمسانان با مقار بلند و نازک و مایل به سیاه که روی بدنش خاکستری روشن و شکم سفید است

پرستوی دریایی ساندروز*Sterna saundersi*

اجانوری | گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیمسانان با بدن کشیده و سفید که لبه‌های بالش سیاه و براق است

پرستوی دریایی سیاه حقیقی*Chlidonias niger niger*

اجانوری | گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیمسانان با جثه کوچک و نسبتاً سیاه

پرستوی دریایی بال‌سفید*Chlidonias leucopterus*

اجانوری | گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیمسانان با بدن سیاه که زیر بالهای سفید مایل به خاکستری است

پرستوی دریایی بزرگ پشت‌سفید*Sterna maxima albidorsalis*

اجانوری | گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیمسانان که در مقایسه با دیگر پرندگان این تیره درشت‌اندام‌تر است و گردن و پشت سفید دارد

پرستوی دریایی بهشتی*Sterna paradisaea*

اجانوری | گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیمسانان با بالهای باریک و سر گرد و گردن کوتاه و قطور و دم نواری و طویل و ظریف

پرستوی دریایی پیشانی‌سفید*Sterna albifrons*

اجانوری | گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیمسانان با جثه کوچک و بالهای باریک و پیشانی سفید

پرستوی دریایی تاجدار چینی*Sterna bernsteini*

اجانوری | گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیمسانان که پره‌های تیره و بلند تاج‌مانندش از پیشانی به سمت عقب سر کشیده شده است

پرستوی دریایی کاکلی بزرگ

Sterna bergii

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که پرستویی بزرگ و لاغراندام است و روی سرش کاکلی سیاه دارد

پرستوی دریایی نهنگ‌نشین

Sterna balaenarum

[جانوری] گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن فربه و پره‌ای سفید که با جسارت به پستانداران بزرگ دریایی نزدیک می‌شود و گاه از انگل‌های روی پوست آنها تغذیه می‌کند

پرستوی دریایی کاکلی کوچک

Sterna bengalensis

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که منقار زرد-نارنجی باریکی دارد، بدنش خاکستری روشن و کفل و دمش خاکستری روشن‌تر است

پرستوی دریایی گونه سفید

Sterna repressa

[جانوری] گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با منقاری نسبتاً بلند که بر روی گونه‌هایش نواری پهن و سفید دارد

پرسرخسیان Pteridaceae

[گیاهی] تیره‌ای از سرخس‌سانان با برگ‌های بلند و منشعب

پرسیاوش Adiantum

[گیاهی] سرده‌ای با حدود ۲۰۰ گونه از پرسرخسیان یا به عقیده بیشتر محققان از پرسیاوشیان که دارای ساقه و برگ‌های تیره و پهن‌های سبز روشن با بریدگی‌های ظریف هستند؛ هاگینه‌ها تقریباً در حاشیه پهنک ظاهر می‌شوند و در لبه برگشته آن محصور هستند و ظاهری شبیه به هاگینه‌پوش (indusium) دارند

پرستوی دریایی نوک‌درشت حقیقی

Sterna nilotica nilotica

[جانوری] زیرگونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که منقار قطورش آن را از دیگر پرستوهای دریایی متمایز می‌کند

پرستوی دریایی نوک‌زرد حقیقی

Sterna sandvicensis sandvicensis

Lepidoptera پروانه‌سانان [جانوری] حشراتی با زبان مارپیچی و بال‌های پهن و رنگین و چشم‌های مرکب	Adiantaceae پرسیاوشیان [گیاهی] تیره‌ای از پسررخس‌سانان (Pteridales) زمینی یا بالارونده رورُست کوچک یا متوسط با ریشه‌ای در خاک که دارای زمین‌ساقه بلند و خزنده و استیل لوله‌ای (solenostelic) است؛ قسمت‌های جوان این گیاه با فلس‌هایی باریک و تیره و غیرسپری (non-pelate) پوشیده شده است و برگ‌شاخه‌های (fronds) آنها پایکی بلند به رنگ تیره و براق دارد و پهنک آنها ساده و شانه‌ای یا مرکب چهاربارشانه‌ای است
proteome, پروتئوم, protein-genome [← پروتئوم] مجموعه کامل پروتئین‌های موجود در یک یاخته یا اندامک یا زیریاخته یا زیراندامک و جز آن در زمانی معین	پریش فام‌تنی chromosome jumping, chromosome hopping [ژن] جداسازی پی‌درپی همسانه‌هایی از قطعات هم‌پوشان دنا با هدف در بر گرفتن قطعات بزرگ‌تر فام‌تن
proteomics پروتئومیکس [← پروتئومیکس] دانش بررسی و مطالعه پروتئوم	پرندگان Aves [جانوری] جانوران مهره‌داری که همگی از طریق تخم‌گذاری زادآوری می‌کنند و بدنشان با پر پوشیده شده و اندام‌های جلویی آنها تبدیل به بال شده است
پروتئین‌بازتابی protein refolding, heat-shock protein activity [← پروتئومیکس] فرایندی که هر یاخته برای احیای مجدد فعالیت زیستی یک پروتئین و اتابیده یا کژتابیده باید طی کند	پُر‌نیاز fastidious [← میکروب] ریزاندامگانی که برای رشد به تغذیه یا محیط کشت پیچیده نیاز دارد
پروتئین پادپایانش ← پادپایانگر	
پروتئین‌تایی protein folding [← پروتئومیکس] خودسامان‌دهی خودانگیخته و بی‌واسطه یک رشته بس‌پیتیدی و اتابیده یا نوظهور به صورت یک ساختار سه‌بعدی منحصربه‌فرد	

پروتئین تابیده folded protein

«برهان» پروتئینی که تقریباً هر اتم آن در شرایط کاراندام‌شناسختی دارای جایگاه معینی است

پروتئین حبه‌ای

domain protein

«برهان» هر پروتئینی که از یک یا چند حبه متمایز تشکیل شده است

پروتئین خانه‌بان

house-keeping protein

«برهان» هریک از مجموعه پروتئینهای یاخته‌ای که به مقدار زیاد بیان می‌شوند و احتمالاً در نگهداری از کارکردهای یاخته‌ای پایه بسیار فعال هستند

پروتئین رشته‌ای

fibrous protein

«برهان» پروتئینی مستحکم و تا حدودی نامحلول که در حفاظت از اندامها و استحکام بخشیدن به آنها نقش ساختاری دارد

پروتئین کانونی hub protein

«برهان» هر پروتئینی که در شبکه پروتئینی پویای یک یاخته نقش مرکزی داشته باشد

پروتئین کروی

globular protein

«برهان» پروتئینی که متشکل از زنجیره‌های آمینواسیدی بلندی است که به شکلی پیچیده تابیده شده‌اند

پروتئین کژتابی

protein misfolding

«برهان» فرایندی که در آن پروتئینها به صورت نامناسب تابیده می‌شوند

پروتئین کژتابیده

misfolded protein

«برهان» پروتئینی که مسیر تابیدگی را به درستی طی نکرده است

پروتئین واتابی

protein unfolding

«برهان» فرایندی که به ازهم‌پاشیدگی اتصالات غیراشتراکی یک پروتئین یا تجمع پروتئینی کمک می‌کند

پروتئین‌های آمیژه‌ای

chimeric proteins

اندا پروتئینهای حاصل از ژنهای آمیژه‌ای

پروتئین یار chaperone

اندا هریک از پروتئینهای گرم‌اشوک ویژه‌ای که به پروتئینهای نیمه‌تاخوردہ متصل می‌شوند و با جلوگیری از انبوهش آنها به شکل‌گیری نهایی ساختار پروتئین کمک می‌کنند

م. پروتئین یار مولکولی

molecular chaperone

پروتئین‌یار مولکولی

← پروتئین‌یار

اکیما | تیره‌ای از راسته افراسانان، به شکل درخت و درختچه، که پوست تنه آنها حاوی انگم است

prostate gland, پروستات
prostate

اِسر | غده‌ای در موجودات نر که در اطراف گردن مثانه و پیشابراه قرار دارد

metaxylem پس‌چوب

اکیما | چوب نخستینی که در مراحل پایانی نمو چوب تشکیل می‌شود

metaphase پس‌چهر

اِسر | دومین مرحله تقسیم یاخته‌ای که در طی آن غشای هسته درهم می‌ریزد و فام‌تن با میان‌پارها (centromere) به رشته‌های دوک (spindle) می‌چسبند

prostatitis پروستات‌آماس
اِسر | التهاب غده پروستات

prostatic پروستاتی
اِسر | مربوط به پروستات

colon, پس‌روده
segmented intestine

اِسر | ۱. قسمتی از فراخ‌روده که بین کورروده و راست‌روده قرار دارد. ۲. بخش دوم روده حشرات مت. کولون

پره ← اشعه

Pistacia پسته

اکیما | سرده‌ای از پسته‌ایان درختی یا درختچه‌ای معطر با سه گونه بومی اوراسیا و دو گونه که یکی در جنوب غربی امریکای شمالی و دیگری در جزایر قناری است؛ صمغ شیرین دو درخت مصطکی (P.lentiscus) و تربانتین (P.terebinthus) که به این سرده تعلق دارند در پزشکی کاربرد دارد

پس‌روده افقی

transverse colon,
colon transversum

اِسر | بخشی از پس‌روده که میان خمیدگی‌های چپ و راست قرار دارد مت. کولون افقی

Anacardiaceae پسته‌ایان

colonic	پس‌روده‌ای	پس‌روده بالارو
	عموماً مربوط به پس‌روده	ascending colon,
	مت. کولونی	colon ascendens, right colon
		عموماً بخشی از پس‌روده، از کورروده
epigenesis	پس‌زایش	تا خمیدگی موجود در سمت راست و
	عموماً نظریه‌ای که بر مبنای آن فرایند	زیر کبد
	تشکیل رویان یا جنین حاصل تغییر	مت. کولون بالارو
	تدریجی تخم است	
epigenetic	پس‌زایشی	colonoscope,
	عموماً مربوط به پس‌زایش	coloscope
		عموماً نوعی درون‌بین برای معاینه
		پس‌روده
anaphase	پسین‌چهر	مت. کولون‌بین
	عموماً یکی از مراحل تقسیم یاخته‌ای	
	که در طی آن فامینکهای یک فام‌تن از	پس‌روده‌بینی
	هم جدا می‌شوند و به سمت قطبهای	عموماً معاینه پس‌روده با درون‌بین
	یاخته حرکت می‌کنند	مت. کولون‌بینی
chromosome puff, chromosomal puff, puff	پف فام‌تنی	پس‌روده پایین‌رو
	اثر اهریک از برآمدگیهای موضعی در	descending colon,
	فام‌تن‌های غول‌آسا	colon descendens, left colon
		عموماً بخشی از پس‌روده، از خمیدگی
Unica unica	پلنگ برفی حقیقی	موجود در زیر طحال تا خمیدگی
	جانوری گونه‌ای از تیره گربه‌ایان و	خم‌روده در سمت چپ
	راسته گوستخوارسانان که دارای	مت. کولون پایین‌رو
	ماهیچه‌های سینه‌ای و دستهای کوچک	
	و دم ضخیم برای حفظ تعادل است	پس‌روده‌درد
		colonalgia
		عموماً درد پس‌روده
		مت. کولون‌درد
	پلیمراز ← بسپاراز	

شیرجه زدن و شنا در زیر آب سازش یافته است

پنیرک *Malva*

اکبمرا سرده‌ای از پنیرکیان با گل‌های صورتی یا سفید جانی و برگ‌های پنجه‌ای و میوه‌های چاک‌بَر طَبَق‌مانند

پنیرک‌سانان *Malvales*

اکبمرا راسته‌ای از دولپه‌ایها با نه تیره و حدود ۶۰۰۰ گونه

پنیرکیان *Malvaceae*

اکبمرا تیره‌ای از پنیرک‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا علفی با ۲۴۳ سرده و دست‌کم ۴۲۲۵ گونه با پراکندگی وسیع به‌ویژه در مناطق گرمسیری و معتدل که مهم‌ترین عضو آن از لحاظ اقتصادی پنبه است

پوده *peat*

اکبمرا مجموعه‌ای از مواد گیاهی نیمه‌تجزیه‌شده در زیستگاه‌های آب‌گرفته

پوده‌خوار *saprophage, saprophagous*

اکبمرا اندامگانی که از ترکیبات آلی در حال تجزیه تغذیه می‌کند

پنجه‌گرگیان *Lycopodiaceae*

اکبمرا تیره‌ای از نهانزادان آوندی که ناجورهاگ (heterospor) هستند و برگ‌های سوزنی ریز دارند

پنگوئن افریقایی

Spheniscus demersus

اکبمرا گونه‌ای از پنگوئنیان و راسته پنگوئن‌سانان که در سواحل افریقای جنوبی زندگی می‌کند و جثه‌ای کوچک دارد

پنگوئن‌سانان *Sphenisciformes*

اکبمرا پرندگانی دریایی که قدرت پرواز ندارند و بالهایشان به باله تبدیل شده است و می‌توانند در آب شنا کنند

پنگوئن هومبولت

Spheniscus humboldti

اکبمرا گونه‌ای از تیره پنگوئنیان و راسته پنگوئن‌سانان که بر روی قفسه سینه نوارهای سیاه و سفید دارد و پوستش در ناحیه زیر منقار برهنه و نارنجی است

پنگوئنیان *Spheniscidae*

اکبمرا تیره‌ای دریایی از راسته پنگوئن‌سانان که فاقد قدرت پرواز هستند و بدنی ساده دارند که برای

پوزه‌پارویی کوچک Pseudoscaphirhynchus hermanni [جانوری] گونه‌ای از تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان با جثه باریک و کوتاه و پوشش قهوه‌ای و درخشان	پوده‌خوار^۱ detritivore, detriphage, detriphagous, detritivorous, detritus feeder [عمومی] موجودی که از مواد آلی حاصل از تلاشی موجودات زنده تغذیه می‌کند
پوست‌پسین ← چوب‌پنبه‌پوست	پوده‌خواری detritivory [عمومی] تغذیه از بقایای موجودات زنده
پوستک cuticle [عمومی] لایه‌ای پیوسته از جنس کوتین که پخته‌های روپوست ترشح می‌کنند و سطح خارجی اندامهای هوایی را می‌پوشاند و تنها در محل روزنه‌ها و عدسکها گسسته است	پوده‌رُست saprophyte [عمومی] گیاهی که بر بقایای مواد آلی در حال تجزیه سایر موجودات رشد می‌کند
پوستکی cuticular	پوده‌رُستی saprophytic [عمومی] مربوط به موجود پوده‌رُست
پوسته cortex [عمومی] لایه خارجی هر ساختار یا اندامی که از بخشهای درونی متمایز باشد مت. قشر	پوزه‌پارویی جیحونی Pseudoscaphirhynchus kaufmanni [جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته شعاعی‌داران که بزرگ‌ترین گونه این جنس است
پوسته دانه seed coat, testa [عمومی] پوشش محافظتی در اطراف دانه گیاهان مت. رودانه	پوزه‌پارویی سیحونی Pseudoscaphirhynchus fedtschenkoi [جانوری] گونه‌ای از تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان که دارای پوزه کشیده و بدن دوک‌شکل با خطوط تیره و روشن است

پوش	envelope	پیازیان	Alliaceae
+ میکرب ۱. در ویروس شناسی، خارجی ترین غشا در بعضی انواع ویروس که از جدس لیپوپروتئین است ۲. در باکتری شناسی، مجموعه دیواره یاخته و غشای یاخته		عموم تیره ای از مارچوبه سانان با گل آذین چتری و بوی مشخص سیر یا پیاز	
پوش آذین	aestivation¹, prefloration	پی بان	neuroglia
+ میکرب آرایش پوشش گل در غنچه		عموم ساختار پشتیبان بافت عصبی که بخشی از وظیفه آن دفع مواد زائد بافت عصبی است	
پوشه	capsid	پیچال	labyrinth
+ میکرب پوششی پروتئینی که ماده ژنی و پروتئینهای ویروس را احاطه می کند		عموم مجرای پرپیچ و خم گوش درونی	
پوشه پار	capsomere	پیچال آماس	labyrinthitis
+ میکرب واحدهای سازنده پوشه در ویروس		عموم التهاب پیچال	
پوشینه بومن	Bowman's capsule	پیچال برداری	labyrinthectomy
عموم پوشش یاخته ای دولایه که توده ای از مویرگها را احاطه کرده است و کلافهای کلیه را به وجود می آورد		عموم عمل برداشتن پیچال	
پونته دریانیان	Pontederiaceae	پیچال بُری	labyrinthotomy
عموم تیره کوچک آبزی اغلب ناجورخامه از برگ بیدی سانان با نه سرده و ۳۰ گونه که در آبهای نواحی گرمسیری و نیمه گرمسیری می رویند؛ گونه مشهور این تیره گیاه مهاجم سنبل آبی (Eichhomia crassipes) است که در آبراهها می روید		عموم عمل شکافتن پیچال	
مت. غلافیان		پیچ اناری	Campsis
		عموم سرده ای از پیچ اناریان درختچه ای یا درختی کوچک معمولاً بالارونده با دو گونه که در مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری آسیا و امریکای شمالی می رویند؛ گلهای این گیاهان درشت با جام قیفی - استکانی و میوه آنها به صورت پوشینه بلند و شکوفاست؛ برگهای این گیاهان متقابل و شانهای فرد با برگچه های دندانه دار است	

پیچ کاجیان Pandanaceae

اکیسرا تیره‌ای از پیچ کاجی سانان درختچه‌ای یا درختی دویپه با ریشه‌های هوایی با حدود چهار سرده و ۷۰۰ گونه که در نواحی ساحلی یا باتلاقی گرمسیری یا نیمه گرمسیری بر قدیم می‌رویند؛ این گیاهان در مجمع‌الجزایر مالایی و ملانزی و ماداگاسکار فراوان یافت می‌شوند و تعدادی از گونه‌های آنها نیز در هاوایی و زلاندنو و جنوب چین و ژاپن می‌رویند؛ میوه‌های برخی از گونه‌های این تیره نشاسته‌ای و خوراکی است

پیچ کاجی سانان Pandanales

اکیسرا راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها که در نواحی گرمسیری حقیقی پراکنده‌اند؛ بنا بر پژوهشهای اخیر، شکل رویشی گیاهان این راسته درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده یا علفی نخل مانند است

پیچکیان Convulvulaceae

اکیسرا تیره‌ای از بادمجان سانان (Sonales) علفی یک یا چندساله درختچه‌ای، با گل‌آذین گرزن ساده یا مرکب انتهایی یا جانبی

پیچیزه spirillum

اکیسرا نوعی باکتری گرم منفی که ساختار یاخته‌ای سخت و مارپیچی دارد

پیچ اناریان Bignoniaceae

اکیسرا تیره‌ای از نعناسانان با کاسه گل پیوسته و جام گل لوله‌ای بلند و پرچمهای پنج تایی و میوه پوشینه‌ای

پیچک Convulvulus

اکیسرا سرده‌ای از پیچکیان غالباً علفی بالارونده یک یا چندساله و به ندرت درختچه‌ای چوبی به ارتفاع ۳۰ سانتی متر تا سه متر با حدود ۲۵۰ گونه که پراکندگی جهانی دارند؛ بسیاری از گونه‌های این سرده علفهای هرز مزاحم محسوب می‌شوند، اما برخی از آنها برای گلهای زیبایشان پرورش داده می‌شوند؛ آرایش برگهای این گیاهان مارپیچی و گل‌هایشان شیپوری و اغلب سفید یا صورتی و در برخی گونه‌ها آبی یا بنفش یا ارغوانی یا زرد است

پیچ کاجی Pandanus

اکیسرا سرده‌ای از پیچ کاجی سانان با حدود ۶۰۰ گونه شناخته شده درختچه‌ای کوتاه به ارتفاع کمتر از یک متر یا درختی متوسط تا ارتفاع ۲۰ متر با تاج پوشی گسترده و رشدی متوسط؛ تنه تنومند آنها دارای انشعابات بسیاری است که اثرات متعدد برگ گرداگرد آن باقی مانده است

پیراشامه ← پیراشامه قلب	spiral	پیچیده‌ای
		[عمرس] مربوط به پیچیده
pericardium پیراشامه قلب	Phanerogams	پیدازادان
[عمرس] کیسه‌ای متشکل از دو لایه که قلب و ریشه عروق بزرگ متصل به قلب را در بر می‌گیرد		[عمرس] گروهی از گیاهان که چرخه تولیدمثل آنها به تولید دانه ختم می‌شود
منه . پیراشامه	seed plants	منه . گیاهان دانه‌دار
	spermatophytes	دانه‌داران
پیرایش ← پیرایش رِنا	pericarp	پیراثر
پیرایش افتراقی ← پیرایش دگرسان		[عمرس] بخشی از میوه که از دیواره تخمدان حاصل می‌شود
spliceosome پیرایش‌تن	periderm	پیراپوست
[ازنا] همگامی متشکل از عوامل پیرایشی و رِناهای کوچک هسته‌ای که در فرایند پیرایش نقش دارد		[عمرس] ۱. خارجی‌ترین لایه درون پوست جنینی که از یاخته‌های درشت تشکیل شده باشد ۲. خارجی‌ترین لایه ریشه‌ها و ساقه‌های چوبی که در برگیرنده بُن‌لاد چوب‌ساز و بافتهای حاصل از تولید آن باشد
منه . همگامت پیرایشی		
splicing complex	perilymph	پیراقتابه
		[عمرس] مایعی که درون پیچال استخوانی گوش را پر می‌کند
پیرایش دگرسان	perilymphatic	پیراقتابه‌ای
		[عمرس] مربوط به پیراقتابه
alternative splicing, alternative RNA splicing, alternat splicing, AS	perisperm	پیرادانه
[ازنا] پیرایش یک پیش‌رِناپ معین به شیوه‌های مختلف که به تولید رِناپهایی با توالیهای مختلف منجر می‌شود		[عمرس] بافت ذخیره‌ای در دانه برخی از نهاندانگان که از خورش حاصل می‌شود
منه . پیرایش افتراقی		
differential splicing		
پیرایش دگرسان پیش‌رِناپ		
alternative pre-messenger RNA splicing		

پیش‌آغازۀ اشعه ray initial اکیما یاخته‌هایی کمابیش مکعبی در بُن‌لاد آوندی که به اجزای شعاعی سامانۀ اشعه، مانند یاخته‌های نرم‌آکنه‌ای اشعه در چوب و آبکش پسین، تبدیل می‌شود	پیرایش دگرسان پیش‌رناپ ← پیرایش دگرسان پیرایش رنا RNA splicing انزای برش میانه‌های پیش‌رناپ و اتصال بیانه‌های آن برای تشکیل رنای رسیده مت. پیرایش splicing
پیش‌آغازۀ برگ initium folier اکیما یاخته‌هایی که آغازۀ برگ از آنها به وجود می‌آید	پیرمرغ گوشه‌گیر Geronticus eremita ا جانوری گونه‌ای از تیرۀ مرغ‌مقدسیان و راستۀ لک‌کسانان به رنگ سبز تیره با جلای ارغوانی که جلوی سرش برهنه است
پیش‌آغازۀ دوکی‌شکل fusiform initial اکیما یاخته‌هایی کمابیش طویل در بُن‌لاد آوندی که به اجزای محوری یا طولی سامانۀ چوب و آبکش پسین، مانند عناصر آوندی، نایدیسها و عناصر لولۀ آبکشی و نیز پیش‌آغازۀ‌های اشعه تبدیل می‌شوند	پی‌زیست‌شناس neurobiologist ا عمری فرد متخصصی که ساختار و کار شبکه عصبی موجود زنده را مطالعه کند مت. زیست‌شناس اعصاب
پیش‌بر promoter ا عمری توالی نوکلئوتیدی در ابتدای ورزه که برای شروع رونویسی، زی‌مایۀ رنا بسپاراز به آن متصل می‌شود	پی‌زیست‌شناسی neurobiology ا عمری بخشی از زیست‌شناسی که کار آن مطالعه ساختار و کار شبکه عصبی موجودات زنده است مت. زیست‌شناسی اعصاب
پیش‌بر آمیژۀ‌ای ← بیش‌بر دورگه	پیش‌آغازۀ initial, initium اکیما ۱. یاخته‌هایی که از آن لایه‌های آغازۀ‌ای حاصل می‌شود ۲. یاخته‌های درحال‌تقسیم فعال یک سرلاد

پیش‌بینی ساختار پروتئین

protein structure prediction

از آنجا که پیش‌بینی ساختار سوم یک پروتئین از طریق توالی آمینواسید آن

پیش‌پوست

protoderm

از آنجا که لایه بیرونی سرلاد انتهایی که از آن روپوست ساخته می‌شود

پیش‌پوستی

protodermal

از آنجا که مربوط به پیش‌پوست

پیش‌چوب

protoxylem

از آنجا که چوب نخستینی که در مراحل اولیه نمو چوب تشکیل می‌شود

پیش‌چهر

prophase

از آنجا که نخستین مرحله تقسیم یاخته‌ای که در طی آن فام‌تن‌ها با تقسیم طولی به فامینکها تبدیل می‌شوند

پیش‌دیس

proplast

از آنجا که پیکره‌ای کوچک به قطر حدود نیم تا یک میکرون که پس از تکثیر و تمایز به دیسه تبدیل شود

پیش‌رویانی

proembryo

از آنجا که ساختار رویانی پیش از رویانی حقیقی

پیش‌رویانی

proembryonic

از آنجا که مربوط به پیش‌رویانی

پیش‌بر دورگه

hybrid promoter

از آنجا که پیش‌بری ترکیبی، دارای توالیهای مشترک از دو پیش‌بر مختلف است. پیش‌بر آمیژه‌ای

chimeric promoter

پیش‌بر دوسویه

bidirectional promoter

از آنجا که پیش‌بر دوگانه‌ای که در دو جهت مخالف هم از دنا رونویسی می‌کند

پیش‌بر گرماشوک

heat-shock promoter

از آنجا که پیش‌بر ویژه یک ژن گرماشوک که حاوی یک توالی بنای حساس به شوک گرمایی است

پیش‌بر مرکزی

core promoter, promoter core

از آنجا که بخشی از پیش‌بر که نقش اساسی در آغازش رونویسی دارد

پیش‌بن‌لاد

procambium

از آنجا که یکی از بخشهای سرلادهای انتهایی که منشأ آوندهای چوب و آبکش نخستین است

پیش‌بن‌لادی

procambial

از آنجا که مربوط به پیش‌بن‌لاد

اعمرس| وضعیتى در ياخته‌ها که در آن مواد هسته‌ای به وسیله غشای مشخص از سایر محتویات ياخته جدا نمى‌شود

پیش‌هسته‌ای^۱ prokaryote,

prokaryon

اعمرس| جاندارى که ياخته‌های آن هسته واقعى و غشای هسته ندارد

پیش‌هسته‌ای^۲ prokaryotic

اعمرس| ۱. مربوط به پیش‌هستگى ۲. جاندار پیش‌هسته‌ای

پیش‌هسته‌ای‌ها Prokaryotae,

Procaryotae

اعمرس| سلسله جاندارانى که ياخته‌های آنها هسته واقعى و غشای هسته ندارد

پیش‌ياخته protoplast

اعمرس| ياخته بدون دیواره

پی‌ياخته neuron

اعمرس| هریک از ياخته‌های انتقال‌دهنده

شبکه عصبى موجودات زنده

مت. ياخته عصبى

پیش‌ریسه prothallus,

prothallium

اعمرس| صفحه مسطح همگنى که بر اثر جوانه‌زنى هاگ حاصل مى‌شود

پیش‌ریسه‌ای prothallial

اعمرس| مربوط به پیش‌ریسه

پیش‌ریسه‌ریخت prothalliform

اعمرس| به شکل پیش‌ریسه

پیش‌ریسه‌سا prothalloid

اعمرس| مانند پیش‌ریسه

پیش‌زایش preformation,

preformism

اعمرس| نظریه‌ای که بر مبنای آن هر

ياخته تخم محتوی یک موجود بالغ

کوچک است

پیش‌سرلاد ← سرلاد انتهایى

پیش‌هستگى prokaryosis

ت

aestival¹

تابستانی

اعمرسرا ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در فصل تابستان اتفاق می‌افتد

foldome

تابگان

اعمرسرا مجموعه کامل پروتئینهای یاخته‌ای که ساختارهای سوم و در نتیجه پیکربندیهای تاب خاص هریک با جزئیات شناخته شده است

Amaranthaceae تاج‌خروسیان

اکیمسرا تیره‌ای از میخک‌سانان با شکلهای رویشی متفاوت و گلپوش یک‌رديفه و رویان نعل‌اسبی یا حلقوی

acrosome,

تارکتن

perforatorium, apical body

اعمرسرا پوشش کلاه‌مانندی که سر زامه را می‌پوشاند

foldamer

تاب‌پار

اعمرسرا هر مشابه پروتئین ساختگی که برای تابیدن و تبدیل شدن به یک ساختار فضایی کاملاً شناخته‌شده و متراکم و ویژه طراحی شده است و در برهم‌کنش دو پروتئین طبیعی دخالت دارد

protein fold

تاب پروتئین

اعمرسرا ساختار سه‌بعدی منحصر به فرد یک پروتئین که در حالت محلول شکل می‌گیرد

aestivation²

تابستان‌خوابی

summer dormancy, torpidity

اعمرسرا مجموعه تغییراتی که بر اثر گرما و خشکی در بعضی از موجودات زنده رخ می‌دهد و آنها را به حالت رخوت فرومی‌برد

باله‌شعاعی‌داران که دارای پنج ردیف پوشش استخوانی است

تارک‌تنی acrosomal
[عموماً مربوط به تارک‌تن]

تاس‌ماهی اتریشی
Acipenser ruthenus
[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که پشت و پهلوهای آن بزرگ و شکم بسیار روشن و تقریباً سفید است

تاژک flagellum
[+ میکرب] زائده رشته‌مانندی که از سطح یاخته بیرون می‌زند و اندام حرکتی باکتریهاست
• مصوب فرهنگستان اول

تاس‌ماهیان Acipenseridae
[جانوری] تیره‌ای از راسته تاس‌ماهی‌سانان که از ماهیهای آب شیرین هستند و بدن طولیل و دهان شکمی و برآمده دارند

تاژک‌دار^۱ flagellate¹
[+ میکرب] ریزاندامگان دارای یک یا چند تاژک

تاس‌ماهی ایرانی
Acipenser persicus
[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران دارای جثه کوتاه و نسبتاً فربه با چربی زیابافتی

تاژک‌دار^۲ flagellate²
[+ میکرب] ویژگی ریزاندامگانی که یک یا چند تاژک دارد

تاس‌ماهی بالتیکی
Acipenser sturio
[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران با بدن طولیل و پنج‌وجهی

تاژک‌داران mastigophora
[+ میکرب] زیرشاخه‌ای از تک‌یاخته‌ایها که تاژک دارند

تاژکینه flagellin
[+ میکرب] زیرواحد تشکیل‌دهنده پروتئین در تاژک باکتری

تاس‌ماهی آموری
Acipenser schrenckii
[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته

تاس‌ماهی بائر بایکالی**Acipenser baerii baicalensis**

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که از نظر رنگ بسیار متنوع‌اند: از خاکستری روشن تا قهوه‌ای تیره در پشت و پهلوها، و از سفید تا مایل به زرد در قسمت زیرین بدن

تاس‌ماهی سبز**Acipenser medirostris**

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که دارای یک چهار صفحه استخوانی در طول خط میانی شکمی در بین مخرج و باله مخرجی است

تاس‌ماهی ستاره‌ای**Acipenser stellatus**

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران با پوزه بلند و نوک‌دار

تاس‌ماهی چینی**Acipenser sinensis**

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که بالغ آن در آبهای عمیق زندگی می‌کند

تاس‌ماهی شکم‌لخت**Acipenser nudiiventris**

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران با پوزه نسبتاً بلند و نوک‌تیز که پشت بدنش خاکستری، اما پهلوهایش روشن‌تر و شکمش سفید است

تاس‌ماهی روسی**Acipenser gueldenstaedtii**

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران با رنگ پشت خاکستری زیتونی و پهلوهای روشن‌تر و شکم سفید

تاس‌ماهی میکادو**Acipenser mikadoi**

[جانوری] گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که مانند تاس‌ماهی آموری پنج ردیف پوشش استخوانی دارد، ولی جثه‌اش کوچک‌تر است

تاس‌ماهی‌سانان**Acipenseriformes**

[جانوری] راسته‌ای از بزرگ‌ترین ماهیان آب شیرین، با بدن طویل و سر بزرگ و چشمهای کوچک و فاقد خط جانبی

clonal	تاس‌ماهی نازنجی	Acipenser fulvescens
تاکلی	تاس‌ماهی نازنجی	
عمومی مربوط یا منسوب به تاک		عمومی گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که رنگ پشت و پهلوهای آن قهوه‌ای-زیتونی تا خاکستری کم‌رنگ است
تبار‌شناسی		
phylogenomics	تاس‌ماهی ناکاری	Acipenser naccarii
اثر شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن با استفاده از اطلاعات تکاملی مربوط به توالی‌های بنای موجود در دادگان، کارکرد ویژه هریک از توالی‌ها تعیین می‌شود		عمومی گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که اندازه پوزه‌اش متوسط، اما بسیار عریض و در انتها مدور است
تبدیل ژن	تاک	clone
gene conversion		عمومی ۱. مجموعه‌ای از مولکول‌ها و یاخته‌ها و موجودات همسان که از نیای واحد سرچشمه گرفته باشند ۲. زادگان یک فرد در نتیجه تکثیر رویشی یا بکرزایی
تثبیت ژن	تاک‌سازی	clonning
gene fixation		عمومی تولید گروهی از افراد با ژن‌نمود یکسان، از راه زادآوری غیرجنسی
اثر استقرار دگره جهش‌یافته در یک جمعیت	تاک‌سازی شده	cloned
تحلیل الحاق حبه		عمومی ویژگی آنچه در فرایند تاک‌سازی شرکت کرده باشد
domain fusion analysis		
عمومی جست‌وجو و آشکارسازی پروتئین‌های به‌هم‌وابسته از لحاظ عملکردی با تجزیه و تحلیل توالی‌ها برای یافتن الگوهای حبه‌ها		

oosphere	تخمزا	Hydrocharis	تختِ قورباغه
اسمرا یاخته‌ای در کیسهٔ رویانی تخمک		اسمرا سرده‌ای آبی از تخت‌قورباغه‌ایان	
که بین دو یاختهٔ هم‌کاره قرار دارد		با گل‌های منظم و برگ‌های قلبی‌شکل	
	تخمک ^۱ ← گیامامه	شناور بر سطح آب که گل‌های آن دارای	
		سه کاسبرگ و سه گلبرگ و یک تا سه	
	تخمک ^۲ ← مامه ^۲	پرچم یا بیشتتر و یک مادگی	
		تک‌حجره‌ای تحتانی است	
integument, tegument	تخمک‌پوش	Hydrocharitaceae	تخت‌قورباغه‌ایان
اسمرا ساختار پوششی در اطراف		اسمرا تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان آبی	
تخمک گیاهان		با گل‌های سه تا شش‌قطعه‌ای و مادگی	
	تخمک جانوری ← مامه ^۲	تحتانی و میوهٔ پوشینه	
ovulate ¹	تخمک‌دار	phloem unloading	تخلیهٔ آبکش
اسمرا دارای تخمک		اسمرا فرایند خروج مواد آلی، مانند	
		قندها و اسیدهای آمینه، از آوند آبکش	
oogamous	تخمک‌کام	ovary	تخمندان
اسمرا مربوط به تخمک‌کامی		اسمرا بخش برآمدهٔ قاعدهٔ یک مادگی	
oogamete	تخمک‌کامه	که حاوی تخمک است	
اسمرا یاختهٔ بزرگ جنسی مادهٔ غیرمتحرک		* مصوب فرهنگستان اول	
oogamy	تخمک‌کامی	inferior ovary	تخمندان تحتانی
اسمرا لقاح یاختهٔ بزرگ جنسی مادهٔ		اسمرا تخمدانی که به زیر نهنج گل	
غیرمتحرک با یاختهٔ جنسی نر متحرک		متصل است	
ovulation	تخمک‌گذاری	superior ovary	تخمندان فوقانی
اسمرا آزاد شدن تخمک پس از رسیدن		اسمرا تخمدانی که بالاتر از سایر	
و پاره شدن انبلیک		اجزای گل قرار گرفته است	

اِسرِمرا | پروتئین ناقل غشایی که با اتصال به گوهرمایه‌های (substrates) اختصاصی سبب عبور آنها از غشای یاخته می‌شود

ovulate² **تخمک گذاشتن**
اِسرِمرا | تولید و آزادسازی تخمک

ovulatory **تخمک‌گذاری**
اِسرِمرا | مربوط به تخمک‌گذاری

transport **ترابرد**
اِسرِمرا | جابه‌جایی مواد در سامانه‌های زیستی از خلال غشا، به‌ویژه غشای یاخته

تخمک گیاهی ← گیامامه

ovular **تخمکی**
اِسرِمرا | مربوط به تخمک

ترابرد پیرایاخته‌ای
paracellular transport
اِسرِمرا | جابه‌جایی مواد از طریق لایه‌های یاخته‌ای با عبور از فضاهای بین‌یاخته‌ای

تداخل رِنایی
RNA interference,
RNAi, RNA-mediated
interference, post
transcriptional RNA
gene silencing

ترابرد ترایاخته‌ای
transcellular transport
اِسرِمرا | جابه‌جایی مواد از لایه‌های یاخته‌ای با عبور از میان یاخته‌ها

از آن فرایند غیرفعال شدن یک رونوشت که با تداخل رِنایه‌ای تداخلگر کوچک صورت می‌گیرد
مت. رِنایه‌موشی
RNA silencing

ترابرد توده‌ای bulk transport
اِسرِمرا | فرایندی که در آن مواد محلول یا ذرات جامدی که به علت بزرگی قادر به عبور از غشای یاخته به روش پخش ساده یا ترابرد فعال نیستند، با ایجاد فرورفتگی یا برجستگی در غشا وارد یاخته یا از آن خارج می‌شوند

transfection **تراآلایی**
اِسرِمرا | وارد کردن قطعات بنای خارجی به درون یاخته‌های حیوانی برای مطالعه بیان ژن

transporter, **تراپَر**
carrier protein

trophic level	تراز تغذیه	تراپُرد غیرفعال
اعسوسا هریک از سطوح انتقال غذا و انرژی در درون یک زنجیره غذایی یا هرم غذایی		passive transport اعسوسا فرایندی غیروابسته به انرژی که در آن یونها و مولکولها در جهت شیب الکتروشیمیایی از خلال غشای یاخته عبور می‌کنند
supraspecific level	تراز فراگونه‌ای	تراپُرد فعال
اعسوسا ترازوی در سلسله مراتب رده‌بندی که بالاتر از گونه قرار دارد		active transport اعسوسا فرایندی وابسته به انرژی که در آن یونها یا مولکولها در خلاف جهت شیب الکتروشیمیایی از خلال غشای یاخته عبور می‌کنند
intraspecific level	تراز فروگونه‌ای	تراپیرایش
اعسوسا ترازوی در سلسله مراتب رده‌بندی که پایین‌تر از گونه قرار دارد		trans-splicing انزای فرایندی که در آن بیان‌های دو رنای پیک متفاوت، با برش و دوخت به یکدیگر، در تشکیل یک رنای رسیده شرکت می‌کنند مت- ترا- رنایپیرایش
regulon	ترازه	trans-RNA splicing
اعسوسا گروهی از ژنهای ساختاری یا ورزه‌ها که یک مولکول تنظیم‌کننده مشترک آنها را تنظیم می‌کند		تراپیرایش پیش‌رنایپ pre-mRNA trans-splicing
transudation ¹	ترازهش	تراپیرایش پیش‌رنایپ
اعسوسا عبور مایع از خلال غشا، به‌ویژه عبور خون از دیواره مویرگها		تراپیرایش پیش‌رنایپ ← تراپیرایش
transudatory	ترازهشی	ترادَمش
اعسوسا مربوط به ترازهش		transpiration ² اعسوسا خروج آب به‌صورت بخار از سطح گیاه مت- تعرق
transudate, transudation ²	ترازه	ترا- رنایپیرایش ← تراپیرایش
اعسوسا مایعی که از خلال غشا عبور کرده یا براثر نیروهای هیدرودینامیکی از دیواره مویرگها خارج شده باشد		

متد. ریزآرایه پروتئگان proteome microarray	تراژن transgene
	اثر هر قطعه از بنای خارجی که پژوهشگران به داخل ژنگان یک موجود وارد می‌کنند
تراشه پروتئین protein chip, protein microchip, protein- protein interaction chip	تراژن زایی transgenesis
ا پروتئگان صفحه‌ای که بر روی آن هزاران پروتئین به شکلی منظم تثبیت شده‌اند و به کمک آن می‌توان برهم‌کنشهای پروتئینی را به تصویر کشید	اثر انتقال ژن یا دنا به یاخته یا اندامگانی که به‌طور طبیعی فاقد آن است
متد. آرایه پروتئین protein array زیست‌تراشه پروتئین protein biochip	تراژنی transgenic
ریزآرایه پروتئین protein microarray	اثر ویژگی سلول کشت‌شده گیاه یا نتاجی از آن که یک ژن تغییر یافته را با روشهای گوناگون تراریختگی (transformation) دریافت کرده باشد
	تراسپاری ^۱ translocation ¹
	ا حرکت آب و مواد معدنی و آلی از یک بخش به بخش دیگر گیاه
تراشه ژنگانی ← آرایه ژنگانی	تراسپاری ^۲ ← تراسپاری فام‌تنی
تراگذری diapedesis	تراسپاری فام‌تنی chromosomal translocation
ا عبور گویچه‌های سفید خون از دیواره مویرگ به محیط پیرامون ۲. مهاجرت یاخته به خارج در حالت لاری برخی از اسفنجها	ا تبادل قطعات فام‌تن‌هایی که همساخت نیستند
	متد. تراسپاری ^۲ translocation ²
تراگسیل transmission ¹	تراشه پروتئگان proteome chip
ا انتقال تکانه از یک یاخته عصبی به یاخته عصبی دیگر از خلال همای	ا پروتئگان هر ریزآرایه‌ای که پروتئینهای یک نمونه زیستی، با درجه خلوص بالا، بر روی آن قرار داده می‌شود
تراگشت ← جهش تراگشتی	

اثر کاراندام‌شناختی خاص که برخی
یاخته‌ها و غده‌ها تولید و خارج می‌کنند

ترشح‌ساز^۱ secretor

اعراض| شخصی که در بزاق یا دیگر
ترشحات بدن وی پادگنهای گروههای
خونی ABO یافت می‌شود

ترشح کردن secrete

اعراض| عمل تولید و خروج موادی با اثر
کاراندام‌شناختی خاص از برخی
یاخته‌ها و غده‌ها

ترشحي secretory

اعراض| مربوط به ترشح

ترکیب‌پذیری خاص

specific combining ability

اثر| نمود تلاقی خاص دو ژن‌نمود که
به‌صورت انحراف از ترکیب‌پذیری
عمومی والدها تعریف می‌شود

ترکیب‌پذیری عام

general combining ability

اثر| متوسط نمود یک رگه در تلاقی با
چند رگه دیگر که به‌صورت انحراف از
میانگین جمعیت یا تمام دورگه‌ها نشان
داده می‌شود

ترانژش transposition

اعراض| فرایند بریده شدن ترانژشه از
محل اصلی و جابه‌جایی آن در بنای
هدف

ترانژشه transposon,

mobile genetic element,
selfish genetic element,
transposable element,
mobile element,
jumping gene,
transposon-like element

اعراض| هر قطعه از دنا که بتواند درون
ژنگان جابه‌جا شود

ترجمه translation

اعراض| تولید یک زنجیره پلی‌پپتیدی که
توالی آمینواسیدهای آن از توالی
رمزهای یک مولکول رنای پیک مشتق
می‌شود

ترجمه‌ای translational

اعراض| مربوط به ترجمه

ترشح secretion

اعراض| ۱. فرایندی که در آن برخی
یاخته‌ها و غده‌ها موادی با اثر
کاراندام‌شناختی خاص تولید می‌کنند و
با پخش مستقیم یا از طریق مجرای
آنها را به بیرون می‌رانند. ۲. ماده‌ای با

ترگیل

mangosteen

اکیما میوه گیاهی با نام علمی گارسینی انبه‌ای (*Garcinia mangostana*) از تیره گل‌راعیان و راسته مالپیگی‌سانان که گرد و کمی کوچک‌تر از توپ تنیس و به قطر سه و نیم تا هفت و نیم سانتی‌متر است و رنگ آن بنفش تیره و گاه بنفش مایل به قرمز است؛ قطر پوسته آن شش تا ده میلی‌متر و در مقطع عرضی قرمز است؛ بخش خوراکی آن نرم و سفید است و ممکن است بدون دانه یا دارای یک تا پنج دانه باشد؛ گیاه این میوه در مالزی و تایلند و اندونزی و جنوب هند می‌روید

تسبیحی

lomentum

اکیما میوه‌ای از نوع نیام یا خورجین که غلاف آن در فاصله میان دانه‌ها باریک شده است

تصویربرداری رونوشتگان

transcriptome imaging,
transcript imaging

اثر تصویر کردن کل رونوشت‌های یاخته، در زمان معین

تعادل ژنی

genetic equilibrium
اثر ثابت ماندن فراوانی دگره‌های یک ژن خاص در نسل‌های متوالی در جامعه یا گروهی از افراد که آمیزش تصادفی دارند

تعرق ← ترادمش

تعریق^۱
perspiration^۱,
sudation^۲, sweating

اعسر عرق کردن در نتیجه فعالیت غدد عرق یا تبخیر آب از سطوح مرطوب بدن

تعریق^۲ ← زهش

تعریق محسوس

sensible perspiration

اعسر تعریق ناشی از فعالیت غدد عرق

تعریق نامحسوس

insensible perspiration,
transpiration^۱

اعسر از دست دادن آب به صورت بخار از سطوح مرطوب بدن، مانند پوست و درخت نایژه‌ای (tree bronchial)

تعریقی ← زهشی

تعیین جنسیت

sex determination

اعسر فرایند مشخص شدن جنس جنین

اعمرس| فرایند رشد اندامگان در محیط
با استفاده از حداقل یک ماده آلی

تکثیر Uniporter

اعمرس| نوعی پروتئین ناقل غشایی که
سبب سهولت انتقال تنها یک نوع یون
یا مولکول آب‌دوست در جهت شیب
غلظت آن از خلال غشا می‌شود

تکثیر propagation

اعمرس| ازدیاد گیاهان از راه‌های
گوناگون از جمله بذرافشانی و قلمه‌زنی
و پیوند و خوابانیدن

تکثیر کردن propagate

اعمرس| افزودن تعداد گیاهان از طریق
روشهایی چون بذرافشانی و قلمه‌زنی
و پیوند و خوابانیدن

تکثیرگر propagator

اعمرس| ۱. شخصی که عمل تکثیر
گیاهان را انجام می‌دهد ۲. دستگاهی که
برای تکثیر مورد استفاده قرار می‌گیرد

تکثیری propagative

اعمرس| مربوط به تکثیر؛ ویژگی آنچه
تکثیر می‌شود

تکرار حبه domain repetition

اعمرس| حضور تکراری یک حبه
خاص در یک پروتئین

تغییر تعداد حبه

domain number variation

اعمرس| کاهش یا افزایش تعداد حبه‌ها
در یک پروتئین با وانهش یا دوتاشدگی
یا درنهش بیان‌های کدگذار حبه در یک
ژن ساختگی یا جدید که در بُرخوردگی
بیانه در آزمایشگاه تولید شده است

تقسیم درون‌یاخته cytokinesis

اعمرس| تغییراتی که در جریان تقسیم
یاخته‌ای در درون‌یاخته رخ می‌دهد

تقسیم هسته Karyokinesis

اعمرس| پدیدهٔ دو تا شدن هسته در
ابتدای تقسیم یاخته‌ای

تقسیم هسته‌ای Karyokinetic

اعمرس| مربوط به تقسیم هسته

تک‌آلی‌پرورد^۱ Auxotroph

اعمرس| اندامگانی که برای رشد در
محیط حداقل به یک مادهٔ آلی نیاز دارد

تک‌آلی‌پرورد^۲ Auxotrophic

اعمرس| ویژگی اندامگانی که برای رشد
در محیط حداقل به یک مادهٔ آلی نیاز
دارد

تک‌آلی‌پروردگی Auxotrophy

تک‌کانی‌پرورد^۱ prototroph

|عمرس| اندام‌کانی‌کانی‌پرورد که به یکی از ترکیبات معدنی مانند گوگرد و آهن و نیتروژن وابستگی بیشتری دارد

تک‌کانی‌پرورد^۲ prototrophic

|عمرس| ویژگی اندام‌کانی‌کانی‌پرورد که به یکی از ترکیبات معدنی مانند گوگرد و آهن و نیتروژن وابستگی بیشتری دارد

تک‌کانی‌پرورگی prototrophy

|عمرس| فرایند رشد اندام‌گان‌کانی‌پرورد با استفاده بیشتر از یکی از ترکیبات معدنی مانند گوگرد و آهن و نیتروژن

تک‌لاد haploid

|عمرس| موجود یا یاخته دارای فقط یک‌دست فام‌تن

تک‌لادی haploidy

|عمرس| حالت هسته یا یاخته‌ای که تک‌لاد است

تکوین جنسی

sex development,

sexual development

|عمرس| فرایندی در دوره جنینی که در آن غده‌ها و اندام‌های جنسی داخلی و خارجی تکوین می‌یابند

تک‌رنگ‌بین monochromat, achromat

|عمرس| فرد مبتلا به تک‌رنگ‌بینی

تک‌رنگ‌بینی monochromatism,

monochromasia,

achromatism, achromatopsia

|عمرس| ناتوانی مطلق در تشخیص رنگ‌ها

تک‌سم‌سانان Perissodactyla

|جانوری| گیاهخوارانی خشک‌زی که فقط یک انگشت یا سه انگشت آنها با هم وزن جانور را تحمل می‌کند

تک‌سو Monotropa

|اکیما| سرده‌ای از تک‌سوئیان علفی چندساله بدون سبزینه که شامل دو گونه است

تک‌سوئیان Monotropaceae

|اکیما| تیره‌ای از خلنگ‌سانان علفی پوده‌رُست بدون سبزینه

تک‌کام monogamous

|عمرس| مربوط به تک‌کامی و تک‌همسری
مت. تک‌همسر

تک‌کامی monogamy

|عمرس| الگویی از آمیزش که در آن افراد نر و ماده در طی فصل زادآوری تنها با یک فرد آمیزش دارند
مت. تک‌همسری

تک‌هسته‌ای

← گویچه سفید تک‌هسته‌ای

متوسط و پاهایی بلند که بر روی
بالهایشان راه‌راه و منقارشان قوی و
نوک‌دار است

تک‌همسر ← تک‌کام

تلیله سنگی درشت‌ساق

Burhinus oedicnemus

جانوری گونه‌ای از تیره تلیله‌ایان و
راسته سلیم‌سانان با جثه‌ای بزرگ که
بر روی بدنش نوارهای مایل به
خاکستری است و دم‌ی نسبتاً بلند و
منقاری کوتاه و دورنگ دارد

تک‌همسری ← تک‌کامی

تلاقی آزمونی

test cross

این تلاقی یک دورگ با والدین جورتم
نهفته خود

تمایز جنسی

sex differentiation,
sexual differentiation

جانوری فرایند پیدایش تفاوت‌های میان
جنس نر و ماده

تلاقی برگشتی backcross

این تلاقی دورگ اف (F1) یا یک
ناجورتم با یکی از والدها یا با فردی
با ژن‌نمود مشابه یکی از والدهای اولیه
مت. آمیزش برگشتی

تمساح آب‌شور

Crocodylus porosus

جانوری گونه‌ای از تیره تمساحیان و
راسته تمساح‌سانان که بزرگ‌ترین
کروکودیل دنیاست و طولش تا شش
متر می‌رسد

تلاقی دوآللی diallel cross

این تلاقی یک گروه از ژن‌نمودها در
تمام ترکیبات ممکن که امکان دارد شامل
دورگ‌های معکوس یا خودگشن‌ها نشود
مت. تلاقی دوبکره‌ای

تمساح پوزه‌باریک گنگی

Gavialis gangeticus

جانوری گونه‌ای از تیره تمساح
پوزه‌باریکیان و راسته تمساح‌سانان که
پوزه‌اش از همه کروکودیل‌ها درازتر
است

تلاقی دوبکره‌ای

← تلاقی دوآللی

تلیله‌ایان Burhinidae

جانوری تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان که
پرندگانی خشک‌زی هستند با جثه‌ای

تمساح پوزه‌باریکیان

Gavialidae

جانوری تیره‌ای از راستهٔ تمساح‌سانان با
آرواره‌ای بسیار باریک که سوراخهای
بینی جنس نر آن برجستگی دکه‌مانند
دارد

تمساح‌سانان

Crocodylia

جانوری خزندگانی دارای فلس یا دم بلند
و چهار اندام حرکتی

تمساحیان

Crocodylidae

جانوری تیره‌ای از راستهٔ تمساح‌سانان
تخم‌گذار که خزندگانی آبی با جثه‌ای
متوسط تا بزرگ هستند و در آروارهٔ
پایین نیز دندان و در پشت پوششی
زره‌مانند دارد

تمیس

Tamus

گیاه سرده‌ای از تمیسیان بالاروندهٔ
علفی با برگهای قلبی‌شکل و آرایش
مارپیچی و میوه‌های ستهٔ قرمز
درخشان

تمیسیان

Dioscoreales

گیاه راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها که در
رده‌بندی ای.پی.جی. سه تیره را شامل
می‌شوند

تمیسیان

Dioscoreaceae

گیاه تیره‌ای از تمیسیان درختچه‌ای
یا علفی بالارونده که دارای زمین‌ساقه
یا غده هستند و برگهای آنها غالباً
قلبی‌شکل یا پیکانی است

تنابه

lymph

عصره مایع شفاف که در مجاری
خاصی به نام مجاری تنابه‌ای جریان
دارد و منشأ آن مایع بافتی و خون
است
مت. لنف

تنابه‌ای

lymphatic

عصره مربوط به تنابه / لنف.
مت. لنفی

تنجش

nastie

عصره پاسخ بخشی از گیاه مانند برگ
یا کاسبرگ یا گلبرگ به محرک بیرونی،
مستقل از جهت تأثیر آن

تنجشی

nastic

عصره مربوط به تنجش

تندالگی

blastulation

عصره فرایند تبدیل توتاله به تنداله

تنداله

blastula

عصره ساختاری کروی در فرایند
تشکیل جنین که از یک ردیف یاخته در
اطراف و یک حفرهٔ پر از مایع در مرکز
تشکیل شده است

تَنیْزَه پَاجینی Pacini's corpuscle اعسر پایانه عصبی با پوشینه تیغه‌ای بزرگ که نسبت به فشار و ارتعاش حساس است	تَنده پار blastomere اعسر هریک از یاخته‌های تَنده
تَنیْزَه رافیَنی Ruffini's corpuscle اعسر پایانه عصبی تیغه‌ای در عمق پوست با سازش آهسته (slow adaptation) که فشارهای پیوسته آن را تحریک می‌کند	تنفس پخشی diffusion respiration اعسر مبادله گازهای تنفسی از غشای یاخته یا پوششهای تنفسی
تَنیْزَه کروز Krause's corpuscle اعسر پایانه عصبی با پوشینه‌ای ظریف و پیاز شکل در پوست و غشاهای مخاطی و غشای ملتحمه که گیرنده سرماست	تن موئیان Trichechidae اعسر تیره‌ای کاملاً آبی از راسته گاودریایی‌سانان با جثه‌ای بزرگ که کیاهخوار و ساکن آبهای شیرین است
تَنیْزَه مایسنِر Meissner's corpuscle اعسر نوعی پایانه عصبی پوشینه‌دار که در پوست یافت می‌شود و گیرنده محرك تماس است	تنوع پروتگانی proteomic diversity, proteome diversity اعسر تنوع پروتگانی در تعداد و پیچیدگی و عملکرد پروتئینها در دو یا چند پروتگانی یک سامانه زیستی
توالی succession اعسر جانشینی پیاپی یک بوم‌سازگان با بوم‌سازگان دیگر که متعاقب تغییرات زمین‌شناختی و بوم‌شناختی و فصلی روی می‌دهد و تا رسیدن به پایداری نسبی، که به اوج موسوم است، ادامه پیدا می‌کند	تنی آمیزی sibmating اعسر آمیزش دو یا چند زاده که والدین مشترک دارند
تنی زادگان siblings, sibs اعسر مجموعه زاده‌های حاصل از یک زوج والد	تنی زادگی sibship اعسر نسبت خویشاوندی بین زاده‌های یک زوج والد

یک موجود یا موجودات مختلف ثابت مانده است	توالی افزایشگر ← افزایشگر
مت. توالی متعارف canonical sequence	توالی بازی ← توالی دنا
بن‌مایه مشترک consensus motif	توالی‌بست پایا
توالی‌بست پایا conserved sequence box	← توالی مشترک

توالی در نهشی

توالی نوکلئوتیدی	insertion sequence
← توالی دنا	از آن نوعی ترانژنسه که نخستین بار به‌عنوان عامل جهش‌های خودبه‌خودی در اشریشیا کلی (Escherichia Coli) شناخته شده است
توالی‌یابی دنا DNA sequencing	
از آن تعیین ردیف نوکلئوتیدها در رشته دنا	

توالی دنا DNA sequence

توت	از آن توالی یا ترتیب خطی بازهای آدنین، سیتوزین، گوانوزین، تیمیدن که تشکیل‌دهنده مولکول دناست
Morus	مت. توالی بازی base sequence
اکیام سرده‌ای از توتیان درختی خزان‌دار با ده تا شانزده گونه و میوه‌های مجتمع که در نواحی معتدل گرم و نیمه‌گرمسیری آسیا و آفریقا و اروپا و آمریکا پراکنده هستند	توالی نوکلئوتیدی nucleotide sequence

توالی متعارف

توتالگی	← توالی مشترک
morulation	
اوسر فرایند تشکیل توتاله	

توالی مشترک

توتاله	consensus sequence
اوسر توده‌ی کروی از یاخته‌های جنینی که از تقسیم یاخته تخم حاصل می‌شود	از آن توالی ویژه‌ای از دنا در بخش‌های تنظیم‌کننده ژن‌گان که در ژنهای متفاوت

تولیدمثل جنسی sexual reproduction اسمرا تولیدمثلی مبتنی بر لقاح یاخته‌های جنسی نر و ماده که در آن هر نسل با نسل قبل و بعد از خود تفاوت ژن‌شناختی دارد تولیدمثل کردن reproduce اسمرا به وجود آمدن جاندار فرزند از جاندار والد به طریقه جنسی یا غیرجنسی مت. زادآوری کردن، زاد آوردن	توتیان Moraceae اکیامرا تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان درختچه‌ای یا درختی با گل‌آذین سنبله فشرده و گل‌های بدون گلبرگ و میوه‌های مجتمع که اغلب در مناطق گرمسیری می‌رویند و در رده‌بندی کروئوکویست ۱۹۸۸ در راسته گزنه‌سانان (Urticales) قرار دارند
تولیدمثلی reproductive اسمرا مربوط به تولیدمثل مت. زادآوری تهی‌روده jejenum, intestinum jejunum اسمرا بخشی از روده باریک که دوازده را به درازروده ارتباط می‌دهد	توسکا Alnus اکیامرا اسرده درختی یا درختچه‌ای زینتی خزان‌دار از توسکائیان با حدود ۳۰ گونه که در مناطق سرد و مرطوب نیمکره شمالی و غرب امریکای جنوبی پراکنده هستند؛ گل‌های بدون گلبرگ این سرده تک‌جنسی و یک‌پایه و برگ‌های آنها متناوب است
تیره family اسمرا ششمین رتبه رسمی در آرایه‌شناسی موجودات زنده، بالاتر از سرده و پایین‌تر از راسته تیزشاخ افریقایی	توسکائیان Betulaceae اکیامرا تیره‌ای از راش‌سانان، به شکل درخت و درختچه، با برگ‌های متناوب و کامل و خزان‌کننده و گل‌آذینهای سنبله تک‌جنسی
تولیدمثل Oryx dammah جانوری گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان که بدنش کرم‌رنگ، اما بخش بالایی سر و گردن و پایین شانه‌ها قهوه‌ای مایل به قرمز است و شاخهایی طویل و نوک‌تیز و متمایل به عقب دارد	تولیدمثلی reproduction اسمرا سازوکاری که با آن جاندار می‌تواند جانداري مشابه خود به وجود آورد مت. زادآوری

slide cover	تیغک	Najas	تیزک
اسم صفحه کوچک شیشه‌ای که مقطع مورد مطالعه روی تیغه را می‌پوشاند			اسم سرده‌ای آبزی از تیزکیان با حدود ۵۰ گونه که در سرتاسر جهان پراکنده هستند
slide	تیغه	Najadaceae	تیزکیان
اسم صفحه شیشه‌ای که نمونه مورد مطالعه میکروسکوپی را بر روی آن قرار دهند			اسم تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان آبزی با یک سرده و حدود ۵۰ گونه که برگ‌های آنها باریک و گلپایشان کوچک است

ث

ثبات انواع

← نظریه ثبات انواع

ثعله باقلا

Nelumbo

اکیما تنها سرده ثعله باقلانیان آبزی با دو گونه که گل‌های درشت و زیبایی شبیه به گل‌های نیلوفر آبی دارند

ثعلب

Orchis

اکیما سرده‌ای از ثعلبیان که اغلب در اروپا و شمال غربی افریقا تا تبت و مغولستان و چین و ژاپن پراکنده هستند

ثعله باقلانیان *Nelumbonaceae*

اکیما تیره‌ای از چنارسانان آبزی با یک سرده و دو گونه که به‌طور گسترده، در جنوب شرقی آسیا و جنوب شرقی امریکا به‌صورت علفی چندساله می‌رویند؛ دانه‌های آنها در نهنج گوشتی منفرد قرار دارد و گل‌های کامل و بزرگ و زیبایشان با تقارن شعاعی در بالای سطح آب قرار می‌گیرد؛ گل‌آذین آنها تک‌گل و برگ‌هایشان ساده و سپری‌شکل است

ثعلبیان

Orchidaceae

اکیما تیره‌ای بزرگ و جهانی از مارچوبه‌سانان با حدود ۸۵۰ سرده و ۱۷۰۰۰ گونه که بزرگ‌ترین تیره گیاهان گل‌دار محسوب می‌شود و شامل گونه‌های چندساله زمینی و رورست یا بالارونده است که دارای غده‌های گوشتی یا پایه با گل‌های نامنظم و ساختار خاص و دانه‌های ریز هستند

ج

✦ میکروب | ساختاری درون‌یاخته‌ای که
قلاب را در پوش ثابت نگه می‌دارد

corpus luteum, **جسم زرد**
yellow body of ovary,
yellow body

✦ عسر | توده زردی که پس از پاره شدن
انبانک تخمدان و آزاد شدن تخمک
ایجاد می‌شود

corpus albicans, **جسم سفید**
corpus fibrosum

✦ عسر | بافت رشته‌ای سفیدی که پس از
متلاشی شدن یاخته‌های لوتئینی در
انبانک تخمدان ایجاد می‌شود

Gesneriaceae **جسنریان**

✦ اکبامر | تیره‌ای از نعناسانان با حدود
۱۴۰ سرده و ۲۰۰۰ گونه که گل‌های آنها

corolla **جام**
✦ عسر | مجموعه گلبرگ‌های یک گل
✦ مصوب فرهنگستان اول

locus **جایگاه**
✦ عسر | محل ویژه ژن بر روی فام‌تن

جایگزینی ژن
gene replacement

✦ ائذا | روشی درون‌بدنی (in vivo) که در
آن یک ژن متفاوت جای یک ژن خاص
را در یک فام‌تن می‌گیرد

gene flow **جریان ژن**
✦ ائذا | انتشار تدریجی ژنها از یک جمعیت
به جمعیت‌های دیگر به علت پراکنش
کامه‌ها

basal body¹, **جسم پایه**
flagellar motor

اکیما| سرده‌ای پُرگونه از جگنیان، غالباً با ساقه سه‌گوش که گرده‌افشانی در آنها به وسیله باد انجام می‌شود

جگن‌سانان Cyperales

اکیما| راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها با گل‌های کوچک و تخمدان دو یا سه‌برچه‌ای و تک‌حجره‌ای و تک‌تخمکی که یا خود بارورند یا گرده‌افشانی در آنها به وسیله باد انجام می‌شود

دوجنسی با تقارن دوطرفه است که با جامی دولبه مشخص می‌شود؛ جام آنها دارای پنج گلبرگ پیوسته و کاسه پنج‌قسمتی و دو تا پنج پرچم است؛ بساک پرچمها یا دویه‌دو یا همگی به یکدیگر اتصال ضعیفی دارند؛ تخمدان گیاهان این سرده فوقانی یا نیمه‌تحتانی و تک‌حجره‌ای با تمکن جداری (parietal placentation) است
مت. بنفشه‌افریقانیان

جگنیان Cyperaceae

اکیما| تیره‌ای از گندم‌سانان علفی با برگ‌های متناوب که گل‌های آنها دارای گل‌پوش فلسی یا تارمانند و میوه‌هایشان غالباً شبیه فندقه است

جفت‌شدگی فام‌تنی

chromosome pairing
اندازه‌مجموعی طولی و اتصال دقیق فام‌تن‌های هم‌ساخت که شرط لازم برای تقسیم کاستمانی است
مت. همایی synapsis

جلبکان Algae

اکیما| سلسله‌ای از هوسته‌ایهای آبی که در دیواره یاخته‌های آنها غالباً سلولوز وجود دارد و توان انجام نورآمایی (photosynthesis) دارند
مت. جلبکها

جگرواشان ← جگرواش‌تباران

جگرواش‌تباران Hepatophytae

اکیما| شاخه‌ای از گیاهان غیرآوندی شامل تقریباً ۶۰۰۰ گونه که اغلب کوچک‌اند و در محیط‌های مرطوب زندگی می‌کنند

جلبکها ← جلبکان

جَلینه mycelium

اکیما| شبکه‌ای از یاخته‌های رشته‌ای یا نخینه‌ها که ساختار رویشی بسیاری از قارچها را تشکیل می‌دهد

مت. جگرواشان Liverworts, hepatics

جگن Cyperus

اعمر| مجموعهٔ ویژگی‌ها و ساختارها و صفات و اعمالی که براساس آنها جنسیت یک گیاه یا جانور مشخص می‌شود

fetus جنین

اعمر| رویان پستانداران در مراحل پایانی رشد؛ درانسان این مرحله از آغاز هفتهٔ نهم تا هنگام تولد است
مت. زهسان

fetoscope جنین‌بین

اعمر| دستگاهی برای مشاهدهٔ زهسان در زهدان
مت. زهسان‌بین

جنین‌بینی

fetoscopy

اعمر| مشاهدهٔ زهسان در زهدان به کمک زهسان‌بین
مت. زهسان‌بینی

fetal جنینی

اعمر| مربوط به زهسان
مت. زهسانی

جوانه‌پوش ← فلس‌جوانه

جوانهٔ گُل‌آذین

inflorescence bud

اعمر| جوانه‌ای که منشأ تشکیل گُل‌آذین است
* مصوب فرهنگستان اول

mycelial

جَلینه‌ای

اکامر| مربوط به جَلینه

myceloid

جَلینه‌سا

اکامر| شبیه به جَلینه

population

جمعیت

اعمر| گروهی از افراد یک گونه که در مکان و شرایط معین زندگی می‌کنند و با سایر گروه‌های آن گونه تفاوت دارند

جمعیت گیاهی

plant population

اعمر| گروهی از افراد یک گونه گیاهی که در مکان و شرایط معین زندگی می‌کنند و با سایر گروه‌های آن گونه تفاوت دارند

جمعیت مندلی

Mendelian population

ازن| گروهی از افراد که با یکدیگر آمیزش می‌کنند و زادآوری دارند و دارای خزانهٔ ژنی مشترک هستند

kinetosome,

جُنباتن

basal granule, basal body²

اعمر| اندامکی یاخته‌ای که سبب تشکیل مژه و تازک می‌شود

sex

جنس

autosomal	جورفام‌تنی	assortative mating	جورآمیزی
اعسر مربوط به جورفام‌تن		اژن روشی که در آن جفت‌ها براساس تشابهات و تفاوت‌های رخ‌نمودی و ژن‌نمودی معین برای آمیزش انتخاب می‌شوند	
isogamous	جورکام		
اعسر مربوط به جورکامی			
isogamete	جورکامه	assortment	جورایی
اعسر کامه‌ای که از نظر ریخت‌شناسی مشابه یاخته‌های جنسی نر و ماده است و نمی‌توان آن را تنها از طریق شکل تشخیص داد		اژن جور شدن فام‌تن‌ها در تقسیم کاستمانی	
isogametic	جورکامه‌ای	independent assortment	جورایی نابسته
اعسر مربوط به جورکامه		اژن جور شدن مستقل از هم ژنهایی که بر روی فام‌تن‌های دگرساخت قرار دارند	
isogamy	جورکامی	homozygote	جورتخم ^۱
اعسر تولیدمثل جنسی از طریق ترکیب کامه‌هایی که از نظر شکل و اندازه همانندند		اعسر موجودی دارای یک جفت یگه ^۱ مشابه برای تولید کامه‌های مشابه	
mutation	جهش	homozygous	جورتخم ^۲
اعسر تغییر ماندگار در ماده ژنی		اعسر مربوط به موجود جورتخم	
enhancer mutation	جهش افزایشگر	homozygosis, homozygosity	جورتخمی
اژن هریک از جهشهایی که در یک توالی افزایشگر رخ می‌دهد		اعسر برخورداری از دگه‌های مشابه در یک یا چند جایگاه از قطعات فام‌تنی همساخت	
somatic mutation	جهش بدنی	autosome	جورفام‌تن
اژن جهشی که در یاخته‌های غیرجنسی بدن رخ می‌دهد		اعسر فام‌تن‌های غیرجنسی هر یاخته	

جهش برگشتی

reverse mutation,
back mutation

اِذا جهشی که باعث برگشت ژن
جهش یافته به توالی نوکلئوتیدی اولیه
می شود

م. برگشت

reversion

جهش در نهشی

insertion mutation,
addition mutation

اِذا جهشی که در آن یک یا چند
نوکلئوتید وارد بنا می شود

جهش دگر معنا

missense mutation

اِذا جهشی که سبب تغییر رمزه یک
آمینواسید به رمزه آمینواسیدی دیگر
می شود و ممکن است منجر به تولید
پروتئینی غیرفعال یا ناپایدار شود

جهش رگه زایشی

← جهش زایشی

جهش بی معنا

nonsense mutation

اِذا جهشی که در یک رمزه صورت
می گیرد و آن را به رمزه پایان (stop codon)
یا برعکس تبدیل می کند

جهش تراگشتی

transversion mutation

اِذا جهشی که در آن یک باز پورین
جانشین یک باز پیریمیدین می شود یا
برعکس

م. تراگشت

transversion

جهش زا^۱

mutagen

اِمری عامل ایجاد جهش

جهش زا^۲

mutagenic

اِمری ویژگی عامل ایجاد جهش

جهش زایشی

germinal mutation

اِذا جهش در یاخته های مولد یاخته های
جنسی

م. جهش رگه زایشی

germ-line mutation

جهش خاموش, silent mutation,

silent site mutation

اِذا جهشی که در آن جانشینی یک
نوکلئوتید در یک رمزه به تغییر در
رُخ نمود نمی انجامد

م. جهش هم معنا

same sense mutation,
synonymous mutation

جهش زایی

mutagenesis

اِمری القای جهش ژنی

جهش فام‌تنی

chromosome mutation,
chromosomal mutation

ازن | آبراهی ساختاری و عددی فام‌تن‌ها
که خودبه‌خود یا بر اثر عوامل جهش‌زا
به وجود می‌آید

جهشینه

muton

|عمرس| کوچک‌ترین واحد بنا که تغییر
آن موجب جهش می‌شود

جهش وانهشی

deletion mutation

ازن | جهش حاصل از وانهش یک یا چند
جفت باز از یک ژنگان

جهش هم‌گشتی

transition mutation

ازن | جهشی که در آن یک باز پیریمیدین
جانشین پیریمیدینی دیگر یا یک باز
پورین جانشین پورینی دیگر می‌شود
مت. هم‌گشت transition

جهش هم‌معنا

← جهش خاموش

جهش یافته

mutant

|عمرس| فرد یا ژنی که در آن تغییر
وراثتی رخ داده باشد

چ

Theaceae

چائیان

اکیمر | تیره‌ای از خلنگ‌سانان درختچه‌ای یا درختی با هجده سرده و حدود ۵۰۰ گونه که در مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند: برگ‌های همیشه‌سبز آنها ساده و معمولاً براق با آرایش متناوب یا مارپیچی و در حاشیه دندان‌دار است؛ گل‌هایشان معمولاً بزرگ و صورتی یا سفید و زیبا و اغلب دارای بویی نافذ است و کاسه گل آنها پنج کاسبرگ یا بیشتر دارد و جام گل آنها نیز پنج‌پر است

lipid, lipin

چربی

اکیمر | گروهی از ترکیبات نامحلول در آب که می‌توان آنها را با حلال‌های آلی از یاخته‌ها و بافتها استخراج کرد

منه . لیپید

schizocarp

چاک‌بَر

اکیمر | نوعی میوه خشک، حاصل از دو یا چند برچه یک‌دانه‌ای که پس از رسیدن به واحدهای یک‌دانه‌ای تقسیم می‌شود

glottis

چاکنای

اکیمر | دهانه یا مدخل نای که تارهای صوتی در آن قرار دارد

Camellia

چای

اکیمر | سرده‌ای درختچه‌ای یا درختی همیشه‌سبز از چائیان با حدود ۱۲۰ گونه پراکنده در شرق آسیا؛ برگ‌های آنها براق و تخم‌مرغی است و گل‌هایشان در حالت خودرو پنج تا هفت گلبرگ دارد که تعداد زیادی پرچم زرد را در بر گرفته‌اند و کاسبرگ‌هایشان هم‌زمان با شکوفایی گلبرگ‌ها می‌ریزد

اکیما| میوه گیاهی با نام علمی چشالوی حقیقی (Dimocarpus longan) از تیره ناترکیان و راسته افراسنان که شفت و دارای آرایشی خوشه‌ای است؛ هسته سیاه آن را گوشته‌ای شفاف احاطه کرده که به آن نمایی چشم‌مانند داده است؛ شکل این میوه کروی و رنگ آن قهوه‌ای مایل به زرد یا قرمز و بومی هند و سریلانکاست

چشم هم‌تاسازی

← حباب هم‌تاسازی

چلچله آبی‌رنگ

Hirundo atrocaerulea

اکنونری| گونه‌ای از چلچله‌ایان و راسته گنجشک‌سانان که پشت بدنش سیاه با درخشش آبی است

چلچله‌ایان Hirundinidae

اکنونری| تیره‌ای از راسته گنجشک‌سانان با منقار و گردن و پاهای کوتاه، بدن لاغر، بالهای بلند و نوک‌دار

چلچله بیابانیان Glareolidae

اکنونری| تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان با جثه‌ای کوچک تا متوسط و دارای بدن لاغر و بالهای بلند و نوک‌تیز

چرخ‌ریسکیان parulidae

اکنونری| تیره‌ای از راسته گنجشک‌سانان با بدن دوکی‌شکل و پاهای نسبتاً کوتاه و پرهای قهوه‌ای تیره تا روشن

چرخ‌زنی cyclosis

اکنونری| حرکت چرخشی جریانهای میان‌یاخته‌ای

چرخه تخمدانی ovarian cycle, oogenetic cycle

اکنونری| مجموعه تغییرات تناوبی در تخمدان شامل رشد و پاره شدن انبلیک که به آزاد شدن تخمک و تشکیل جسم زرد منجر می‌شود

چرخه جمعیت population cycle

اکنونری| نوسانات مکرر فراوانی افراد در یک جمعیت بین دوره‌های کمینه و بیشینه تراکم

چرخه غذایی ← شبکه غذایی

جسب‌آکنه collenchyma

اکنونری| بافتی گیاهی که در آن با ضخیم شدن دیواره سلولوزی یاخته‌ها، استحکام بافت افزایش می‌یابد

چشالو longan

و ارتفاع آن به طور طبیعی در کنار رودخانه‌ها و تالابها از ۳۰ تا ۵۰ متر است

چنارسانان Proteales

اکیمر | راسته‌ای از دولپه‌ایها با گل‌های پیرامادگی (perigynous) و کاسه گلبرگ‌نمای (corolla-like) چهارقطعه‌ای که یا گلبرگ واقعی ندارند یا تعداد گلبرگ‌هایشان کاهش یافته است؛ این راسته سه تیره دارد که یکی از آنها شله باقلان‌یان است که از لحاظ ریخت‌شناسی با بقیه فرق دارد

چناریان Platanaceae

اکیمر | تیره‌ای از چنارسانان با یک سرده و شش تا ده گونه درختی بلند که بومی مناطق معتدل و نیمه گرمسیری نیمکره شمالی هستند

چندژنی polygeny

اذا | پدیده‌ای که در آن چند ژن در بروز یک صفت تأثیر می‌گذارد

چندشکلی فام‌تنی

chromosome polymorphism

اذا | گوناگونی در شکل یا تسوالی نوکلئوتیدهای یک فام‌تن در بین افراد یک جمعیت

چلچله بیابانی بال سرخ

Glareola pratincola

اچنوری | گونه‌ای از تیره چلچله بیابانیان و راسته سلیم‌سانان با پاهای باریک و کوتاه، بال‌های طویل و پرهای زینتی غالباً قهوه‌ای مایل به خاکستری

چلچله بیابانی بال سیاه

Glareola nordmanni

اچنوری | گونه‌ای از تیره چلچله بیابانیان و راسته سلیم‌سانان با پرهای زینتی قهوه‌ای مایل به خاکستری که زیر بال‌هایش سیاه است

چلیپای بینایی optic chiasma

اعرس | محلی که در آن اعصاب چشم‌های راست و چپ به هم نزدیک یا با هم مخلوط می‌شود و مجدداً از هم جدا می‌شود

چلیپان‌یان ← کلمیان

چلیپایی شدن crossing over

اعرس | مبادله دوطرفه ماده وراثتی بین دو فام‌تن همساخت که در جریان ضربدری شدن فام‌تن‌ها اتفاق می‌افتد

Platanus

چنار

اکیمر | تنها سرده درختی خزان‌دار از چناریان که بومی نیمکره شمالی است

اکیما| تیره‌ای از مالپیکی‌سانان چوبی با حدود پانزده سرده و ۱۲۰ گونه که بیشتر در مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند؛ آرایش برگ‌های آنها فراهم یا متقابل و گل‌هایشان دارای پنج گلبرگ و صفحه‌ای حاوی شهد است و گرده‌افشانی در آنها با باد انجام می‌شود

چندنمودی pleiotropy,
pleiotropism, polypheny

اثر| پدیده‌ای که تظاهرات چندگانهٔ رخ‌نمودی یک ژن را نشان می‌دهد

چندهسته‌ای

← گویچهٔ سفید چندهسته‌ای

چندهمسر ← چندکام

چندهمسری ← چندکامی

چنگر پیشانی‌سفید حقیقی

Fulica atra atra

اچانور| زیرگونه‌ای از تیرهٔ یلوه‌ایان و راستهٔ درناسانان به رنگ سیاه دودی با منقار و پیشانی سفید و پاهای بلند و سبزه‌خاکستری

چوب ← بافت چوبی

چوب‌آوند ← آوند چوبی

چندکام polygamous

اِسر| مربوط به چندکامی و چندهمسری
مت. چندهمسر

چندکامی polygamy

اِسر| الگویی از آمیزش که در آن افراد نر در طی فصل زادآوری با چند ماده آمیزش دارند
مت. چندهمسری

چندل *Rhizophora*

اکیما| سرده‌ای از چندلیان درختی که در مناطق میان‌کشنده نواحی گرمسیری می‌رویند؛ ریشه‌های چوب‌پایی (stilt-roots) آنها گیاه را بر روی آب نگه می‌دارد تا بتواند تنفس کند، درحالی‌که ریشه‌های پایینی در آب غوطه‌ورند و با سازوکاری مولکولی نمک‌های اضافی یاخته‌هایشان را دفع می‌کنند؛ گل‌هایشان که در بهار می‌شکفت، زرد کم‌رنگ است

چندلاد polyploid

اِسر| موجود یا یاخته دارای چند دست فام‌تن همساخت

چندلادی polyploidy

اِسر| حالت هسته یا یاخته‌ای که چندلاد است

چندلیان *Rhizophoraceae*

چوب پسین

← بافت چوبی پسین

چوب پنبه‌زا ← بن‌لاد چوب پنبه

چوب پنبه‌شدگی² suberization

اکسیر| نتیجه فرایند چوب پنبه‌ای شدن و تشکیل چوب پنبه مت. چوب پنبه شدن

چوب پنبه suberin, cork

اکسیر| پلی‌استر اسید چرب که در دیواره یاخته درون پوست و تنه درخت وجود دارد

چوب پنبه شدن

← چوب پنبه‌شدگی

چوب پنبه‌ای، suberous, suberic, suberose

اکسیر| از جنس چوب پنبه یا مشابه آن

چوب نخستین

← بافت چوبی نخستین

چوب پنبه‌ای‌شدگی

suberization¹, suberification

اکسیر| فرایند تشکیل بافت چوب پنبه‌ای در نتیجه تبدیل دیواره‌های یاخته به چوب

مت. چوب پنبه‌ای شدن

چوب پنبه‌ای شدن

← چوب پنبه‌ای‌شدگی

چهارتایی tetrad

اکسیر| ۱. چهار فامینک که در یکی از مراحل کاستمان از فام‌تن‌های همساخت به وجود می‌آید ۲. چهار یاخته تک‌لاد که در پایان مرحله کاستمان پدید می‌آید ۳. چهار باکتری کروی که حاصل دومین تقسیم متوالی عمودبرهم هستند و با آرایش مربعی در کنار هم قرار می‌گیرند

چوب پنبه‌پوست phelloderm

اکسیر| نوعی بافت نرم آکنه‌ای با منشأ پسین که از بن‌لاد چوب پنبه حاصل می‌شود

مت. پوست پسین secondary cortex

چهاررگه double cross, four-way hybrid

انزا| حاصل تلاقی دو دورگه ساده

Sapotaceae

چیکونیان

اکبامرا تیره‌ای از خلنگ‌سانان درختی یا درختچه‌ای با حدود ۵۵ سرده و ۸۰۰ گونه که در تمام مناطق گرمسیری می‌رویند و برگهای آنها همیشه سبز چرمی و با آرایش متناوب یا مارپیچی و حاشیه کامل است و گل‌های آنها یا منفرد است یا در گُل‌آذین مجتمع قرار گرفته است

Sapota

چیکو

اکبامرا سرده‌ای از چیکونیان همیشه سبز با عمر طولانی و بومی نواحی گرمسیری قاره آمریکا که ارتفاع آن به ۳۰ تا ۴۰ متر می‌رسد پوسته تنه آن مملو از شیرابه سفید و چسبنده است و برگهای زینتی آن بیضوی و متناوب با حاشیه کامل به رنگ سبز کم‌رنگ براق است و گل‌های آن سفید و زنگوله‌ای با جام شش‌لپی است

ح

حامل دنا	DNA carrier	حبه حفظ‌شده
دنا را هر مولکول یا اندامگانی که دنا را به یاخته‌های هدف منتقل می‌کند		conserved domain, CD
		{+ هر مکان حبه‌ای در پروتئین که برای عملکردی خاص ضرورت دارد و به همین دلیل در طی تکامل حفظ شده است
حباب هم‌تاسازی	replication bubble	حبه در آمیزی
دنا بخشی از دنا در حال هم‌تاسازی که با ریزبین الکترونی به شکل حبابی کوچک دیده می‌شود		domain swapping
مت. چشم هم‌تاسازی	replication eye	{+ هر مکان تلفیق دو یا چند توالی دنا در رمزگذار حبه‌های مختلف در پروتئین‌های متفاوت برای تولید ژنی آمیخته‌ای که یک پروتئین نو ترکیب را رمزگذاری می‌کند
حبه	domain ¹	حبه زایی
{+ هر مکان قطعه‌ای بس‌پهتیدی که به یک واحد ساختاری منفرد دارای هسته آبگریز تابیده شده است		domain expansion
		{+ هر مکان افزایش تعداد حبه‌های متفاوت در یک پروتئین در طی فرایند تکامل
حبه پیمایی	domain walking	حذف ← وانهش
{+ هر مکان روشی رایانه‌ای برای تعیین توالیهای دنا رمزگذار نواحی مجاور یک حبه خاص		

حواصیل آراسته سفید حقیقی**Casmerodius albus albus**

[جانوری] گونه‌ای از حواصیلیان و راسته لکلسانان با رنگ کاملاً سفید و درخشان

حواصیل ارغوانی حقیقی**Ardea purpurea purpurea**

[جانوری] گونه‌ای از تیره حواصیلیان و راسته لکلسانان که از حواصیل خاکستری تیره‌تر و کوچک‌تر است

حواصیلیان**Ardeidae**

[جانوری] تیره‌ای از راسته لکلسانان با پاها و انگشتان و منقار و گردن طویل که در آب راه می‌رود و در هنگام پرواز گردنش را بر روی پشتش تا می‌کند

حواصیلی شکم‌حنایی**Ardeola rufiventris**

[جانوری] گونه‌ای از حواصیلیان و راسته لکلسانان با بدنی روشن و پرهایی متمایل به قرمز و حنایی در زیر شکم

حواصیلی ماداگاسکاری**Ardeola idae**

[جانوری] گونه‌ای از حواصیلیان و راسته لکلسانان با پاهای بسیار قوی و منقار گوه‌ای

حوزه**domain²**

[عمر] بالاترین رتبه رسمی در رده‌بندی موجودات زنده

حرّا**Avicennia**

[گیاه] سرده‌ای از حرّانیان درختی کوچک با حدود یازده گونه با برگهای متقابل خاکستری و گل‌های کوچک و منظم و کاسه و جام هم‌پوش و تخمدان فوقانی

مت. سینا

حرّانیان**Avicenniaceae**

[گیاه] تیره‌ای از نعناسانان درختی یا درختچه‌ای با یک سرده و حدود یازده گونه که در نواحی میان‌کشدی دریا در نزدیکی پایرونها (estuaries) می‌رویند و دارای ریشه‌های هوایی هستند

مت. سینانیان

حشرات**Insecta**

[جانوری] شاخه‌ای از سلسله جانوران که بدنی سه‌قسمتی شامل سر و سینه و شکم و اندامهای حرکتی بندبند دارند

حنا**Lawsonia**

[گیاه] سرده‌ای از حنائیان که بومی مناطق نیمه‌خشک گرمسیری و نیمه‌گرمسیری افریقا و جنوب آسیا و شمال استرالیا است و از قدیم از آن برای رنگ‌آمیزی پوست و مو و ناخن و چرم و پشم استفاده می‌شده است

حنائیان**Lythraceae**

[گیاه] تیره‌ای از موردسانان علفی چندساله یا درختچه‌ای با حدود ۳۱ سرده و حدود ۶۲۰ گونه که اغلب در نواحی گرمسیری پراکنده هستند و در امریکای جنوبی و افریقا تنوع زیادی دارند

خ

آنها قاعده‌ای و ساده و گلپیشان دارای تقارن شعاعی است و کاسه و جام مجزا با پنج کاسبرگ و پنج گلبرگ دارند

خار عروس *Morina*
گیاهان سردی از خار عروسیان با حدود ده گونه که از اروپا تا شرق آسیا پراکنده هستند

خار عروسیان *Morinaceae*
گیاهان تیره‌ای از خواجه‌باشی‌سانان علفی ضخیم چندساله با سه سرده و هفده گونه که به صورت بومی در اوراسیا از بالکان تا چین پراکنده هستند. برگهای آنها طوقه‌ای و گلها با تقارن دوطرفه است که در چرخه‌های متوالی قرار دارند و حلقه‌ای اضافی به نام کاسه فرعی (epicalyx) گلها را احاطه کرده است

خار *spike*
یکمیکرب نوعی برجستگی بر روی سطح ذره ویروسی

خاراشکن *Saxifraga*
گیاهان سردی از خاراشکنیان چندساله با حدود ۴۴۰ گونه

خاراشکن‌سانان *Saxifragales*
گیاهان راسته‌ای از دولپه‌ایها که با گل‌سرخ‌سانان و شمعدانی‌سانان خویشاوند هستند

خاراشکنیان *Saxifragaceae*
گیاهان تیره‌ای از خاراشکن‌سانان علفی همیشه‌سبز یا خزان‌دار با ۳۰ سرده و ۵۸۰ گونه که به طور گسترده در نواحی سرد و معتدل شمالی و خصوصاً در مناطق صخره‌ای می‌رویند و برگهای

اکیمر | تیره‌ای از راسته‌ی خاس‌سانان به شکل درخت یا درختچه، دارای گل‌های منظم و میوه‌ی سبته

epididymis **خاک**

اِمر | لوله‌ای پیچیده که گُشناب مهره‌داران در آن ذخیره و بالغ می‌شود

epididymitis **خاک‌آماس**

اِمر | التهاب خاک

خاموش‌سازی رونویسی

transcriptional silencing

اِزا | تراکم شدن بیش‌ازحد دامنه‌ای از کروماتین که از فعالیت ژن جلوگیری می‌کند و در این حالت وجود عوامل رونویسی فعال در یاخته تأثیری در رونویسی ندارد

خاموش‌سازی ژن

gene silencing

اِزا | منع بیان ژن

silencer **خاموشگر**

اِزا | توالی کوتاهی از دنا، در نزدیکی یا داخل یک ژن، که مانع بیان آن می‌شود
م. عنصر خاموشگر

silencer element

durian **خارگیل**

اکیمر | میوه گیاهی با نام علمی خارگیل سموری (Durio zibethinus) متعلق به تیره پنیرکیان و راسته پنیرک‌سانان که طول آن به سی سانتی‌متر و قطر آن به پانزده سانتی‌متر می‌رسد و وزن آن یک تا سه کیلوگرم است؛ شکل آن گرد و گاه کشیده و پوسته آن پوشیده از خار و به رنگ سبزقهوه‌ای و گوشت آن زرد کم‌رنگ است و دارای بویی خاص و بومی اندونزی و مالزی و برونئی است

llex **خاس**

اکیمر | سرده‌ای از خاسیان درختی کوچک یا درختچه‌ای معمولاً همیشه‌سبز و به‌ندرت خزان‌دار با بیش از ۲۷۰ گونه که در مناطق گرمسیری جنوب آمریکا و مناطق گرمسیری نیمه‌گرمسیری آسیا پراکنده‌اند؛ گل‌های این گیاهان معمولاً چهارپر و به‌ندرت پنج تا نه‌پر است؛ میوه آنها شفت کروی یا کروی کشیده به رنگ قرمز یا سیاه و به‌ندرت زرد است

Aquifoliales **خاس‌سانان**

اکیمر | راسته‌ای از گیاهان پیوسته‌گلبرگ با بیش از ۵۰۰ گونه و پنج تیره

Aquifoliaceae **خاسیان**

اعصر | دانه‌های ریز درون میان‌یاخته
که از شبکه درمیان‌یاخته‌ای مشتق
می‌شوند و در سنتز (synthesis)
پروتئینها شرکت دارند

style

خامه

اعصر | بخشی از مادگی که کلاله را به
تخم‌دان متصل می‌کند
• مصوب فرهنگستان اول

microsomal

خُرَدتنی

اعصر | مربوط به خُرَدتن

domain family خانواده حبه

• پروتئین‌هایی که
از لحاظ ساختاری و عملکردی متنوع،
اما در بخشی از توالی مشترک هستند
و این اشتراک نقش ساختاری و
عملکردی خاصی به آنها می‌دهد

Nerium

خرزهره

اکسمر | سرده‌ای از خرزهره‌ایان
درختچه‌ای شیرابه‌دار با پنج تا هشت
گونه که در ناحیه مدیترانه و مناطق
نیمه گرمسیری آسیا تا ژاپن پراکنده‌اند.
برگهای گیاهان این سرده متقابل یا
سه‌تایی و گل آذین آنها انتهایی با گل‌های
زیبایست

Carica

خریزه درختی

اکسمر | سرده‌ای از خریزه درختیان به
ارتفاع حداکثر ده متر، بدون انشعاب، با
۴۵ گونه که اغلب در مناطق گرمسیری
امریکا پراکنده هستند؛ برگهای گیاهان
این سرده نرم و لپ‌دار به طول ۳۰ تا
۶۰ سانتی‌متر با دم‌برگ بلند است که
در بالای تنه به صورت خوشه‌ای قرار
گرفته‌اند؛ گل‌های آنها تک‌جنسی با ده
پرچم در دو حلقه و مادگی آنها دارای
یک کلاله بدون پایه پنج‌لپه است

Apocynaceae

خرزهره‌ایان

اکسمر | تیره‌ای از راسته
گل‌سپاسی‌سانان که گیاهانی علفی با
شیرابه بسیار سمی هستند

Portulaca

خُرفه

اکسمر | سرده‌ای از خُرفه‌ایان علفی
یک‌ساله گوشتی گسترده بر روی زمین
با ۴۰ تا ۱۰۰ گونه که برگهای قاشقی و
ساقه‌های قرمز و گل‌هایی دارند که در
نور خورشید می‌شکند

Caricaceae

خریزه درختیان

اکسمر | تیره‌ای از کلم‌سانان بالارونده با
ساقه گوشتی شیرابه‌دار و بدون شاخه

microsome

خُرَدتن

<i>Diospyrus</i>	خرمالو	<i>Portulacaceae</i>	خُرفه‌ایان
اکیمر سرده‌ای از خرمالوئیان درختی که اغلب گونه‌های آن در نواحی گرمسیری می‌روید		اکیمر تیره‌ای از میخک‌سانان علفی یا درختچه‌ای با حدود بیست سرده و ۵۸۰ گونه که پراکنش جهانی دارند، اما بیشتر در مناطق نیمه‌خشک نیمکره جنوبی مثل آفریقا و استرالیا و امریکای جنوبی می‌رویند	
<i>Ebenaceae</i>	خرمالوئیان	<i>Phoenix</i>	خرما
اکیمر تیره‌ای از خلنگ‌سانان درختی یا درختچه‌ای با برگهای متناوب و کامل و بدون گوشواره با میوه معمولاً آبدار و گاهی با پوست چرمی که در رده‌بندی کروئوکویست ۱۹۸۸ در راسته خرمالوسانان (Ebenales) قرار دارد		اکیمر سرده‌ای از خرمائی‌ان درختی با حدود سیزده گونه که در جزایر قناری و آفریقای شمالی و خاورمیانه و پاکستان و هند و ایالت کالیفرنیا در امریکا یافت می‌شوند؛ درخت خرما تقریباً تا ۲۳ متر رشد می‌کند؛ ساقه آن پوشیده از بقایای قاعده برگهای قدیمی است و به تاجی زیبا از برگهای شانه‌ای بلند به طول حداکثر پنج متر منتهی می‌شود؛ سنبله گلها از محور برگهای سال قبل خارج و منشعب می‌شود و گلهای نر و ماده بر روی پایه‌های مجزا ظاهر می‌شوند و کرده‌افشانی در آنها به شکل مصنوعی صورت می‌گیرد	
<i>Arecaceae</i>	خرمائی‌ان		
اکیمر تیره‌ای از خرماسانان، به‌صورت درخت یا درختچه، با ساقه بدون شاخه و غالباً استوانه‌ای			
<i>Palmaceae, Palmae</i>	منه نخلیان		
	خروس کولی دشتی		
<i>Vanellus gregarious</i>		<i>Arecales</i>	خرماسانان
اجانوری گونه‌ای از سلیمیان و راسته سلیم‌سانان که جنس نر آن پرهای بسیار پرپشت و چتری و تیره دارد		اکیمر راسته‌ای نخل‌مانند با فقط یک تیره و ۱۸۹ سرده و حدود ۲۴۰۰ گونه که برخی از آنها اهمیت اقتصادی دارند؛ با اینکه همه گونه‌های خرماسانان به‌جز تعداد کمی، محدود به مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌شوند، از لحاظ جغرافیایی و شکل ظاهری با یکدیگر فرق دارند	
<i>gene pool</i>	خزانه ژن		
از مجموعه اطلاعات ژنی رمز شده از مجموعه ژنهای موجود در یک جمعیت با تولیدمثل جنسی در یک‌زمان معین			

خزندگان

Reptilia

اجنورری | شاخه‌ای از سلسله جانوران
خونسرد که همگی بدنی پوشیده از
فلس دارند

خزه‌تباران

Bryophyta, Mosses

اکیمرا | شاخه‌ای از گیاهان غیرآوندی
رطوبت‌پسند، دارای رشد محوری و
پوشینه‌های کوتاه

خشک‌چشمی

xerophthalmia

اسمر | خشکی غیرطبیعی قرنیه چشم
که در نتیجه آن قرنیه شفافیت خود را
از دست می‌دهد و کراتینی (kratinized)
می‌شود

خفاش بینی‌برگه‌ایان

Rhinolophidae

اجنورری | تیره‌ای از راسته خفاش‌سانان
که پوست ناحیه بینی آنها در اطراف
سوراخهای بینی گسترش یافته است

خفاش دم‌آزاد اروپایی

Tadarida teniotis

اجنورری | گونه‌ای از تیره خفاش‌دم‌آزادیان و
راسته خفاش‌سانان که بالهایی بسیار
بلند و باریک دارد و صورت آن شبیه
به سگ بولدگ است و رنگ آن از
قهوه‌ای مایل به قرمز تا تقریباً سیاه
است

خفاش دم‌آزاد برزیلی

Tadarida brasiliensis

اجنورری | گونه‌ای از تیره خفاش‌دم‌آزادیان و
راسته خفاش‌سانان که دم‌ی شبیه به
دم موش، موهای کرکی قهوه‌ای و
گوشه‌های پهن مربع دارد

خفاش دم‌آزادیان

Molossidae

اجنورری | تیره‌ای از راسته خفاش‌سانان
که دم ضخیم و آزاد و پوزه پهن و
بالهای بلند و باریک برای پرواز سریع
دارند

خفاش‌سانان

Chiroptera

اجنورری | تنها پستانداران دارای بال که
توانایی پرواز حقیقی دارند و خونگرم
هستند

خفاش‌ناهییدیان

Vespertilionidae

اجنورری | تیره‌ای از راسته خفاش‌سانان
با دم کاملاً رشدیافته که در بیشتر
موارد با غشاهای دُمی پوشیده شده
است

خلنگ‌سانان

Ericales

اکیمرا | راسته‌ای بزرگ از دولپه‌ایها،
دارای حدود ۸۰۰۰ گونه با پراکندگی
وسیع که شامل گیاهانی مانند چای و
خرمالو و برخی گیاهان گوشتخوار
است

اکیما| تیره‌ای از خواجه‌باشی‌سانان یک تا چندساله با برگ‌های معمولاً متقابل و گل‌آذین سرسان (capitule) که میوه آنها فندقه‌مانند است

خواجه‌باشی‌سانان Dipsacales

اکیما| راسته‌ای از دولپه‌ای‌های نسبتاً پیشرفته که شامل تیره‌های مهمی مانند آقطیان و خواجه‌باشیان و سنبل‌الطیبیان است

خودپرورد^۱ autotroph

اِسر| اندامگانی که برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود با استفاده از مواد ساده معدنی، مواد آلی پیچیده می‌سازد

خودپرورد^۲ autotrophic

اِسر| ویژگی اندامگانی که برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود با استفاده از مواد ساده معدنی، مواد آلی پیچیده می‌سازد

خودپرورده‌گی autotrophy

اِسر| فرایندی که در آن، اندامگان برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود با استفاده از مواد ساده معدنی، مواد آلی پیچیده می‌سازد

خودپیرایش self-splicing, auto splicing

اِزا| پیرایش رنا با فعالیت شبه‌زی‌مایه‌ای / شبه‌آنزیمی آن، بدون دخالت زی‌مایه / آنزیم

خم‌روده sigmoid colon,

sigmoid

اِسر| بخش انتهایی پس‌روده / کولون پایین‌رو که به شکل شترگلو است و به راست‌روده منتهی می‌شود

خمیزه vibrio

اِسر| نوعی باکتری که شکل ظاهری آن هلالی است

خمیزه‌وار vibrioid

اِسر| شبیه به خمیزه

خنجریان Agavaceae

اکیما| تیره‌ای از مارچوبه‌سانان با برگ‌های تخت و شمشیرمانند

خواب‌زگ ← سرخرگ کاروتید

خواب‌شکنی

dormancy breaking

اکیما| تغییر طبیعی یا مصنوعی در رویان بذر به منظور تحریک آن برای جوانه‌زنی

خواجه‌باشی Dipsacus

اکیما| سرده‌ای علفی و بلندقد و دوساله از خواجه‌باشیان با حدود پانزده گونه

خواجه‌باشیان Dipsacaceae

اجانوری | تیره‌ای از راستهٔ آب‌بازسانان که گوشتخوارانی کوچک تا متوسط و شبیه به دولفین هستند و بدن آنها خاکستری تیره تا سیاه و زیر شکمشان خاکستری روشن است و پوزهٔ مشخصی ندارند

خوک دریایی حقیقی

Phocoena phocoena

اجانوری | گونه‌ای از تیرهٔ خوک‌دریائیان و راستهٔ آب‌بازسانان که پیشانی و پوزه ندارد، پشتش قهوه‌ای یا خاکستری و شکمش ممکن است خاکستری روشن یا سفید باشد

خوک دریایی دال

Phocoenoides dalli

اجانوری | گونه‌ای از تیرهٔ خوک‌دریائیان و راستهٔ آب‌بازسانان با دهان باریک و پیشانی شیب‌دار و باله‌های شنای کوچک و بالهٔ پشتی سه‌ضلعی که لکه‌های سفیدی بر روی شکم و پهلوها دارد

خوک دریایی سیاه

Phocoena spinipinnis

اجانوری | گونه‌ای از تیرهٔ خوک‌دریائیان و راستهٔ آب‌بازسانان که پشت آن خاکستری تیره یا سیاه و شکمش کمی روشن‌تر است و پس از مرگ کاملاً سیاه می‌شود

خودگرده افشان *self-pollinated*

اکیما | ویژگی گل یا گیاهی که گرده افشانی آن در خود گیاه صورت می‌پذیرد

خودگرده افشانی

self-pollination

اکیما | نوعی گرده افشانی که در آن گرده گیاه مادگی همان گیاه را بارور می‌کند

خورجین *siliqua*

اکیما | میوهٔ خشک شکوفا شبیه به خورجینک، با این تفاوت که بلند و باریک است

خورجینک *silicula*

اکیما | میوهٔ خشک شکوفای غالباً تخت، حاصل دو برچهٔ به هم پیوسته که با یک جدار کاذب به دو خانه تقسیم می‌شود

خورش *nucellus*

اممورا | بافتی در تخمک گیاهان که کیسهٔ رویانی در درون آن نمو می‌کند

خورشی *nucellar*

اممورا | مربوط به بافت خورش

خوک‌دریائیان *Phocoenidae*

hematocrit

خون‌بهر

[عمرس] درصد حجمی گویچه‌های قرمز

خون

Cynomorium

خونین‌گز

[کیمس] سرده‌ای از خونین‌گزبان بدون

سبزینه با ساقه یا سنبله‌ای گوشتی و

گل‌های کوچک و سرخ

Cynomoriaceae خونین‌گزبان

[کیمس] تیره‌ای از صندلسانان علفی و

انگلی کامل، بدون سبزینه با برگ‌های

تحلیل‌رفته و قرمز که گل‌ها در آنها

یک‌پرچمی و میوه آنها از نوع فندق

است

خوک دریایی عینکی

phocoena dioptrica

[جانوری] گونه‌ای از تیره خوک‌دریانیان

و راسته آب‌بازسانان با بدن سیاه و

شکم خاکستری روشن که در اطراف

چشم‌هایش حلقه‌هایی سیاه شبیه به

عینک وجود دارد

acclimation, خوگیری

acclimatization

[عمرس] تنظیم کاراندام‌شناختی بدن جاندار

در پاسخ به تغییری در محیط پیرامون

plasma

خوناب

[عمرس] بخش مایع خون یا تنابه

د، ذ

دادگان تحلیل پروتگان

proteome analysis database

این پروتگان دادگان تخصصی پروتئین که پس از تلفیق اطلاعات برگرفته از منابع مختلف، طبقه‌بندی و مطالعه پروتئینها را در مجموعه‌های کامل پروتگان تسهیل می‌کند

دارتالاب

Taxodium

این گیاه سرده‌ای از کاج‌سانان با یک تا سه گونه که در آمریکای شمالی پراکنده‌اند؛ گونه‌های این سرده تا حد زیادی در برابر زمینهای غرقاب مقاوم هستند و در قسمتهای شمالی خزان‌دار و در بخش جنوبی همیشه‌سبز تا نیمه‌همیشه‌سبزند؛ گیاهان این سرده به شکل درختان بلند به ارتفاع ۳۰ تا ۴۶ متر با تنه‌ای به قطر دو تا سه متر هستند؛ مخروطهای ماده آنها کروی به

قطر دو تا سه و نیم سانتی‌متر با ده تا ۲۵ فلس است که هر فلس یک یا دو دانه دارد و هفت تا نه ماه پس از گرده‌افشانی بالغ و با جدا شدن فلسها آزاد می‌شوند و مخروطهای نر در خوشه‌هایی آویخته ایجاد می‌شوند و گرده‌های خود را در اوایل بهار آزاد می‌سازند

دارتالابیایان

Taxodiaceae

این گیاهان تیره‌ای از کاج‌سانان درختی تک‌پایه همیشه‌سبز و نیمه‌همیشه‌سبز یا خزان‌دار با نه سرده و دوازده گونه که در آسیا و آمریکای شمالی و تاسمانی پراکنده‌اند؛ این گیاهان دارای تنه‌ای صاف با انشعابات فراهم و برگهایی مارپیچی یا پراکنده هستند و دانه‌هایشان که با بالی نازک احاطه شده صاف یا سه‌گوش است

دارسهره کرتلندی

Dendroica kirtlandii

|جانوری| گونه‌ای از چرخ‌ریسکیان و راسته گنجشک‌سانان با بدن نسبتاً درشت و پرهای تیره

|عمومی| هریک از زائیده‌های کوتاه رشته‌مانند میان‌یاخته‌ای در یاخته عصبی

pyrenoid دانک

|عمومی| ساختاری کوچک و بی‌رنگ در سبز دیسه برخی از جلبکها که نشاسته در آن تشکیل و ذخیره می‌شود

granum دانگان

|کیمی| ستونی از ریزکیسه‌های موجود در سبز دیسه که همانند سکه‌های روی هم قرار گرفته است

seed دانه

|عمومی| ساختاری در گیاهان عالی که در نتیجه لقاح تخمک به وجود می‌آید

دارواش *Viscum*

|کیمی| سرده‌ای از دارواشیان درختچه‌ای نیمه‌انگلی چوبی با ۷۰ تا ۱۰۰ گونه که بومی مناطق معتدل و نیمه‌گرمسیری اروپا و آفریقا و استرالیا و آسیا هستند و بر روی درختان دیگر می‌رویند؛ برگهای آنها سبز با آرایش متقابل یا فراهم است و کمابیش قادر به فتوسنتز (photosynthesis) هستند؛ گلها نامحسوس و سبز مایل به زرد است

دانه‌خوار بلوطی

Sporophila hypochroma

|جانوری| گونه‌ای از زردپره‌ایان و راسته گنجشک‌سانان با پرهای قهوای بلوطی روشن و درخشنده

دانه‌خوار دارچینی

Sporophila cinnamomea

|جانوری| گونه‌ای از زردپره‌ایان و راسته گنجشک‌سانان با سینه و شکم خنایی و دارچینی و منقار قوی و کوتاه

دارواشیان *Viscaceae*

|کیمی| تیره‌ای از صندل‌سانان درختچه‌ای انگلی سبزینه‌دار و بدون ریشه با هفت سرده و ۴۵۰ گونه که در تمام جهان به‌ویژه نواحی گرمسیری می‌رویند؛ برگهای آنها ساده با آرایش متقابل و بافت علفی یا چرمی یا غشایی با حاشیه کامل و گل‌هایشان منظم و برگه‌دار و کوچک است

دارینه dendrite

macrophage	درشت خوار	دانه خوار زلیچ	sporophila zelichi
امرسر گویچه سفید تک هسته ای		اجنوری گونه ای از زردپره ایان و راسته گنجشک سانان که بدنی قهوه ای با خالهای تیره مایل به سیاه و منقار نوکتیز و کشیده دارد	
بیگانه خوار درشتی که در بافتها به سر می برد و از اجسام درشت تغذیه می کند			
* مصوب فرهنگستان اول			
macrogamete, megagamete	درشت کامه	دانه خوار گردن یاقوتی	Sporophila ruficollis
امرسر کامه درشت		اجنوری گونه ای از زردپره ایان و راسته گنجشک سانان با گردن و سینه قرمز و پاهای نسبتاً کشیده	
endoplasm	درمیان یاخته	دانه خوار مردابی	Sporophila palustris
امرسر بخش نیمه مایع و مرکزی میان یاخته		اجنوری گونه ای از زردپره ایان و راسته گنجشک سانان با پاهای کاملاً کشیده و تماماً تیره	
endoplasmic	درمیان یاخته ای		
امرسر مربوط به درمیان یاخته			
Gruiformes	درناسانان	دانه داران ← پیدازادان	
اجنوری پرندگانی با اندازه های متفاوت که شکل منقارشان نیز با توجه به نوع غذایشان با هم متفاوت است و پرهای زینتی شان دارای سایه ای از رنگهای سیاه و خاکستری و قهوه ای است		دانه گرده ← گرده	
		دراز روده	ileum, intestinum ileum
		امرسر آخرین قسمت از سه قسمت روده باریک	
Grus japonensis	درنای ژاپنی	درج ← درنهد	
اجنوری گونه ای از تیره درنائیان و راسته درناسانان با بدن سفید و گردنی سیاه و تاج قرمز			

endosteum	درون‌اُست	درنای سیبریایی	Grus leucogeranus
اعصومرا غشایی که حفره‌های میانی استخوان را می‌پوشاند		اجانوری گونه‌ای از تیره درنائیان و راسته درناسانان با بدن سفید و نقاب قرمز تیره در اطراف منقار و چشمها؛ نوک منقار این پرنده دنداندار است	
endostitis	درون‌اُست‌آماس	درنای قفاسفید	Grus vipio
اعصومرا التهاب درون‌اُست		اجانوری گونه‌ای از تیره درنائیان و راسته درناسانان با گردن کشیده و سیاه و پشت کاملاً سفید	
endosteal	درون‌اُستی	درنای کلاهخودی	Grus monacha
اعصومرا مربوط به درون‌اُست		اجانوری گونه‌ای از درنائیان و راسته درناسانان که در ناحیه سر پره‌ای تیره مایل به قرمزی شبیه به کلاهخود دارد	
endoparasite	درون‌انگل	درنای گردن‌سیاه	Grus nigricollis
اعصومرا انگلی که در درون بدن میزبان، در یاخته‌ها یا بافتها، زندگی می‌کند		اجانوری گونه‌ای از تیره درنائیان و راسته درناسانان با گردن کاملاً سیاه	
endocarp	درون‌بَر	درنائیان	Gruidae
اعصومرا درونی‌ترین لایه پیراثر در میوه نهاندانگان		اجانوری تیره‌ای از راسته درناسانان با جثه بزرگ و گردن و پاهای طویل که پره‌ای زینتی خاکستری یا سفید دارند	
endocytosis	درون‌بری	درون‌پوش	insertion
اعصومرا بردن مواد خارجی اعم از جامد یا مایع از طریق غشای یاخته به درون آن		این‌ورود یک توالی جدید به بنا مت. درج	
endoderm	درون‌پوست		
اعصومرا ۱. درونی‌ترین لایه از سه لایه زاینده اولیه جنین جانور که بخشی از لوله گوارش و ریه‌ها و ساختارهای مربوط از آن پدید آید ۲. درونی‌ترین لایه پوست که مانند غلافی بافت آوندی ریشه‌ها و برخی ساقه‌ها را در بر گیرد			

درون شامه ^۱ ← درون شامه رویان	endodermic, endodermal عمر مربوط به درون پوست	درون پوستی
درون شامه ^۲ ← درون شامه قلب	intine عمر بخش درونی پوشش هاگ یا دانه گرده که زیر برون پوش قرار دارد	درون پوش
درون شامه ای amniotic, amnionic عمر مربوط به درون شامه رویان	endosome عمر ۱. اندامکی شبه هسته ای در درون هسته تک یاخته ای های تاژک دار، محتوی رِنا، که در طی تقسیم رشتمانی باقی می ماند ۲. لایه درونی برخی از اسفنجها ۳. نوعی حبابچه درون یاخته ای که در نتیجه فرورفتگی غشا، در فرایند درون بَری مواد تشکیل می شود	درون تن
درون شامه رویان amnion عمر کیسه ای که رویان در آن قرار دارد مت. درون شامه ^۱ کیسه آب، مشیمه درونی	endolymph عمر مایعی که پیچال غشایی گوش را پر می کند	درون تنابه
درون شامه قلب endocardium عمر غشایی از یاخته های پوششی که سطح داخلی حفره های قلب را می پوشاند مت. درون شامه ^۲	endolymphatic عمر مربوط به درون تنابه	درون تنابه ای
درون گونه ای intraspecific عمر ویژگی هر پدیده ناشی از تعامل بین افراد یک گونه معین	endosomal عمر مربوط به درون تن	درون تنی
درون نوکلئاز endonuclease ژن زی مایه ای که باعث شکسته شدن پیوندهای نوکلئوتیدی در نواحی میانی نوکلئیک اسید می شود	endosperm عمر بافت ذخیره ای در دانه اغلب نهاندانگان که از همجوشی یکی از گیازامه ها با دو هسته قطبی تشکیل می شود	درون دانه

دیگر مانند اعمال خودفرمان و بروز
هیجان و سایر رفتارها دخالت دارد

دستگاه گلژی

Golgi's apparatus

اعسر| یکی از اندامکهای میان‌یاخته که به
دو صورت پراکنده یا متمرکز وجود دارد
و محتوی لیپوپروتئین است و در سنتز
(synthesis) و ترشح یاخته فعالیت دارد

دُش‌پرورد dystrophic

اعسر| دارای دُش‌پروردگی یا مربوط به آن

دُش‌پروردگی dystrophy, dystrophia

اعسر| هر نوع اختلال رشد در موجودات
و بافتها و اندامهای زنده بر اثر
سوء تغذیه یا نبود مواد غذایی قابل
مصرف

دفع excretion¹

اعسر| خروج مواد زائد دگرگشتی از
یاخته‌ها یا موجودات زنده

دفع کردن excrete

اعسر| عمل خروج مواد زائد دگرگشتی
از یاخته یا موجودات زنده

دفعی excretory

اعسر| مربوط به دفع

درون‌نوکلئاز ویژه‌بر

restriction endonuclease,
REase, restriction nuclease

ازنا دسته‌ای از زی‌مایه‌ها که پنا را در
جایگاه‌های ویژه و در موقعیت منحصر بفرد
برش می‌دهند

م. زی‌مایه ویژه‌بر، آنزیم ویژه‌بر
restriction enzyme

درون‌یاخته protoplasm

اعسر| مادهٔ کلوئیدی ژله‌مانندی با
ساختار پیچیده که درون غشای یاخته
را پر می‌کند و مادهٔ حیاتی ساخته‌های
گیاهان و جانوران محسوب می‌شود و
شامل هسته و میان‌یاخته است

دریچهٔ دولختی mitral valve

اعسر| دریچه‌ای که در بین دهلیز و
بطن چپ قرار دارد

دستگاه عصبی خودفرمان

autonomic nervous system

اعسر| دستگاه عصبی غیرارادی که از
دو دستگاه پادهم‌جس و هم‌جس تشکیل
می‌شود

دستگاه کناره‌ای limbic system

اعسر| مجموعه‌ای از ساختارهای
مغزی که در تمام پستانداران وجود
دارد و در انجام عمل بویایی و فعالیت‌های

دگرفامینه‌ای شدن	heterotroph	دگرپرورد ^۱
heterochromatization	اعسر اندامگانی که برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود از مواد آلی ساخته‌شده سایر موجودات زنده استفاده می‌کند	
از آن حالتی که در آن هوفامینه بر اثر مجاورت با دگرفامینه، به دگرفامینه تبدیل می‌شود		
دگرفامینه نهادی	heterotrophic	دگرپرورد ^۲
constitutive heterochromatin	اعسر ویژگی اندامگانی که برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود از مواد آلی ساخته‌شده سایر موجودات زنده استفاده می‌کند	
از آن دگرفامینه‌ای که همیشه فشرده است و هیچگاه رونویسی نمی‌شود		
دگرکام	heterotrophy	دگرپروردگی
allogamous, allogamic	اعسر فرایندی که در آن، اندامگان برای تأمین انرژی و رفع نیازهای غذایی خود از مواد ساخته‌شده سایر موجودات زنده استفاده می‌کند	
اعسر مربوط به دگرکامی		
دگرکامی	allogamy	
اعسر لقاح کامه‌های نر و ماده افراد جمعیتی که از لحاظ ژنی مشابه نیستند		
دگرگردان واجدایش	allopatric	دگرجا
segregation distorter, SD	اکسمر ویژگی گونه‌های گیاهی که در محیطهای جغرافیایی مختلف می‌رویند	
از آن یا عامل دیگری که نسبت واجدایش دگرها را بر هم می‌زند		
دگرگردی واجدایش	heterochromatin	دگرفامینه
segregation distortion	از آن بخشهایی از فامینه که در مرحله میان‌چهر متراکم‌تر و رنگ‌پذیرترند	
از آن بر هم خوردن نسبت واجدایش دگره‌های ناجورتخم، که معمولاً بر اثر ناهنجاریهای کاستمانی رخ می‌دهد		
دگرفامینه اختیاری	facultative heterochromatin	
از آن قطعه‌ای از دنا که بر اثر فشردگی تبدیل به دگرفامینه‌ای می‌شود که از نظر رونویسی غیرفعال است		

dominant allele	دگرهٔ بارز	metabolism	دگرگشت
اثر یکی از دو دگرهٔ یک مکانه (gene locus) که صفت مربوط به آن در حالت ناجورتخمی در رُخ‌نمود ظاهر می‌شود		عسر مجموعهٔ تغییرات فیزیکی - شیمیایی ترکیبی و تخریبی در موجودات زنده م . سوخت‌وساز	

دگرهٔ کشنده ← ژن کشنده

recessive allele	دگرهٔ نهفته	metabolite	دگرگشته
اثر یکی از دو دگرهٔ یک مکانه (gene locus) که صفت مربوط به آن در حالت ناجورتخمی در رُخ‌نمود ظاهر نمی‌شود		عسر ترکیب حاصل از فرایندهای دگرگشت	
		metabolic	دگرگشتی
		عسر مربوط به دگرگشت	

دُم‌اسب‌درختی *Casuarina*

کیمرا سرده‌ای درختی از دُم‌اسب‌درختیان که غالباً بومی استرالیا هستند		دگرگونی انواع ← نظریهٔ دگرگونی انواع	
---	--	---	--

دُم‌اسب‌درختیان *Casuarinaceae*

کیمرا تیره‌ای از راش‌سانان درختی یا درختچه‌ای با گُل‌آذین نر دُم‌گره‌ای (catkin) و گلپوش و برگهای تحلیل‌رفتهٔ شبیه به دُم‌اسب و ساقه‌های فتوسنتزکننده (photosynthesis) و گلهای یکپرچمی و مادگی دوبرچه‌ای		allelism	دگرگی
		عسر ۱. وجود دگره‌های متفاوت در یک فرد یا جمعیت ۲. رابطهٔ بین دگره‌های متفاوت در یک فرد	
		allele, allelomorph	دگره
		عسر اشکال مختلف یک ژن که در محل خاصی در فام‌تن یاخته جای دارند	

دم‌اسبیان *Equisetaceae*

کیمرا تیره‌ای از نهانزادان آوندی که دارای ساقه‌های بندبند توخالی و برگهای فلسی به‌هم‌پیوسته‌اند		allelic	دگره‌ای
		عسر مربوط به دگره	

اسمر | پایه‌ای که گل‌های منفرد یک
گل آذین را به محور اصلی یا دُمگل آذین
متصل می‌کند

peduncle دُمگل آذین
اسمر | محور اصلی گل آذین

Buddleja دُم‌موشی

اکیمر | سرده‌ای اغلب درختچه‌ای و
گاهی درختی از دُم‌موشیان خزان‌دار و
همیشه‌سبز با حدود ۱۰۰ گونه که
ارتفاع بلندترین آنها به ۳۰ متر می‌رسد،
اما ارتفاع بیشتر گونه‌های این سرده
به ندرت بیشتر از پنج متر است

Loganiaceae دُم‌موشیان

اکیمر | تیره‌ای از نعناسانان بالارونده
چوبی یا درختچه‌ای یا درختی با
سبزه سرده و حدود ۴۰۰ گونه که
عمدتاً بومی نواحی گرمسیری جهان
هستند، گیاهان این تیره ضمامی
برگ‌مانند در قاعده دم‌برگ و گل‌هایی
مجمع در خوشه‌های انتهایی دارند؛
حلقه گلبرگ‌ها از چهار تا پنج لپ
هم‌پوش تشکیل شده است و میوه‌های
این تیره یا پوشینه‌ای یا شفت آب‌دار
است

spirometer دُم‌سنج
اسمر | دستگاهی برای اندازه‌گیری
ظرفیت تنفسی ششها
* مصوب فرهنگستان اول

spirometry دُم‌سنجی
اسمر | اندازه‌گیری و ثبت ظرفیت
تنفسی ششها

Hippuris دُم‌قاطرری

اکیمر | تنها سرده از دُم‌قاطرریان آبزی
که شامل یک تا سه گونه است و در
رده‌بندی ای. پی. جی. در باره‌نگیان
ادغام شده است

Hippuridaceae دُم‌قاطرریان

اکیمر | تیره‌ای از نعناسانان علفی آبزی
با گلپوش تحلیل‌یافته و برگ‌های فراهم
که در رده‌بندی کروئیکوئیس ۱۹۸۸ در
راسته آب‌ستاره‌سانان (Callitrichales)
قرار دارد

دُم‌کرکی بال‌سفید

Sarothrura ayresi
اجانوری | گونه‌ای از یلوه‌ایان و راسته
درناسانان که پرهای خال‌دار حنایی و
قهوه‌ای و پرهای پروازی کاملاً سفید و
متمایز دارد

دِنا

← دی‌اکسی‌ریبونوکلیک اسید

pedicel دُمگل

دِنای مکمل complementary DNA, copy DNA [از] دِنای تک‌زنجیره‌ای که مکمل رشته رِنا است cDNA اخت. دِنام	دِنابسپاراز DNA polymerase, DNA-dependent DNA polymerase, DNA nucleotidyl transferase [از] زی‌مایه‌ای که یکی از رشته‌های مارپیچ دوگانه رِنا را الگوی ساخت دِنای تک‌رشته‌ای جدید قرار می‌دهد
دِنای نارمزگذار non-coding DNA [از] هر توالی دِنایی که نه در رمزگذاری رِنا و نه در رمزگذاری پروتئین نقش دارد	دِناز DNase, deoxyribonuclease, DNase [از] زی‌مایه‌ای که پیوندهای نوکلئوتیدی دِنای را می‌شکند
دِنای نو ترکیب recombinant DNA [از] دِنای حاصل از الحاق آزمایشگاهی دو یا چند مولکول دِنای recDNA اخت. دِنان	دِناس ← دِنای هسته‌ای دِنام ← دِنای مکمل دِنان ← دِنای نو ترکیب
دِنای هسته‌ای nuclear DNA [از] دِنای موجود در هسته یاخته‌های هسته‌ای nDNA اخت. دِناس	دِنای آمیژه‌ای chimeric DNA [از] مولکول دِنای نو ترکیب که از دو یا چند توالی با خاستگاه‌های ژنی متفاوت حاصل شده است
دوازدهه duodenum [امروزی] نخستین بخش از سه بخش روده باریک که از ورودی معده تا تهی روده امتداد می‌یابد م. اثنی عشر	دِنای حامل carrier DNA [از] دِنای غیر اختصاصی که برای آسان‌سازی رسوب‌دهی و دست‌ورزی (manipulation) دِنای هدف به کار می‌رود

single cross	دورگه ساده	duplication, chromosomal duplication, doubling	دوتاشدگی
[از] دورگه‌های حاصل از تلاقی دو ژن‌نمود که معمولاً رگه خویش‌آمیز هستند		[سر] فرایندی که در آن یک قطعه ژنی در فام‌تن تکرار می‌شود	
hybridization	دورگه‌سازی	duplicate ¹	دوتا شدن
[سر] فرایند طبیعی یا مصنوعی ایجاد مولکول یا یاخته یا موجود دورگه مت. دورگه شدن		[سر] تکرار شدن یک قطعه ژنی در یک فام‌تن	
	دورگه‌سازی همپوشان	duplicate ²	دوتاشده
← فام‌تن‌پیمایی		[سر] ویژگی قطعه ژنی که دچار دوتاشدگی شده است	
	دورگه شدن ← دورگه‌سازی	hybrid	دورگه
		[سر] موجود حاصل از آمیزش والدینی که از نظر ژن‌نمودی متفاوت باشند	
composite cross	دورگه مرکب	hybridism, hybridity	دورگه‌ای
[از] جمعیتی حاصل از دورگه‌گیری چند والد با استفاده از نرعیمی یا دورگه‌گیری دستی		[سر] وضعیت دورگه بودن	
dichromat	دورنگ‌بین	دورگه بین‌گونه‌ای	
[سر] فرد مبتلا به دورنگ‌بینی		interspecific hybrid	
		[سر] دورگه حاصل از آمیزش بین افراد دو یا چند گونه مختلف	
dichromatism, dichromasy, dichromatopsia	دورنگ‌بینی	hybridize	دورگه ساختن
[سر] توانایی تشخیص دو رنگ از سه رنگ اصلی		[سر] عمل دورگه‌سازی	

دوریکتی جنسی

sexual dimorphism

۱. |عمری| وجود تفاوت‌های شاخص در شکل و اندازه و ریخت‌شناسی و دیگر ویژگی‌های افراد نر و ماده یک گونه ۲. وجود تفاوت‌های فیزیکی و رفتاری میان دو جنس

دوشاخه هم‌تاسازی

replication fork

۱. |از| ساختاری دوشاخه که بر اثر باز شدن دو رشته بنای در حال هم‌تاسازی به وجود می‌آید

دولاد

diploid

۱. |عمری| موجود یا یاخته دارای دو دست فام‌تن هم‌ساخت

دولادی

diploidy

۱. |عمری| حالت هسته یا یاخته‌ای که دولاد است

دولایه لیپیدی

lipid bilayer

۱. |عمری| ساختار دولایه‌ای که اساس غشاهای زیستی را تشکیل می‌دهد و در آن مولکول‌های فسفولیپید با آرایش خاص نظام یافته‌اند

دولفین باریک چرخنده

Stenella longirostris

۱. |جانوری| گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که در نواحی

جغرافیایی مختلف از لحاظ رنگی متنوع‌اند، بعضی‌ها کاملاً خاکستری هستند و بعضی دیگر پشت سیاه و پهلوی خاکستری و شکم سفید دارند

دولفین باریک خال‌دار

Stenella attenuata

۱. |جانوری| گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که هم‌زمان با بلوغ بدنش خال‌دار می‌شود و یک برآمدگی از جنس چربی بر روی پیشانی دارد

دولفین باریک نیلی - سفید

Stenella coeruleoalba

۱. |جانوری| گونه‌ای از دولفینیان و راسته آب‌بازسانان با رنگ‌های نیلگون و سفید در پهلوها

دولفین بطری‌بینی رودی

Sotalia fluviatilis

۱. |جانوری| گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که نوعی دولفین کوچکی است با باله پشتی سه‌ضلعی که به سمت عقب انحنا دارد

دولفین بطری‌بینی معمولی

Tursiops truncatus

۱. |جانوری| گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که پشت بدنش خاکستری یا قهوه‌ای و در کناره‌ها روشن‌تر و شکم آن خاکستری یا سفید است

دولفین بطری بینی هندی

Tursiops aduncus

جانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که در مقایسه با دولفین بطری بینی معمولی کوچک‌تر است و پوزه بلندتری دارد و در فصل تولیدمثل، خالهایی بر روی شکمش ظاهر می‌شود

دولفین بطری پوزه پهلوسفید

Lagenorhynchus acutus

جانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که رنگ بدن آنها سیاه یا بنفش تیره یا خاکستری است و از هر طرف بدن تا قاعده دم نواری درخشانی دارد

دولفین بطری پوزه جنوبی

Lagenorhynchus australis

جانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که دولفینی کوچک با چانه و صورت سیاه است

دولفین بطری پوزه نوکسفید

Lagenorhynchus albirostris

جانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که معمولاً سفید است و بدنی تتومند و پوزه‌ای کوتاه و ضخیم دارد

دولفین بطری شکل بورنئویی

Lagenodelphis hosei

جانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان با باله‌های شنا و پشتی کوچک و نوکتیز

دولفین خاکستری گریسو

Grampus griseus

جانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که رنگ آنها از آبی-خاکستری، خاکستری و قهوه‌ای تا تقریباً سفید متغیر است و پوزه ندارند و دهانشان به سمت بالا شیب دارد و باله پشتی آنها بلند و منحنی است

دولفین سرپوزه‌ای خوش‌خوراک

Cephalorhynchus eutropia

جانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که شکم و آرواره و پهلوها و قسمت قدامی پشتش سفید و باقی بدنشان سیاه است

دولفین سرپوزه‌ای کومرسون

Cephalorhynchus commersonii

جانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که سیاه و سفید است؛ از سر تا نواحی باله‌های شنا و پشتی و قاعده دم سیاه و باقی بدنش سفید است

دولفین سرپوزه‌ای هویساید*Cephalorhynchus heavisidii*

اجانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که سر آن مخروطی است و پوزه ندارد

دولفین - نهنگ قاتل*Orcinus orca*

اجانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که بدنی سیاه دارد، اما نواحی لکه‌های چشمی و شکم و پشت باله پشتی آن سفید است؛ باله پشتی برجسته دارد و ارتفاعش به دو متر می‌رسد

دولفین کوهان‌دار اطلسی*Sousa teuszii*

اجانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که باله پشتی آن به‌طور غیرمعمول منحنی و خمیده است و کوهان یا قوز کوچکی بر روی قسمت پشتی دارد

دولفین نهنگی پوزه‌کوتاه*Orcaella brevirostris*

اجانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان که باله پشتی آن کوچک و سه‌ضلعی با نوک مدور است و باله شنای بزرگی با نوک مدور دارد

دولفین کوهان‌دار چینی*Sousa chinensis*

اجانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان با پیشانی شیب‌دار که باله پشتی دوطبقه آن شامل یک باله کوچک‌تر است که بر روی قوز طویل پشتی قرار گرفته است

دولفینیان Delphinidae

اجانوری | تیره‌ای از راسته آب‌بازسانان با بدنی دوکمانند و پوزه‌ای مشخص که جوردندان است و گوش خارجی ندارد

دولفین گوی‌سر باله‌بلند*Globicephala melas*

اجانوری | گونه‌ای از تیره دولفینیان و راسته آب‌بازسانان با بدن سیاه و شکم سفید و دارای سر کروی و بدن مخروطی و دم بلند که باله شنایش یک‌پنجم بدن است

دی‌اکسی‌ریبونوکلئیک‌اسید

deoxyribonucleic acid

ازن | بسپاری متشکل از واحدهای دی‌اکسی‌ریبونوکلئوتید، حاوی اطلاعات وراثتی

دولفین معمولی پوزه‌کوتاه*Delphinus delphis*

DNA

اخت. بنا

septal	دیواره‌ای	paleospecies, chronospecies	دیرین‌گونه
	عمر مربوط به دیواره		عمر گونه‌ای که در بیش از یک دوره زمین‌شناسی وجود داشته باشد
cell wall	دیواره یاخته	plasmid	دیسک
	عمر ساختمان نسبتاً سختی که بر روی غشای درون‌یاخته‌ای برخی از یاخته‌ها قرار گرفته است و کار حفاظت و شکل‌دهی آنها را بر عهده دارد		عمر عنصر وراثتی غیرفام‌تنی موجود در میان‌یاخته باکتریها
Diomedeidae	دیومدیان	plastid	دیسسه
	جانوری تیره‌ای از راسته کبوترسانان که بزرگ‌ترین پرندگان دریایی پروازگر هستند با بالهای بلند و باریک و منقار قلاب‌دار		عمر یکی از اندامکهای یاخته‌ای محصور در غشا که در یاخته‌های گیاهی یافت می‌شود و وظایف کاراندام‌شناختی متفاوتی مانند سنتز (synthesis) و ذخیره‌سازی مواد را به عهده دارد
	ذره‌باران ← زیست‌باران	septum	دیواره
			عمر جدار جداکننده دو حفره

ر

راست‌روده‌ای
rectal
[عموماً] مربوط به راست‌روده

راست‌روده‌برداری
rectectomy, proctectomy
[عموماً] بریدن و برداشتن راست‌روده

راست‌روده‌درد
rectalgia, proctalgia
[عموماً] درد راست‌روده

راسته
order
[عموماً] پنجمین رتبهٔ رسمی در آرایه‌شناسی موجودات زنده، بالاتر از تیره و پایین‌تر از رده

راسونیان
Mustelidae
[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ گوشتخوارسانان با بدن لوله‌ای و اندام حرکتی کوتاه و گردن بلند و سر کوچک

رابطهٔ بین‌گونه‌ای
interspecific relation
[عموماً] رابطهٔ موجود بین دو یا چند گونه

رابطهٔ مبدأ - مقصد
source-sink
[کیمیا] رابطهٔ میان دو بخش یک سامانه یا دو اندام یک گیاه در فرایند فتوسنتز (photosynthesis) که در آن یک بخش در حکم تولیدکننده، یعنی مبدأ، عمل می‌کند و بخش دیگر در حکم محل تجمع یا مصرف، یعنی مقصد

راست‌روده
rectum, straight intestine
[عموماً] بخش انتهایی فراخ‌روده

راست‌روده‌آماس
rectitis, proctitis
[عموماً] التهاب راست‌روده

راش

Fagus

اکیمر | سرده‌ای از راشیان خزان‌دار با گل‌های یک‌جنسی و گل‌آذین مُم‌گربه‌ای (catkin)

راش‌سانان

Fagales

اکیمر | راسته‌ای از دولپه‌ایها شامل درختانی مانند توسکا و فندق و راش و گردو و غان

راشیان

Fagaceae

اکیمر | تیره‌ای از راش‌سانان درختی یا درختچه‌ای با برگ‌های ساده متناوب و کامل و دندانه‌دار یا لپ‌دار و گل‌های یک‌جنسی با گل‌آذین مُم‌گربه‌ای (catkin) و میوهٔ فندق‌ی یک یا دودانه‌ای که گریبانی پیاله‌مانند آن را احاطه کرده است

رافلزیا

Rafflesia

اکیمر | سرده‌ای انگلی از رافلزئیانیان با پانزده تا نوزده گونه که همگی بومی آسیای جنوب شرقی هستند؛ این گیاهان ساقه و ریشه و برگ واقعی ندارند و تنها بخش قابل‌رؤیت آنها در بیرون از بافت میزبان، گلی درشت و پنج‌گلبرگی است که در گونه‌های مختلف ممکن است بیش از ۱۰۰ سانتی‌متر قطر و تا ده کیلوگرم وزن داشته باشد؛ بو و ظاهر این گل مانند گوشت فاسد است که موجب جمع

شدن مگس به دور آن و انتقال گرده از گل‌های نر به گل‌های ماده می‌شود * نام این سرده و تیره منسوب به آن از نام سِر توملس لستمفورد رافلز (Sir Thomas Stamford Raffles) حاکم بریتانیایی سوماترا گرفته شده است.

رافلزئیانیان

Rafflesiaceae

اکیمر | تیره‌ای از مالپیگی‌سانان انگلی با سه سرده و حدود بیست گونه که در شرق و جنوب شرقی آسیا می‌رویند؛ این گیاهان ساقه و برگ و ریشه و هیچ‌گونه بافت فتوسنتزکننده‌ای (photosynthetic) ندارند و گل‌های آنها بر روی ریشه‌ها یا بخش‌های پایینی ساقهٔ گیاه میزبان قرار دارد؛ برخی از این گیاهان انگل داخلی سرده‌ای از انگوریان هستند

راکیزه

mitochondrion

اکیمر | اندامکی کروی یا میله‌ای شکل در درون میان‌یاخته یاخته‌های هومست‌ای که عهده‌دار تنفس هوازی و تولید انرژی است

راکیزه‌ای

mitochondrial

اکیمر | مربوط به راکیزه

رانش ژنی

genetic drift

اکیمر | نوسانات تصادفی در فراوانی نسبی دگره‌های ژنها در جمعیت‌های کوچک

جدول، که صفات و مشخصه‌های بارز آنها را نشان می‌دهد

رُخ‌نمانکاری
|+ پررنگان| تهیه یا ترسیم رُخ‌نما
profiling

رُخ‌نمانکاری پروتئگان
|+ پررنگان| استفاده از برچسبهای شیمیایی برای گروههایی فعال از پروتئینها در مخلوطهای پیچیده و نیز تشخیص نقش کارکردی این گروهها
proteomic profiling

رُخ‌نمانکاری پروتئین
|+ پررنگان| تهیه فهرست کاملی از پروتئینها و پپتیدهای یک سامانه زیستی در زمانی معین
protein profiling

رُخ‌نمای پروتئین
|+ پررنگان| مجموعه کاملی از پپتیدها و پروتئینهای یک نمونه خاص که در رُخ‌نمانکاری پروتئین بازنمایی می‌شود
protein profile

رُخ‌نمایی
|+ پررنگان| تقلیدی از رُخ‌نمود بر اثر شرایط محیطی که مبنای ژن‌شناختی ندارد
phenocopy

رایاختمان cybernome
|از| نظامی هماهنگ از ساختارها و کارکردهای ثابت و متغیر یاخته زنده

رایاختمان‌شناسی cybernomics
|از| مطالعه علمی رایاختمان شامل دانشهای ژنگان‌شناسی و رونوشتگان‌شناسی و پروتگان‌شناسی و دگرگشتگان‌شناسی (metabolomics)

رتبه rank
|عمرس| هریک از سطوح رسمی در سازگانهای رده‌بندی موجودات زنده

رتبه درون‌گونه‌ای
|عمرس| رتبه‌ای که مراتب تعامل افراد درون یک گونه را معین می‌کند
intraspecific rank

رتبه فراگونه‌ای
|عمرس| رتبه‌ای در سلسله‌مراتب رده‌بندی که بالاتر از گونه قرار دارد
supraspecific rank

رُخ‌نما^۱
|عمرس| مربوط به رُخ‌نمایی
phenocopic

رُخ‌نما^۲
|+ پررنگان| خلاصه یا تحلیلی سامان‌یافته از داده‌ها، اغلب به‌صورت نمودار یا
profile

رشته الگو ← رشته نارمزگذار	phenotype	رُخ نمود
رشته بامعنا ← رشته رمزگذار	[عسر] مجموعه ویژگیهای ساختاری و عملکردی قابل تشخیص در موجود زنده	
رشته پادرمزگذار ← رشته نارمزگذار	phenotypic	رُخ نمودی
	[عسر] مربوط به رُخ نمود	
رشته پادمعنا ← رشته نارمزگذار	class	رده
	[عسر] چهارمین رتبه رسمی در آرایه‌شناسی موجودات زنده، بالاتر از راسته و پایین‌تر از شاخه	
رشته پیرو lagging strand [وز] رشته‌ای از بنا که به‌طور گسسته به دنبال هم‌تاسازی رشته پیشرو ساخته می‌شود	classification	رده‌بندی
	[عسر] گروه‌بندی موجودات در یک سامانه یا سلسله‌مراتبی از رتبه‌ها براساس ساختار و منشأ یا نشان‌ویژه‌های دیگر	
رشته پیشرو leading strand [وز] رشته‌ای از بنا که در فرایند هم‌تاسازی به‌طور پیوسته در ۵' به ۳' ساخته می‌شود	مت. طبقه‌بندی * مصوب فرهنگستان اول	
رشته رمزگذار coding strand, non-transcribed strand [وز] رشته‌ای از مارپیچ بنا که توالی آن مشابه توالی رِناپ ژن مربوط است	mitosis	رِشتمان
مت. رشته بامعنا sense strand	[عسر] نوعی تقسیم یاخته‌ای که با ظهور رشته‌های فام‌تنی همراه است و در نتیجه آن دو یاخته مشابه با یاخته مادر به وجود می‌آید	
رشته مثبت plus strand		
رشته ناالگو non template strand	mitotic	رِشتمانی
رشته مثبت ← رشته رمزگذار	[عسر] مربوط به رِشتمان	

اکسیرا رشد حاصل از فعالیت سرلادهای
انتهاپی

رشته منفی

← رشته نارمزگذار

رقابت بین‌گونه‌ای

interspecific competition

اکسیرا رقابت موجود بین دو یا چند
گونه

رشته نالگو ← رشته رمزگذار

رشته نارمزگذار

non-coding strand,
transcribed strand

این رشته‌ای از مارپیچ دوگانه بنا که
رمزگذار نیست و مکمل رشته رمزگذار
است

رقم چندرگه‌ای

multiline variety

این جمعیتی مرکب از رگه‌های
خویشاوند یک گیاه خودگشن که ژنهای
متفاوتی دارد

رشته الگو template strand

رشته پادرمزگذار

anticoding strand

رشته پادمعنا antisense strand

رشته منفی minus strand

A-line

رگه آ

این رگه‌ای با میان‌باخته نرعیتم و
بدون دگره‌های بازگردان باروری که
در تولید بذر دورگه به‌عنوان والد
مادری مورد استفاده قرار می‌گیرد

رشد پسین secondary growth

اکسیرا رشد حاصل از فعالیت سرلادهای
جانبی (بن‌لاد آوندی و بن‌لاد چوب‌پنبه)

رشته آر

← رگه بازگردان باروری

رشد جمعیت

population growth

اکسیرا تغییر در اندازه جمعیت در طول
زمان بر اثر زادوولد و مرگومیر و
درون‌کوچی (immigration) و برون‌کوچی
(emigration)

رگه اضافه‌دار addition line

این رگه‌ای که علاوه بر فام‌تن‌های پایه،
فام‌تن یا بازوهای اضافی از فام‌تن‌های
دیگر دارد

رشد نخستین primary growth

رسمه بازگردان باروری

fertility restorer line,
restorer line

این رسمه‌ای که ژنهای هسته‌ای آن باروری را به رسمه‌های نرعیقیم میان‌یاخته‌ای باز می‌گرداند و با رسمه آ برای تولید بذور دورگه تلاقی داده می‌شود
م. رسمه آر R-line

رسمه بیگانه‌اضافه‌دار

alien addition line

این رسمه‌ای گیاهی با یک یا چند فام‌تن اضافی از یک گونه بیگانه

رسمه تراژنی

transgenic line

این رسمه‌ای که قطعه‌ای از بنای خارجی دارد

رسمه خالص

pure line

این تعدادی گیاه که از یک تک‌بوته در یکی از نسل‌های حاصل از خودگشنی به دست می‌آید

رسمه نرعیقیم

male steril line

این رسمه‌ای که قادر به تولید دانه‌گرده فعال و زنده نیست

رسمه نگهدار

maintainer line

این رسمه‌ای که برای نگهداری و تکثیر رسمه نرعیقیم میان‌یاخته‌ای به کار می‌رود و معمولاً میان‌یاخته طبیعی و

دگره‌های مغلوب در محل بازگردان باروری دارد

رسمه‌های نسبتاً هم‌ژن

near isogenic lines

این دو یا چند رسمه حاصل از خودگشنی‌های تکراری، نسل ششم به بعد

رسمه‌های هم‌ژن

isogenic lines, isolines

این دو یا چند رسمه که فقط از نظر یک ژن یا مکان ژنی متفاوت هستند

رمز ژنی

genetic code

این هر یک از توالبه‌های سه‌گانه نوکلئوتیدی که نوع آمینواسیدهای یک زنجیره پلی‌پپتیدی یا شروع و خاتمه آن را تعیین می‌کند

رمزه

codon

هر سه توالبه سه‌نوکلئوتیدی در رنا که رمز یک آمینواسید ویژه را در زنجیره پلی‌پپتیدی تعیین می‌کند

رمزه آغازش

initiation codon, start codon, initiator codon

این رسمه‌ای در رناپ که در جریان ترجمه، نخستین آمینواسید پروتئین در حال ساخت را تعیین می‌کند

م. آغازگر^۲ initiator^۲

آغازگاه ترجمه

translation initiation site

رِنام ← رِناي پادمعنا

رِنان ← رِنای ناقل

رنای بازدارنده کوچک
← رنای تداخلگر کوچک

از اموال و تک‌رشته‌ای رِنای که توالی نوکلئوتیدی آن مکمل توالی نوکلئوتیدی رِنای بامعنا یا رِنای پیک است.
مث. رِنای مکمل

رناتک ← رِنای تداخلگر کوچک

complementary RNA
cRNA /اختتام

messenger RNA **پی‌ای**
از پی‌ای تک‌ رشته‌ای رونویسی شده از
پی‌ای حاوی اطلاعات لازم برای
ساختن پروتئین است
mRNA **اخت. پی‌ای**

RNase, ribonuclease رناز

رنای تداخلگر کوچک

از اِرنای کوچک ۲۱ تا ۲۲ نوکلئوتیدی
که در تجزیه و منع رونویسی رِنا نقش
دارد
اخت. رِنا تک
م. رِنا بازدارنده کوچک
small inhibitory RNA

siRNA اخت. رناتک

مت. رِنای بازدارنده کوچک
small inhibitory RNA

epiderm	روپوست	ribosomal RNA	رِنای رِناتنی
[عسر] ۱. خارجی‌ترین لایه پوست که فاقد رگهای خونی است ۲. خارجی‌ترین لایه ساقه و ریشه و برگ		[نژا] رِنای موجود در ساختار رِناتن اخت. رِنار	
		رِنای مکمل ← رِنای پادمعنا	
epidermic, epidermal	روپوستی	transfer RNA	رِنای ناقل
[عسر] مربوط به روپوست		[نژا] مولکول کوچک رِنای که دارای یک پادرمزه است و رمزه ویژه‌ای را در رِنای پیک شناسایی می‌کند و از یک انتها با اتصال به یک آمینواسید خاص آن را به زنجیره پلی‌پپتیدی در حال ساخت اضافه می‌کند	
		اخت. رِنان	
hydathode	روزنه آبی	tRNA	
[عسر] منفذی در روپوست برگ برخی از گیاهان که آب به‌صورت مایع از آن خارج می‌شود		chromoplast	
		رنگ‌دیس	
		[گیام] نوعی دیسه در یاخته گیاهی که دارای رنگیزه‌هایی به‌غیر از سبزینه است	
stoma	روزنه هوایی	epithem	روآکنه
[عسر] منفذی در روپوست برگ‌ها و ساقه‌های جوان که باعث تبادل گاز بین بافت‌های داخل گیاه و محیط می‌شود		[عسر] نوعی بافت گیاهی متشکل از یاخته‌های تخصص‌یافته و فضا‌های میان یاخته‌ها که روزنه‌های آبی را می‌سازد	
		epistasis	
		روایستایی	
		[نژا] فرایندی که در آن یک ژن اثر ژن دیگر را می‌پوشاند	
Rubia	روناس	روبر ← برون‌بر	
[گیام] سرده‌ای از روناسیان علفی و نیمه‌درختچه‌ای چندساله خزنده یا بالارونده با حدود ۶۰ گونه که بومی آفریقا و نواحی معتدل آسیا و آمریکا هستند؛ گل‌های کوچک آنها پنج گلبرگ زرد کم‌رنگ دارد و گل‌آذین‌شان خوشه‌ای متراکم است؛ از ریشه این گیاهان رنگ سرخ تهیه می‌کنند			

اندا|مجموعهٔ روش‌هایی که در تجزیه و تحلیل رونوشتگان یاخته و برخی اندامکهای درونی آن به کار می‌رود

transcriptional رونوشتی

|عمر| مربوط به رونویسی

transcription رونویسی

|عمر| فرایند ساخت رِنا از دِنا

embryo رویان

|عمر| ۱. جانور در مراحل اولیهٔ تکوین، از زمان تقسیم تخمک بارور تا تولد؛ در انسان، از چهارمین روز تا پایان هشتمین هفتهٔ باروری ۲. ساختاری در دانهٔ گیاهان، قبل از جوانه‌زنی، که از تکوین تخم به وجود می‌آید

embryophore رویان‌بر

|عمر| پوستهٔ دربرگیرندهٔ رویان

Embryophytes رویان‌داران

|گیمر| مجموعهٔ گیاهان خشکی‌زی یا آبزی با اجداد خشکی‌زی که توانایی تولید رویان پریاخته دارند

embryogenetic رویان‌زایشی

|عمر| مربوط به رویان‌زایی

Rubiaceae روناسیان

|گیمر| تیره‌ای از گل‌سپاسی‌سانان غالباً درختچه‌ای و گاهی درختی یا بالارونده یا علفی با حدود ۶۰۰ سرده و ۶۰۰۰ گونه که بالاترین تنوع را در مناطق گرم مرطوب دارند؛ آرایش برگ‌ها معمولاً متقابل با ظاهری فراهم است و گل‌هایشان معمولاً دوجنسی و جام و کاسهٔ آنها چهار تا پنج لپه است و چهار تا پنج پرچم و دو برچه دارند

transcript رونوشت

|عمر| هریک از مولکول‌های رِنا ساخته‌شده از دِنا

رونوشتاز ← رِنا‌سپاراز

transcriptosome رونوشت‌تن

اندا|همتافتی از پروتئین‌ها که در رونویسی یک ژن نقش فعال دارد

transcriptome رونوشتگان

اندا|مجموعهٔ رونوشت‌های مربوط به ژن‌های بیان‌شدهٔ یک ژنگان مت. ژنگان بیان‌شدهٔ expressed genome

رونوشتگان‌شناسی

transcriptomics

microorganic, ریزاندامکانی
microorganismal

اعسومرا | مربوط به ریزاندامگان

embryogenesis رویان‌زایی

اعسومرا | رشد و تکامل رویان

embryology رویان‌شناسی

اعسومرا | علم مطالعهٔ تکوین و نمو رویان

micropropagation ریزتکثیری

اعسومرا | ازدیاد گیاهان در شیشه با استفاده از کشت قطعات بافت یا اندام آنها

embryonic, embryonal رویانی

اعسومرا | مربوط به رویان

microbody ریزتن

اعسومرا | اندامکی پوشیده از غشا با قطر معمولاً کمتر از یک میکرون حاوی تعدادی از زی‌مایه‌های وابسته به یکدیگر

ریبونوکلئیک‌اسید

ribonucleic acid

اثرنا | بسیاری متشکل از واحدهای ریبونوکلئوتید

RNA

اخت. رنا

microphage ریزخوار

اعسومرا | گویچه سفید تک‌هسته‌ای بیگانه‌خوار ریزی که در بافتها به سر می‌برد و از اجسام ریز تغذیه می‌کند
* مصوب فرهنگستان اول

morphospecies ریخت‌گونه

اعسومرا | گونه‌ای که براساس ویژگیهای ریخت‌شناختی تعیین می‌شود

ریزآرایهٔ پروتگان

← تراشهٔ پروتگان

granule ریزدانه

اعسومرا | هر دانهٔ کوچک مانند دانهٔ گرده و سبزدیسه

ریزآرایهٔ پروتئین

← تراشهٔ پروتئین

granular, granulate ریزدانه‌ای

اعسومرا | به شکل ریزدانه

microorganism ریزاندامگان

اعسومرا | اندامکانی ریز از زمره پیش‌زیان، باکتریها، مخمرها، ویروسها و جلبکهای تک‌یاخته‌ای

granulation ریزدانه‌ای شدن

اعسومرا | فرایند تشکیل بافت ریزدانه‌ای

thylakoid	ریزکیسه	granuliferous ¹	ریزدانه‌بر
[کیمرا] هریک از لایه‌های کیسه‌ای ریز تشکیل‌دهنده دانگانها در سبز دیسه		[عسمر] حامل و دارنده ریزدانه	
microflora,	ریزگان	granulose,	ریزدانه‌دار
normal microbial flora, flora		granuliferous ²	
[+ میکرب] در میکروب‌شناسی، مجموعه ریزاندامگانهایی که به‌طور طبیعی در محیط یا محل خاصی وجود دارند		[عسمر] دارای ریزدانه	
normal flora	ریزگان طبیعی	microfilament	ریز رشته
ریزگان طبیعی ← ریزگان		[عسمر] ساختاری کوچک و رشته‌مانند متشکل از پروتئینی شبیه اکتین (actin) که به‌صورت منفرد یا دسته‌ای است و در حرکت میان‌یاخته‌ای و تغییر شکل یاخته دخالت دارد	
transient flora	ریزگان گذرا	microfilamentous	ریز رشته‌ای
[+ میکرب] ریزگان غیربیماری‌زا یا بالقوه بیماری‌زایی که مدت کوتاهی در بدن ساکن می‌شود		[عسمر] مربوط به ریز رشته یا از جنس ریز رشته	
resident flora,	ریزگان مقیم		ریزری سازند ← ریزی سازند
commensal flora		microgamete	ریزکامه
[+ میکرب] ریزگانی که در یک مقطع سنی و برای مدتی طولانی در اندامی مانند روده یافت می‌شود		[عسمر] کامه ریز	
microspecies,	ریزگونه	saccule, sacculus	ریزکیسک
jordanon		[عسمر] یکی از دو کیسه غشایی داخل دهلیز گوش که کوچکتر از دیگری است	
[عسمر] جمعیت گونه محلی کوچکی که تحت تأثیر شرایط بوم‌شناختی خاص با جمعیت‌های محلی دیگر تفاوت‌های بارز پیدا کرده است		sacculitis	ریزکیسک‌آماس
		[عسمر] التهاب ریزکیسک	

فقد تمایز کامل بافتی است و در حد ابتدایی باقی مانده است	microtubule	ریزلوله
	[عسر] استوانه‌ای توخالی که میان‌یاختهٔ هومستت‌ایها را در بر می‌گیرد و به ساختار درونی یاخته شکل می‌دهد و موجب حرکت و انتقال مواد می‌شود	
ریسه‌داران Thallophyta, Thallobionta	microtubular	ریزلوله‌ای
اکبار شاخه‌ای از گیاهان پست که فاقد بافتها یا اندامهایی با تمایز کامل بافتی هستند	[عسر] مربوط به ریزلوله	
ریسه‌رُست thallophyte	microbiocoenosis	ریزی‌سازند
اکبار گیاهی که رشد آن ریشه‌ای است و برگ یا محور مشخص در آن دیده نمی‌شود	[عسر] مجموعهٔ ریزاندامگانهایی که در یک بوم‌سازگان زندگی می‌کنند مت. ریزی‌سازند	
ریسه‌سا thalloid	thallus	ریسه
اکبار مانند ریشه	اکبار دستگاه رویشی گیاهان پست که	

ز

زاد آوردن ← تولیدمثل کردن	زاده‌ای ← گیاه‌زاده‌ای
زادآوری ← تولیدمثل	زاده‌دان antheridium, antherid
زادآوری ← تولیدمثل	اندریدی اندامی در برخی نهانزادان که در آن یاخته‌های جنسی نر تولید می‌شود
زادآوری کردن	
← تولیدمثل کردن	زاده‌دان‌پر antheridiophore
زادگان progeny, offspring, descendants	اندریدی پایۀ حامل زاده‌دان
ازن زاده‌های حاصل از یک یا چند نسل پیاپی مت. نتاج	زاده‌دانی antheridial
زاده ^۱ spermatozoid, sperm ¹	اندریدی مربوط به زاده‌دان
اندریدی یاخته‌های جنسی نر بالغ که مامه را بارور می‌کند	زاده‌زا spermatogonium
	اندریدی اولین یاخته‌های مولد یاخته جنسی نر
زاده ^۲ ← گیاه‌زاده	زاده‌زایشی spermatogenetic
	اندریدی مربوط به زاده‌زایی

زایه‌زایی

spermatogenesis

اِسْمِرْسایِ فرایند به وجود آمدن زایه

زایه‌یاختک

spermatid

اِسْمِرْسایِ یاختهٔ تک‌لاد غیرمتحرک که در فرایند زایه‌زایی تولید و پس از تمایز به زایهٔ بالغ تبدیل می‌شود

زایه‌یاخته

spermatocyte

اِسْمِرْسایِ یاخته‌ای که از رشد زایه‌زا به وجود می‌آید

زانیشلیا

Zannichellia

اِکِیْمِرِاِسْرده‌ای از زانیشلیائی‌ان آبی غوطه‌ور علفی چندساله با یک گونه و پراکنش جهانی که حاشیهٔ برگ‌های آن کامل و گُل‌آذین آن معمولاً دارای دو گل با دُم‌گل کوتاه و کلالهٔ نامتقارن قیفی است

مَث. یال‌اسبی

زانیشلیائی‌ان

Zannichelliaceae

اِکِیْمِرِاَتیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان آبی غوطه‌ور چندساله با چهار سرده و شش گونه که در آب‌های شور یا شیرین می‌رویند و در سرتاسر جهان پراکنده‌اند؛ زمین‌ساقهٔ این گیاهان خرنده بلند و باریک و برگ‌های آنها باریک و خطی و متقابل و فراهم یا متناوب با غلاف قاعده‌ای است؛ گل‌های

تک‌جنسی و کوچک‌شان به صورت منفرد در کنار برگ یا در سنبله‌های کوچک قرار دارد
مَث. یال‌اسبیان

زایش خودبه‌خودی

← نازیست‌زایی

زراوند

Aristolochia

اِکِیْمِرِاِسْرده‌ای علفی با حدود ۴۰۰ گونه با ساقهٔ به‌ندرت بالاروندهٔ چوبی، بومی مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری و معتدل بر قدیم و استرالیا؛ برگ‌های آنها متناوب و کامل و دم‌برگ‌دار با قاعدهٔ پهنک قلبی‌شکل است؛ میوهٔ آنها پوشینهٔ شکوفاست که با شش شکاف باز می‌شود

زراوندیان

Aristolochiaceae

اِکِیْمِرِاَتیره‌ای از زراوندسانان (Aristolochiales) چندساله، با برگ‌هایی متناوب و قاعده‌ای قلبی‌شکل

زردپره‌ایان

Emberizidae

اِجَانوَرِی‌تیره‌ای از راستهٔ گنجشک‌سانان در اندازه‌های متفاوت که جنس نر آنها غالباً بزرگ‌تر از ماده است و منقار مخروطی دارد

پوست آن گوشته شفاف و آبدار قرار دارد که از پنج تا شش برش یا پره تشکیل شده است؛ طعم آن ترش و شیرین است و اکثراً در جنوب تایلند و مالزی و اندونزی و فیلیپین می‌روید

زغال‌اخته *Cornus*

اکیما| سرده‌ای از زغال‌اخته‌ایان با ۳۰ تا ۵۰ گونه اغلب خزان‌دار

زغال‌اخته‌ایان *Cornaceae*

اکیما| تیره‌ای از زغال‌اخته‌سانان درختی یا درختچه‌ای و به‌ندرت علفی با برگ‌های معمولاً متقابل که گل‌های آنها غالباً به‌صورت مجتمع در گُل‌آذین دیهیم (corymb) قرار دارد و دارای چهار تا پنج پرچم است و میوه آنها معمولاً از نوع شفت و به‌ندرت از نوع سیته است

زغال‌اخته‌سانان *Cornales*

اکیما| راسته‌ای از گیاهان گل‌دار با حدود ۶۰۰ گونه که دارای گلبرگ‌های جدا از هم هستند

زمان پروازسنج ¹time-of-flight

ا| پروتکتان| نوعی طیف‌سنج جرمی خاص که یونها را براساس نسبت جرم به بارشان (m/z) تفکیک می‌کند

زرشک *Berberis*

اکیما| سرده‌ای از زرشکیان. درختچه‌ای خزان‌دار یا همیشه‌سبز با حدود ۵۰۰ گونه که اغلب آنها بومی نواحی معتدل شمالی به‌ویژه آسیا هستند؛ چوب گیاهان این سرده زرد و گل‌های شش‌گلب‌رگی آنها نیز زرد است و معمولاً خارهایی سه‌شاخه در قاعده دم‌برگ‌ها دارند؛ میوه آنها سته قرمز یا زرد یا آبی یا ارغوانی یا سیاه با یک یا چند دانه است؛ از گونه‌های این سرده برای تولید شهد و تهیه رنگ زرد استفاده می‌شود

زرشکیان *Berberidaceae*

اکیما| تیره‌ای از آلانسانان به شکل درختچه خاردار یا بدون خار و جداگلب‌رگ

زَرگِیل long long, langsai

اکیما| میوه گیاهی با نام علمی زرگیل اهلی (*Lansium domesticum*) از تیره زیتون‌تلخیان و راسته افراسانان که اندازه آن دوونیم تا پنج سانتی‌متر و به شکل بیضوی یا کروی است و آرایشی خوشه‌ای دارد و به‌صورت خوشه‌های دو تا سی‌تایی است؛ رنگ آن زرد مایل به خاکستری یا قهوه‌ای یا صورتی کم‌رنگ است و دارای پوست مخملی نازک یا ضخیمی است که حاوی شیرابه است؛ در زیر

hibernal, hiemal زمستانی

اعمر| ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در فصل زمستان اتفاق می‌افتد

rhizome زمین‌ساقه

اعمر| ساقه زیرزمینی برخی گیاهان که دارای رشد افقی است و به‌عنوان اندام تکثیر رویشی عمل می‌کند

rhizomorph زمین‌ساقه‌ریخت

اعمر| به شکل زمین‌ساقه

geotropic زمین‌گرا

اعمر| ویژگی اندامهای گیاهی که ناشی از تأثیر قوه جاذبه بر آنها باشد و سبب متمایل شدن آنها به سمت زمین شود

geotropism زمین‌گرایی

اعمر| واکنش گیاه نسبت به قوه جاذبه زمین و متمایل شدن اندامهای آن به سمت زمین

Iris زنبق

اکیمرا| سرده‌ای از زنبقیان علفی چندساله با ۲۰۰ تا ۳۰۰ گونه و ساقه‌های زیرزمینی و گل‌های زیبا که در نواحی معتدله نیمکره شمالی پراکنده‌اند

زمان پروازسنجی

time-of-flight², TOF

اعمر| اندازه‌گیری زمان حرکت یک شیء یا ذره در مسیری از یک محیط با استفاده از زمان پروازسنج

زمان پروازسنجی یونش

الکتروافشانه‌ای

electrospray ionisation time-of-flight, ESI-TOF

اعمر| روش حاصل از تلفیق روش یونش الکتروافشانه‌ای مولکولهای هدف از یک سو و دقت آشکارسازی روش زمان پروازسنجی از دیگر سو برای تعیین دقیق طیفهای قطعه‌یون و اجرام آنها

hibernator زمستان‌خواب

جانوری| جانوری که با زمستان‌خوابی و کاهش شدید دما و دگرگشت بدنش در برابر سرمای زمستان از خود محافظت می‌کند

hibernation, زمستان‌خوابی

winter sleep,

deep hibernation

اعمر| حالتی برای حفاظت در برابر سرمای زمستان که در برخی جانوران وجود دارد و با خواب و کاهش شدید دما و دگرگشت بدن همراه است

Zingiberales زنجبیل‌سانان

اکیمر | راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها شامل گیاهانی مانند زنجبیل و موز

Zingiberaceae زنجبیلیان

اکیمر | تیره‌ای از زنجبیل‌سانان علفی با حدود ۴۵ سرده و ۷۰۰ گونه که در نواحی گرمسیری افریقا و آسیا و امریکا می‌رویند و بیشترین تنوع را در آسیای جنوب شرقی دارند؛ در قاعده برگ‌های دوردیفه این گیاهان غلافی وجود دارد که از هم‌پوشانی آنها ساقه‌ای کاذب ایجاد می‌شود؛ گل‌های نر ماده آنها در گل‌آذین گرزنی محدود قرار گرفته و گل‌پوش آنها از دو حلقه تشکیل شده است

food chain, زنجیره غذایی trophic chain, trophic pathway

اکیمر | مراحل خوردن و خورده شدن موجودات زنده در هر بوم‌سازگان که در طی آنها مواد و انرژی در ترازهای مختلف تغذیه انتقال می‌یابد

Artiodactyla زوج‌سمسانان

اکیمر | علفخوارانی که شمار انگشتانشان، که در درون سم قرار دارد، زوج است و چشم‌هایشان در دو طرف سر قرار دارد و مژه‌هایشان بلند و موهای کردن اکثر آنها کوتاه است

Iridaceae زنبقیان

اکیمر | تیره‌ای از مارچوبه‌سانان با انواع ساقه‌های زیرزمینی و برگ‌های خطی یا نواری که گلپوش شش‌قطعه‌ای و خامه سه‌قسمتی و سه پرچم دارند و میوه آنها پوشینه است

زنبورخوار معمولی

Merops apiaster

اکیمر | گونه‌ای از زنبورخواریان و راسته سبب‌قباسانان با بدن قهوه‌ای روشن و منقار نوک‌تیز و زرد

Meropidae زنبورخواریان

اکیمر | تیره‌ای از راسته سبب‌قباسانان که فعال و رنگارنگ و اجتماعی هستند و منقارشان بلند و باریک و منحنی است

Zingiber زنجبیل

اکیمر | سرده‌ای از زنجبیلیان علفی ایستاده چندساله با حدود ۷۰ گونه، بومی آسیای جنوب شرقی با ساقه باریک و نی‌مانند و برگ‌های سرنیزه‌ای سبز براق که از زمین ساقه‌ای غده‌ای می‌رویند؛ گل‌های آنها سبز مایل به زرد با لبه‌ای ارغوانی و لکه‌های کرم‌رنگ و گل‌آذین مخروطی و کوچک و سنبله‌ای متراکم است که در تابستان از زمین ساقه بیرون می‌زند

vaginotomy	زِه‌راه‌بُری	زهدان‌راه ← زهراه
	عمرس بریدن یا شکافتن زِه‌راه	
	مت. زهدان‌راه‌شکافی	زهدان‌راه‌آماس ← زهراه‌آماس
	زهراه‌شکافی	
	زهدان‌راه‌بُری	زهدان‌راه‌برداری
vaginate	زِه‌راه‌دار	← زهراه‌برداری
	عمرس دارای زِه‌راه	
	مت. زهدان‌راه‌دار	زهدان‌راه‌بُری ← زهراه‌بُری
	زِه‌راه‌شکافی ← زِه‌راه‌بُری	زهدان‌راه‌دار ← زهراه‌دار
vaginal	زِه‌راهی	زهدان‌راه‌شکافی ← زِه‌راه‌بُری
	عمرس مربوط به زهراه	
	مت. زهدان‌راهی	زهدان‌راهی ← زِه‌راهی
	زهسان ← جنین	vagina
		عمرس مجرای ماهیچه‌ای با پوشش
	زهسان‌بین ← جنین‌بین	مخاطی در پستانداران ماده که زهدان
		را به خارج متصل می‌کند
	زهسان‌بینی ← جنین‌بینی	مت. زهدان‌راه
	زهسانی ← جنینی	vaginitis
		زِه‌راه‌آماس
		عمرس التهاب زِه‌راه
		مت. زهدان‌راه‌آماس
guttation, sudation ¹	زهش	
	عمرس خروج آب و مواد محلول از	
	گیاه به صورت مایع از طریق	vaginectomy
	روزنه‌های آبی	زِه‌راه‌برداری
	مت. تهریق ^۱	عمرس بریدن و برداشتن زِه‌راه
		مت. زهدان‌راه‌برداری

زیتون تلخ <i>Melia</i>	زهشی guttational [عموماً] مربوط به زهش/تعریق متد. تعریقی
اکیامرا سرده‌ای درختی از زیتون تلخیان خزان‌دار با گل‌های کوچک معطر و برگ‌های بلند تقریباً به طول ۵۰ سانتی‌متر و دُم‌برگی طویل که از جنوب شرقی آسیا تا استرالیا پراکنده هستند	زیاسازند zoocoenosis [عموماً] مجموعه جانورانی که در یک بوم‌سازگان زندگی می‌کنند
زیتون تلخیان Meliaceae	زیاکان fauna [جانوری] مجموعه گونه‌های جانوری که در یک منطقه جغرافیایی و در دوره‌ای معین زندگی می‌کنند
زیتونیان Oleaceae	زیاکان‌شناسی faunistics [جانوری] بررسی ترکیب گونه‌های جانوری که در یک منطقه جغرافیایی و در دوره‌ای معین زندگی می‌کنند
اکیامرا تیره‌ای از نه‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده که شامل زیتون و خویشاوندان آن می‌شود و حدود ۲۴ سرده و ۹۰۰ گونه دارد که آرایش برگ‌های آنها ساده یا مرکب شانه‌ای با آرایشی اغلب متقابل یا چرخه‌ای و کاسه و جام آنها معمولاً چهارقطعه‌ای است	زیاکانی faunistic [جانوری] مربوط به زیاکان
زی‌جا biotope	زی‌توده biomass [عموماً] ۱. وزن تر یا خشک موجود یا موجودات زنده یک زیستگاه یا یک تراز تغذیه معین در زمانی مشخص ۲. ماده آلی که برای تولید انرژی به کار می‌رود
زیراستایی hypostasis	زیتون Olea اکیامرا سرده‌ای از زیتونیان که شامل درختان و درختچه‌های زیتون است
اثر فرایندی که در آن اثر یک ژن به وسیله ژن دیگری پوشیده می‌شود	

subclone	زیرهمسانه	sub-proteome	زیرپروتگان
اثر قطعه کوچکی از بنا که با استفاده از زی‌مایه‌های ویژه‌تر از یک قطعه همسانه‌سازی‌شده بزرگ‌تر جدا می‌شود و خود در یک ناقل همسانه‌سازی می‌شود		+ پروتئین هر زیرمجموعه‌ای از پروتئینها که نمایشگر جزئی از کل پروتگان است	
		hypoderm	زیرپوست
		عصرم لایه‌ای در زیر روپوست از بافت پیوندی سست که دربردارنده شمار متفاوتی از یاخته‌های چربی است	
subcloning, recloning	زیرهمسانه‌سازی	hypodermic	زیرپوستی
اثر اروشی برای خرد کردن قطعات بزرگ بنا یا همسانه‌سازی‌شده به قطعات کوچک‌تر از ۵ کیلوباز		عصرم مربوط به زیرپوست	
		Hypolepidaceae	زیرپولکیان
زی‌سازگان‌شناسی		کیام تیره‌ای از سرخس‌سانان که دارای برگهای بلند و شاخه‌شاخه هستند	
biosystematics		subspecies	زیرگونه
عصرم علم رده‌بندی موجودات زنده با تکیه بر ویژگیهای گونه‌شناختی و با استفاده از روشهای مختلف آزمایشگاهی و دورگ‌گیری و بررسیهای محیطی		عصرم هریک از گروههای فرعی یک گونه معین که علی‌رغم تفاوت‌های ژنتیکی و آرایه‌شناختی قادرند با یکدیگر زادآوری کنند	
biocenosis	زی‌سازند	subspecific	زیرگونه‌ای
عصرم مجموعه موجودات زنده‌ای که در ارتباط نزدیک با یکدیگر یک واحد بوم‌شناختی طبیعی را تشکیل می‌دهند		عصرم مربوط به زیرگونه	
		زیرمغزی ← غده زیرمغزی	
		hypothalamus	زیرنهنج
زی‌سازند دریایی		عصرم اندامی که در زیر نهنج قرار دارد و کاشش تنظیم آب و دمای بدن و خواب و صفات ثانوی جنسی است	
marine biocenosis			
عصرم مجموعه موجودات زنده‌ای که در ارتباط نزدیک با یکدیگر یک واحد بوم‌شناختی دریایی را تشکیل می‌دهند			

اعمری | بررسی جمعیت از دیدگاه علم
زیست‌شناسی

biotechnology, زیست‌فناوری
biotech, biotechnol

از | استفاده از روش‌های دست‌ورزی (manipulation) و
استفاده از ریزاندامک‌ها در تولید
محصولات مورد نیاز انسان

زیست‌فناوری آبی
blue biotechnology

از | استفاده از روش‌های زیست‌فناوری
در مطالعه آبزیان

زیست‌فناوری پزشکی
← زیست‌فناوری قرمز

زیست‌فناوری زیست‌محیطی
Environmental
biotechnology

از | استفاده از روش‌های زیست‌فناوری
در حفظ و مراقبت از محیط زیست

زیست‌فناوری سبز
green biotechnology

از | استفاده از روش‌های دست‌ورزی
(manipulation) ژنی و زیست‌فناوری
در کشاورزی

از | زیست‌فناوری کشاورزی
agricultural biotechnology

زیست‌باران
biolistics,
particle gun technique,
particle acceleration
technique

از | نوعی روش انتقال ژن که در آن
ذرات تنگستن یا طلای پوشیده با ینا به
سمت یاخته‌ها یا بافت‌ها یا اندام‌های
هدف پرتاب می‌شود

از | ذره‌باران
particle bombardment,
microprojectile bombardment

زیست‌تراشه پروتئین
← تراشه پروتئین

زیست‌داده‌ورزی bioinformatics
از | پررنگان | دانشی که در آن زیست‌شناسی
و رایانه و فناوری اطلاعات در هم
می‌آمیزند

زیست‌زایی biogenesis
از | به وجود آمدن موجودات زنده از
دیگر موجودات زنده

زیست‌شناس اعصاب
← پی‌زیست‌شناس

زیست‌شناسی اعصاب
← پی‌زیست‌شناسی

زیست‌شناسی جمعیت
population biology

زیست‌فناوری سفید

white biotechnology

این شاخه‌ای از زیست‌فناوری که در آن از عوامل زیستی مانند میکروبها و یاخته‌ها برای تولید صنعتی فرآورده‌های زیست‌شیمیایی مانند زی‌مایه استفاده می‌شود

مت. زیست‌فناوری صنعتی

industrial biotechnology

زیست‌فناوری صنعتی

← زیست‌فناوری سفید

زیست‌فناوری قرمز

red biotechnology

این کاربرد زیست‌فناوری در زمینه‌هایی مانند پزشکی و داروسازی برای درمان بیماریها و تولید انواع پادزیست‌ها

مت. زیست‌فناوری پزشکی

medical biotechnology

زیست‌فناوری کشاورزی

← زیست‌فناوری سبز

زیست‌نانوفناوری

bionanotechnology

این شاخه‌ای از نانوفناوری که با به‌کارگیری روشهای شیمیایی و زیست‌شیمیایی و زیست‌شناسی مولکولی به شناسایی مؤلفه‌ها و فرایندهایی

می‌پردازد که در ساخت مواد و

افزاره‌های خودسامان (self-

assembling) کاربرد دارد

زیگان‌شناسی

biomimics

این مطالعه کل‌نگرانه داده‌های زیستی

زی‌گونه

biospecies

این گونه‌ای که براساس ویژگیهای

زیست‌شناختی معین می‌شود

زیمان

biome

این کلان‌مجموعه‌های زیگیتاشناختی (biogeographic) با سیمای ظاهری و شکلهای زیستی معین و گونه‌های گیاهی و جانوری خاص

زی‌مایهٔ تاب‌پار

folding enzyme

این پروتئین‌ها که از مجموعه پروتئینها یا عمدتاً زی‌مایه‌هایی که به مراحل بالقوه کُند فرایند پروتئین‌تابی شتاب می‌دهند

زی‌مایهٔ ویژه‌بر

← درون‌نوکلئاز ویژه‌بر

زیواگان

biota

این مجموعه گیاهان و جانورانی که در یک منطقه و در دوره‌ای معین در کنار هم زندگی می‌کنند

ژ

ژن درمانی	gene therapy, gene surgery	ژن	gene
اندا استفاده از روشهای مهندسی ژن شناسی برای تغییر یا جانشینی یک ژن معیوب		اسمیرا واحد کارکردی وراثت که جایگاه خاصی را در فام تن اشغال می کند	
ژن روایستا	epistatic gene	ژن بارز	dominant gene
اندا ژنی که بیان آن مانع بیان یک یا چند ژن دیگر می شود		اندا ژنی که عامل صفت بارز است	
ژن زیرایستا	hypostatic gene	ژن بوم شناسی	genecology
اندا ژنی که بیان آن در حضور ژن دیگر متوقف می شود		اندا مطالعه ژن شناسی جمعیت با توجه به زیستگاه آنها	
ژن شناختی	genetic ¹	ژن ترشح ساز	secretor ² , secretor gene
اسمیرا مربوط به ژن شناسی		اسمیرا ژنی بارز بر روی فام تن های غیرجنسی که عامل انتقال صفتی است که سبب ایجاد پادگنهای گروه های خونی ABO در بزاق یا دیگر ترشحات بدن شخص حامل می شود	
ژن شناس	geneticist		
اسمیرا متخصص ژن شناسی			

ژن‌کنش	gene action	ژن‌شناسی	genetics
اثر کارکرد یک ژن در تعیین رُخ‌نمود یک فرد		اثر شاخه‌ای از علم که به وراثت مربوط می‌شود	

ژن‌شناسی ترانسلی

ژن‌کنش افزایشی	additive gene action	ژن‌شناسی ترانسلی	transmission genetics, classical genetics
اثر مشارکت جمعی دگره‌های ژنهای متعدد در بروز صفات چندژنی		اثر بخشی از ژن‌شناسی که انتقال ژنها را از نسلی به نسل دیگر مطالعه می‌کند	
		م. ژن‌شناسی مندلی	mendelian genetics, mendelism

ژنگان	genom	ژن‌شناسی جمعیت	population genetics
اثر مجموع اطلاعات ژنی در یک یاخته یا اندامگان		اثر شاخه‌ای از علم ژن‌شناسی که به بررسی ترکیب ژن‌شناختی جمعیتها می‌پردازد	

ژنگان بیان‌شده ← رونوشتگان		ژن‌شناسی مندلی	
		← ژن‌شناسی ترانسلی	

ژنگان پیمایی ← فام‌تن‌پیمایی		ژنگان‌شناسی	genomics
		اثر دانشی که به مطالعه و بررسی ساختار و عملکرد ژنگان می‌پردازد	
		ژن کشنده	lethal gene

ژنگان‌شناسی بیانی	expression genomics	اثر ۱. هریک از ژنهای بارز در حالت ناخالص و ژنهای نهفته در حالت خالص که باعث مرگ شود ۲. ژنی که بر اثر انباشت جهشها یا وجود جهش کشنده ممکن است به مرگ موجود حامل منجر شود	
اثر شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن با روشهای مختلف، ژنهای بیان‌شده یک ژنگان معین می‌شود		م. دگره کشنده	lethal allele

ژنگان‌شناسی تکاملی**evolutionary genomics**

از شاخه‌ای ژنگان‌شناسی که در آن با مطالعه توالیهای ژنگان گونه‌های مختلف، تغییرات ژنگان آنها تبیین می‌شود

م. ژنگان‌شناسی فرگشتی

ژنگان‌شناسی محاسباتی**computational genomics**

از شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که موضوع آن مدیریت و ارزیابی داده‌های به‌دست‌آمده از طرحهای ژنگانی با استفاده از نرم‌افزار است

ژنگان‌شناسی مقایسه‌ای**comparative genomics**

از شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن ثابت ماندن ترتیب و توالی ژنها و تعداد و ساختار فام‌تن‌ها در گونه‌های خویشاوند بررسی می‌شود

م. ژنگانکای مقایسه‌ای

comparative genome analysis**ژنگان‌شناسی رفتاری****behavioural genomics**

از شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن تأثیر ژنها و ترکیب ژنگانی در رفتار موجود زنده بررسی می‌شود

ژنگان‌شناسی ساختاری**structural genomics**

از شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که در آن با روشهای نوین، توالی و ساختمان یا آرایش فضایی ژنگان در سطوح مختلف بررسی می‌شود

ژنگان‌شناسی فرگشتی

← ژنگان‌شناسی تکاملی

ژنگانکای مقایسه‌ای

← ژنگان‌شناسی مقایسه‌ای

ژن گرماشوک heat-shock gene

از هریک از ژنهایی که در موجودات زنده با افزایش دما فعال می‌شوند

ژن‌نما genocopic

اسم را مربوط به ژن‌نمایی

ژنگان‌شناسی کارکردی**functional genomics**

از شاخه‌ای از ژنگان‌شناسی که به بررسی آزمایشگاهی و رایانه‌ای کارکرد ژنگان در سطح پروتئین و رنا می‌پردازد

ژن‌نمایی genocopy

اسم را خصیصه‌ای ژنی که تقلیدی رخنمودی از خصیصه‌ای دیگر است که در نتیجه سازوکاری متفاوت ایجاد شده است

ژن‌های دگرساخت heterologous genes	ژن‌نمود genotype
انزای ژن‌هایی که از نظر کارکرد و منشأ متفاوت هستند	اعسر ساختار ژنی یک موجود زنده بر مبنای وضعیت بگره‌ها
ژن‌های ناهم‌ساخت analogous genes	ژن‌نمودی genotypic
انزای ژن‌هایی با توالی ناهمسان و کارکرد یا کارکردهای مشابه و منشأ تکاملی متفاوت	اعسر مربوط به ژن‌نمود
ژن‌های هم‌ساخت homologous genes	ژن نهفته recessive gene
انزای ژن‌هایی که از نظر تکاملی، از ژنی در نیای مشترک منشأ گرفته باشند	انزای ژنی که فقط در حالت جور تخمی در رخ‌نمود ظاهر می‌شود، و در حالت ناجور تخمی نهفته باقی می‌ماند
ژنی genic, genetic ²	ژن‌های آرتاساخت orthologous genes
اعسر مربوط به ژن	انزای ژن‌هایی با توالی‌های همسان و عملکرد یا عملکردهای یکسان در دو گونه متفاوت
ژیان‌مرغیان Tyrannidae	ژن‌های پراساخت paralogous genes
جانوری تیره‌ای از راسته گنجشک‌سانان با جثه کوچک تا متوسط و منقار صاف و پهن و بدنی به رنگ خاکی ساده	انزای ژن‌هایی با توالی‌های همسان در ژنگان یک گونه

س

ساختار اول primary structure

|+ پروتئین| توالی مانده‌های آمینواسیدی
یا نوکلئوتیدی در یک بسپار

ساختار پروتئین

protein structure

|+ پروتئین| ساختمان نهایی و تابیده و
سه‌بعدی اتمهای سازنده یک پروتئین
که شکل هندسی آن را در فضایی
سه‌بعدی توصیف می‌کند

ساختار جمعیت

population structure

|عمر| ترکیب جمعیت براساس سن و
جنسیت افراد آن

ساختار چهارم

quaternary structure

|+ پروتئین| ساختار ناشی از تجمع چند
زیرواحد بس‌پپتیدی به شکل یک

ساختار دوم

secondary structure

|+ پروتئین| روابط ریختاری (steric)
مانده‌هایی که در یک توالی خطی در
یک بسپار به یکدیگر نزدیک هستند

ساختار سوم tertiary structure

|+ پروتئین| آرایش سه‌بعدی ساختارهای
دوم زنجیره بس‌پپتیدی به شکلهای
ورقه‌ای یا رشته‌ای یا کروی

سازگان‌شناسی systematics

|عمر| علم رده‌بندی موجودات زنده
براساس خویشاوندی و روابط طبیعی
بین آنها

سپرزدارویان Aspleniaceae

اکیما | تیره‌ای از سرخس‌تباران که بیشتر مخصوص نواحی حاره هستند و هاگینه (sorus) خطی دارند

ستاره آبی Callitriche

اکیما | تنها سرده از ستاره‌آبیان با حدود هفده گونه که امروز بومی اروپا و امریکای شمالی است و تعداد کمی از گونه‌های آن به عنوان گیاهان آبزی‌دانی پرورش داده می‌شود

ستاره‌آبیان Callitrichaceae

اکیما | تیره‌ای از نعناسانان که هم در آب و هم در محیط‌های خشک می‌رویند

سخت‌آکنه sclerenchyma

اسرما | بافتی گیاهی که در آن با ضخیم و چوبی شدن دیواره سلولوزی یاخته‌ها، استحکام بافت افزایش می‌یابد

سُداب Ruta

اکیما | سرده‌ای از سُدابیان همیشه‌سبز و نیمه‌درختچه‌ای با بوی نافذ و هشت تا چهل گونه که بومی نواحی مدیترانه‌ای و ماکرونزی و آسیای جنوب شرقی هستند؛ برگ‌های آنها دو یا سه‌شانه‌ای (bipinnate or tripinnate) با ظاهری پرمماند به رنگ‌هایی از سبز تا سبزآبی کیود است و گل‌هایشان زرد با چهار یا پنج گلبرگ است

سازو Juncus

اکیما | سرده‌ای از سازوئیان با ۲۲۵ تا ۳۰۰ گونه گندمی‌شکل که در اغلب نواحی مرطوب جهان می‌رویند، ولی در نواحی گرمسیری نادرند

سازوئیان Juncaceae

اکیما | تیره‌ای از گندم‌سانان غالباً علفی و آب‌رُست با گل‌پوش شش‌قطعه‌ای و میوه پوشینه

سبزدیسه chloroplast

اکیما | دانه‌های ریز دارای سبزینه که در یاخته‌های گیاهی یافت شود

سبزقباسانان Coraciiformes

جانوری | پرندگانی با گردن و پا و انگشتان کوتاه و سر بزرگ و منقار بلند و بزرگ

سبزقبای وراج**Coracias garrulous**

جانوری | گونه‌ای از سبزقبائیان و راسته سبزقباسانان دارای پرهای سبز درخشان با جلای آبی و دم نسبتاً طویل و تیره

سبز قباثیان Coraciidae

جانوری | تیره‌ای از راسته قباسانان با جثه متوسط و بدن براق و منقار قوی که نوک آن قلاب‌دار است

سبزینه chlorophyll

اکیما | ماده سبزی در گیاهان که کار فتوسنتز (photosynthesis) را در یاخته انجام دهد
* مصوب فرهنگستان اول

سمی است اما پرندگان به راحتی میوه آنها را می‌خورند زیرا پوسته دانه آنها در دستگاه گوارش پرندگان قابل هضم نیست

Phytolaccaceae سرخاب‌کولیان

اکیامرا تیره‌ای از میخک‌سانان اغلب علفی گرمسیری یا درختی یا درختچه‌ای با پانزده سرده و ۱۰۰ گونه و گل آذین خوشه‌ای

litchi سُرخالو

اکیامرا میوه گیاهی با نام علمی سرخالوی چینی متعلق به تیره ناترکیان و راسته ناترکسانان که پوست آن سرخ و چرم‌مانند و تیغ‌تیغی و شبیه به توت‌فرنگی است؛ قسمت خوراکی آن سفید و شفاف و سفت و آبدار است و شکل آن از گرد و گاه بیضی و قطر آن از یک تا یک‌ونیم سانتی‌متر متغیر است؛ شیرین و معطر و بومی جنوب چین و مناطق مجاور آن است

Taxus سُرخدار

اکیامرا سرده‌ای از سُرخداریان همیشه‌سبز و زینتی با حدود هشت گونه که در سرتاسر نیمکره شمالی پراکنده‌اند؛ دو گونه این سرده همیشه درختچه‌ای و بقیه گونه‌ها درختی هستند که تا ارتفاع ۲۵ متر نیز می‌رسند؛ برگهای گیاهان این سرده متراکم و سبز تیره و شاخه‌های آنها ایستاده یا افقی است که با برگهای متراکم و خطی تخت به طول نیم تا سه سانتی‌متر پوشیده شده است

Rutaceae سُدابیان

اکیامرا تیره‌ای از افراسانان درختی یا درختچه‌ای و گاهی علفی با حدود ۱۵۰ سرده و ۹۰۰ گونه که گل‌های آنها چهار تا پنج‌قسمتی با بوی نافذ است و برگهای آنها معمولاً متقابل و مرکب و بدون گوشواره (stipule) است

transmission² سرایت

اکیامرا ۱. انتقال بیماری از یک فرد به فرد دیگر ۲. انتقال صفات وراثتی از والدین به نسل بعد

transmissible سرایت‌پذیر

اکیامرا ویژگی آنچه قابل سرایت از فردی به فرد دیگر یا از یک گونه به گونه دیگر است

prevernal سربهاری

اکیامرا ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در اوایل فصل بهار اتفاق می‌افتد

aestival² سرتابستانی

اکیامرا ویژگی آن دسته از پدیده‌های مربوط به نمو که در اوایل فصل تابستان اتفاق می‌افتد

Phytolacca سرخاب کولی

اکیامرا سرده‌ای از میخک‌سانان چندساله که بومی امریکای شمالی و جنوبی و شرق آسیا و زلاندنو هستند و موادی دارند که برای پستانداران

هم هستند و در سرتاسر جهان یافت می‌شوند؛ اغلب گیاهان این سرده به‌استثنای تعداد کمی که بر روی صخره می‌رویند، زمین‌رُست هستند؛ اگرچه تعداد کمی از گیاهان این سرده در نواحی معتدل وجود دارند، اکثر گونه‌های آن در نواحی گرمسیری یافت می‌شوند

سرخس باتلاقیان

Thelypteridaceae

اکبامرا تیره‌ای از پرسرخس‌سانان (Pteridales) با ۹۰۰ گونه که اگرچه اغلب آنها در مناطق گرمسیری پراکنده هستند، تعدادی از آنها در نواحی معتدل نیز می‌رویند؛ گیاهان این تیره به‌استثنای تعدادی از آنها که صخره‌رُست‌اند، اغلب زمین‌رُست هستند؛ زمین‌ساقه این گیاهان معمولاً خزانده است و برگ‌شاخه‌های (fronds) آنها از شانه‌ای تا شانه‌ای شکافت‌شانه‌ای متغیر است؛ رگ‌بندی (veining) آنها هم باز و هم پیوسته است و هاگینه‌هایشان اغلب به شکل کلیه است

سرخس تباران Pteridophyta

اکبامرا ابتدایی‌ترین شاخه گیاهان آوندی که همه نهانزادان آوندی را شامل می‌شود

سرخداریان Taxaceae

اکبامرا تیره‌ای از کاج‌سانان با شش سرده و سی گونه درختی یا درختچه‌ای دوپایه و همیشه‌سبز که عمدتاً در نیمکره شمالی پراکنده هستند؛ شاخه‌های این گیاهان از برگهای متناوب سوزنی پوشیده شده است و دانه‌های معمولاً منفرد آنها دارای دانه‌پوشی است که حیوانات آن را می‌خورند و به این ترتیب دانه‌ها منتشر می‌شوند

سرخرگ کاروتید carotid artery

اکبامرا هریک از دو سرخرگ عمده گردن که خون را به سر می‌رساند و در صورت وارد آمدن فشار بر آن، حالت گچی و خواب‌آلودگی به شخص دست می‌دهد

نت. خواب‌رگ

سرخس آبیان Salviniaceae

اکبامرا تیره‌ای از سرخس‌سانان آبزی که پهنکهای آنها غیرمنقسم است

سرخس انگوری Botrychium

اکبامرا سرده‌ای از مارزبانیان با برگهای شانه‌ای و سرشاخه‌های منشعب که هاگدانها را حمل می‌کنند

سرخس باتلاقی Thelypteris

اکبامرا سرده‌ای از سرخس‌باتلاقیان با ۸۷۵ گونه که بسیاری از آنها شبیه به

یاخته‌های حاصل از تقسیم آن از یکدیگر متمایز و به یاخته‌های متفاوتی تبدیل می‌شوند

سرلاد انتهایی apical meristem

اکیمرا بافت سرلادی که در رأس ریشه‌ها و شاخه‌ها یا در نزدیکی آنها یافت می‌شود و باعث رشد طولی گیاه می‌شود

مت. پیش‌سرلاد promeristem

سرلاد پسین

secondary meristem

اکیمرا بافتی شامل یاخته‌های بُن‌لادی که بین بافت‌های چوبی و آبکش ریشه و ساقه گیاهان قرار دارد و باعث رشد قطری آنها می‌شود

سرلاد جانبی lateral meristem

اکیمرا بافت سرلادی که با ایجاد بافت‌های جدید باعث افزایش قطر ریشه و ساقه می‌شود

سرلاد زمینه ground meristem

اکیمرا یکی از انواع سرلادهای نخستین که منشأ بافت زمینه است

سرلاد میان‌گرهی

intercalary meristem

اکیمرا نوعی سرلاد که ویژه تیره گندمیان است و در میان گره‌ها قرار دارد و به طول گیاه اضافه می‌کند

سرخس عقابی Pteridium

اکیمرا سرده‌ای از سرخس عقابیان درشت و خشن که در سراسر جهان به جز نواحی بیابانی یافت می‌شوند؛ پراکندگی این سرخسها احتمالاً از سرخسهای دیگر گسترده‌تر است

سرخس عقابیان

Dennstaedtiaceae

اکیمرا یکی از پانزده تیره بس‌پایک‌سانان که جزو پیشرفته‌ترین سرخسها محسوب می‌شوند و فراوان‌ترین سرخس جهان، یعنی سرخس عقابی، نیز در این تیره قرار دارد؛ گیاهان این تیره اغلب برگهای درشت و بسیار منقسم دارند؛ هاگینه‌های آنها کوچک است و درون حاشیه‌ای با هاگینه‌پوشهای فنجان‌شکل (cup-shaped indusia) قرار دارد یا دارای حاشیه خطی با هاگینه‌پوش کاذب است که حاصل لب‌برگشتگی برگ است

سرده genus

اسمورا هفتمین رتبه اصلی در آرایه‌شناسی موجودات زنده، پایین‌تر از تیره و بالاتر از گونه

سرلاد meristem

اکیمرا بافتی که توانایی تقسیم یاخته‌های تشکیل‌دهنده آن زیاد است و

<i>Cuscuta</i>	سبسیان	سرلاد نخستین	primary meristem
اکیما سرده‌ای از سبسیان انگلی با گل‌های کوچک سبز و ساقه‌های نارنجی		اکیما سرلادی در رویان گیاه که ساختار آن از خارج به داخل شامل پیش‌پوست و سرلاد زمینه و بُن‌لاد است	
Cuscutaceae	سبسیان	سرلادی	meristemic
اکیما تیره‌ای انگلی از بادنجان‌سانان غالباً بالارونده و پیچان که سبزینه ندارند و با اندامهای مکنده به میزبان خود می‌چسبند		اکیما مربوط به سرلاد	
micropyle	سُفتی	سرم	serum
اِسرِم منفذی در تخمک‌پوش گیاهان که معمولاً لوله گرده از طریق آن وارد تخمک می‌شود		اِسرِم مایعی که پس از جدا شدن بخش منعقدشده خون یعنی یاخته‌های خونی و فیبرینوزن باقی می‌ماند	
micropylar	سُفتی	سرم‌ماده‌ی	chilling
اِسرِم مربوط به سُفتی		اکیما اقرار دادن گیاه در سرما برای بهبود کیفیت نمو	
leucoplast	سفیددیسسه	سرم‌درمانی	serotherapy
اکیما دیسه‌ای بی‌رنگ در یاخته‌های ریشه و زمین‌ساقه و اندامهای ذخیره‌ای گیاه		اِسرِم درمان بیماری به وسیله سرم انسانی یا حیوانی محقوی پادتن	
albumen	سفیده	سرم‌شناسی	serology
اِسرِم ۱. مواد مغذی اطراف جنین در تخم جانوران ۲. مواد ذخیره‌شده در دانه گیاهان		اِسرِم علم مطالعه واکنشها و خواص سرم خون	
kingdom	سلسله	سرویان	Cupressaceae
اِسرِم دومین رتبه رسمی در رده‌بندی موجودات زنده		اکیما تیره‌ای از بازدانگان که برگهای فلسی یا سوزنی کوتاه دارند و مخروطهای آنها نسبتاً کوچک است	

سلسله گیاهی ← گیاهان

سلیم خرچنگ خوار حواسیلی

Dromas ardeola

جانوری | گونه‌ای از تیره سلیم خرچنگ خواریان و راسته سلیم سانان با پاهای بلند آبی-خاکستری و پرهای زینتی سیاه و سفید و منقار سنگین و بزرگ و قوی و خنجرشکل

سلیم خرچنگ خواریان

Dromadidae

جانوری | تیره‌ای از راسته سلیم سانان با جثه متوسط و منقار بزرگ و خنجرشکل و پرهای زینتی سیاه و سفید

سلیم سانان Charadriiformes

جانوری | پرندگانی با پراکندگی جهانی که از نظر بسیاری صفات، مانند طول پاها و شکل و طرح منقار و نوع زیستگاه، با هم تفاوت دارند

سلیمیان Charadriidae

جانوری | تیره‌ای از راسته سلیم سانان با سر گرد و پیشانی مایل گردن کوتاه و چشمهای بزرگ

سم ژنگان شناسی

toxicogenomics

اثر دانش تشخیص بیان افتراقی ژنها در واکنش به مواد سمی

سمور آبی جنگلی

Lontra provocax

جانوری | گونه‌ای از تیره راسوئیان و راسته گوشتخوارسانان با چنگالهای قوی و موهای نرم و مخملی که رنگ پشت آن قهوه‌ای بسیار تیره و شکمش نقره‌ای مایل به سفید است

سمور آبی گربه‌ای

Lontra felina

جانوری | گونه‌ای از تیره راسوئیان و راسته گوشتخوارسانان با پشت و پهلوهای تیره و شکم روشن‌تر که کوچک‌ترین عضو این جنس است

سنبل Hyacinthus

اکیمر | سرده‌ای از سنبلیان پیازدار با گل‌های رنگی که در شرق مدیترانه به صورت خودرو می‌رویند و تا ایران و ترکمنستان گسترش دارند

سنبل الطیب Valeriana

اکیمر | سرده‌ای از سنبل الطیبیان چندساله علفی با حدود ۲۳ گونه که بومی اروپا و بخشی از آسیا هستند؛ برگهای قاعده‌ای آنها فراوان و محکم و از خطی تا تخم‌مرغی است و برگهای ساقه‌ای آنها کوچک و متقابل و با دو تا شش جفت برگچه شانه‌ای بریده با قطعات باریک است و گل‌های یک یا دوجنسی آنها به تعداد زیاد در خوشه‌های مرکب طویل قرار دارد و پرچمها کمی از جام گل بیرون زده است و کاسه گل باریک و اغلب نه تا سیزده قسمتی است

سنجش پروتئین protein assay

۱- پیریکان تعیین غلظت پروتئین در یک
محلول ناشناخته

سوخت‌وساز ← دگرگشت

Lilium سوسن

۱- کیمیا | سرده‌ای از سوسنیان پیازی با
ساقه‌های برگ‌دار

Liliales سوسن‌سانان

۱- کیمیا | راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها شامل
سوسنیان با حدود ۱۳۰۰ گونه که اغلب
آنها علفی پیازدار یا بنه‌دار هستند، ولی
برخی گونه‌های آن درختچه‌ای و
بالارونده‌اند و غالباً در نیمکره شمالی
می‌رویند

Liliaceae سوسنیان

۱- کیمیا | تیره‌ای از سوسن‌سانان علفی
پیازی با گلپوش شش‌قطعه‌ای گلبرگ‌نما
و شش پرچم که میوه آنها پوشینه
است

strain سویه

۱- میکروب | یک گروه از اندامگانهایی که با
سایر اندامگانهایی موجود در همان
گونه در یک یا چند خصوصیت وراثتی
متفاوت باشند

Valerianaceae سنبیل‌الطیبیان

۱- کیمیا | تیره‌ای از خواجه‌باشی‌سانان یک
یا چندساله علفی با هشت سرده و ۴۰۰
گونه که در بسیاری از نقاط جهان
به‌جز استرالیا می‌رویند؛ برگهای آنها
مسطح دم‌برگ‌دار با آرایش متقابل
است و اغلب بوی بد و تند دارد و
گل‌های کوچکشان برگه‌دار (bracteate) یا
برگ‌دار (bracteolate) کاملاً یا کمی
نامنظم و جداکاسه و جداجام هستند

Hyacinthaceae سنبلیان

۱- کیمیا | تیره‌ای از مارچوبه‌سانان علفی
زمین‌ساقه‌ای یا پیازدار با گل‌پوش
شش‌قطعه‌ای رنگی به‌صورت جدا یا
پیوسته

Elaeagnus سنجد

۱- کیمیا | سرده‌ای از سنجیدیان درختی با
برگهای براق نقره‌ای و گل‌های معطر و
میوه شفت

Elaeagnaceae سنجیدیان

۱- کیمیا | تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان
درختچه‌ای یا درختی با برگهای
متناوب علفی یا چرمی و گل‌های منفرد
و میوه معمولاً فندقه که گل‌بنه‌ای
(hypanthium) گوشتی آن را احاطه
می‌کند و در رده‌بندی کروئیکوئیس
۱۹۸۸ در راسته چنارسانان قرار دارد

اکبامرا سرده‌ای از سه‌کنجه خیزیان با حدود ۳۰ گونه آبی‌زی یک‌ساله شناور که بومی نواحی گرم و معتدل اوراسیا و افریقا هستند؛ برگهای آنها یا پرماتند غوطه‌ور است با تقسیمات ریز که در طول ساقه قرار دارد یا شناور غیرمنقسم به‌صورت طوقه‌ای که در سطح آب قرار می‌گیرد؛ برگهای شناور آنها تخم‌مرغی یا مثلثی با حاشیه دندان‌های -اره‌ای است و گل‌های آنها سفید و دارای چهار گلبرگ است که در اوایل بهار پدیدار می‌شود و گرده‌افشانی در آنها با حشرات انجام می‌شود

سه‌کنجه‌خیزیان Trapaceae

اکبامرا تیره‌ای از موردسانان آبی‌زی یک‌ساله شناور با یک سرده و حدود ۳۰ گونه که در آب‌های آرام تا عمق پنج متر می‌رویند و در نواحی گرم و معتدل افریقا و اوراسیا به‌صورت بومی وجود دارند؛ برگهای آنها یا پرماتند و غوطه‌ور است یا غیرمنقسم و شناور و گل‌هایشان سفید و چهارپر است که در اوایل تابستان آشکار می‌شود

سیاه‌پره‌ایان Icteridae

اکبامرا تیره‌ای از راسته گنجشک‌سانان که در بخش اعظم بدنشان پره‌ای سیاه با جلای فلزی دارد

سه‌رگه three-way cross, three-way hybrid

از گیاه حاصل از تلاقی یک رگه خالص و یک دورگه ساده به‌عنوان پایه مادری

سهره‌ایان Fringillidae

اکبامرا تیره‌ای از راسته گنجشک‌سانان با جثه کوچک تا متوسط که آواز مخوان هستند و لانه آنها سبدشکل است

سهره‌ای سوری Serinus syriacus

اکبامرا گونه‌ای از سهره‌ایان و راسته گنجشک‌سانان با منقار کوتاه و پره‌ای خال‌دار قهوه‌ای تیره و روشن

سه‌سیخک Triglochin

اکبامرا سرده‌ای از سه‌سیخکیان با هجده گونه که در شمال امریکا و اروپا و آسیا و استرالیا می‌رویند

سه‌سیخکیان Juncaginaceae

اکبامرا تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان علفی با برگهای طوقه‌ای و پوشاننده قاعده ساقه که گل‌آذین سنبله یا خوشه‌ای با میوه خشک دارند

سه‌کنجه‌خیز Trapa

سیاهرگ باب portal vein

اسم را سیاهرگی که خون را از اندامهای گوارشی و طحال و لوزالمعده و کیسه صفرا به کبد هدایت کند

سیاهرگ گردن jugular vein

اسم را هریک از دو سیاهرگ بزرگ که خون را با عبور از گردن به قلب بازگرداند

مت. سیاهرگ وداجی

سیاهرگ وداجی

← سیاهرگ گردن

سیاهمرغ زعفرانی

Agelaius flavus

اجنوری گونه ای از سیاه پره ایان و راسته گنجشک سانان با پرهای سیاه و دم زرد روشن

سیبی pome

اسم را نوعی میوه گوشتی کاذب که بخش گوشتی آن حاصل نهنجی درشت و سیوشکل است

سینا ← حرا

سینائیان ← حرائیان

سینوس ← کاوک

ش

phylum

شاخه^۲

اکیمرا سومین رتبه رسمی در رده بندی گیاهان، پایین تر از سلسله و بالاتر از رده

شاخ بزی ← مارتینی

شاخ بزیان ← مارتینیان

شاخ واشان ← شاخ واش تباران

شاه باز اسپانیایی

Aquila adalberti

جانوری گونه ای از تیره عقابیان و راسته شاهین سانان که بخشی از سر و پشت گردن آن کرم و جلوی گردنش سیاه است

Aquila clanga شاه باز خال دار

جانوری گونه ای از تیره عقابیان و راسته شاهین سانان که پرهای پرواز آنها تیره یا دارای سایه ای روشن تر از دیگر پرهاست و رنگ بخشهای زیرین و بالایی بدن آنها در پرندۀ بالغ قهوه ای تیره است

شاخ واش تباران

Anthocerophyta

اکیمرا شاخه ای کوچک از گیاهان غیر آوندی، شامل تقریباً ۱۰۰ گونه که دارای قاعده ای نسبتاً پهن و تعدادی پوشینه بلندند که از رأس به صورت دوشاخه می شکافند

hornworts

منه شاخ واشان

division

شاخه^۱

جانوری سومین رتبه رسمی در رده بندی جانوران، پایین تر از سلسله و بالاتر از رده

شاهباز شرقی *Aquila heliaca*

اکیمر | گونه‌ای از تیره عقابیان و راسته شاهین‌سانان که در دوران بلوغ پرهای زینتی قهوه‌ای مایل به سیاه دارند

شاهبلوط هندی *Aesculus*

اکیمر | سرده‌ای با گیاهان چوبی به بلندی چهار تا ۳۶ متر با گل‌های رنگی و میوه پوشینه به قطر سه تا پنج سانتی‌متر که گرده‌افشانی آن به وسیله حشرات انجام می‌شود

شاهبلوط هندیان**Hippocastanaceae**

اکیمر | تیره‌ای از افراسانان درختی یا درختچه‌ای با برگ‌های مرکب پنجه‌ای و میوه‌های پوشینه

شاهپسند *Verbena*

اکیمر | سرده‌ای از شاهپسندیان یک یا چندساله علفی یا نیمه‌چوبی با حدود ۲۵۰ گونه که بومی بر جدید و برخی نیز بومی بر قدیم‌اند؛ برگ‌های آنها معمولاً متقابل و ساده و در بسیاری از گونه‌ها کرکدار و گل‌هایشان کوچک و دارای پنج گلبرگ است که در گل‌آذین خوشه قرار می‌گیرند و معمولاً سایه‌ای آبی دارند

شاهپسندیان *Verbenaceae*

اکیمر | تیره‌ای از نعناسانان درختی یا درختچه‌ای یا علفی با حدود ۹۰ سرده و ۳۰۰۰ گونه که بیشتر در نواحی گرمسیری می‌رویند و مشخصه بارز آنها گل‌های خوشه‌ای کوچک و معطرشان است که پنج‌پر یا به‌ندرت چهار تا هشت‌پر است؛ برگ‌هایشان دم‌برگ‌دار یا بی‌دم‌برگ است و معمولاً آرایش متقابل یا فراهم یا به‌ندرت متناوب دارند

شاهتره *Fumaria*

اکیمر | سرده‌ای از شاهتره‌ایان با حدود ۵۰ گونه علفی خودرو در آسیا و اروپا که از ویژگی‌های آن داشتن میوه‌های تک‌دانه‌ای است

شاهتره‌ایان *Fumariaceae*

اکیمر | تیره‌ای از شقایق‌سانان علفی یک یا چندساله غده‌ای با گل‌های نامنظم و مهم‌زدار

شاهدانه *Cannabis*

اکیمر | سرده‌ای از شاهدانه‌ایان یک‌ساله علفی ایستاده ستبر با یک گونه معطر که از آسیای مرکزی منشأ گرفته است و امروزه در مناطق معتدل شمالی فراوان کشت می‌شود؛ یک رقم آن با ظاهری نی‌مانند و بلند برای تولید الیاف خاص شاهدانه کشت می‌شود و گیاه ماده رقم کوتاه دیگری از آن منبع اصلی ماری‌جوانا است

شاهسرخسیان Osmundaceae

اکیمر| تنها تیره از شاهسرخس‌سانان که گروهی ابتدایی با سه سرده از سرخسهای درشت‌قامت با حدود ۲۰ گونه است؛ هاگدانهای آنها به‌صورت پراکنده یا متمرکز در هاگینه‌ها (sori) در سطح زیرین برگچه‌ها یا در هر دو سطح نواحی زایای برخی از برگ‌شاخه‌ها (fronds) قرار دارند، هاگینه‌های این سرده برعکس بسیاری از تیره‌های سرخس فاقد هاگینه‌پوش (indusium) است

شاهین‌سانان Falconiformes

اچانوری| پرندگانی شکاری با بدن قوی و فشرده و سر بزرگ و کروی و گردن قوی که در بعضی گونه‌ها بسیار کوتاه است

شاهین ناومان

Falco naumanni

اچانوری| گونه‌ای از تیره شاهینیان و راسته شاهین‌سانان که تمام سر آن خاکستری و دمش گوه‌ای و کوتاه است

شاهینیان Falconidae

اچانوری| تیره‌ای از راسته شاهین‌سانان با جنه کوچک تا متوسط و پاهای قوی و منقار انحنادار که شکارگر و روزفعال است

شاهدانه‌ایان Cannabinaceae

اکیمر| گیاهان گلدار یک یا چندساله با برگهای پنجه‌ای بریده یا پنجه‌ای لپ‌وار

شاهدانه‌وش Datisca

اکیمر| سرده‌ای از شاهدانه‌وشیان با دو گونه که یکی از آنها در آسیا و دیگری در امریکای شمالی می‌روید

شاهدانه‌وشیان Datisceae

اکیمر| تیره‌ای از کدوسانان با گل‌های غالباً یک‌جنسی و برگهای متناوب و مرکب‌شانه‌ای که گرده‌افشانی در آنها توسط باد انجام می‌شود

شاهسرخس Osmunda

اکیمر| سرده‌ای از شاهسرخسیان با پنج تا ده گونه که اساساً مختص نواحی معتدل هستند؛ گیاهان این سرده دارای برگ‌شاخه‌های (fronds) کاملاً دوریختی یا نیمه‌دوریختی با فتوسنتز (Photosynthesis) سبز سترون هستند و برگچه‌های غیرفتوسنتزی (non-photosynthetic) بارور با هاگدانهای بزرگ و برهنه دارند

شاهسرخس‌سانان Osmundales

اکیمر| راسته‌ای از شاهسرخسها با تقریباً ۲۰ گونه و پراکندگی وسیع که با گروه سرخسهایی که دارای هاگدان حقیقی هستند قریبتهایی دارند

شیدرآبیان Marsileaceae

اکیمر| تیره‌ای از سرخس‌سانان آبزی که پهنک‌های آنها چهارقسمتی است

شیدرترشک Oxalis

اکیمر| سرده‌ای علفی کوچک از شیدرترشکیان با حدود ۸۵۰ گونه که گیاهانی گرمسیری هستند و عمدتاً بومی آفریقای جنوبی و امریکای جنوبی به شمار می‌آیند

شیدرترشک‌سانان Oxalidales

اکیمر| راسته‌ای از دولپه‌ای‌های علفی یک و چندساله یا درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده با شش تیره و ۵۸ سرده و ۱۸۱۰ گونه که در مناطق معتدل و گرمسیری پراکنده‌اند

شیدرترشکیان Oxalidaceae

اکیمر| تیره‌ای از شیدرترشک‌سانان با سه سرده و حدود ۸۷۵ گونه با گل‌های منظم و پرچمهایی دو تا سه برابر تعداد گلبرگ‌ها یا کاسبرگ‌ها و میوه‌هایی از نوع پوشینه حجره‌گشا (loculicidal) و بدون منقارک (beakless)

شبکه درمیان‌یاخته‌ای

endoplasmic reticulum, ER

اکیمر| شبکه‌ای کیسه‌ای در یاخته‌های تمایز یافته که در سنتز (synthesis) و انتقال پروتئین‌ها و همچنین در واکنش‌های

دگرگشتی، از جمله سنتز سولفولیپیدها و اسیدهای چرب، نقش دارد

شبکه غذایی food web,

food nex

اکیمر| شبکه‌ای که در آن زنجیره‌های غذایی یک بوم‌سازگان با یکدیگر پیوستگی و ارتباط دارند

مت. چرخه غذایی food cycle

شبنمیان Frankenia

اکیمر| سرده علفی چندساله خوابیده یا ایستاده به بلندی حداکثر نیم‌متر که اغلب در خاک‌های شور می‌روید

شبنمیان Frankeniaceae

اکیمر| تیره‌ای از میخک‌سانان علفی یا نیمه‌درختچه‌ای چندساله و نمک‌رست و خشکی‌رست با گل‌آذین‌گرن که در رده‌بندی کروئکوئیست ۱۹۸۸ در راسته بنفشه‌سانان (Violales) قرار دارد

شبه‌دولفین آمازونی

Inia geoffrensis

اکیمر| گونه‌ای از شبه‌دولفینیان و راسته آب‌بازسانان با پوست روشن مایل به صورتی که تنها در حوزه‌های آنگیر و شاخه‌های رودخانه آمازون در امریکای جنوبی زندگی می‌کند و هرگز وارد دریاهای آزاد نمی‌شود

اجناسوری | گونه‌ای از تیره
شبه‌دولفین‌رودیان و راسته
آب‌بازسانان که پوزه طویلی به اندازه
یک‌پنجم طول بدنش دارد و دندانهای
آن بلند و چشمهایش کوچک و باله‌های
شنایش پهن است

شبه‌دولفینیان Iniidae

اجناسوری | تیره‌ای از راسته آب‌بازسانان
به رنگ صورتی یا خاکستری با پوزه
باریک و بلند و پیشانی برجسته

شبه‌ژیان مرغ دم‌خروسی

Alectrurus tricolor

اجناسوری | گونه‌ای از ژیان‌مرغیان و
راسته گنجشک‌سانان با دم بلند و سیاه
که کلاهکی سیاه بر روی سر دارند

شبه‌ژیان مرغ راه‌راه حقیقی

Polystictus pectoralis
pectoralis

اجناسوری | زیرگونه‌ای از ژیان‌مرغیان و
راسته گنجشک‌سانان با جثه‌ای نسبتاً
کوچک و پره‌ای راه‌راه قهوه‌ای

شبه‌ژیان مرغ قهقهه‌زن

Alectrurus risora

اجناسوری | گونه‌ای از ژیان‌مرغیان و
راسته گنجشک‌سانان با پره‌ای تیره و
دم قهوه‌ای مایل به سیاه که گاه طول
آن تا سه برابر بدنش است

شبه‌دولفین بی‌باله سفید

Delphinapterus leucas

اجناسوری | گونه‌ای از تیره شبه‌نهنگیان و
راسته آب‌بازسانان با سر کوچک و
پیشانی مدور که فاقد باله پشتی و
پوزه است و از نهنگهای دندان‌دار به
شمار می‌آید

شبه‌دولفین پوزه‌دراز بل‌ویل

Pontoporia blainvillei

اجناسوری | گونه‌ای از تیره
شبه‌دولفین‌پوزه‌درازیان و راسته
آب‌بازسانان که از کوچک‌ترین
آب‌بازسانان است و پوزه‌ای باریک و
بسیار بلند و پیشانی برجسته دارد

شبه‌دولفین پوزه‌درازیان

Pontoporiidae

اجناسوری | تیره‌ای از راسته آب‌بازسانان
با جثه کوچک به رنگ خاکستری یا
قهوه‌ای و پوزه باریک و بلند و پیشانی
برجسته

شبه‌دولفین رودیان

Platanistidae

اجناسوری | تیره‌ای از راسته آب‌بازسانان
با جثه کوچک و خاکستری و چشمهای
کوچک و پوزه بلند

شبه‌دولفین گنگی حقیقی

Platanista gangetica
gangetica

شبه‌مگس‌گیر دینل

Pseudocolopteryx
dinellianus

جانوری | گونه‌ای از ژیان‌مرغیان و
راسته گنجشک‌سانان با منقار باریک و
دراز که فعالیت بدنی بسیار زیاد و
حرکات سریع دارد

شبه‌نهنگ تک‌شاخ

Monodon monoceros

جانوری | گونه‌ای از تیره شبه‌نهنگیان و
راسته آب‌بازسانان با سر کوچک و
پیشانی مدور که فاقد پوزه و باله
پشتی است و با اینکه فاقد دندان است
از نهنگهای دندان‌دار به شمار می‌آید

شبه‌نهنگیان

Monodontidae

جانوری | تیره‌ای از راسته آب‌بازسانان
با سر پیازشکل و کوچک و بدون باله
پشتی و دارای فقط یک دندان در خارج
از دهان که به مثابه شاخ است

شبه‌ویروس

viroid

میکروب | عامل عفونت‌زایی شامل یک
رشته کوتاه رِنا که با هیچ پروتئینی
همراه نیست و برای تکثیر کاملاً
وابسته به یاخته میزبان است

شتر بلخی

Camelus bactrianus

جانوری | گونه‌ای از تیره شتریان و
راسته زوج‌سُم‌سانان به رنگ

خاکستری-قهوه‌ای و با دو کوهان
هرمی و پاهایی سخت و خشن که
برای راهپیمایی در بیابانهای صخره‌ای
آسیا مناسب است

شترچه حقیقی

Vicugna vicugna

جانوری | گونه‌ای از تیره شتریان و
راسته زوج‌سُم‌سانان با بدن باریک و
گردن نسبتاً بلند و طویل و سر نسبتاً
کوچک و گوشها و چشمهای برجسته
که گردن و پشت و پهلوهای آن
قهوه‌ای روشن و شکم و سطوح داخلی
رانها سفید است

شتریان

Camelidae

جانوری | تیره‌ای از راسته زوج‌سُم‌سانان
که جثه‌ای متوسط تا بزرگ دارند با
گردن بلند و لاغر و سر کوچک و
باریک؛ این جانوران پوزه دارند و لب
بالایشان دارای یک شکاف است

شعبه

branch

جانوری | یکی از چهار گروه اصلی
جانوران در سازگانه‌های اولیه رده‌بندی

شفت

drupe, stone fruit,
drupaceous fruit

عمومی | میوه گوشتی ناشکوفایی که دانه
منفرد آن درون یک درون‌بر شفت
محصور است
* مصوب فرهنگستان اول

dehiscent	شکوها	Papaver	شقایق
اُسمرا ویژگی میوه یا اندامی بارده که پس از رسیدن باز و محتوای آن آشکار می‌شود * مصوب فرهنگستان اول		اُسمرا سرده‌ای از شقایقیان با حدود ۱۲۰ گونه یک یا دوساله یا چندساله مقاوم در برابر سرما که در نواحی معتدل آفریقا و اوراسیا و آمریکای شمالی می‌رویند و شامل گیاهانی مانند شقایق قرمز و خشخاش می‌شوند	
Buxus	شمشاد	Papaverales	شقایق‌سانان
اُسمرا سرده‌ای از شمشادیان با حدود ۷۰ گونه که اغلب گونه‌های آن گرمسیری یا نیمه‌گرمسیری است و فقط گونه‌های اروپایی و برخی گونه‌های آسیایی آن در برابر سرما مقاوم هستند، برگهای آنها متقابل و دایره‌ای تا سرنیزه‌ای با بافت چرمی و گل‌هایشان کوچک سبز مایل به زرد تک‌جنسی و تک‌پایه است؛ میوه آنها پوشینه کوچکی است با تعدادی دانه‌های ریز		اُسمرا راسته‌ای از دولپه‌ای‌های غالباً علفی شامل شاه‌تره‌ایان و شقایقیان که آلکالوئیدهای متنوع دارند و با آلاله‌سانان خویشاوند هستند	
Buxaceae	شمشادیان	Papaveraceae	شقایقیان
اُسمرا تیره‌ای از راسته چنارسانان، به شکل درخت یا درختچه، دارای گل‌های کوچک تک‌جنسی منظم		اُسمرا تیره‌ای از آلاله‌سانان شیرابه‌دار اغلب علفی و گاهی درختچه‌ای یا درختی کوتاه با حدود ۲۳ سرده و ۲۰۰ گونه و پراکنش جهانی و برگ‌های ساده و لپ‌دار یا بریده‌شانه‌ای (pinnatifid) با دُم‌برگ و بدون غلاف که آرایش‌شان متناوب یا چرخه‌ای است	
Pelargonium	شمعدانی	شکستگی فام‌تن chromosome breakage اُسمرا گسست در ساختار فام‌تن	
اُسمرا سرده‌ای از شمعدانیان یک تا چندساله با ۴۲۲ گونه و با پراکندگی جهانی که یکی از ویژگی‌های ریخت‌شناختی آن میوه بلند و سوزنی از نوع چاک‌بَر به همراه جام رنگی و پنج‌قطعه‌ای منظم است		شکل پیرایشی دگرسان alternative splice form اُسمرا هریک از شکل‌های متفاوت رونوشت‌های ساخته شده از یک پیش‌رن‌آپ، در نتیجه پیرایش دگرسان	

نتیجه آن نیترات یا شوره خاک کاهش می‌یابد	شمعدانیان Geraniaceae	اکیمر تیره‌ای از شمعدانی‌سانان علفی یا درختچه‌ای با گل‌های پنج‌پار که جام آنها منقسم و میوه‌هایشان چاک‌بر است
شوره‌سازی nitrification	شمعدانی‌سانان Geraniales	اکیمر راسته‌ای کوچک از دولپه‌ای‌های اغلب علفی با گونه‌های زینتی و دارویی
شه‌پروانه‌ایان Danaidae	شورابی Ruppia	اکیمر تنها سرده شورابی‌ان که اغلب در آب‌های شور می‌روید؛ گل‌آذین آن بلند و نازک و راست یا اندکی پیچ‌خورده منتهی به دو گل ریز است و ساقه آن منشعب و بلند و برگ‌هایش اغلب سرنیزه‌ای است
شه‌پروانه مشبک Danaus plexippus	شورابی‌ان Ruppiaceae	اکیمر تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان با یک سرده و حدود ده گونه که معمولاً در آب‌های شور یا کم‌نمک می‌رویند و برگ‌هایشان نواری با غلافی در قاعده و گل‌هایشان ریز و بدون گلپوش است که در گل‌آذین خوشه‌ای انتهایی و کوتاه قرار می‌گیرند
شهد nectar	شهددان nectary	اکیمر ماده شیرینی که از غده‌های خاصی در برخی از اندام‌های گیاهان ترشح می‌شود
شهد nectar	شهددان nectary	اکیمر اندامی که در آن شهد ترشح و جمع می‌شود

شیپور استاش

eustachian tube,

auditory tube

اعراض | لوله‌ای که ابتدای آن استخوانی و انتهای آن غضروفی است و گوش میانی را به حلق وصل می‌کند

Araceae

شیپوریان

اعراض | تیره‌ای از راسته قاشق‌واش‌سانان با گل‌های تک‌جنسی یا به‌ندرت نر ماده که در سنبله‌ای متراکم آرایش یافته‌اند و برگ‌های درشت به نام چمچه آنها را در بر گرفته است

Polygala

شیرآور

اعراض | سرده‌ای از شیرآوریان علفی چندساله یا درختی کوتاه یا درختچه‌ای با حدود ۵۰۰ گونه که دارای پراکنش تقریباً جهانی هستند و کرمینه (larva) برخی از پروانه‌سانان از گونه‌های این سرده تغذیه می‌کنند

Polygalaceae,

شیرآوریان

Diclidanthraceae,

Moutabeaceae,

Xanthophyllaceae

اعراض | تیره‌ای از باقلاسانان درختی یا درختچه‌ای یا علفی با هفده سرده و ۸۰۰ گونه که دارای پراکنش تقریباً جهانی هستند و بیشتر از نیمی از گونه‌های آن متعلق به سرده شیرآور است

شیار رولاندو

fissure of Rolando

اعراض | شیار در قشر مغز که لب پیشانی را از لب آهیانه جدا می‌کند

مت. شیار مرکزی

central cerebral sulcus

شیار سیلویوس

fissure of Sylvius

اعراض | شیار جانبی در قشر مغز که لب گیجگاهی را مشخص می‌کند

مت. شیار گیجگاهی

lateral cerebral sulcus

شیار گیجگاهی

← شیار سیلویوس

شیار مرکزی ← شیار رولاندو

شیب الکتروشیمیایی

electrochemical gradient

اعراض | تفاوت غلظت یونی و پتانسیل الکتریکی بین نقاط مختلف یک محلول یا در دو طرف یک غشای زیستی

شیب غلظت

concentration gradient

اعراض | تفاوت غلظت یک ماده در نقاط مختلف یک محلول یا در دو طرف یک غشای زیستی

اکبامرا | محلولی رقیق حاوی برخی مواد معدنی و نمکها و مقدار بسیار کمی قند که در آوند چوبی جریان دارد

شیرابه latex
اکبامرا | شیرهای که فرغیون و هوا (hevea) و برخی از قارچها ترشح می کنند

شیمی آلی پرورد

chemoorganotroph
اکبامرا | شیمی پرورده که منبع تأمین الکترون آن ماده آلی است

شیرابه ای laticiferous
اکبامرا | ویژگی یاخته، بافت یا آوندی که تولیدکننده یا حمل کننده شیرابه است

شیمی پرورد^۱ chemotroph
اکبامرا | اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از واکنشهای شیمیایی تأمین می کند

شیرابه بر ← شیرابه دار

شیمی پرورد^۲ chemotrophic
اکبامرا | ویژگی اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از واکنشهای شیمیایی تأمین می کند

شیرابه دار laticifer
اکبامرا | یاخته، بافت یا مجرای حاوی شیرابه
مت. شیرابه بر

شیر دریایی حقیقی

شیمی پرورده گی chemotrophy
اکبامرا | فرایندی که در آن، اندامگان انرژی مورد نیاز خود را از واکنشهای شیمیایی تأمین می کند

Monachus monachus
جانوری | گونه ای از تیره فکیان و راسته گوشتخوارسانان که سطح پشتی آن قهوه ای شکلاتی است و گاهی یک لکه سفید در وسط بدنش وجود دارد

شیمی خودپرورد

chemoautotroph
اکبامرا | خودپرورده که انرژی خود را از واکنشهای شیمیایی به دست می آورد

شیره پرورده phloem sap
اکبامرا | محلولی غلیظ حاوی قندها و پروتئینها و مواد معدنی که در آوند آبکش جریان دارد

شیره خام xylem sap

شیمی کانی پرورد

chemolithotroph

اِمرس | شیمی پروردی که منبع تأمین
الکترون آن ماده معدنی است

شیمی دگر پرورد

chemoheterotroph

اِمرس | دگر پروردی که انرژی و کربن
خود را از اکسید کردن ترکیبات آلی به
دست می آورد

ص

اثر| صفتی که فقط در حالت جور تخمی
ظاهر می شود

صفت بارز dominant trait,
dominant character

اثر| صفتی که در هر دو حالت
جور تخمی و نا جور تخمی ظاهر
می شود

sieve plate صفحه آبکش

اکسیر| بخش اختصاص یافته ای از
دیواره انتهایی یک عنصر لوله آبکش
که به صورت ساده یا مرکب است
مت صفحه غربالی

صفت چند ژنی polygenic trait,
polygenic character

اثر| ویژگی رخ نمودی که تحت تأثیر
متقابل چند ژن است

صفحه غربالی
← صفحه آبکش

صفت چند عاملی

multifactorial trait

اثر| هریک از صفتهایی که تحت تأثیر
یک یا چند ژن و همچنین عوامل
محیطی قرار دارند

gum صمغ

اکسیر| ترکیبی از کربوهیدراتها که با تیغ
زدن گیاه از آن خارج و در مجاورت
هوا سخت می شود؛ این ترکیب بر اثر
جذب آب متورم می شود و محلولی
ژله ای یا چسبناک به وجود می آورد

صفت نهفته recessive trait,
recessive character

در همه نقاط جهان به ویژه در نواحی گرمسیری و نیمه گرمسیری می‌رویند

صندلیان Santalaceae

اکیامرا تیره‌ای از صندلسانان درختچه‌ای و علفی و درختی نیمه‌انگلی با حدود ۳۸ سرده و بیش از ۴۰۰ گونه که در نواحی گرمسیری یا معتدل می‌رویند؛ در برخی از سرده‌ها برگهای غیرمنقسم و معمولاً متناوب به ساختارهایی فلس‌مانند تبدیل شده است؛ برگهای سبز آنها مقداری سبزینه دارد که به آنها امکان ساخت غذا را می‌دهد، اما این گیاهان مقداری از آب و مواد غذایی مورد نیاز خود را از طریق اندامهای مکنده (haustoria) از میزبان تأمین می‌کنند؛ اکثر صندلیان انگل‌ریشه‌ای، ولی برخی از آنها انگل‌ساقه‌ای هستند و بیشتر آنها گل‌های کوچک و ناپیدای یکجنسی یا دوجنسی دارند

صمغ‌بر gummiferous
اکیامرا گیاه دارای ساختارهای تولیدکننده یا ترشح‌کننده صمغ

صمغی gummy
اکیامرا ویژگی گیاه دارای صمغ یا پوشیده از صمغ

صندل Santalum
اکیامرا سرده‌ای نیمه‌انگلی از صندلیان با حدود ده گونه که معروف‌ترین آنها همان صندل واقعی یا صندل سفید با چوب معطر است؛ گونه‌های این سرده در سرتاسر جنوب شرقی آسیا و جزایر جنوبی اقیانوس آرام پراکنده است

صندلسانان Santalales
اکیامرا راسته‌ای از گیاهان گل‌دار با گونه‌هایی اغلب انگلی یا نیمه‌انگلی که

ط

طایفه

tribe

اسم (یکی از رتبه‌های فرعی رسمی در آرایه‌شناسی موجودات زنده، بالاتر از سرده و پایین‌تر از تیره)

طبقه‌بندی ← رده‌بندی

طوطی آمازونی آرژانتینی

Amazona tucumana

(جانوری) گونه‌ای از طوطی‌ایان و راسته طوطی‌سانان که پرهای رنگین با درخشش سبزگونه و پیشانی قرمز دارد

طوطی دم‌دراز گونه‌خاکستری

Brotogeris pyrrhopterus

(جانوری) گونه‌ای از طوطی‌ایان و راسته طوطی‌سانان به رنگ سبز که نابالغ آن دایره‌ای کم‌رنگ‌تر از رنگ سبز بدن بر روی صورت دارد و دایره روی صورت بالغ آن خاکستری است

طوطی‌سانان Psittaciformes

(جانوری) پرندگانی دارای رنگهای مختلف و براق با منقار قلاب‌شکل

طول افزایش

elongation

(از) افزایش طول یک زنجیره نوکلئوتیدی با اضافه شدن نوکلئوتیدهای جدید یا افزایش طول زنجیره پلی‌پپتیدی با اضافه شدن آمینواسیدهای جدید

طوطی‌ایان

Psittacidae

(جانوری) تیره‌ای از راسته طوطی‌سانان که اندازه جثه‌شان از کوچک تا بزرگ است و رنگهای درخشان و منقار قلاب‌شکل دارند

ع

عامل آغازش initiation factor

انزایم هریک از پروتئینهایی که در شروع ترجمه یا رونویسی نقش دارند

عامل پادپایانش ← پادپایانگر

عامل رونویسی

transcription factor

انزایم نوعی پروتئین که مستقیم یا غیرمستقیم موجب تنظیم مثبت یا منفی رونویسی می‌شود

عایق

insulator

انزایم هریک از توالیهای DNA که به پروتئینهای ویژه متصل می‌شوند و مرز نواحی فعال و غیرفعال را مشخص می‌کنند
مت. عنصر مرزبند

boundary element

عایق فامینه‌ای

chromatin insulator

عایق فامینه‌ای ← عایق

عدسک lenticlel

اعضوی منفذی متشکل از یاخته‌های غیرمتراکم در پیراپوست ساقه گیاهان چوبی که مبادله گاز را امکان‌پذیر می‌کند

* مصوب فرهنگستان اول

عدسک آبی Lemna

اکیما سرده‌ای از عدسک‌آبیان آبی با رشد سریع که اغلب گونه‌های آن ریشه‌مانند و در سطح آب شناورند

عدسک‌آبیان Lemnaceae

اکیما تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان آبی شناور ریشه‌مانند و کوچک که گل‌های آنها ریز و یکپرچمی است

honeydew

عسلک

اعمر| شیرۀ پرورده غلیظی در سطح برگ گیاهان که به صورت طبیعی یا به واسطه شته‌ها ترشح می‌شود

Hedera

عشقه

اعمر| سرده همیشه‌سبز بالارونده به‌ندرت درختچه‌ای از عشقه‌ایان با حدود پنج گونه که معروف‌ترین آنها با ریشه‌های هوایی مجهز به صفحات چسبنده هستند که منشأ ساقه‌ای دارند؛ برگهای آنها سه تا پنج‌لپی و گاهی بدون لپ و گل‌های آنها کوچک مایل به سبز است؛ رقم‌های باغبانی و جغرافیایی متعددی از گونه معروف عشقه (H. helix) وجود دارد

Araliaceae

عشقه‌ایان

اعمر| تیره‌ای از کرفس‌سانان با برگهای ساده و پایا که اغلب بالارونده هستند

عصب پادهم‌حس

parasympathetic nerve,
parasympathetic nervous
system

اعمر| یکی از دو شاخه اعصاب خودفرمان که آستیل‌کولین (acetylcholine) ترشح می‌کند و باعث کاهش ضربان قلب و پایین آمدن فشار خون می‌شود
مت. پادهم‌حس

Ailanthus

عرعر

اعمر| سرده‌ای درختی یا درختچه‌ای از غرغریان که در نواحی گرمسیری و نیمه گرمسیری پراکنده است؛ برگهای این گیاهان متناوب با برگچه‌های کوچک و میوه آنها معمولاً مانند میوه افرا بالدار است

Simaroubaceae

عرغریان

اعمر| تیره‌ای از افراسانان با سیزده سرده درختی و ۹۵۰ گونه که در تمامی نواحی گرمسیری می‌رویند؛ برگهای آنها که از تعدادی برگچه حول یک محور تشکیل شده است به‌صورت متناوب در طول ساقه قرار گرفته‌اند؛ بیشتر گونه‌های این تیره گل‌های کوچک و پوست تلخ و میوه‌های گوشتی دارند که گاهی بالدار هستند

perspiration², sweat,
sudor

عرق

اعمر| مایعی که از غده عرق پستانداران ترشح می‌شود و دارای دو وظیفه عمده دفع مواد زائد نیتروژن‌دار و تنظیم دمای بدن است

عروس‌غار سینه‌سرخ

Brantaruficollis

اعمر| گونه‌ای از تیره اردکیان و راسته غازسانان با جثه کوچک و بسیار تیره و منقار بسیار کوتاه و سیاه و بدن سیاه و سینه خرمایی یا سرخ

عصب واج

vagus nerve

اسریر | عصب دهم جمجمه‌ای که عضله قلب و عضلات صاف و غدد اندامهای درونی را عصب‌دهی می‌کند
مت. واج

عصب هم‌حس

sympathetic nerve

اسریر | یکی از دو شاخه اعصاب خودفرمان که نوراپی‌نفرین (norepinephrine) ترشح می‌کند و باعث افزایش ضربان قلب و بالا رفتن فشار خون می‌شود
مت. هم‌حس

عضو ← اندام

عضوی ← اندامی

عفونت فرصت‌طلب

opportunistic infection

ا.میکرب | عفونت ناشی از اندامگانی که معمولاً باعث بیماری نمی‌شود، مگر در شرایطی که دستگاه ایمنی بدن آسیب دیده باشد

عقاب دریایی پالاس

Haliaeetus leucoryphus

ا.جانوری | گونه‌ای از تیره عقابیان و راسته شاهین‌سانان، با بالهای باریک و بلند و دم مدور که بالغ آن سر سفید و کروی دارد

عقاب دریایی دم‌سفید

Haliaeetus albicilla

ا.جانوری | گونه‌ای بزرگ از تیره عقابیان و راسته شاهین‌سانان با سروسینه قهوه‌ای مایل به سفید و دم کاملاً سفید که بالغ آن دارای بالهای عریض با لبه‌های موازی است

عقاب دریایی ساحلی

Haliaeetus pelagicus

ا.جانوری | گونه‌ای از تیره عقابیان و راسته شاهین‌سانان که در نواحی ساحلی به شکار می‌پردازد و رنگ بالغ آن در سطح زیرین و بالا قهوه‌ای تیره است

عقاب ماهیگیر دریایی

Pandion haliaetus

ا.جانوری | تیره‌ای از گونه عقاب‌ماهی‌گیریان و راسته شاهین‌سانان که سطح بالایی بدنشان قهوه‌ای و پاها و قفسه سینه‌شان سفید است و یک طوق خال‌دار دارد

عقاب ماهیگیریان Pandionidae

ا.جانوری | تیره‌ای از راسته شاهین‌سانان که عموماً زیستگاه خود را در کنار آب انتخاب می‌کنند و از آبزیان تغذیه می‌کنند

عقابیان

Accipitridae

جانوری| تیره‌ای از راسته شاهین‌سانان که شکارچیانی قدرتمند با بال‌های عریض هستند و منقار قلاب‌دار و پاهایی قوی و چنگال‌های تیز دارند و گوشت‌خوار و لاشه‌خوار هستند

علف/انبانی

Utricularia

اکیمرا| سرده‌ای از علف‌انبانیان با ۲۲۴ گونه که در آب‌های شیرین یا بر سطح خاک‌های مرطوب می‌رویند و جام آنها شبیه به ارکید است

علف‌انبانیان

Lentibulariaceae

اکیمرا| تیره‌ای از نعناسانانِ علفی اغلب آبزی با زائده‌های ساقه‌ای کوزه‌شکل که غالباً گوشت‌خوارند و به‌صورت فعال یا غیرفعال حشره شکار می‌کنند

علف‌خوار

herbivore,
herbivorous,
herbivorous animal,
phytophagous

جانوری| جانوری که از گیاه تغذیه می‌کند

علف‌خواری

herbivory

جانوری| تغذیه جانوران از گیاهان

علف‌خوکیان

Selaginellaceae

اکیمرا| تیره‌ای از نهانزادان آوندی که ناجورهاگ (heterospor) و دارای برگ‌های پهن و نازک هستند

علف‌فرشیان

Aizoaceae

اکیمرا| تیره‌ای از میخک‌سانان یک تا چندساله نسبتاً گوشتی و دارای گل‌آذین گرز-محوری یا انتهایی

علف هفت‌بند

Polygonum

اکیمرا| سرده‌ای از علف‌هفت‌بندیان که اغلب در مناطق معتدل شمالی می‌رویند و شکل رویشی آنها بسیار متنوع و از علفی خوابیده (prostrate) یک‌ساله پنج‌سانتی‌متری گرفته تا علفی افراشته (erect) چندساله سه تا چهار متری و درختی چوبی چندساله ۲۰ تا ۳۰ متری و بالارونده است و برخی از گونه‌های این سرده آبزی هستند و به‌صورت گیاهان آبی شناور در آبگیرها می‌رویند؛ برگ‌های آنها دارای لبه‌های صاف و شکل‌های متنوعی است و گل‌هایشان کوچک و صورتی یا سفید یا سبز است که در تابستان به‌صورت خوشه‌های متراکم از محل اتصال برگ‌ها یا انتهای ساقه‌ها می‌رویند

علف‌هفت‌بندیان

Polygonaceae

اکیمرا| تیره‌ای از میخک‌سانان با حدود ۴۵ سرده و ۸۰۰ گونه که بندهای متورم (node joints) بسیاری در طول ساقه‌های آنها وجود دارد و دانه‌های فراوان تولید می‌کنند

اجنبره | تیره‌ای از راستهٔ آب‌بازسانان
با سر استوانه‌ای که آرواره پایینش
باریک و باله‌های شنایش پدالی است

عنصر آبکش sieve element

اکیمرا | یاختهٔ آوندی بافت آبکش که در
انتقال عمودی مواد محلول دخالت دارد
مت. عنصر غربالی

عنصر آغازگر

initiator element,

INR element, Inr

اژن | توالیه‌ای کوتاه در پیش‌برها که
برای آغاز رونویسی لازم‌اند

مت. آغازگر^۱ initiator^۱

بستک آغازگر initiator box

آغازگاه رونویسی

transcription initiation site

عنصر افزایشگر ← افزایشگر

عنصر چوب‌آوندی

vessel element

اکیمرا | یاختهٔ آوندی در چوب برخی
سرخسها و اغلب نهاندانگان که فاقد
دیوارهٔ عرضی است و دیوارهٔ ثانویهٔ
ضخیم دارد

عنصر خاموشگر ← خاموشگر

عنصر غربالی ← عنصر آبکش

عنصر مرزبند ← عایق

Ziziphus

عناب

اکیمرا | سرده‌ای از عنابیان درختچه‌ای
یا درختی کوچک خاردار خزان‌دار یا
همیشه‌سبز با ۴۰ گونه که در مناطق
معتدل و نیمه‌گرمسیری جهان
می‌رویند؛ برگهای آنها کامل با آرایش
متناوب و دارای سه رگبرگ اصلی
قاعده‌ای است و گلپایشان کوچک سبز
متماثل به زرد و میوه‌های آنها شفت
خوراکی و اغلب خیلی شیرین است

Rhamnaceae

عنابیان

اکیمرا | تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان اغلب
درختی یا درختچه‌ای و گاهی بالارونده
با حدود ۵۰ سرده و ۹۰۰ گونه که
گسترش جهانی دارند و در مناطق
گرمسیری و نیمه‌گرمسیری تنوع بسیار
دارند؛ برگهای آنها ساده با آرایش
متقابل یا فراهم یا مارپیچی است که در
برخی سرده‌ها تبدیل به خار شده و
گلپایشان شامل چهار یا پنج کاسبرگ
و چهار یا پنج گلبرگ و گاهی بدون
گلبرگ با تقارن شعاعی است

عنبرنهنگ سربزرگ

Physeter macrocephalus

اجنبره | گونه‌ای از تیرهٔ عنبرنهنگیان و
راستهٔ آب‌بازسانان، با پیشانی
چهارگوشی که یک‌چهارم تا یک‌سوم
طول بدنش را تشکیل می‌دهد

Physeteridae

عنبرنهنگیان

غ

غاز قویی *Anser cygnoides*

جانوری | گونه‌ای بزرگ از اردکیان و راسته‌ی غازسانان با گردن نسبتاً دراز و پاهای بلند و پره‌های خاکستری روشن

غاز پاقرمز *Anser erythropus*

جانوری | گونه‌ای از تیره‌ی اردکیان و راسته‌ی غازسانان با پیشانی شیب‌دار و حلقه‌ی چشمان زرد و پاهای قرمز

غده‌ی رومغزی *epiphysis gland, epiphysis*

اعصاب | توده‌ی بافتی مخروطی کوچکی که به وسیله‌ی ساقه‌ای به دیواره‌ی پسین بطن سوم مغز متصل است
مت. رومغزی

غاز تایوانی *Anas formosa*

جانوری | گونه‌ای کوچک‌چشم از اردکیان و راسته‌ی غازسانان با بدن حنایی یا قهوه‌ای روشن و بال‌های سفید

غاز خاکشی‌خوار سرباقوتی

Chloephaga rubidiceps

جانوری | گونه‌ای از اردکیان و راسته‌ی غازسانان با بدن خاکستری و طوق تیره‌ی مایل به قرمز

غده‌ی زیرمغزی

hypophysis gland

اعصاب | غده‌ی درون‌ریز گرد کوچکی که در زیر مغز قرار دارد و در تمام مهره‌داران جمجمه‌دار به کف بطن سوم مغز متصل است
مت. زیرمغزی

غازسانان *Anseriformes*

جانوری | پرندگانی با بدن بزرگ و گردن بلند که آرواره‌ی پایینشان صاف و آرواره‌ی بالایشان مخروطی است

غزال کوویه *Gazella cuvieri*

جانوری | گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُمنانان که پشت و سر و پاهای آن قهوه‌ای تیره و شکم آن سفید است و لکه‌های سفیدی بر روی کفل دارد و دُمش تقریباً سیاه است و در بالای بینی لکه‌ای سیاه دارد

غزال اَبَلق *Gazella dama*

جانوری | گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُمنانان با جثه بزرگ که بخش اعظم بدن آن قهوه‌ای مایل به قرمز و صورت و کفل و قسمت زیرین بدن آن سفید است و لکه‌ای سفید بر روی گلو دارد

غزال - گاو لکپوز*Addax nasomaculatus*

جانوری | گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُمنانان که رنگ کفها و پاها و شکم و دور لبه‌ایش روشن‌تر از سایر قسمت‌هاست و هر دو جنس آن شاخ دارند

غزال ایرانی*Gazella subgutturosa*

جانوری | گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُمنانان با بدن قهوه‌ای روشن که به سمت شکم تیره‌تر می‌شود و نواحی زیرین بدن آن سفید و دم آن سیاه است

غزال - بز مغولی**غزال گرمسیری** *Gazella dorcas*

جانوری | گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُمنانان که از کوچک‌ترین غزال‌هاست و بدنی باریک و گوشه‌هایی طویل دارد و بالای بدن آن زرد کم‌رنگ یا قرمز و زیر بدن و کفل سفید است

Procapra gutturosa

جانوری | گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُمنانان که پشت آن قهوه‌ای تیره است و لکه‌ای صندوبری‌شکل و سفید بر روی کفل دارد و رنگ قهوه‌ای و سفید آن به تدریج در نواحی زیرین بدن روشن‌تر می‌شود

غزال نازکشاخ*Gazella leptoceros*

جانوری | گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُمنانان که بالای بدنش قهوه‌ای جلادار با نوارهای کم‌رنگی بر روی صورت و پهلوها و زیر بدن سفید است و هر دو جنس آن شاخهای نازک دارند

غزال حقیقی *Gazella gazella*

جانوری | گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُمنانان با جثه باریک و گردن و پاهای طویل که رنگ بدنش قهوه‌ای تیره و بخشهای زیرین و پشت پاهایش سفید است

غژگاو ← گاو تبتی

میوه آنها پوشینه جیره‌گشای
سه‌کفه‌ای است

غشای تحریک‌پذیر

غلافیان ← پونته‌دریائیان

excitable membrane,
excitable cell membrane

|عمرس| غشایی که بتواند در پاسخ به
محرک، واقتبشی در حد پتانسیل کنش
ایجاد کند

غلظت میکرب‌کشی

microbicidal concentration

|میکرب| محدوده غلظتی از میکرب‌کش
که در آن میکرب‌کشی صورت می‌گیرد

غشای یاخته

plasmic membrane

|عمرس| لایه نازکی از درون‌یاخته مرکب
از لیپیدها و پروتئینها که سطح همه
یاخته‌ها را می‌پوشاند

غم‌خورک ریزاندام

Ixobrychus sturmii

|جانوری| گونه‌ای از حواصیلیان و راسته
لکلک‌سانان با پاهای کوتاه و اندام پهن
و فربه

Monochoria

غلافی

|کیمر| سرده‌ای از گیاهان علفی مردابی
یا آبزی چندساله یا در شرایط
نامساعد یک‌ساله با هشت گونه که در
مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری
افریقا و آسیا و استرالیا می‌رویند؛
ساقه آنها ایستاده یا خزانده و
گل‌آذینشان خوشه‌ای یا شبه‌چتری
است که در جوانی غلافهای برگ‌مانند
پهنی آن را در بر می‌گیرد؛ گل‌های این
سرده شش پرچم با تخمدانی
سه‌خانه‌ای و تخمکهای فراوان در هر
خانه دارد؛ و گل‌های این گیاه یا دُم‌گل
ندارند یا دُم‌گلشان کوتاه است و قطعات
آنها تقریباً تا قاعده از هم جدا هستند؛

غم‌خورک شب‌زی ژاپنی

Gorsachius goisagi

|جانوری| گونه‌ای از حواصیلیان و راسته
لکلک‌سانان با پرهای تیره قهوه‌ای و
خردلی که عموماً شبها به جست‌وجوی
غذا می‌پردازد

غم‌خورک کوچک حقیقی

Ixobrychus minutes minutes

|جانوری| گونه‌ای از تیره حواصیلیان و
راسته لکلک‌سانان که از کوچک‌ترین
حواصیلهاست و پشت بدنش سیاه
است

غواص قطبی حقیقی*Gavia arctica arctica*

[جانوری] گونه‌ای از غواصیان و راسته غواص‌سانان که منقار خمیده دارد و پرهای بدنش قهوه‌ای با خطوط تیره و روشن بر روی بالهاست

غواص قطبی گلوسیاه*Gavia arctica suschkini*

[جانوری] گونه‌ای از تیره غواصیان و راسته غواص‌سانان که بالای بدن سیاه با لکه‌های سفید است و زیر بدن و پهلوهایش سفید و گلی‌ی آن سیاه و سر و گردنش خاکستری است

غواصیان Gaviidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته غواص‌سانان آبزی با جثه بزرگ که در قسمت خلفی بدن پاهایی مناسب شنا کردن و شیرجه زدن دارند و منقار آنها نوک‌تیز و خنجرشکل است

غول‌پیکری gigantism

[عمری] رشد غیر عادی بدن بر اثر ترشح بیش از اندازه هورمون رشد

غواص آدامز *Gavia adamsii*

[جانوری] گونه‌ای از تیره غواصیان و راسته غواص‌سانان که بزرگ‌ترین عضو خانواده با بزرگ‌ترین منقار است و بالای بدن و گردن و سرش سیاه است و نوارهای سفیدی بر روی گردن دارد

غواص دوده‌ای حقیقی*Gavia immer immer*

[جانوری] گونه‌ای از تیره غواصیان و راسته غواص‌سانان که بالای بدنش شطرنجی و سیاه و سفید است

غواص‌سانان Gaviiformes

[جانوری] پرندگانی آبزی، در اندازه‌های بزرگ یا متوسط، با منقار نوک‌تیز که پاهایشان برای شیرجه زدن مناسب است

غواص ستاره‌ای *Gavia stellata*

[جانوری] گونه‌ای از تیره غواصیان و راسته غواص‌سانان که کوچک‌ترین عضو خانواده است و منقار کوچک و خمیده به سمت بالا و پاهای کوچک دارد

ف

chromatid	فامینک	chromosome	فام‌تن
[عمرس] یکی از دو ساختار رشته‌ای حاصل از دوتا شدن فام‌تن در تقسیم یاخته‌ای		[عمرس] ساختاری رشته‌ای که در هسته یاخته در حال تقسیم مشاهده می‌شود و حامل اطلاعات ژنی است	
chromatin	فامینه	chromosome walking	فام‌تن پیمایی
[عمرس] مجموعه‌ای از اسیدهای هسته‌ای و پروتئینها که به شدت رنگ‌پذیر است و در هنگام تقسیم یاخته‌ای فام‌تن ایجاد می‌کند		[از] جداسازی تاکهای حاوی بنای همپوشان مربوط به یک فام‌تن یا بخشی از آن	
chromatinic	فامینه‌ای	genome walking	مت. ژنگان پیمایی
[عمرس] مربوط به فامینه		دورگه‌سازی همپوشان	
sex chromatin, جنسی فامینه		overlap hybridization	
Bour body		sex chromosome جنسی فام‌تن	
[عمرس] فامینه مربوط به فام‌تن X غیرفعال و متراکمی که در هسته یاخته‌های بدن غالب پستانداران ماده یافت می‌شود		[عمرس] فام‌تنی که در تعیین جنسیت جنین نقش دارد	
		chromosomal	فام‌تنی
		[عمرس] مربوط به فام‌تن	

مقاومت او کاهش یافته است بیماری‌زا می‌شود

Euphorbia **فرفیون**

اکیمرا | سرده‌ای از فرفیونیان شیرابه‌دار با حدود ۲۱۶۰ گونه که بیشتر در مناطق گرمسیری یا نیمه‌گرمسیری می‌رویند

Euphorbiaceae **فرفیونیان**

اکیمرا | تیره‌ای از مالپیگی‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا علفی اغلب شیرابه‌دار که گل‌های آنها به‌طور منظم در گل‌آذین خوشه‌گرزن یا گرزن آرایش یافته است

infrasubspecific **فروزیرگونه‌ای**

اکسمرا | ویژگی تقسیمات آرایه‌شناختی پایین‌تر از زیرگونه

catabolism **فروگشت**

اکسمرا | فرایندهای شیمیایی تخریبی در موجودات زنده

catabolic **فروگشتی**

اکسمرا | مربوط به فروگشت

infraspecific **فروگونه‌ای**

اکسمرا | ویژگی رتبه‌ای در سلسله‌مراتب رده‌بندی که پایین‌تر از گونه قرار دارد

large intestine **فراخ‌روده**

اکسمرا | بخشی از لوله گوارش پستانداران که بین باریک‌روده و مخرج قرار دارد و شامل کورروده و پس‌روده و راست‌روده است

large intestinal **فراخ‌روده‌ای**

اکسمرا | مربوط به فراخ‌روده

anabolism **فراگشت**

اکسمرا | فرایندهای شیمیایی ترکیبی در موجودات زنده

anabolite **فراگشته**

اکسمرا | ترکیب حاصل از فراگشت

anabolic **فراگشتی**

اکسمرا | مربوط به فراگشت

supraspecific **فراگونه‌ای**

اکسمرا | ویژگی رتبه‌ای در سلسله‌مراتب رده‌بندی که بالاتر از گونه قرار دارد

individual **فرد**

اکسمرا | هریک از موجودات زنده تشکیل‌دهنده یک جمعیت

opportunistic **فرصت‌طلب**

اکسمرا | اندامگانی که به‌طور طبیعی بی‌خطر است، اما در میزبانی که

جانوری گونه‌ای از تیره فکیان و راسته گوشتخوارسانان که رنگ نر آنها عموماً سیاه با رگه‌های خاکستری و رنگ ماده خاکستری روشن با رگه‌های سیاه است

فک خال‌دار *Phoca vitulina*

جانوری گونه‌ای از تیره فکیان و راسته گوشتخوارسانان که پوست آنها لکه‌هایی تیره‌تر از رنگ اصلی بدن دارد

فک سرخرسی جنوبی

Arctocephalus australis

جانوری گونه‌ای از تیره فک‌گوشداریان و راسته گوشتخوارسانان که احتمالاً ابتدایی‌ترین عضو این خانواده است و باله‌های شنای بزرگ جلوی آن برای حرکت در زیر آب مناسب است

فک‌گوشدار حنایی

Otaria flavescens

جانوری گونه‌ای از تیره فک‌گوشداریان و راسته گوشتخوارسانان که نر آن سه برابر ماده با سطح پشتی قهوه‌ای تیره مایل به طلایی است

فک‌گوشداریان *Otariidae*

جانوری تیره‌ای از راسته گوشتخوارسانان که باله‌های شنای جلوی آنها بزرگ و برای حرکت در زیر آب مناسب است و سری شبیه به سگ دارند و می‌توانند بر روی زمین راه بروند و بدوند

فروشان *repressor*

عامل مولکولی معمولاً پروتئینی که به وسیله ژن ترازرگر (regulator) ساخته می‌شود و با اتصال به ورزگر، مانع رونویسی ورزه مربوط می‌شود

فروشنانی *repression, repressing*

عامل جلوگیری از رونویسی یا ترجمه در نتیجه اتصال فروشان به ورزگر

فزون‌پرورد^۱ *copiotroph*

عامل اندامگانی که در محیط سرشار از مواد غذایی قادر به رشد است

فزون‌پرورد^۲ *copiotrophic*

عامل ویژگی اندامگانی که در محیط سرشار از مواد غذایی قادر به رشد است

فزون‌پرورده *copiotrophy*

عامل فرایند رشد اندامگان در محیط سرشار از مواد غذایی

فشار *tension¹*

عامل نیرویی که بر اثر متورم شدن محتویات یاخته به دیواره یاخته‌های گیاهی وارد می‌شود

فعال‌سازی ژن ← کنانش ژن

فک خاکستری

Halichoerus grypus

اکیمر| تیره‌ای از فلفل‌سیاه‌سانان علفی یا بالارونده چوبی با هفت یا هشت سرده و حدود ۲۰۰۰ گونه و پراکنش گرمسیری که گیاهان آنها پودار و گل‌های کوچک آنها در گل‌آذین سنبلیچه (spikelet) آرایش یافته است

فنجان ampulla, ampulla ossea

اکیمر| برآمدگی فنجان‌شکل در یکی از دو سر مجاری نیم‌دایره‌ای گوش داخلی

فنجانک cupula

اکیمر| ساختاری فنجان‌شکل و ژلاتینی در درون فنجان گوش که یاخته‌های حسی را در بر می‌گیرد

فنجانکی cupular

اکیمر| مربوط به فنجانک

فندق Corylus

اکیمر| سرده‌ای از فندقیان درختچه‌ای خزان‌دار به بلندی سه تا هشت متر، با میوه‌های فندق‌ای که در دسته‌های یک تا پنج‌تایی قرار دارند

فندقچه nutlet

اکیمر| میوه فندق‌ی کوچک

فندقه achene

اکیمر| میوه خشک ناشکوفای یک‌دانه، حاصل نمو تخمدان یک‌برچه‌ای

فکیان Phocidae

اکیمر| تیره‌ای از راسته گوشتخوارسانان که پستاندارانی دریایی و بزرگ و دوکی‌شکل‌اند و می‌توانند در خشکی سینه‌خیز بروند

فلس‌جوانه bud scale

اکیمر| برگ تغییرشکل‌یافته‌ای که جوانه گیاهان چندساله را می‌پوشاند و از آن محافظت می‌کند

مت. جوانه‌پوش tegmentum

فلفل سیاه Piper

اکیمر| سرده‌ای از فلفل‌سیاهیان علفی یا درختچه‌ای یا بالارونده با ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ گونه که اهمیت اقتصادی و بوم‌شناختی بسیار دارند

فلفل‌سیاه‌سانان Piperales

اکیمر| راسته‌ای کوچک از دولپه‌ای‌های علفی یا درختچه‌ای یا بالارونده چوبی با حدود ۳۶۰۰ گونه که در سه تیره طبقه‌بندی می‌شوند و بسیاری از آنها مانند فلفل سیاه و زراوند کاربرد دارویی دارند و برخی نیز در مناطق معتدل به‌عنوان گیاه زینتی کاشته می‌شوند

فلفل‌سیاهیان Piperaceae

جانوری | راسته‌ای که فقط دارای یک خانواده به نام فیلان است که بزرگ‌ترین جانوران زنده روی خشکی‌اند

فیل ماهی حقیقی Huso huso

جانوری | گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که بزرگ‌ترین گونه فیل‌ماهی است و بدنش خاکستری یا سبز تیره و پهلوها روشن‌تر و شکمش سفید است

فیل ماهی داوری Huso dauricus

جانوری | گونه‌ای از تیره تاس‌ماهیان و راسته تاس‌ماهی‌سانان و بالاراسته باله‌شعاعی‌داران که غشاهای آبششی آن با هم در ارتباط‌اند

فیلان Elephantidae

جانوری | تیره‌ای از راسته فیل‌سانان که بزرگ‌ترین جانوران روی خشکی و گیاهخوارند و خرطوم و دندانهای نیش طولی به نام عاج دارند

فندقه بالدار samara

اکسار | نوعی میوه فندقه که پیرایر آن به شکل بال غشایی (membranous wing) گسترش یافته است و به آسانی با باد پخش می‌شود

فندقی nut

اکسار | میوه خشک ناشکوفای یک‌دانه، حاصل از نمو تخمدان چندبرچه‌ای

فندقیان Corylaceae

اکسار | تیره‌ای از راش‌سانان اغلب درختی یا درختچه‌ای با گل آذین نر دم‌گربه‌ای (catkin) که گل‌های نر آنها بدون گل‌پوش و میوه‌هایشان از نوع فندقی است

فیل افریقایی Loxodonta Africana

جانوری | گونه‌ای از تیره فیلان و راسته فیل‌سانان که ارتفاع سرشان از گونه‌های آسیایی کمتر و گوش‌هایشان بزرگ‌تر است و عاج دارند

فیل‌سانان Proboscidea

ق

mycology

قارچ‌شناسی

➤ میکرب | دانش مطالعه قارچها

قارچ‌شناسی بالینی

clinical mycology

➤ میکرب | شاخه‌ای از قارچ‌شناسی که به

مطالعه بیماریهای عفونی ناشی از

عوامل قارچی می‌پردازد

قارچ‌شناسی پزشکی

medical mycology

➤ میکرب | شاخه‌ای از قارچ‌شناسی که به

مطالعه قارچهای بیماری‌زا در انسان

می‌پردازد

قارچ‌شناسی مولکولی

molecular mycology

➤ میکرب | مطالعه قارچها با استفاده از

فناوریهای تشخیص مولکولی

Fungi

قارچان

➤ میکرب | سلسله‌ای از موهسته‌ایها که در

دیواره یاخته‌های آنها کیتین وجود

دارد و توان نورآمایی (photosynthesis)

ندارند

من قارچها

fungistatic

قارچ‌ایستان

➤ میکرب | هر ماده یا عاملی که رشد و

تکثیر دست‌کم برخی از انواع قارچهای

موجود در فضای تحت اثر خود را

متوقف می‌کند

mycophage

قارچ‌خوار

➤ میکرب | ویروسی که باعث عفونت و

تلاشی قارچ می‌شود

fungemia,

قارچ‌خونی

mycethemia, mycohemia

➤ میکرب | وجود قارچ در خون

قارچها ← قارچان قطره‌خواری pinocytosis

اسمرا | بردن مواد مایع به داخل یاخته
و هضم آنها

قار چینی *Egretta eulophotes*

| جانوری | گونه‌ای از حواصیلان و راسته
لک‌لک‌سانان با نوک باریک و نیزه‌ای و
زرد و پاهایی با انگشتان دراز

قطعه‌تکثیر propagulum,
propagule

اسمرا | بخشی از گیاه، مانند جوانه‌ها یا
شاخه‌های جانبی، که در تکثیر دخالت
دارد

قار گلسرخ

Egretta vinaceigula

| جانوری | گونه‌ای از حواصیلان و راسته
لک‌لک‌سانان با نوک باریک که پره‌ای
جلو‌گردنش قرمز است

قطعه‌گلپوش ← گلپار

قاشق‌واش‌سانان Alismatales

| گیاهی | راسته‌ای از تک‌لپه‌ای‌های غالباً
علفی و آبزی با ۱۶۵ سرده آرایش‌یافته
در چهارده تیره که در تمام نقاط جهان
پراکنده هستند

قلاب hook

| میکرب | ساختار پروتئینی خمیده‌شکلی
که به رشته متصل می‌شود

قمری معمولی

Streptopelia turtur

| جانوری | گونه‌ای از تیره کبوتریان و
راسته کبوترسانان با دم بلند که روی
گردن پره‌ای زینتی و روی شکم لکه
تقریباً سفید دارد

قاشق‌واشیان Alismataceae

| گیاهی | گیاهانی از راسته قاشق‌واش‌سانان
که آبزی و گاهی نیمه‌آبزی و اغلب دارای
ساقه‌عریان‌اند

قندپوسته glycocalyx

| میکرب | لایه‌ای از پلی‌ساکاریدها یا
گلیکوپروتئین‌ها که روی بسیاری از
یاخته‌ها را می‌پوشاند

قراقولیان Phasianidae

| جانوری | تیره‌ای از راسته‌ماکیان‌سانان
که گوشت‌آلو است و بالهای کوتاه و پهن
و منقار و پاهای قوی دارد

قشر ← پوسته

قندکافت**glycolysis**

اِسموسا فرایند تجزیه بی‌هوازی گلوکز به ترکیبات ساده‌تر که با آزاد شدن انرژی و تشکیل آ.ت.پ. (ATP) همراه است

قندکافتی**glycolytic**

اِسموسا ۱. مربوط به قندکافت ۲. ویژگی آنچه باعث قندکافت می‌شود

قیچ**Zygophyllum**

اکیامرا سرده‌ای از قیچیان یک‌ساله علفی یا چندساله بوته‌ای با حدود ۵۰ گونه که در نواحی خشک و نیمه‌خشک افریقا و مدیترانه و آسیای میانه و استرالیا می‌رویند؛ شاخه‌های آنها گوشتی و بدون کرک و برگ‌هایشان اغلب متقابل و ساده و معمولاً دم‌برگ‌دار یا بدون دم‌برگ و گوشتی و بدون کرک است؛ گل‌های آنها منفرد و جانبی و معمولاً نهم‌گل‌دار با یک مرکز سبز و حاشیه غشایی است

قیچ‌سانان**Zygophyllales**

اکیامرا راسته‌ای از گیاهان گلدار علفی یا درختچه‌ای به‌ندرت نیمه‌انگلی با دو تیره و ۲۷ سرده و حدود ۳۰۰ گونه که عمدتاً در نواحی گرمسیری و خشک معتدل یا نواحی شور می‌رویند؛ گل‌های زیبای این راسته دارای گلیوشی معمولاً پنج‌قسمتی با غدد شهدار برای گرده‌افشانی به وسیله زنبور است

قیچیان**Zygophyllaceae**

اکیامرا تیره‌ای از قیچ‌سانان اغلب درختچه‌ای یا درختی کوچک با ۳۰ سرده و ۲۳۵ گونه که بیشتر در محیط‌های بیابانی یا نواحی شور معتدل و نواحی گرمسیری می‌رویند؛ برگ‌های آنها به شکل متقابل یا مارپیچ و گل‌های پنج‌قسمتی آنها معمولاً دارای ده پَساک است که هرکدام یک غده و یک نوش‌جای (nectary disk) مشخص دارد

ک

کاج‌سانان

Pinales

اکیما را رسته‌ای از کاج‌تباران (Pinopsida) که تمام مخروطیان کنونی را در بر می‌گیرد؛ این رسته پیش از این مخروطی‌سانان (Coniferales) نامیده می‌شد؛ صفت بارز همه کاج‌سانان داشتن ساختارهای زایشی معروف به مخروط است

کاج مطبق

Araucaria

اکیما را سرده‌ای از مطبق‌کاجیان مخروطی با تقریباً نوزده گونه همیشه‌سبز و بلندقامت با شاخه‌های فراهم و برگهای سخت و تخت نوک‌سوزنی؛ گیاهان این سرده در برزیل و شیلی و گینه‌نو و کالدونیای جدید و جزیره نورفولک و استرالیا می‌رویند

کاجیان

Pinaceae

اکیما را تیره‌ای از بازدانگان که دارای برگهای سوزنی و مخروطهای درشت‌اند

کاراندام

physiology¹

اوسر را مجموعه فرایندهایی که در یاخته‌ها و بافتهای یک موجود زنده رخ دهد

کاراندام‌شناختی

physiological

اوسر را مربوط به کاراندام‌شناسی

کاراندام‌شناس

physiologist

اوسر را فرد متخصصی که کاراندامهای موجود زنده و اجزای آنها را مطالعه می‌کند

کاراندام‌شناسی

physiology²

اوسر را علم شناخت کاراندامهای موجود زنده و اجزای آنها

Cichorium**کاسنی**

اکیمر| سردهٔ علفی چندسالهٔ شیرابه‌دار بدون زمین‌ساقه با ساقه‌های منفرد ایستادهٔ برگ‌دار با تقریباً شش گونهٔ خودرو و دو گونهٔ زراعی که یکی از آنها آندیو است؛ این گیاهان در اروپا و ناحیهٔ مدیترانه و از جنوب تا اتیوپی پراکنده هستند

Asteraceae**کاسنیان**

اکیمر| تیره‌ای از کاسنی‌سانان (Asterales) با گل‌آذین کُپه و پراکندگی وسیع در ایران و جهان
مت. مرکبان
Compositae

calyx**کاسه**

اکیمر| مجموعهٔ کاسبرگهای یک گل
* مصوب فرهنگستان اول

cypsel**کافشه‌ای**

اکیمر| نوعی میوهٔ فندقه حاصل از تخمدان زیرین

lysosome**کافنده‌تن**

اکیمر| از اندامکهای درون‌یاخته‌ای که دارای زی‌مایه‌های آبکافتی است و فرایند هضم درون‌یاخته‌ای در آن صورت می‌گیرد

cistron, structural gene**کارایه**

اکیمر| واحد ژنی رمزگذار یک زنجیرهٔ پلی‌پپتیدی ویژه که با آزمون تکمیل‌سازی (سیس و ترانس) تعریف می‌شود

sepal**کاسبرگ**

اکیمر| واحد تشکیل‌دهندهٔ کاسهٔ گل در گیاهان دولپه‌ای که معمولاً سبز و برگ‌مانند است
* مصوب فرهنگستان اول

meiosis**کاستمان**

اکیمر| نوعی تقسیم یاخته‌ای که در نتیجهٔ آن تعداد فام‌تن‌ها نصف می‌شود

meiotic**کاستمانی**

اکیمر| مربوط به کاستمان

oligotroph**کاستی‌پرورد^۱**

اکیمر| اندامگانی که می‌تواند در محیط غذایی فقیر رشد کند

oligotrophic**کاستی‌پرورد^۲**

اکیمر| ویژگی اندامگانی که قادر است در محیط غذایی فقیر رشد کند

oligotrophy**کاستی‌پروردگی**

اکیمر| فرایند رشد اندامگان در محیط غذایی فقیر

کاکائو

Theobroma

گیاهی| سرده‌ای از کاکائوئیان درختی با حدود بیست گونه که در جنگلهای گرمسیری نواحی مرکزی و جنوبی امریکا می‌رویند؛ برگهای آنها تخم‌مرغی تا بیضوی به رنگ سبز تیره براق و با بافت چرمی است و سطح آنها بدون کرک یا دارای کرکهای پراکنده ستاره‌ای است و گل‌هایشان کوچک و از سفید مایل به زرد تا صورتی کم‌رنگ است که به‌صورت گروهی در خوشه‌هایی که مستقیم از تنه می‌روید، قرار دارند

نوک منقار چهارگوش که لکه قرمز بزرگی بر روی آن است

کاکایی اطلسی *Larus atlanticus*

جانوری| گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن سفید و بالهای سیاه و نوک قوی و چهارگوش

کاکائیان *Laridae*

جانوری| تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان با بالهای بلند و گردن متوسط و پاهای کوتاه پرده‌دار و منقار قلاب‌دار

کاکایی اودوین

Larus audouinii

جانوری| گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که منقار قرمز تیره با نواری سیاهی در انتهای زیرین آن و نوک زرد دارد

کاکایی بازمانده *Larus relictus*

جانوری| گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن به رنگ خاکستری مایل به سفید و نوک گوه‌ای و زرد

کاکایی چشم‌سفید

Larus leucophthalmus

جانوری| گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن پوشیده از پرهای سفید و سر سیاه که حلقه‌ای سفید به دور چشمها دارد

کاکائوئیان

Sterculiaceae

گیاهی| تیره‌ای از پنیرک‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده یا علفی با حدود ۶۸ سرده و ۷۰۰ گونه که در نواحی گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند؛ برگهایشان ساده یا مرکب یا دم‌برگ‌دار با آرایش متناوب و حاشیه پهنک (lamina) آنها دندان‌دار یا کامل است و گل‌هایشان معمولاً منظم و گاهی نامنظم و معمولاً پنج‌پر است

کاکایی ارمنستانی

Larus armenicus

جانوری| گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با پیشانی شیب‌دار و چشمهای مایل به قهوه‌ای تیره و

Opuntia**کاکتوس**

اکیما | سرده‌ای از کاکتوسیان با ساقه خزانده و بندبند و گوشتی و مسطح با ساقه‌های کوتاه سیخک‌دار (areolar) و به‌ندرت با تیغ‌های دراز حدود سه سانتی‌متر؛ گل‌های گیاهان این سرده دوجنسی و منظم و منفرد زرد است و میوه آنها به شکل سته قرمز-بنفش به عرض پنج تا هشت سانتی‌متر است که پستانداران کوچک آن را می‌خورند

Cactaceae**کاکتوسیان**

اکیما | تیره‌ای از میخک‌سانان که اغلب خاردار و گوشتی هستند و در ایران گونه بومی ندارند

gamete**کامه**

اِسمو | یاخته جنسی که در فرایند لقاح و تشکیل تخم شرکت می‌کند

gametic**کامه‌ای**

اِسمو | مربوط به کامه

gametophore**کامه‌بر**

اِسمو | رشته یا شاخه‌ای که کامه‌دان را حمل می‌کند

gametangium**کامه‌دان**

اِسمو | یاخته یا اندامی نزد برخی از گیاهان و جلبک‌ها و قارچ‌ها که یاخته‌های جنسی تولید می‌کند

Larus hemprichii **کاکایی دودی**

اِجانوری | گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که تمام بدنش خاکستری تیره با سایه روشن سیاه است

کاکایی ساندرز**Larus saundersi**

اِجانوری | گونه‌ای از تیره کاکائیان و راسته سلیم‌سانان که سر و پشت گردن آن سیاه و دور چشم سفید و هلالی است و گردن سفید و بخش بالایی گردنش خاکستری روشن است

کاکایی سربزرگ**Larus ichthyaetus**

اِجانوری | گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با پره‌های سفید و منقار زرد درخشان و سربزرگ و گردن کوتاه

کاکایی سرسیاه**Larus melanocephalus**

اِجانوری | گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با پره‌های سفید و سر و گردن کاملاً سیاه

Larus genei **کاکایی نوک‌باریک**

اِجانوری | گونه‌ای از کاکائیان و راسته سلیم‌سانان با بدن سفید و بال‌های سیاه و نوک کوتاه و باریک

|عمرس| حفره‌ هوایی داخل برخی از
استخوانها از جمله استخوان صورت و
جمجمه
مت. سینوس

sinusitis **کاوک‌آماس**
|عمرس| التهاب کاوک

sinusoid **کاوک‌مانند**
|عمرس| شبیه به کاوک

DNA probe **کاوندِ دِنایی**
|از| اهریک از قطعات کوتاه و ویژه بنا
که برای شناسایی و آشکارسازی یک
ژن یا قطعه‌ای ویژه از یک ژنگان
ساخته می‌شود
مت. کاوند ژنی
gene probe, genetic probe

RNA probe **کاوندِ رِنایی**
|از| قطعه کوتاه و ویژه‌ای از رِنَا که
به عنوان کاوند در آزمایشهای
دورگه‌سازی به کار می‌رود

کاوند ژنی ← کاوند دِنایی

Capparis **کَبَر**
|کِبیر| سرده‌ای از کَبَریان درختچه‌ای
خاردار با تقریباً ۵۰ گونه که در مناطق
مدیترانه‌ای پراکنده هستند؛ از غنچه‌های
کَبَر اروپایی در تهیه ترشی استفاده
می‌شود

gametophyte **کامه‌رُست**
|عمرس| مرحله تک‌لادی در گیاهان که در
طی آن کامه‌ها ایجاد می‌شوند

gametogenic **کامه‌زایشی**
|عمرس| مربوط به کامه‌زایی

gametogenesis **کامه‌زایی**
|عمرس| فرایند تشکیل کامه یا یاخته‌های
جنسی

gametocyte **کام‌یاخته**
|عمرس| یاخته تمایزنیافته‌ای که از تقسیم
آن کامه ایجاد می‌شود

lithotroph **کانی‌پرورد^۱**
|عمرس| اندامگانی که انرژی مورد نیاز
خود را از دگرگشت مواد معدنی تأمین
می‌کند

lithotrophic **کانی‌پرورد^۲**
|عمرس| ویژگی اندامگانی که انرژی
مورد نیاز خود را از دگرگشت مواد
معدنی تأمین می‌کند

lithotrophy **کانی‌پرورده‌گی**
|عمرس| فرایندی که در آن، اندامگان
انرژی مورد نیاز خود را از دگرگشت
مواد معدنی تأمین می‌کند

sinus **کاوک**

کبوتر دریایی چانه‌سفید*Procellaria aeuinoctialis*

اِجانوری | گونه‌ای از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با پرهای خاکستری که پرهای زیر منقارش کاملاً سفید است

کبوتر دریایی خاکستری*Procellaria cinerea*

اِجانوری | گونه‌ای از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی‌سانان که پرهای دودی مایل به خاکستری یکدست دارد

کبوتردریایی‌سانان*Procellariiformes*

اِجانوری | پرندگانی دریایی که سوراخهای بینی آنها لوله‌ای است و منقار آنها از هفت تا نه صفحه شاخی مشخص تشکیل شده است

کبوتر دریایی سیاه*Procellaria parkinsoni*

اِجانوری | گونه‌ای از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با پرهای خاکستری تیره مایل به سیاه

کبوتر دریایی وست‌لندی*Procellaria westlandica*

اِجانوری | گونه‌ای از کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی‌سانان که پرهای سفید و دم کوتاه سیاه با لبه‌های سفید دارد

Capparidaceae

کبریان

اِکیامرا | تیره‌ای از کلم‌سانان با برگهای متناوب یا ساده یا منقسم پنجه‌ای که به صورت علفی یا درختچه‌ای راست یا بالارونده و پیچان یا درختی دیده می‌شوند

Procellariidae **کبوتردریائیان**

اِجانوری | تیره‌ای از راسته کبوتردریایی‌سانان که پرندگانی دریایی با بینی لوله‌ای و منقار قلاب‌دارند و طول بالهای باز آنها زیاد است

کبوتر دریایی بزرگ‌گردن**جنوبی***Macronectes giganteus*

اِجانوری | گونه‌ای از تیره کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی‌سانان که بزرگ‌ترین عضو خانواده است؛ منقار زرد بزرگی دارد و سر و گردن و سینه‌اش قهوه‌ای روشن و باقی بدنش دارای رگه‌های قهوه‌ای است

کبوتر دریایی بزرگ‌گردن شمالی*Macronectes halli*

اِجانوری | گونه‌ای از تیره کبوتردریائیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با بدن خاکستری و آبی و سفید و منقار خاکستری روشن و نوک چنگک‌دار

زراعی یا زینتی هستند و گل‌های غالب
گونه‌های این راسته یک‌جنسی و
گرده‌افشانی در آنها معمولاً به وسیله
حشرات است

کبوترسانان Columbiformes

اجانوری | پرندگانی با سر کوچک تا
متوسط و گردن کوتاه و ظریف که
بال‌های آنها پهن و در انتها مدور است

کدویی pepo

اکیما | نوعی میوه سبته با بخش خارجی
نسبتاً سخت حاصل از روبر یا بافت
غیربرچه‌ای

کبوتریان Columbidae

اجانوری | تیره‌ای از راسته کبوترسانان
که اندازه آن کوچک تا متوسط است با
سر کوچک و پرهای زینتی نرم و
بسیار متراکم

کدوئیان Cucurbitaceae

اکیما | تیره‌ای از کدوسانان بالارونده یا
گسترده بر روی زمین و معمولاً
پیچ‌دار با برگ‌های متناوب که
گل‌هایشان غالباً یک‌جنسی یا به‌ندرت
دوجنسی با جام پیوسته است و میوه
آنها سبته از نوع کدویی است

کتان Linum

اکیما | سرده‌ای از کتانیان با حدود ۲۰۰
گونه که در نواحی معتدل و نیمه‌حاره
می‌رویند

کرفس Apium

اکیما | سرده‌ای علفی از کرفسیان با
حدود ۲۰ گونه که معروف‌ترین آنها
کرفس (*A. graveolens*) است؛ گیاهان
این سرده بومی ناحیه مدیترانه و
خاورمیانه هستند که یونانی‌های باستان
و رومی‌ها به‌عنوان طعم‌دهنده و
چینی‌های باستان به‌عنوان دارو از آن
استفاده می‌کردند؛ کرفس با دمبرگ‌های
درشت و آبدار و گوشتی و ایستاده از
اواخر قرن هجده میلادی گسترش پیدا
کرده است

کتانیان Linaceae

اکیما | تیره‌ای از مالپیگی‌سانان علفی یا
درختچه‌ای یا به‌ندرت درختی با پنج
گلبرگ و تخمدان دو تا ده‌خانه‌ای

کدو Cucurbita

اکیما | سرده‌ای از کدوئیان که ابتدا در
امریکا کاشته می‌شدند، اما امروزه از
میوه‌ها و بذره‌ای خوراکی آنها در
بسیاری از نقاط جهان استفاده می‌شود

کدوسانان Cucurbitales

اکیما | راسته‌ای از دولپه‌ای‌های اغلب
علفی که بسیاری از گونه‌های آنها

اِمرسرا فضا یا حفره‌ای غشادار در درون یاخته که عمل هضم یا ترشح یا ذخیره یا دفع مواد را بر عهده دارد

کشت culture

۱- میکرب | محصول رشد نوع خاصی از ریزاندامگانها در یک محیط مناسب ۲. رشد دادن ریزاندامگانها تحت شرایط واپایش‌شده

کشت انتخابی selective culture

۱- میکرب | کشتی که در آن ریزاندامگانها در محیطی عموماً جامد و حاوی افزودنی‌هایی که موجب رشد یک گونه خاص می‌شود، رشد می‌کنند

کشت اولیه primary culture

۱- میکرب | کشت حاصل از تلقیح (inoculation) میکرب برگرفته از محیط طبیعی

کشت بافت tissue culture

۱- میکرب | کشت یا نگهداری بافتهای زنده در محیط مایع یا ژله‌ای در شرایط آزمایشگاهی

کشت بی‌هوازی

anaerobic culture

۱- میکرب | کشت در شرایط بی‌هوازی و در غیاب اکسیژن

کرفس‌سانان Apiales

۱- اِمرسرا | راسته‌ای از گیاهان گل‌دار شامل دو تیره عشقه‌ایان با ۷۰۰ گونه و چتریان با ۳۰۰۰ گونه علفی یا چوبی که در مناطق معتدل می‌رویند و دارای برگهای مرکب و لپ‌دار و مجاری ترش‌هی کاملاً تکوین‌یافته و معطر هستند؛ تخمدان آنها دوبرچه‌ای و میوه‌شان خشک است که پس از رسیدن از میان به دو نیم می‌شود و هر نیمه یک دانه دارد

کرفسیان Apiaceae

۱- اِمرسرا | تیره‌ای از راسته کرفس‌سانان یک یا چندساله، با گل آذین چتر مرکب یا ساده و گاهی سرسان
منه چتریان Umbelliferae

کرک fimbria

۱- میکرب | هریک از رشته‌های پروتئینی نازک بر روی سطح برخی یاخته‌های میکربی

کُرک‌روزنه

trichome-hydathode

۱- اِمرسرا | کرک‌هایی که کار روزنه‌های آبی را در برخی گیاهان انجام می‌دهند

کُریچه vacuole

ا. میکرب | کشت حاصل از تلقیح
(inoculation) میکربها در یک محیط
مایع

کشت سطحی ← کشت پتری

کشت پتری Petri dish culture
ا. میکرب | کشتی که در آن میکربها در
سطح محیطی جامد، معمولاً آگار یا
ژلاتین، و در ظرف پتری رشد می‌کنند
مت. کشت سطحی plate culture

کشت سنبه‌ای stab culture

ا. میکرب | نوعی کشت که در آن تلقیح
(inoculation) از سطح تا عمق محیط
کشت جامد انجام می‌شود

کشت کهنه old culture

ا. میکرب | کشتی که برای مدت‌زمان
طولانی نگهداری شده است و در نتیجه
تغییرات مخربی در آن روی داده است

کشت مخلوط mixed culture

ا. میکرب | کشت حاوی دو یا چند نوع
ریزاندامگان

کشت همگام

synchronous culture,
synchronised culture

ا. میکرب | کشتی که در آن تمام یاخته‌ها
از نظر چرخه رشد و تقسیم تقریباً در
یک مرحله قرار دارند

کشت هوازی aerobic culture

ا. میکرب | کشت در شرایط هوازی و در
مجاورت اکسیژن مولکولی

کشت پیوسته

continuous culture

ا. میکرب | کشتی که در آن محیط مایع
به‌طور پیوسته تجدید می‌شود
مت. کشت جاری

continuous-flow culture

کشت تکانشی shake culture

ا. میکرب | نوعی کشت در مایع که در آن
با حرکت مداوم و هوادمی امکان رشد
میکربهای هوازی فراهم می‌شود

کشت جاری ← کشت پیوسته

کشت خالص pure culture

ا. میکرب | کشت حاوی یک‌سویه میکربی
خالص

کشت در شیب slant culture,

slope culture

ا. میکرب | کشت بر روی یک محیط جامد
شیب‌دار در لوله آزمایش

کشت در مایع liquid culture,

broth culture

|جانوری| گونه‌ای از تیره کَشیمیان و راسته کَشیم‌سانان که سر گرد و منقار سیاه با قاعده‌ای زرد دارد و کلاهک سیاهی بر روی سر آن است که تا چشمها پایین می‌آید

کَشیم گوشک‌دار

Podiceps auritus

|جانوری| گونه‌ای از تیره کَشیمیان و راسته کَشیم‌سانان که در زمستان پرهای زینتی آن سیاه و سفید و گونه‌ها و جلو گردن سفید است

کَشیمیان Podicipedidae

|جانوری| تیره‌ای از راسته کَشیم‌سانان که شناگر و شیرجه‌زن هستند با منقار نوک‌تیز و گردن متوسط تا بلند و سر کوچک

کفچه‌نوک افریقایی

Platalea alba

|جانوری| گونه‌ای از تیره مرغ‌مقدسین و راسته لک‌کسانان که پرهای زینتی سفید و صورت بدون مو و قرمز دارد

کفچه‌نوک اوراسیایی

Platalea leucorodia

|جانوری| گونه‌ای از تیره مرغ‌مقدسین و راسته لک‌کسانان که تمام بدنش سفید و قاعده گردنش زرد است

کشت یاخته cell culture

|+میکروب| کشت یا نگهداری یاخته‌های حیوانی در شرایط آزمایشگاهی

کش دیسه tonoplast

|اکبام| غشای پیرامون کُریچه

کشش tension²

|عسمر| نیرویی که باعث مقاومت سطوح جداکننده یاخته‌ها در مقابل پارگی می‌شود

کَشنده tensor

|عسمر| ماهیچه‌ای که ناحیه‌ای را تحت فشار قرار می‌دهد و موجب انقباض آن می‌شود

کَشنگ tonus

|عسمر| انقباض خفیف و پیوسته عضله که در عضلات اسکلتی باعث حفظ وضعیت ظاهری بدن می‌شود و به بازگشت خون به قلب کمک می‌کند

کَشیم‌سانان Podicipediformes

|جانوری| پرندگانی شناگر و شیرجه‌زن با جثه متوسط و شبیه به مرغابی که قسمت عقب بدن آنها کرکی است و بدون دم به نظر می‌رسد

کَشیم گردن‌سرخ حقیقی

Podiceps grisegena
grisegena

کفچه‌نوک مشکین‌رخ

Platalea minor

اکیما را گونه‌ای از مرغ مقدسیان و راسته لک‌سانان با بدن خاکستری روشن و صورت و پیشانی کاملاً تیره و مایل به سیاه

کلافک

glomerulus

اِمِمر | شبکه مویرگی واقع در انتهای پوشینه بومن در کلیه مهره‌داران

کُلاله

stigma

اِمِمر | بخش انتهایی مادگی که دانه‌های گرده بر روی آن می‌نشینند
* مصوب فرهنگستان اول

کلان‌هاک

megaspore

اکیما را هاگهای درشت‌تر در گیاهان دارای دو نوع هاگ

کلان‌هاگدان

megasporangium

اکیما را ساختاری که در آن کلان‌هاک تشکیل می‌شود

کلاه میرحسین

Acantholimon

اکیما را سرده‌ای از کلاه‌میرحسینان که از جنوب شرقی اروپا تا آسیای مرکزی و جنوب آمریکا پراکنده‌اند و در باغهای صخره‌ای نیز کاشته می‌شوند

کلاه‌میرحسینان

Plumbaginaceae

اکیما را تیره‌ای از میخک‌سانان اغلب چندساله علفی و به‌ندرت بالارونده یا درختچه‌ای با حدود ۲۴ سرده و ۷۷۵ گونه که گسترش جهانی دارند و در گستره وسیعی از استوا تا قطب شمال به‌خصوص در خاکهای شور و باتلاقها و سواحل دریا می‌رویند؛ گل‌هایشان کامل است و گرده‌افشانی آنها اغلب به وسیله حشرات انجام می‌شود

کلم

Brassica

اکیما را مهم‌ترین سرده از کلمیان با تقریباً ۴۰ گونه در بر قدیم که شامل انواع کلم زراعی و خردل و شلغم می‌شود

کلم‌سانان

Brassicales

اکیما را راسته‌ای از دولپه‌ایها که می‌توان از آنها روغن خردل یا ترکیبات گلوکوزینولاتی گرفت

کلمیان

Brassicaceae

اکیما را تیره‌ای از کلم‌سانان با گل آذین خوشه‌ای و گل‌های چهارکاسبرگی با آرایش صلیبی و چهار تاشش پرچم
مت. چلیپانیان
Cruciferae

کُمالگی

gastrulation

اِمِمر | فرایند تشکیل کُماله از تئداله

کنجدیان Pedaliaceae	کُماله gastrula
اکیمر تیره‌ای از نعناسانان با حدود سیزده سرده و ۵۰ گونه که ساقه و برگهای آنها با کرکهای لعاب‌دار پوشیده شده و میوه اغلب آنها قلاب‌دار یا شاخ‌دار است	اِسمِر ساختاری فنجانی در فرایند تشکیل جنین که از یک ردیف یاخته در اطراف و یک حفره پر از مایع در مرکز تشکیل شده است
کنه‌سان acarine	کم‌پرورد hypotrophic
[جانوری] هر عضو از گروه کنه‌سانان	اِسمِر دارای کم‌پروردگی یا مربوط به آن
کنه‌سانان acarina	کم‌پروردگی hypotrophy, abiotrophy
[جانوری] راسته‌ای از بندپایان، شامل هیره‌ها و کنه‌ها	اِسمِر رشد ناکافی یاخته‌ها در نتیجه تغذیه ناقص
کوتولگی nanism	کم‌نیاز nonfastidious
اِسمِر عارضه کوتاهی قد بر اثر ترشح کمتر از اندازه هورمون رشد	اِ-میکرب باکتری‌هایی که به تغذیه پیچیده نیاز ندارند
کورروده cecum, blindgut	کنائش ژن gene activation
اِسمِر بخش آغازین فراخ‌روده	اِزِن فعال‌سازی هدایت‌شده و منظم ژنهای منفرد در طی رشدونمو موجود زنده
کورروده‌ای cecal	مت-فعال‌سازی ژن
اِسمِر مربوط به کورروده	
کوسه‌ایان Lamnidae	کنجد Sesamum
اِجانِری تیره‌ای از راسته کوسه‌سانان با دو باله پشتی و یک باله مخرجی کوچک و باله‌های سینه‌ای بزرگ و یک باله دم‌ی هلالی	اِکیمر سرده‌ای از کنجدیان که در نقاط گرمسیری آسیا می‌رویند و دارای دانه‌های خوراکی سرشار از روغن هستند

برجسته و دو باله پشتی و یک باله
مخرجی دارند و دهان آنها انتهایی و
کوچک است

کولون ← پس‌روده

کولون افقی ← پس‌روده افقی

کولونی ← پس‌روده‌ای

کولون بالارو

← پس‌روده بالارو

کولون‌بین ← پس‌روده‌بین

کولون‌بینی ← پس‌روده‌بینی

کولون پایین‌رو ← پس‌روده
پایین‌رو

کولون‌درد ← پس‌روده‌درد

کوله‌خاس *Ruscus*

اکیامراسرده‌ای از کوله‌خاسیان
نیمه‌درختچه‌ای چندساله و همیشه‌سبز
با شش گونه که بومی غرب و جنوب
اروپا هستند؛ ساقه آنها منشعب و
پرشاخه و برگ‌هایشان ریز و فلس‌مانند
و غیرفتوسنتزی (non-photosynthetic)
است و گل‌هایشان کوچک و سفید و در
مرکز بنفش است

کوسه‌سانان *Lamniformes*

|جانوری| آبی‌زانی متوسط تا بزرگ با دو
باله پشتی که باله اول بسیار بلند و
دومی کوتاه است

کوسه سفید حقیقی

Carcharodon carcharias

|جانوری| گونه‌ای از تیره کوسه‌ایان و
راسته کوسه‌سانان و بالاراسته
نرم‌آبش‌داران که بسیار بزرگ است
و سطح پشتی آن خاکستری مایل به
آبی است و بین رنگ سطوح پشتی و
شکمی مرز کاملاً مشخصی در پهلوها
نیست

کوسه‌نهنگ‌سانان

Orectolobiformes

|جانوری| آبی‌زانی کوچک تا بسیار بزرگ
که شیار بینی آنها برجسته است و به
کوسه‌سانان شبیه هستند

کوسه‌نهنگ مونه‌ای

Rhincodon typus

|جانوری| گونه‌ای از تیره کوسه‌نهنگیان و
راسته کوسه‌نهنگ‌سانان و بالاراسته
نرم‌آبش‌داران که بزرگ‌ترین ماهی
دنیاست

کوسه‌نهنگیان *Rhincodontidae*

|جانوری| تیره‌ای از راسته
کوسه‌نهنگ‌سانان که شیار بینی

که برگهای آن غالباً مانند جانوران در برابر تماس حساس است

کیسک^۱ utricle¹, utriculus¹

اکیما^۱: کیسه‌ای کوچک یا اندامی کیسه‌مانند که در علف دریایی وجود دارد و پر از هواست ۲. پیرابری با غشا یا پوسته نازک

کیسک^۲ utricle², utriculus²

utricle vestibuli

اعمری^۱: یکی از دو کیسه غشایی داخل دهلیز گوش که بزرگ‌تر از دیگری است

کیسک آماس utriculitis

اعمری^۱: التهاب کیسک

کیسک دار utriculose

اعمری^۱: دارای کیسک

کیسک ریخت utriculiform

اعمری^۱: شبیه به کیسک

کیسکی utricular, utriculate

اعمری^۱: مربوط به کیسک

کیسه آب ← درون‌شامه رویان

کیسه گرده pollen sac

اعمری^۱: محفظه‌ای در بساک که محتوی دانه‌های گرده است

کوله‌خاسیان Ruscaceae

اکیما^۱: تیره‌ای از مارچوبه‌سانان بالارونده یا درختچه‌ای با حدود سه سرده و حدود نه گونه با گسترش جهانی که در مناطق معتدل تنوع بسیار دارند: برگهای آنها معمولاً در حد فلس کاهش یافته و دارای آرایش فراهم یا متقابل یا متناوب است و گل آذین‌شان خوشه‌مانند است

کهن‌دار Ginkgo

اکیما^۱: سرده‌ای دوپایه و درختی که بومی چین است و نوعی فسیل زنده محسوب می‌شود

کهن‌داریان Ginkgoaceae

اکیما^۱: تیره‌ای از بازدانگان درختی که در دوره دوم زمین‌شناسی پدید آمده و همه گونه‌های آن به جز یک گونه از بین رفته است و به همین دلیل این گیاه را یک فسیل زنده در نظر می‌گیرند

کهور Prosopis

اکیما^۱: سرده‌ای از گیاهان درختی یا درختچه‌ای گرمسیری یا نیمه‌گرمسیری

کهوریان Mimosaceae, Mimosoidae

اکیما^۱: تیره‌ای از باقلاسانان چوبی خاردار معمولاً درختچه‌ای یا درختی کوتاه با حدود ۶۰ سرده و ۳۰۰۰ گونه

کیوی

Actinidia

اکیامرا سرده‌ای از کیویان چوبی غالباً
دوپایه که بومی نواحی معتدل شرق
آسیا هستند و در سرتاسر چین و
تایوان و کره و ژاپن و هندوچین تا
جنوب شرق سبیری پراکنده‌اند؛ ارتفاع
درختچه‌های این سرده حداکثر شش
متر است و ارتفاع بالارونده‌های آنها
که در سایه درختان رشد می‌کنند
ممکن است به ۳۰ متر برسد

بالارونده و درختچه‌ای یا درختی بومی
نواحی معتدل و نیمه‌گرمسیری آسیا و
امریکای مرکزی و جنوبی که برگهای
متناوب مارپیچی با حاشیه‌ای کامل یا
اره‌ای دارند؛ گل‌های آنها به‌صورت منفرد
یا مجتمع در گرزندهای انتهایی قرار گرفته
است؛ گلبرگ‌ها و کاسبرگ‌های آنها آزاد و
تعداد پرچمها زیاد و از پشت
به‌هم‌چسبیده است؛ این گیاهان تک‌پایه یا
دوپایه یا دوجنسی هستند

کیویان

Actinidiaceae

اکیامرا تیره‌ای از خنک‌سانان چوبی

گی

Dugongidae گاودریانیان

[جانوری] تیره‌ای از راسته گاودریایی‌سانان که پستاندارانی بزرگ و آبزی و گیاهخوارند

Terminalia کاروم‌زنگی

[گیاه] سرده‌ای از کاروم‌زنگیان درختی بلند با حدود ۱۰۰ گونه که در مناطق گرمسیری می‌رویند

گاودریایی تن‌مویی آمازونی

Trichechus inunguis

[جانوری] گونه‌ای از تیره تن‌مویان و راسته گاودریایی‌سانان که کوچک‌ترین گونه این جنس با طولی حدود سه متر است

Combretaceae کاروم‌زنگیان

[گیاه] تیره‌ای از موردسانان درختی یا درختچه‌ای بالارونده و معمولاً همیشه‌سبز با گل‌آذین خوشه‌ای (raceme) و گل‌های غالباً کوچک چهار تا پنج‌قطعه‌ای با ده پرچم و مادگی دو تا پنج‌برچه‌ای تحتانی

گاودریایی تن‌مویی دست‌باله‌ای

Trichechus manatus

[جانوری] گونه‌ای از تیره تن‌مویان و راسته گاودریایی‌سانان با بدن خاکستری و تقریباً بدون مو که فاقد اندام حرکتی عقبی است و اندام حرکتی جلوی آن کوتاه و انعطاف‌پذیر است

Bos grunniens گاو تبتی

[جانوری] گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سُم‌سانان با شاخ‌های سیاه و منحنی و طویل که موهای پشت آنها کوتاه ولی موهای پهلوها بلند و مانند شنل چین‌دار آویزان است
من . غزگاو

گاودریایی تن‌مویی سنگالی

Trichechus senegalensis

اجنوری | گونه‌ای از تیره تن‌مویان و راسته گاودریایی‌سانان که پوزه‌اش در مقایسه با دیگر گونه‌ها نوک‌دارتر است

گاوزبانیان

اکیمرا | تیره‌ای از بادمجان‌سانان (Sonatales) با کرکهای متنوع و مشخص و گل‌آذینهای گرزنی ساده یا مرکب دم‌عقربی

گاودریایی حقیقی

Dugong dugon

اجنوری | گونه‌ای از تیره گاودریاییان و راسته گاودریایی‌سانان با پوست خاکستری و تقریباً بدون مو و بدن ساده که از دو طرف تاحدی فشرده است و اندام حرکتی عقبی ندارد

گاودریایی حقیقی

اجنوری | گونه‌ای از تیره گاویان و راسته زوج‌سم‌سانان با جثه درشت و پاهای بلند و پشت برآمده و قوزدار که رنگ آنها قهوه‌ای تیره یا سیاه است

گاویان

اجنوری | تیره‌ای از راسته زوج‌سم‌سانان که اندازه جثه آنها بسیار متغیر است و ربع قدامی بدن از قسمت عقبی بزرگ‌تر است

گاودریایی‌سانان

اجنوری | تنها پستانداران دریایی که کاملاً آبزی و گیاهخوارند و تقریباً تمام آنها بدون مو و اندام حرکتی عقبی‌اند

گرایش

عمومی | حرکت جهت‌دار گیاه یا یکی از اندامهای آن در نتیجه اثر محرک بیرونی

گاوزبان

اکیمرا | سرده‌ای از گاوزبانیان کرک‌دار یک‌ساله به ارتفاع ۶۰ سانتی‌متر که امروز در مناطق مختلف اروپا و بریتانیای کبیر و امریکای شمالی کشت می‌شوند؛ برگهای گیاهان این سرده درشت و زبر و مستطیلی و گل‌های آنها ستاره‌مانند و آبی روشن است که در گرزنهایی آویخته قرار دارند؛ پنج بساک زرد گل آنها، مخروطی را در وسط ستاره گل تشکیل می‌دهند

گرایشی

عمومی | مربوط به گرایش

گربه‌ایان

اجنوری | تیره‌ای از راسته گوشتخوارسانان با بدن لاغر و نرم و صورت کوچک و چنگالهای بزرگ و قوی و دم بلند که بسیار چابک هستند

- گره ماهی بزرگ مکونگی**
Pangasianodeon gigas
[جانوری] یکی از بزرگترین گونه‌های اسب‌ایان و راسته گربه‌ماهی‌سانان با سبیل‌های قطور و طویل که رنگ آنها سبز مایل به خاکستری است
- گره ماهی‌سانان**
Siluriformes
[جانوری] آبزیانی با بدن غالباً بدون فلس که در جلو باله پشتی و سینه‌ای غضروف یا استخوان‌های شعاع‌مانند دارند
- گردو**
Juglans
[گیمر] سرده‌ای از گردوئیان درختی خزان‌دار به بلندی ۱۰ تا ۴۰ متر با برگ‌های مرکب‌شانه‌ای و ۲۱ گونه
- گردوئیان**
Juglandaceae
[گیمر] تیره‌ای از راش‌سانان درختی با برگ‌های مرکب و گل‌آذین دُم‌گربه‌ای (catkin) یک‌جنسی و گل‌های بدون گلبرگ
- گره**
platelet
[عمومی] ساختاری سکه‌مانند به قطر ۲ تا ۴ میکرومتر که در خون همه پستانداران موجود است و در انعقاد خون نقش دارد
- گره آماس**
ganglionitis
[عمومی] التهاب گره
- گره دار**
ganglionated, gangliated
[عمومی] دارای گره
- گره رانویه**
node of Ranvier
[عمومی] فرورفتگی‌هایی که در طول غلاف میلین یاخته‌های عصبی در بین یاخته‌های شوان (schwann) وجود دارد
- گره**
pollen
[عمومی] ریزه‌گل‌های (microspores) حاوی کامه‌های گیاهی نر که در بساک گل‌ها تولید می‌شود
- گره دانه**
pollen grain
* مصوب فرهنگستان اول
- گره‌شناسی**
palynology, pollen analysis
[عمومی] علم بررسی و مطالعه گرده‌ها و هاگ‌ها یا فسیل آنها
- گردیزه**
nephron
[عمومی] واحد ساختمانی و کارکردی کلیه در مهره‌داران
- گره ← گره عصبی**

گره عصبی	ganglion	گزروغنیان	Moringaceae
اعصاب مجموعه اجسام یاخته‌ای عصبی که خارج از مغز و نخاع قرار دارند		اکیمر تیره‌ای از کلم‌سانان غالباً درختی شامل سیزده گونه با برگهای مرکب و میوه پوشینه نیام‌مانند	

گرهی	ganglionic
اعصاب مربوط به گره	

گره‌یاخته	gangliocyte
اعصاب یاخته عصبی	
منه یاخته گرهی	ganglion cell

گز	Tamarix
اکیمر سرده‌ای از گزیان درختی یا درختچه‌ای همیشه‌سبز یا خزان‌دار با حدود ۵۰ تا ۶۰ گونه که بومی نواحی خشک اوراسیا یا افریقا هستند و معمولاً در خاکهای شور می‌رویند و می‌توانند شرایط قلیایی را نیز تحمل کنند؛ برگهای آنها فلس‌مانند است و در طول ساقه با هم همپوشانی دارند و معمولاً از نمک پوشیده شده‌اند و گل‌هایشان از سفید تا صورتی است که در سنبله‌های متراکم قرار دارند	

گزروغنی	Moringa
اکیمر سرده‌ای از گزروغنیان با اشکال مختلف، از علفی تا درختی بسیار بزرگ، که در نواحی گرمسیری و نیمه‌گرمسیری می‌رویند	

گزنه	Urtica
اکیمر سرده‌ای از گزنه‌ایان علفی چندساله با حدود ۳۰ تا ۴۵ گونه که به‌طور وسیعی در آمریکای شمالی و اروپا می‌رویند؛ برگهای آنها نرم و دندانه‌دار و متقابل است و مانند سایر قسمت‌های هوایی گیاه با کرک‌های گزنده و غیرگزنده پوشیده شده است؛ گل‌هایشان کوچک و سبز بسیار کم‌رنگ و دارای چهار یا پنج گلبرگ یا بی‌گلبرگ است که به شکل متراکم در گل‌آذینهای طولیل قرار دارند	

گزنه‌ایان	Urticaceae
اکیمر تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان درختچه‌ای یا علفی یا بالارونده به‌ندرت درختی با ۴۹ سرده و ۵۵۰ گونه که در تمام جهان می‌رویند؛ برگهای آنها گوشواره (stipule) دارد و حاشیه‌شان معمولاً کامل است و گل‌هایشان غالباً تک‌جنسی، اما گیاه یکپایه یا دوپایه است	

ازنا غیرفعال سازی یک ژن با درنهمش
قطعه‌ای دیگر از دنا در آن

گُشناب sperm²

اعسر| مایع سفید غلیظ شامل زامه و
ترشحات غدد دستگاه جنسی نر

گُشناب‌دان seminal vesicle

اعسر| اندامی در مهره‌داران و برخی از
بی‌مهره‌گان که محل ذخیره گُشناب است

گُشناب‌راه spermiduct

اعسر| مجرای خروج گُشناب

گُشناب‌ریزی spermatism

اعسر| فرایند تشکیل یا تخلیه گُشناب

کُل آتشی Phlox

اعسر| سرده‌ای از گُل آتشیان علفی
چندساله یا نیمه‌درختچه‌ای به‌ندرت
یک‌ساله با حدود ۵۰ گونه در امریکای
شمالی و یک گونه در سیبری که اغلب آنها
زینتی هستند؛ گل‌های آنها به‌ندرت منفرد و
غالباً با گُل آذین انتهایی خوشه‌ای منشعب
(panicle) هرمی است، کاسه آنها لوله‌ای یا
استکانی - لوله‌ای است که اغلب کرک‌های
غده‌ای دارد؛ جام گل آنها قیفی و به‌ندرت
لوله‌ای باریک یا صاف یا کرک‌دار با لپ‌های
کامل یا دو قسمتی تخم‌مرغی یا مستطیل
است؛ پرچم‌های آنها کوتاه و به‌هم‌پیوسته
و محصور در جام است؛ برگ‌های گیاهان
این سرده کامل است و در پایین ساقه
متقابل و در بالای ساقه متناوب است

گزیان Tamaricaceae

اعسر| تیره‌ای از میخک‌سانان اغلب
علفی یا درختی کوچک یا درختچه‌ای با
چهار سرده و ۱۲۰ گونه بومی نواحی
خشک آسیا و اروپا و آفریقا که
بسیاری از آنها در خاک‌های شور
می‌رویند؛ برگ‌های آنها معمولاً
فلس‌مانند و به طول یک تا پنج میلی‌متر
است و در طول ساقه با یکدیگر
هم‌پوشانی دارند و در برخی گونه‌ها با
ترشحات نمک پوشیده شده‌اند؛ گل‌های
آنها کوچک و منظم و چهار تا پنج پر یا
به‌ندرت شش پر است

گزینش selection

ازنا| تشخیص افراد یا رگه‌هایی که در
یک جمعیت نامتجانس برتر از دیگران
هستند

منه . انتخاب

گزینش جنسی

sexual selection

اعسر| صورتی از انتخاب طبیعی که در
آن براساس نظریه داروین یک جنس،
جنس مقابل را برمی‌گزیند

گزینش جهت‌دار

← انتخاب جهت‌دار

گزینش گسلنده

← انتخاب گسلنده

کسیختگی ژنی

gene disruption

دارای انگمهای به شدت قابل اشتعال هستند

گل آفتابیان Cistaceae

اکیمرا تیره‌ای از پنیرک‌سانان، به شکل درختچه‌ای یا علفی، که دارای برگهای ساده کامل و میوه پوشینه‌ای شیاردار هستند

گل استکانی Campanula

اکیمرا سرده‌ای از گل‌استکانیان علفی یک‌ساله و دوساله و چندساله با حدود ۳۰۰ گونه که بومی نواحی معتدل شمالی و مدیترانه‌ای و کوههای مناطق گرمسیری هستند، گلهای آنها زنگوله‌ای و معمولاً آبی است و بسیاری از آنها به عنوان گیاهان زینتی پرورش داده می‌شوند

گل استکانیان Campanulaceae

اکیمرا تیره‌ای از میناسانان (Asterales) که دارای جام پیوسته لوله‌ای یا استکانی یا قیفی یا استوانه‌ای یا چرخ‌شکل هستند

گلبرگ petal

اکیمرا واحد تشکیل‌دهنده جام یک گل که معمولاً رنگین و از سایر اجزا متمایز است
* مصوب فرهنگستان اول

گل آتشیان Polemoniaceae

اکیمرا تیره‌ای از خلنگ‌سانان علفی یک یا چندساله یا به ندرت چوبی با هجده سرده و ۳۰۰ گونه که اغلب در امریکای شمالی می‌رویند، ولی در نواحی معتدل غرب امریکای جنوبی و اوراسیا نیز یافت می‌شوند؛ گلهای لوله‌ای پنج‌لپه قیفی آنها به صورت خوشه یا سرمانند است؛ تخمدان این گیاهان سه‌حجره‌ای است و خامه‌های آنها به سه کلاله باریک منتهی می‌شود

گل آذین inflorescence

اکیمرا مجموعه گلهایی که با آرایشی خاص بر روی یک محور مشترک قرار دارند
* مصوب فرهنگستان اول

گل آفتابی Cistus

اکیمرا سرده‌ای از گل‌آفتابیان درختچه‌ای کوتاه یا متوسط با هجده گونه که بومی نواحی مدیترانه‌ای هستند و از قدیم در باغبانی به کار می‌رفته‌اند؛ این سرده دارای تعدادی گیاه دوررگه باغی است که در نواحی گرم و اغلب در باغهای صخره‌ای کشت می‌شوند؛ گلهای این گیاهان درشت و منفرد و به رنگهای سفید و صورتی و ارغوانی است که اغلب یک لکه درشت زرد یا تیره در قاعده گلبرگ دارند، برگهای آنها بوی نافذی دارد و اغلب

قادر به فتوسنتز هستند؛ بسیاری از سرده‌های آن پیش‌تر جزء گل‌میمونیان محسوب می‌شدند

گلچه floret, floscule, flosculus

اگرچه یک گل منفرد کوچک که بخشی از یک مجموعه گل فشرده یا بخشی از یک گل‌آذین است

گل حسرت *Colchicum*

اگرچه سرده‌ای از گل‌حسرتیان علفی با حدود ۳۰ گونه که بومی اوراسیا هستند؛ گل‌های آنها بدون ساقه و شبیه گل زعفران است که در پاییز می‌شکند و به آنها زعفران پاییزه یا چمنزار گفته می‌شود؛ میوه آنها پوشینه سه‌حجره‌ای است که در بهار، زمانی که برگ‌ها ظاهر می‌شوند، می‌رسد

گل‌حسرتیان Colchicaceae

اگرچه تیره‌ای از سوسن‌سانان که گل‌آذین سرسان خیلی کوتاه و گلپوش لوله‌ای طویل و نازک و ساقه زمینی غده‌ای دارند

گل راعی *Hypericum*

اگرچه سرده‌ای از گل‌راعیان از علفی کوتاه تا درختچه‌ای بلند با گل‌های غالباً زرد که حدود ۴۰۰ گونه دارد و تقریباً در همه نواحی به‌جز نواحی قطبی و گرمسیری پست یافت می‌شوند

گلپار tepal

اگرچه هر یک از اجزای گلپوش در برخی از گیاهان تک‌لپه‌ای گل‌دار که کاسه و جام آنها از یکدیگر متمایز نیست

منقطع گلپوش perianth segment

گلپارواره tepaloid

اگرچه هر یک از اندامهای گل، غیر از گلپوش، که شباهت ظاهری به گلپار دارد

گلپوش perianth

اگرچه مجموعه کاسه و جام

گل جالیز *Orobanche*

اگرچه سرده‌ای علفی انگلی با حدود ۱۵۰ گونه از گل‌جالیزیان که عمدتاً بومی مناطق معتدل نیمکره شمالی هستند

گل‌جالیزیان Orobanchaceae

اگرچه تیره‌ای از نعناسانان علفی انگلی یا نیمه‌انگلی یک یا چندساله با حدود ۱۸۰ سرده و ۲۰۰۰ گونه که در غالب نقاط جهان مانند مناطق معتدل اوراسیا و آمریکای شمالی و جنوبی و قسمتهایی از استرالیا و زلاندنو و مناطق گرمسیری پراکنده‌اند؛ گونه‌های انگلی آنها بدون سبزینه‌اند و فتوسنتز (photosynthesis) نمی‌کنند، اما نیمه‌انگلیها

- گل‌راعیان** Hypericaceae
 اکیمرا | تیره‌ای از مالپیگی‌سانان علفی درختچه‌ای یا درختی با شیرابه بی‌رنگ یا رنگی که برگهای آنها اغلب منقوط و گلبرگهایشان جداازهم و زرد است
- گل ساعتی** *Passiflora*
 اکیمرا | سرده‌ای از گل‌ساعتیان بالارونده یا درختچه‌ای یا به‌ندرت علفی با حدود ۵۰۰ گونه که برگهای آنها بدون کرک و لپ‌دار است
- گل‌ساعتیان** Passifloraceae
 اکیمرا | تیره‌ای از مالپیگی‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده با حدود هجده سرده و ۵۳۰ گونه که اغلب در مناطق استوایی می‌رویند
- گل‌سپاسی** *Gentiana*
 اکیمرا | سرده‌ای از گل‌سپاسیان با حدود ۴۰۰ گونه و پراکندگی وسیع که یکی از ویژگیهای آن تاخوردگی بین دو قطعه جام است
- گل‌سپاسیان** Gentianaceae
 اکیمرا | تیره‌ای از گل‌سپاسی‌سانان غالباً علفی با جام پیوسته و گل‌های رنگی زیبا و برگ‌های اغلب غیرمنتقسم و متقابل
- گل‌سپاسی‌سانان** Gentianales
 اکیمرا | راسته‌ای از دولپه‌ایها با جام منظم پیوسته
- گل سرخ** *Rosa*
 اکیمرا | سرده‌ای از گل‌سرخیان درختچه‌ای ایستاده یا بالارونده تیغ‌دار با تعداد بسیاری گونه خودرو و اهلی که بیشتر بومی آسیا هستند. اما تعدادی هم بومی اروپا و شمال آمریکا و شمال غربی آفریقا هستند؛ گلها اغلب معطرند و بر اثر دستکاری ژنی در رنگ گلبرگ آنها تنوع بسیار ایجاد شده است؛ برگها متناوب و مرکب‌شانه‌ای (pinnately compound) و برگچه‌هایشان دنداندار و تخم‌مرغی است
- گل‌سرخ‌سانان** Rosales
 اکیمرا | راسته‌ای از دولپه‌ایها شامل نه تیره که در رده‌بندی ای.پی.جی. بسیاری از گیاهان مفید باغی را در بر می‌گیرد
- گل‌سرخیان** Rosaceae
 اکیمرا | تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا بوته‌ای خزان‌دار یا گاهی همیشه‌سبز با حدود ۱۰۰ سرده و ۲۰۰۰ گونه که گسترش جهانی دارند، اما بیشتر در نواحی معتدل نیمکره شمالی می‌رویند؛ برگهای آنها ساده یا مرکب‌شانه‌ای (pinnately compound) و معمولاً با آرایش مارپیچی و در برخی گونه‌ها به شکل متقابل است و گل‌هایشان رنگارنگ با پنج گلبرگ و پنج کاسبرگ و تعداد فراوانی پرچم با آرایش مارپیچی است

به صورت درختچه‌های یک‌ونیم تا سه متری هستند و برگ‌هایشان مرکب با بریدگی‌های عمیق و گل‌هایشان درشت به رنگ‌های سفید و زرد و قرمز و اغلب معطر است و در اواخر بهار و اوایل تابستان شکفته می‌شود؛ این گیاهان بومی آسیا و جنوب اروپا و غرب امریکای شمالی هستند

گل‌صدتومانیان *Paeoniaceae*

گیاهان تیره‌ای از خارا شکن‌سانان اغلب علفی چندساله با یک سرده و حدود ۳۳ گونه به ارتفاع نیم تا یک‌ونیم متر که برگ‌هایشان مرکب با لپ‌های عمیق و گل‌هایشان بزرگ و اغلب معطر است که در اواخر بهار و اوایل تابستان به رنگ‌های مختلف از جمله قرمز و سفید و زرد دیده می‌شود

گل‌کاغذی *Bougainvillea*

گیاهان سرده‌ای با حدود چهار تا هجده گونه از گل‌کاغذیان که بومی امریکای جنوبی هستند

گل‌کاغذیان *Nyctaginaceae*

گیاهان تیره‌ای از میخک‌سانان با حدود ۳۳ سرده و ۲۹۰ گونه که اغلب به‌طور گسترده در مناطق گرمسیری و نیمه‌گرمسیری و به تعداد کمی در مناطق معتدل پراکنده هستند و میوه منحصر به فردی به نام گل‌میوه (anthocarp) و دانه‌های گرد خلی بزرگ، بزرگ‌تر از ۱۰۰ میکرون، دارند

گل‌شرابی *Calycanthus*

گیاهان سرده‌ای از گل‌شرابیان با دو گونه درختچه‌ای کوتاه و زینتی با پوست معطر و گل‌هایی با بوی شیرین که بومی امریکای شمالی هستند؛ این گیاهان دارای برگ‌هایی ساده با حاشیه‌ای صاف و آرایشی متقابل هستند و گلبرگ‌های آنها ارغوانی - قهوه‌ای تا قرمز ماگنولیامانند و همسان با کاسبرگ‌هاست؛ نهج میوه‌دار آنها گلابی‌شکل یا تخم‌مرغی است و تعداد زیادی فندقه تک‌دانه‌ای خشک دارد

گل‌شرابیان *Calycanthaceae*

گیاهان تیره‌ای از برگ‌بوسانان، به شکل درختچه و با برگ‌های ساده و متقابل، که پرچم‌ها و گلبرگ‌هایشان بر روی نهنجی فنجانی قرار گرفته است

گل‌شیپوری *Arum*

گیاهان سرده‌ای چندساله با غده کروی یا تخم‌مرغی با حدود پانزده گونه که در اروپا و ناحیه مدیترانه و شمال آفریقا و غرب آسیا پراکنده‌اند؛ برگ‌های این گیاهان غلاف‌دار با پهنک پیکانی و آرایش مارپیچی است که در قاعده پهن شده‌اند و گل‌های آنها تک‌جنسی و فاقد گلبرگ است

گل‌صدتومانی *Paeonia*

گیاهان آنها سرده از گل‌صدتومانیان که اغلب آنها علفی چندساله به ارتفاع نیم تا یک‌ونیم متر و برخی از آنها

گل مغربی

Oenothera

اکیمر | سرده‌ای علفی از گل‌مغربیان با حدود ۱۲۵ گونه که برخی یکساله و برخی دوساله و برخی دیگر چندساله هستند و بومی امریکای شمالی و جنوبی به شمار می‌آیند

گل‌مغربیان

Onagraceae,

Oenotheraceae

اکیمر | تیره‌ای از موردسانان اغلب علفی با حدود بیست سرده و ۶۴۰ گونه که از مناطق شمالی گرفته تا مناطق جنوبی گرمسیری پراکنده هستند و آرایش برگهای آنها غالباً متقابل یا چرخه‌ای با جام و کاسه چهارقطعه‌ای و مادگی غالباً تحتانی است

گل‌میمونی

Antirrhinum

اکیمر | سرده‌ای از گل‌میمونیان علفی با حدود ۲۰ گونه که در غرب امریکای شمالی و غرب منطقه مدیترانه می‌رویند؛ گلهای آنها لوله‌ای با تقارن دوطرفه و معمولاً بزرگ با دهانه بسته لب‌مانند است که مانع ورود اغلب حشرات به جز زنبورهای قوی می‌شود

گل‌میمونیان

Scrophulariaceae

اکیمر | تیره‌ای از نعناسانان علفی یک یا چندساله با ۲۸۰ سرده و ۳۰۰۰ گونه که گسترش جهانی دارند، اما بیشتر در

مناطق معتدل و کوهستانهای مناطق گرمسیری می‌رویند؛ گلهای آنها اغلب تقارن دوطرفه و گاهی شعاعی دارد و برگهایشان ساده یا بریده‌شانه‌ای (pinnately) با آرایش متقابل یا متناوب یا گاهی فراهم است

گلوکوززایشی

glucogenic

اسمر | ویژگی آنچه باعث ایجاد و افزایش گلوکوز می‌شود

گلوکوززایی

glucogenesis

اسمر | تشکیل گلوکوز از فراورده‌های قندکافتی در بدن جانوران

گلیکوژن‌انباشت

glycogenesis

اسمر | انباشته شدن بیش‌ازحد گلیکوژن در بافتها

گلیکوژن‌زایشی

glycogenetic,

glycogenic

اسمر | دخیل در فرایند نوگلوکوززایی یا مربوط به آن

گلیکوژن‌زایی

glycogenesis,

glycogeny

اسمر | تشکیل گلیکوژن از گلوکوز یا سایر تک‌قندها

گلیکوژن‌کافت

glycogenolysis

اسمر | فرایند تبدیل گلیکوژن به گلوکوز در بافتهای بدن

گلیکوزن کافتی glycogenolytic

اکسیرا| ویژگی آنچه باعث تحریک یا افزایش گلیکوزن کافت می شود

برخلاف سایر بازدانگان دارای آوند چوبی هستند

گنتوم سانان Gnetales

اکسیرا| سرده ای چوبی از بازدانگان خشکی پسند که اساساً فسیلی از آنها یافت نشده است، اما اجداد آنها را نهاندانگان می دانند

گنتومیان Gnetaceae

اکسیرا| تیره ای از گنتوم سانان از بازدانگان گرمسیری که فقط یک سرده با حدود ۳۰ گونه دارد؛ بیشتر گونه های افریقایی این تیره درختی و اغلب رقم های آسیایی آن بالارونده های چوبی هستند و سایر گونه های آن در مناطق نوگرمسیری (neotropics) رشد می کنند؛ برگ های گیاهان این تیره پهن با رگ بندی (veining) مشبک ظاهراً شبیه به نهاندانگان است

گنجشک سانان Passeriformes

اجانوری| پرندگانی کوچک که بال های آنها در مقایسه با بدنشان بزرگ است

گنجینه تاب fold library

ا-پروتن| دادگانی شامل ساختارهای سه بعدی که هریک معرف یک تاب حبه (domain fold) شناخته شده است

گلی ناز Mollugo

اکسیرا| سرده ای از گلی نازیان علفی با ۳۵ گونه که در نواحی گرمسیری یافت می شوند؛ با اینکه برخی از گیاهان این سرده مصرف دارویی یا خوراکی دارند، در مجموع ارزش اقتصادی چندانی ندارند

گلی نازیان Molluginaceae

اکسیرا| تیره ای از میخک سانان علفی یک یا چندساله یا به ندرت درختچه ای کرک دار یا بدون کرک با پانزده سرده و حدود ۱۰۰ گونه که قبلاً جزو تیره بزرگ علف فرشیان محسوب می شدند؛ آرایش برگ های آنها متناوب و متقابل یا چرخه ای با حاشیه کامل و گل هایشان معمولاً دوجنسی بدون گلبرگ یا با گلبرگ های کوچک با منشأ ناپرچی (staminodal) است و میوه آنها فندقه یا پوشینه سه تا پنج شکافی است

گنتوم Gnetum

اکسیرا| تنها سرده از گنتومیان درختی یا درختچه ای یا بالارونده همیشه سبز با حدود ۳۰ تا ۳۵ گونه که در مناطق گرمسیری پراکنده اند؛ گیاهان این سرده

در واحدهای دو تا شش تایی به نام سنبلچه (spikelet) قرار دارند که از بین آنها دو یا سه تا بارور می‌شود؛ دانه آن یکی از قدیمی‌ترین و مهم‌ترین غلات زراعی است

گندم‌سانان Poales

اکیمر|راسته‌ای پُرگونه از تک‌لپه‌ایها با گل‌های کوچکی که با برگ‌های متعدد احاطه شده‌اند و گرده‌افشانی در آنها به وسیله باد انجام می‌شود

گندمیان Poaceae, Gramineae

اکیمر|تیره‌ای از گندم‌سانان با حدود ۷۰۰ سرده و ۱۲۰۰۰ گونه که ۲۰ درصد از پوشش گیاهی زمین را پوشانده است و غالب غلات و بسیاری از علوفه‌ها و همچنین بامبو را شامل می‌شود و از همین رو، بیشترین اهمیت اقتصادی را برای انسان دارد

گُندی gonadal, gonadial, gonadic

|عمرس|مربوط به گُند

گورخر آسیایی Equus hemionus

اکیمری|گونه‌ای از تیره اسبیان و راسته فردسُم‌سانان با گوش‌ها و پاهای بلند که رنگ آنها قهوه‌ای مایل به زرد تا قرمز و شکم آنها سفید است

گنجینه ژن gene library, clone library

|ژن|مجموعه‌ای از قطعات دِنای تاکسازیشده از یک ژنگان که به صورتِ مطلوب آن نمایانگر کل یک ژنگان باشد

گنجینه ژنگان genomic library, genomic DNA library

|ژن|مجموعه‌ای از تاک‌های دِنای نمونه‌ای از تمامی توالی‌های دِنای ژنگان یک موجود زنده را در بر دارد

گُند gonad

|عمرس|غده جنسی که در زنان تخمدان و در مردها بیضه نام دارد

گُندآسیب gonadopathy

|عمرس|آسیب‌دیدگی گُند

گُندبرداری gonadectomy

|عمرس|عمل برداشتن گُند

گُندزایی gonadogenesis

|عمرس|فرایند تشکیل گُند در رویان

گندم Triticum

اکیمر|سرده‌ای از گندمیان که دارای برگ‌های بلند با ساقه‌های اغلب توخالی و گُل‌آذینی با ۲۰ تا ۱۰۰ گل است و گل‌ها

جانوری| زیرگونه‌ای از گوزنیان و راسته زوج‌سُم‌سانان و گونه گوزن قرمز که در نواحی مرکزی آسیا زندگی می‌کند

گوزنیان Cervidae

جانوری| تیره‌ای از راسته زوج‌سُم‌سانان که از نظر اندازه جثه بسیار متفاوت هستند و پاهایی لاغر دارند و غالباً قهوه‌ای یا خاکستری هستند

گوشاب Potamogeton

گیاهی| سرده‌ای آبی‌زی اغلب چندساله از گوشابی‌ان که بیشتر در آب شیرین می‌روید و دارای زمین‌ساقه است و برگ‌ها اغلب به‌جز در محل کل‌دهی ساقه، متقابل هستند

گوشابی‌ان Potamogetonaceae

گیاهی| تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان چندساله آبی‌زی با حدود دو سرده و ۱۰۰ گونه که پهنک (blade) برگ آنها شناور یا غوطه‌ور است و ساقه آنها معمولاً بندبند و گل‌هایشان چهارپر و بدون گل‌برگ است و میوه آنها به‌صورت فندقه یک‌تا چهارتایی یا شفت کوچک (druplet) است

گوشت‌خوار carnivore,

Carnivorous, carnivorous

Animal, sarcophagous,

creophagous

جانوری| جانوری که از جانوران دیگر تغذیه می‌کند

گورخر گروی Equus gervyi

جانوری| گونه‌ای از تیره اسبیان با پاها و گوش‌های بلند و پوشش راه‌راه سیاه و سفید

گوریل کوهستانی

Gorilla beringei

جانوری| گونه‌ای از تیره نخستی‌ان و راسته نخستی‌سانان که بزرگ‌ترین نخستی خشکی‌زی است و بیشترین دوشکلی جنسی در آن دیده می‌شود؛ موها در ابتدا کاملاً سیاه است و ممکن است ظاهری پشمالو داشته باشند

گوزن آندی قهوه‌ای

Hippocamelus bisulcus

جانوری| گونه‌ای از تیره گوزنیان و راسته زوج‌سُم‌سانان که بدن آن مایل به زرد و سطح شکم آن قهوه‌ای مایل به سفید است و یک لکه قهوه‌ای بر روی کفل دارد

گوزن قرمز Cervus elaphus

جانوری| زیرگونه‌ای از تیره گوزنیان و راسته زوج‌سُم‌سانان که شاخ آن دست‌کم چهار انشعاب فرعی دارد و پوست آن قهوه‌ای یکنواخت و سر و گردن و پاها تیره است

گوزن قرمز بربری

Cervus elaphus barbarus

species	گونه	گوشت‌خوارسانان
امر مجموعه‌ای از جمعیت‌هایی که دارای دامنه انتشار و نام علمی مشخص و ژنگان و پوشگاه مستقل و توانایی تولیدمثل/ زادآوری هستند		Carnivora جانوری پستاندارانی با بدن بیضی‌شکل که بر روی کف پا یا شست پا راه می‌روند و بدنی بسیار انعطاف‌پذیر دارند و از جانوران دیگر تغذیه می‌کنند مت. گوشت‌خواران
specific	گونه‌ای	گوشت‌خواری
امر مربوط به گونه		carnivory جانوری تغذیه از جانوران
speciation	گونه‌زایی	گوشوارکی
امر پیدایش گونه‌ای جدید در روند تبارزایی (phylogenesis)		Euonymus اکیام سرده‌ای از گوشوارکیان درختچه‌ای یا بالارونده چوبی یا درختی کوتاه با حدود ۱۷۰ گونه که بومی مناطق معتدل آسیا و آمریکای شمالی و اروپا هستند؛ این سرده شامل تعداد زیادی گونه درختچه‌ای زینتی معروف است
sibling species, همزاد aphanic species, twin species, cryptic species	گونه‌های همزاد	گوشوارکیان
امر دو یا چند گونه خویشاوند که از لحاظ ریخت‌شناسی غیرمتمايز و از لحاظ تولید مثل مجزا هستند		Celasteraceae اکیام تیره‌ای از گوشوارک‌سانان (Celasterales)، به شکل درختچه یا درخت کوتاه، با گل‌های نرماده منظم و گل‌آذین کرزن
spherosome, oleosome	گوی‌تن	گوناهگونی وراثتی
امر اندامک تک‌غشایی و تقریباً کروی در یاخته‌های هویسته‌ای که وظیفه آن ساخت و ذخیره چربی است		epigenetic variation اثر تفاوت‌های موجود در ژنگان دو اندامگان خویشاوند که معلول عوامل غیروراثتی است
spherosomal	گوی‌تنی	
امر مربوط به گوی‌تن		

humus	گیاخاک	blood cell	گویچه
عمری ماده‌ای بی‌شکل به رنگ قهوه‌ای تیره که حاصل تجزیه بقایای موجودات زنده مختلف به ویژه گیاهان است		عمری هریک از یاخته‌های شناور در خون	
	گیاخاک‌سازی ← گیاخاک‌شدگی	agranulocyte	گویچه سفید تکهسته‌ای
humification	گیاخاک‌شدگی	عمری گویچه سفیدی که فقط یک هسته منفرد در میان یاخته داشته باشد	
عمری فرایند تشکیل گیاخاک مت. گیاخاک‌سازی		مت. تکهسته‌ای	
	گیاخاکی	granulocyte	گویچه سفید چندهسته‌ای
humic	گیاخاکی	عمری گویچه سفیدی که دارای هسته گره‌دار باشد و به شکل چندهسته‌ای دیده شود	
عمری مربوط به گیاخاک یا از جنس گیاخاک		مت. چندهسته‌ای	
antherozoid	گیازامه	molten globule	گویچه وارفته
عمری کامه نر متحرک در گیاهان پست مت. زامه ^۱		← پروتئان دسته‌ای از مولکولها که از نظر ساختاری به هم وابسته‌اند و به سرعت به یکدیگر تبدیل می‌شوند و به‌کندی به یک ساختار فضایی منحصربه‌فرد بدل می‌شوند	
antherozoidal	گیازامه‌ای		
عمری مربوط به گیازامه مت. زامه‌ای			
phytocoenosis, plant community, plant formation, plant groupment	گیاسازند	coccus	کوییزه
ایمرا مجموعه گیاهانی که در یک بوم‌سازگان زندگی می‌کنند		عمری نوعی باکتری کروی شکل	
		coccal	کوییزه‌ای
		عمری مربوط به کوییزه	

گیاهان	گیاسازندشناسی
Planta	phytocoenology
اِکِیَمی سلسله‌ای از جانداران که در دیواره یاخته‌های آنها سلولوز وجود دارد و معمولاً توان نورآمایی (photosynthesis) دارند، اما ممکن است در مسیر تکامل این توانایی را از دست داده باشند	اِکِیَمی بررسی مجموعه گیاهانی که در یک بوم‌سازگان زندگی می‌کنند
مت. سلسله گیاهی	گیاهان
گیاهان آوندی ← آوندداران	flora
گیاهان دانه‌دار ← پیدازادان	اِکِیَمی مجموعه گونه‌های گیاهی که در یک منطقه جغرافیایی و در دوره‌ای معین زندگی می‌کنند
گیلان‌شاه خالدار	گیاهان‌شناسی
Numenius tenuirostris	floristics
اِجَانُورِی گونه‌ای از تیره آبچلیکیان و راسته سلیم‌سانان با منقار کاملاً سیاه و نوک باریک و نوک‌تیز	اِکِیَمی بررسی ترکیب گونه‌های گیاهی که در یک منطقه جغرافیایی و در دوره‌ای معین زندگی می‌کنند
گیلان‌شاه شمالی	گیاهانی
Numenius borealis	floristic
اِجَانُورِی گونه‌ای از آبچلیکیان و راسته سلیم‌سانان با منقار تیره و پرهای خالدار سیاه و سفید	اِکِیَمی مربوط به گیاهان
	گیامامه
	Ovule ¹
	اِعمُورِی مجموعه کیسه رویانی و بافتهای اطراف آن
	مت. مامه ^۱
	تخمک گیاهی
	تخمک ^۱

ل

منفرد و محوری (axillary) و معمولاً بسیار نامنظم و در برخی موارد تا حدودی نامنظم با گل پوشی جداجام و جداکاسه است

لاشخوریان Cathartidae

(جانوری) تیره‌ای از راسته شاهین‌سانان که عموماً جثه‌ای بزرگ‌تر از تیره‌های دیگر این راسته دارند و اغلب لاشه‌خوار هستند و به‌ندرت غذای خود را از طریق شکار به دست می‌آورند

لاکپشت پابلند پهن

Podocnemis expansa

(جانوری) گونه‌ای از تیره لاکپشت‌پابندیان و راسته لاکپشت‌سانان که بزرگ است و لاک‌ی عریض و صاف دارد و قسمت عقبی لاک آن عریض‌تر از قسمت جلوی است

لادن Tropaeolum

اکبراسرده‌ای از لادنیان یک یا چندساله علفی با حدود ۸۰ گونه که بومی امریکای جنوبی و مرکزی هستند و تعدادی از گل‌های معروف باغچه‌ای را شامل می‌شوند؛ گل‌هایشان معمولاً زیبا و رنگ آنها اغلب بسیار روشن است و دارای پنج گلبرگ و تخمدان سه‌برچه‌ای و یک لوله شهد قیفی هستند که در پشت گل قرار دارد و برگ‌های سبزشکل آنها در مرکز به دم‌برگ متصل می‌شود

لادنیان Tropaeolaceae

اکبراسرده‌ای از کلم‌سانان علفی یک یا چندساله با سه سرده و ۹۲ گونه که در نواحی معتدل و نیمه‌گرمسیری و گرمسیری می‌رویند؛ برگ‌های آنها دارای آرایش متناوب یا متقابل و مسطح و دم‌برگ‌دار است و گل‌هایشان

لاکپشت پوستی چرمین

Dermochelys coriacea

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاکپشت‌چرمیان و راسته لاکپشت‌سانان که لاک نرم و قطره‌شکل دارد؛ سر آن بدون فلس است و برجستگی‌های دندان‌مانندی در هر طرف آرواره بالای آن وجود دارد؛ صدف و پوست آن سیاه و دارای خالهای سفید و زرد است

لاکپشت‌چرمیان

Dermochelyidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته لاکپشت‌سانان که لاکپشتهای دریایی عظیمی هستند با لاک قطره‌شکل نرم و چرمی و سیاه که خالهای کوچک سفید یا زرد بر روی آن پراکنده است

لاکپشت‌سانان *Testudinata*

[جانوری] خزندگان با لاک استخوانی پشته و پلاسترون (Plastron) استخوانی شکمی که کمربند اندام حرکتی آنها درون دنده‌هاست و دندان ندارند

لاکپشت سبز دریایی

Chelonia mydas

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاکپشت‌سبزیان و راسته لاکپشت‌سانان که سر آن کوچک و در قسمت جلوی مدور است و یک جفت فلس پیش‌پیشانی طویل‌شده بر روی قسمت بالایی سر به سمت چشمها دارد

لاکپشت‌سبزیان *Cheloniidae*

[جانوری] تیره‌ای از راسته لاکپشت‌سانان که لاکپشتهایی دریایی با صدف کوتاه و اندام حرکتی جلوی شبیه به باله‌های شنا هستند

لاکپشت سربزرگ حقیقی

Caretta caretta

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاکپشت‌سبزیان و راسته لاکپشت‌سانان که بزرگ‌ترین گونه این خانواده است؛ قسمت عقب سر آن کاملاً عریض و جلو آن کوتاه و مدور است

لاکپشت فلسی زیتونی

Lepidochelys olivacea

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاکپشت‌سبزیان و راسته لاکپشت‌سانان با لاک خمره‌ای‌شکل به رنگ سبز زیتونی تیره که سطح زیرین آن مایل به زرد است

لاکپشت فلسی کمپ

Lepidochelys kempii

[جانوری] گونه‌ای از تیره لاکپشت‌سبزیان و راسته لاکپشت‌سانان که کوچک‌ترین لاکپشت دریایی است؛ سر آن به سمت جلو تاحدی نوک‌دار است و پوزه قلاب‌دار دارد

لاکپشت‌لجنیان *Pelomedusidae*

[جانوری] تیره‌ای از راسته لاکپشت‌سانان که در اندام حرکتی عقبی پنج چنگال دارند و استخوان لگن و پیش‌سینه آنها در هم ادغام شده است

لک‌لک حقیقی *Ciconia ciconia*

اجانوری | گونه‌ای از تیره لک‌لکیان و راسته لک‌لک‌سانان با پاها و گردن طویل و بدن سفید و بالهای سیاه و دم و پاهای قرمز مایل به نارنجی

لک‌لک سیاه *Ciconia nigra*

اجانوری | گونه‌ای از تیره لک‌لکیان و راسته لک‌لک‌سانان با پا و گردن طویل و رنگ سیاه صیقلی و براق که در ناحیه شکم سفید است

لک‌لک شرقی *Ciconia boyciana*

اجانوری | گونه‌ای از لک‌لکیان و راسته لک‌لک‌سانان با پا و گردن طویل که پرهای پروازی سفید و دم بلند و زینتی دارد

لک‌لک حقیقی *Ciconia ciconia*

اجانوری | پرندگانی با منقار و گردن بلند و دم کوتاه و بالهای بلند و پهن و پاها و انگشتان طویل

لک‌لک حقیقی *Ciconia ciconia*

اجانوری | گونه‌ای از تیره لک‌لکیان و راسته لک‌لک‌سانان با پا و گردن طویل و رنگ سیاه صیقلی و براق که در ناحیه شکم سفید است

لک‌لک حقیقی *Ciconia ciconia*

اجانوری | گونه‌ای از لک‌لکیان و راسته لک‌لک‌سانان با پا و گردن طویل که پرهای پروازی سفید و دم بلند و زینتی دارد

لاک‌پشت نوک‌عقابی پولکی

Eretmochelys imbricata

اجانوری | گونه‌ای از تیره لاک‌پشت‌سبزیان و راسته لاک‌پشت‌سانان با رنگ کهربایی و ترکیب نامنظمی از نوارهای تیره و روشن که دهان آن پوزه‌مانند و نوک‌تیز است و بر روی باله‌های شنا دو چنگال مشخص دارد

لاک‌پشت نوک‌عقابی پولکی *Eretmochelys imbricata*

عموماً ۱. فرورفتگی‌ای که در طی ضخیم شدن دیواره یاخته در بافت گیاهی ایجاد می‌شود ۲. هر نوع فرورفتگی در سطح اندامها و یاخته‌های بافت‌های موجود زنده

لپ *lobe*

عموماً هریک از بخش‌های متمایز اندام‌هایی نظیر مغز و شش و کبد

لغاب *mucilage*

گیاه‌آلوده‌ای با ترکیب کربوهیدراتی پیچیده که در دیواره یاخته‌های برخی از گیاهان به وجود می‌آید؛ در حالت خشک، سفت است و با جذب آب متورم و لزج می‌شود

لغاب‌دار *mucilaginous*

گیاه‌آلوده‌ای که محتوی لغاب، شبیه به لغاب یا مرکب از آن
منه لغابی

لوزه^۱, palatine tonsil, tonsil^۱

tonsilla palatina

اعصاب هریک از دو توده بادام‌شکل در دو طرف حلق دهانی که عمدتاً از بافت تناب‌ای تشکیل شده است

لوزه^۲, tonsil^۲, tonsilla

اعصاب توده بادامی‌شکل که عمدتاً از بافت تناب‌ای تشکیل شده است

متن: بادامک^۲

لوزه‌آماس tonsillitis

اعصاب التهاب لوزه

لوزه‌ای tonsillar

اعصاب مربوط به لوزه

لوزه‌برداری tonsilectomy

اعصاب عمل برداشتن یک لوزه یا لوزه‌ها

لوزه مخچه

tonsil of cerebellum,

tonsilla cerebelli

اعصاب توده‌ای کروی در سطح زیرین مخچه

متن: بادامک مخچه

لوله فالوپ Fallopian tube

اعصاب هریک از لوله‌هایی که تخمک را از تخمدان به زهدان منتقل می‌کند

لک‌لک گردن کرکی

Ciconia episcopus microselis

جانوری زیرگونه‌ای از تیره لک‌لکیان و راسته لک‌لک‌سانان که بالای بدن آن سیاه و بالها و سینه سفید و گردن آن کرکی و سفید است

لک‌لک منقارزرد مصری

Mycteria ibis

جانوری گونه‌ای از تیره لک‌لکیان و راسته لک‌لک‌سانان با منقار زرد مایل به نارنجی و صورت بدون مو و قرمز و پاهای طویل و نارنجی

لک‌لکیان

Ciconiidae

جانوری تیره‌ای از راسته لک‌لک‌سانان با پاها و گردن بلند و منقار طویل و قوی که در آب راه می‌روند

لک‌لکی سیاه نوک‌داسی

Plegadis falcinellus

جانوری گونه‌ای از تیره مرغ‌مقدسیان و راسته لک‌لک‌سانان با منقار خاکستری مایل به سیاه و انحنادار و پرهای زینتی خرمایی و بنفش که روی بالهای آنها سبز صیقلی است

لنف ← تنابه

لنفی ← تنابه‌ای

لوئی

Typha

اکیمراسرده‌ای از لوئیان علفی تک‌پایه
 با حدود پانزده گونه که در
 زیستگاه‌های مرطوب جهان مخصوصاً
 نیمکره شمالی می‌رویند؛ برگ‌های آنها
 متناوب و معمولاً قاعده‌ای و به یک
 ساقه ساده بدون گره متصل است و
 گل‌های تک‌جنسی آنها در گل‌آذین سنبله
 (spike) متراکم قرار دارد و گرده‌افشانی
 در آنها با باد انجام می‌شود؛ گل نر به
 یک جفت پرچم و کرک تقلیل یافته است
 و تعداد زیادی از گل‌های ماده در زیر

گل نر بر روی ساقه تشکیل یک سنبله
 سوسیس‌شکل می‌دهند

لوئیان

Typhaceae

اکیمراتیره‌ای از گندم‌سانان بزرگ علفی
 مردابی با یک سرده و حدود پانزده
 گونه با پراکندگی جهانی و برگ‌های
 طویل و کامل و گل‌های تک‌جنسی که در
 یک سنبله قهوه‌ای قرار می‌گیرند

لیپید ← چربی

م

اِمرِی| مادهٔ زائد دگرگشتی که از
یاخته‌ها یا موجودات زنده خارج
می‌شود

ماده - دوپایه gynodiocious

اِمرِی| ویژگی گیاهانی که گل‌های ماده و
نرمادهٔ آنها بر روی پایه‌های مختلف
قرار دارند

ماده سرخسیان Athyriaceae

اِکِیمر| تیره‌ای از سرخس‌سانان که
دارای پهنک‌های منقسم شانه‌ای با
حاشیهٔ دندان‌دار هستند و قاعدهٔ
برگ‌هایشان پولک‌دار است

ماده - یکپایه gynomonoecious

اِمرِی| ویژگی گیاهانی که گل‌های ماده و
نرمادهٔ آنها بر روی یک پایه قرار دارند

مادگی pistil, gynoecium,
pistillum

اِمرِی| بخش تولیدمثلی مادهٔ یک گل
شامل تخمدان و خامه و کلاله
* مصوب فرهنگستان اول

مادگی‌بر gynophore

اِمرِی| پایک مادگی بین نافه و مادگی
که تخمدان بر روی آن قرار دارد

مادگی‌دار pistilate

اِمرِی| ویژگی گل‌هایی که فقط مادگی
دارند

مادگی‌واره pistillode

اِمرِی| مادگی تحلیل‌رفته و غیرفعال

مادهٔ دفعی excretion²,
excrement

دمبرگ بلند است و گل‌های آنها
دوجنسی و نامنظم با دو لپ در
خوشه‌های پنج‌سانتی‌متری است
مت. شاخ بزی

مارتینیان Martyniaceae

اکیمر اسرده‌ای از نعناسانان علفی یک یا
چندساله، گاه با ریشه غده‌ای، دارای
چهار سرده و سیزده گونه که محدود
به بر جدید هستند؛ گیاهان این تیره
کرک‌های لعاب‌داری دارند که حالتی
چسبناک و لزج به برگ‌ها و ساقه
می‌دهد و میوه‌های آن قلاب‌دار یا
شاخ‌دار است
مت. شاخ‌بزیان

مارچوبه Asparagus

اکیمر اسرده‌ای از مارچوبه‌ایان ایستاده
یا بالارونده و غالباً تاحدودی چوبی با
نزدیک به ۳۰۰ گونه که از سیبری تا
افریقای جنوبی به‌صورت بومی
می‌رویند؛ معروف‌ترین گونه آن را
برای استفاده از ساقه گوشتی و تردش
می‌کارند و به‌عنوان سبزی مصرف
می‌کنند؛ چند گونه آفریقایی آن به‌عنوان
گیاهان زینتی پرورش داده می‌شود؛
برگ‌های حقیقی این گیاهان به‌صورت
فلسه‌های کوچکی درآمده است و گل‌های
کوچک و سبز متمایل به زرد آنها در
بهار و میوه‌های سته قرمزشان در
پاییز پدیدار می‌شود

مارانتا Maranta

اکیمر اسرده‌ای از مارانتائیسان
همیشه‌سبز و کندرشد با حدود بیست
گونه که بومی نواحی گرمسیری مانند
آسیای جنوب غربی و غرب هندوستان
هستند؛ این گیاهان دارای زمین‌ساقه‌اند
که به‌طور طبیعی به شکل توده‌ای
چندساله می‌روید؛ برگ‌های آنها
غیرمنقسم است و دمبرگی غلافی دارد
و گل‌های کوچک آنها سه گلبرگ و دو
ناپرچی (staminode) گلبرگ‌نمای
درشت‌تر از گلبرگ‌ها دارد

مارانتائیسان Marantaceae

اکیمر تیره‌ای از زنجبیل‌سانان با حدود
۳۱ سرده و ۵۵۰ گونه از گیاهان علفی
چندساله با زمین‌ساقه که بومی
جنگلهای گرمسیری مرطوب یا باتلاقی
به‌ویژه در امریکا و افریقا و آسیا
هستند؛ اعضای این تیره تنوع بسیار
دارند و گیاهانی نی‌مانند یا علفی با
برگ‌های گسترده یا بوته‌های متراکم به
ارتفاع تقریباً دو متر را شامل می‌شوند

مارتینی Proboscidea

اکیمر اسرده‌ای از مارتینیان / شاخ‌بزیان
یک‌ساله علفی کرک‌دار غده‌ای و بدبو با
حدود هشت گونه که در امریکای
جنوبی و جنوب امریکای شمالی
پراکنده‌اند؛ برگ‌های این گیاهان متناوب
یا متقابل به شکل تخم‌مرغ یا قلب با

مارچوبه‌ایان Asparagaceae

اکیمر| تیره‌ای از مارچوبه‌سانان با شاخه‌های برگ‌نما و برگ‌های فلسی یا خاری

فراهم و حاشیه پهنک آنها کامل است و لوله گل‌های آنها ظاهراً جام یا کاسه دارد، اما درواقع یک نهنج میان‌تهی است

مارچوبه‌سانان Asparagales

اکیمر| راسته‌ای از تک‌لپه‌ایها شامل مارچوبه‌ایان که سایر تیره‌های آن هنوز به‌طور قطعی تعیین نشده است

ماشک Vicia

اکیمر| سردهٔ علفی یک یا چندساله و اغلب بالارونده از باقلانیان با حدود ۱۴۰ گونه که بومی اروپا و آسیا و آفریقا هستند و برای خوراک انسان و دام و تقویت زمین کاشته می‌شوند

ماشوره‌کام siphonogamous, siphonogamic

اکیمر| مربوط به ماشوره‌کامی

ماشوره‌کامی siphonogamy

اکیمر| باروری کامه ماده از طریق لوله گرده

ماکیان‌سانان Galliformes

اکیمر| پرندگانی غالباً اهلی با سر کوچک و بال‌های کوتاه و بدن درشت

ماگنولیا Magnolia

اکیمر| سرده‌ای از ماگنولیائی‌ان درختی یا درختچه‌ای با حدود ۲۲۵ گونه که بومی امریکای شمالی و مرکزی و هیمالیا و شرق آسیا هستند و به دلیل داشتن گل‌های معطر و برگ‌های زیبا از اهمیت بسیاری برخوردارند

مازربانیان Ophioglossaceae

اکیمر| تیره‌ای از سرخس‌تباران که دارای برگ‌های غیرمنقسم و هاگدان‌های رأسی هستند

مازریون Daphne

اکیمر| سرده‌ای درختچه‌ای از مازریونیان با حدود ۵۰ گونه بومی اوراسیا که برای ظاهر و گل‌های زیبایشان در بسیاری از نواحی کاشته می‌شوند

مازریونیان Thymelaeaceae

اکیمر| تیره‌ای از پنیرک‌سانان اغلب درختی یا درختچه‌ای و گاهی بالارونده و علفی با ۴۴ سرده و حدود ۵۰۰ گونه که تنوع آنها عمدتاً در نیمکرهٔ جنوبی است و بسیاری از گونه‌های آن در آفریقا و استرالیا می‌رویند؛ برگ‌های آنها ساده با آرایش متقابل یا متناوب یا

اکیمر | یاخته زایشی ماده که پس از لقاح به تخم تبدیل می‌شود و موجودی مشابه همان گونه را به وجود می‌آورد
مت. تخمک^۱
تخمک جانوری

archegonium, مامه‌دان
oogonium^۱

اعمرس | اندامی در برخی نهان‌زادان که در آن یاخته جنسی ماده تولید می‌شود

archegoniophore مامه‌دان‌بر
اعمرس | پایه حامل مامه‌دان

archegoniate مامه‌دان‌دار
اعمرس | دارای مامه‌دان

archegonial مامه‌دانی
اعمرس | مربوط به مامه‌دان

oogonial مامه‌زا^۱
اعمرس | مربوط به یاخته جنسی نابالغ

oogonium^۲ مامه‌زا^۲
اعمرس | یاخته جنسی نابالغ در تخمدان جانوران که با تقسیم رشتمانی تبدیل به مام‌یاخته می‌شود

oogenetic مامه‌زایشی
اعمرس | مربوط به مامه‌زایی

ماگنولیاسانان Magnoliales

اکیمر | راسته‌ای از دولپه‌ایهای درخته‌ای یا بالارونده یا درختی با پنج تیره و حدود ۱۵۴ سرده و ۳۰۰۰ گونه که با برخی راسته‌های دیگر، شاخه ماگنولیید (magnoliid) را تشکیل می‌دهند که از شاخه‌های ابتدایی درخت تکاملی نهان‌دانگان محسوب می‌شود

ماگنولیائیان Magnoliaceae

اکیمر | تیره‌ای از ماگنولیاسانان درختی یا درخته‌ای با حدود هفت سرده و ۲۳ گونه که بعضی از گیاهان آن همیشه‌سبزند، اما بیشتر آنها خزان‌دارند و برخلاف تیره‌های دیگر ماگنولیاسانان، گوشواره‌های (stipules) نسبتاً بزرگی دارند که در هنگام باز شدن برگ‌ها می‌ریزند

مالپیگی‌سانان Malpighiales

اکیمر | راسته‌ای از دولپه‌ایها با گونه‌های فراوان و متنوع که تیره مهم و بزرگ فرقیونیان را نیز شامل می‌شود

مامه^۱ ← گیامامه

ovum, egg cell, egg, مامه^۲
ovule^۲

مامه‌زایی oogenesis **ماه‌یچه‌نگاری** myograph
|عمری| فرایند تشکیل و رشد یاخته تخم
|عمری| وسیله‌ای برای ثبت آثار انقباض عضلانی در تخمدان جانوران

مام‌یاختک ootid **ماه‌یچه‌نگاری** myography
|عمری| یاخته‌ای تک‌لاد که از تقسیم
|عمری| ثابت آثار انقباض عضلانی کاستمانی مام‌یاخته به وجود می‌آید

مام‌یاخته oocyte **ماهی‌گیرک تاجدار ژاپنی** Synthliboramphus wumizusume
|عمری| یاخته‌ای در تخمدان پستانداران
|عمری| گونه‌ای از ماهی‌گیرکیان و
که پس از تقسیم کاستمانی، مامه تولید
راسته سلیم‌سانان با پاهای پنجه‌دار
می‌کند
زرد و قوی و پره‌ای عموماً سفید و
ابروهای سیاه و بسیار بلند که تا
انتهای سر امتداد دارد

مانده residue
|عمری| هریک از اجزای سازنده یک
درشت‌مولکول

مانده آمینواسید amino acid residue
|عمری| آنچه بعد از ترکیب دو یا چند
آمینواسید برای تشکیل پپتید از هر
آمینواسید باقی می‌ماند

ماهیان Pisces

|جانوری| شاخه‌ای از سلسله جانوران که
همگی بدن دوک‌شکل و تنفس آبششی
دارند و در آب زندگی می‌کنند

ماه‌یچه قلب myocardium
|عمری| لایه میانی دیواره قلب که
ضخیم‌ترین لایه آن است و از بافت
ماه‌یچه‌ای تشکیل شده است

مبدأ هم‌تاسازی
replication origin,
origin of replication, origin,
ori site, ori
|ژن| توالی خاصی از هم‌تایه که
هم‌تاسازی بنا از آن آغاز می‌شود

ماهی‌گیرکیان Alcidae
|جانوری| تیره‌ای از راسته سلیم‌سانان که
پرندگان دریایی شیرجه‌زن کوچک تا
متوسط هستند با بالهای باریک و
کوتاه و دم کوتاه که شکل منقارشان
متنوع است

اجنوری | گونه‌ای از کبوتر دریائیان و راسته کبوتر دریایی سانان که پرهایش خاکستری مایل به قهوه‌ای و زیر بدنش سفید و منقارش سیاه است

مرغ توفان بزرگ‌بال هاوایی *Pterodroma sandwichensis*

اجنوری | گونه‌ای از کبوتر دریائیان و راسته کبوتر دریایی سانان که پره‌های خاکستری مایل به قهوه‌ای و سری کشیده‌تر از دیگر گونه‌های این تیره دارد

مرغ توفان دوده‌ای تیره *Phoebastria fusca*

اجنوری | گونه‌ای از دیومیدیان و راسته کبوتر دریایی سانان که کوچک و خاکستری تیره مایل به سیاه است و پاهای رنگ‌پریده مایل به سفید دارد

مرغ توفان دوده‌ای روشن *Phoebastria palpebrata*

اجنوری | گونه‌ای از تیره دیومیدیان و راسته کبوتر دریایی سانان که کوچک و خاکستری است و دور چشم‌های آن سفید و منقارش سیاه و دارای خطی به رنگ آبی روشن است

مرحله تأخیر lag phase,
lag growth phase, lag period
[عمری] مرحله ابتدایی در منحنی رشد باکتریها در محیط کشت بسته که قبل از مرحله رشد سریع قرار دارد و در آن افزایش جمعیت به‌کندی صورت می‌گیرد

مرزبوم ecotone
[عمری] مرز یا منطقه‌ای با ویژگی مشخص که بین دو یا چند بوم‌سازگان قرار دارد و دارای ویژگیهای مشترکی با هریک از آنهاست

مرغ آبشکاف پاصورتی *Puffinus creatopus*

اجنوری | گونه کوچکی از کبوتر دریائیان و راسته کبوتر دریایی سانان که بدن آن عموماً خاکستری روشن یا تیره و پاهایش قرمز صورتی است

مرغ توفان بزرگ‌بال برمودایی *Pterodroma cahow*

اجنوری | گونه‌ای از تیره کبوتر دریائیان و راسته کبوتر دریایی سانان که روی بدنش خاکستری مایل به قهوه‌ای و زیر بدنش به‌جز لبه بالها سفید است و منقاری سیاه دارد

مرغ توفان بزرگ‌بال گالاپاگوسی *Pterodroma phaeopygia*

مرغ توفان دیومدی آلباتروس

Diomedea albatrus

|جانوری| معروفترین گونه دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان با بالهای بسیار کشیده سیاه و بدن کاملاً سفید

مرغ توفان دیومدی آمستردامی

Diomedea amsterdamensis

|جانوری| گونه‌ای از دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان که بسیار شبیه به مرغ توفان دیومدی آلباتروس است ولی فقط جثه‌ای کوچک‌تر دارد و پره‌ای سر و پشت گردن آن تیره است

مرغ توفان دیومدی ابروسیه

Diomedea melanophris

|جانوری| گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان با بدن و سر کاملاً سفید که روی بالها و دم و ابروهای آن سیاه است

مرغ توفان دیومدی بولر

Diomedea bulleri

|جانوری| گونه‌ای کوچک از دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان با منقار نسبتاً کلفت و پره‌ای خاکستری روشن و بالهای سیاه

مرغ توفان دیومدی بینی‌زرد

Diomedea chlororhynchos

|جانوری| گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان که منقار سیاه با لبه زرد و قلاب مایل به صورتی دارد

مرغ توفان دیومدی پاسیه

Diomedea nigripes

|جانوری| گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان با پره‌ای خاکستری و پاهای پارویی شکل خاکستری بسیار تیره مایل به سیاه

مرغ توفان دیومدی ترسو

Diomedea cauta

|جانوری| گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان با بدن سفید و سر خاکستری تیره که روی پر و دم آن سیاه و زیرش سفید است؛ منقار آن زرد است و لکه‌ای تیره در بخش پایینی نوک آن وجود دارد

مرغ توفان دیومدی خیس‌پر

Diomedea irrorata

|جانوری| گونه‌ای از دیومدیان و راسته کبوتردریایی سانان با پره‌ای صاف و تیره که درخشش خاصی دارند و گویی خیس‌اند

اجانوری | پرندگان آبی بزرگ با منقار بزرگ که می‌توانند برای اثباتش طعمه آن را متورم کنند

مرغ سقانیان Pelecanoididae

اجانوری | تیره‌ای از راسته کبوتردریایی‌سانان که پرندگان دریایی کوچک و سیاه هستند با بینی لوله‌ای و بالهای کوتاه

مرغ سقانی پرویی

Pelecanoides garnotii

اجانوری | گونه‌ای از مرغ سقانیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با بدن کاملاً سیاه و سر بزرگ و منقار قلاب‌شکل و قوی

مرغ سقای سفید

Pelecanus onocrotalus

اجانوری | گونه‌ای از تیره مرغ سقایان و راسته مرغ سقاسانان که پرندهای بزرگ با بالهایی عظیم است و شکل منقار منحصر به فردی دارد که آن را از سایر پرندگان متمایز می‌کند؛ بالغ آن سفید و زیر بالهایش سیاه است

مرغ سقای کاکلی

Pelecanus crispus

اجانوری | گونه‌ای از تیره مرغ سقایان و راسته مرغ سقاسانان که پرندهای بزرگ است و جنس نر آن بزرگ‌تر از جنس ماده است؛ رنگ آن سفید نقره‌ای و پرهای آن مجعد است که در ناحیه پشت کردن به سمت عقب انحنا دارند

مرغ توفان دیومدی ساکن

Diomedea immutabilis

اجانوری | گونه‌ای لاغر اندام از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان که لکه خاکستری مشخصی در اطراف چشم و گونه‌ها دارد

مرغ توفان دیومدی سرخاکستری

Diomedea chrysostoma

اجانوری | گونه‌ای از دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با پرهای سفید و بال سیاه و گردن و سر خاکستری روشن

مرغ توفان دیومدی سرگردان

Diomedea exulans

اجانوری | گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان که یکی از بزرگ‌ترین آلباتروس‌هاست با پرهای زینتی شکلاتی

مرغ توفان دیومدی سلطنتی

Diomedea epomophora

اجانوری | گونه‌ای از تیره دیومدیان و راسته کبوتردریایی‌سانان با جثه‌ای بزرگ و سفید که سطح بالایی بالها و پلکهای آن سیاه است و روی بدن پرندگان مسن‌تر خالهای سفید ظاهر می‌شود

مرغ سقاسانان Pelecanoiformes

مرغ سقایان

Pelecanidae

جانوری | تیره‌ای از راسته مرغ‌سقاسانان
آبزی و بزرگ با پاهای پرده‌دار و
منقار بسیار طویل کیسه‌دار که کیسه
آن قابل انبساط است

مرغ مقدس حبشی حقیقی

Threskiornis aethiopicus
aethiopicus

جانوری | گونه‌ای از تیره مرغ‌مقدسیان و
راسته لک‌کسانان که رنگ آن غالباً
سفید و نوک بالهای اولیه و ثانویه آن
سیاه است؛ سر و گردن لخت با پوست
سیاه دارد و پاهای آن سیاه است و
ضخیم‌ترین منقار را در این جنس دارد

مرغ مقدسیان

Threskiornithidae

جانوری | تیره‌ای از راسته لک‌کسانان
که در آب و خشکی راه می‌روند و
منقار برجسته و گردن و پاها و
انگشتان جلوی بلند دارند

مژکی

cilium

آنمیکرب | زائده رشته‌مانندی که به تعداد
فراوان بر روی سطح یاخته یافت
می‌شود و به تغذیه و جابه‌جایی آن
کمک می‌کند
* مصوب فرهنگستان اول

مژکداران

ciliophora

آنمیکرب | شاخه‌ای از تک‌یاخته‌ها که
سطح آنها با مژک پوشیده شده است
* مصوب فرهنگستان اول

مژکی

rambutan

آنمیکرب | میوه گیاهی با نام علمی سرخالوی
مژکی (Nephelium lappaceum) و هم‌خانواده
با سرخالو و چشالو که شفت و گرد و
گاه بیضی و قطر آن سه تا شش
سانتی‌متر است که روی خوشه‌های دو
تا ده‌تایی قرار دارد؛ پوست آن پوشیده
از مژک و معمولاً سرخ است؛ گوشته آن
شفاف و ترد و سفید و گاه مایل به
صورتی است و طعمی ترش و شیرین
دارد؛ هسته آن قهوه‌ای شفاف و به قطر
دو تا سه سانتی‌متر است

مسواک

Salvadora

آنمیکرب | سرده‌ای از مسواکیان درختی
کوچک یا درختچه‌ای با پنج گونه که
بومی خاورمیانه است؛ تنه آنها
کج و معوج با قطر کمتر از ۳۰ سانتی‌متر
است و پوست تنه‌شان سفید و خشن و
پوست ریشه قهوه‌ای روشن است و
برگهای بالغ آنها ضخیم و چرمی و
گل‌هایشان کوچک و سفید متمایل به
سبز است؛ بوی این گیاهان شبیه به
شاهی و مزه آنها گرم و تند است

اکنوری | تیره‌ای از راسته گنجشک‌سانان
با جثه کوچک تا متوسط رنگارنگ و
منقار بلند و باریک و انحدار که
اجتماعی هستند

موخور *Loranthus*

اکنورا | سرده‌ای از موخوریان نیمه‌انگلی
که بر روی شاخه‌های درختان چوبی
رشد می‌کنند

موخوریان *Loranthaceae*

اکنورا | تیره‌ای از صندل‌سانان درختی
یا درختچه‌ای با حدود ۶۵ سرده و ۸۵۰
گونه انگلی گل‌دار که برخی از
گیاه‌شناسان یازده سرده و ۴۵۰ گونه
شناخته‌شده به‌نام دارواش (mistletoe)
از تیره دارواشیان را نیز در درون این
تیره قرار داده‌اند

مورد *Myrtus*

اکنورا | سرده درختچه‌ای همیشه‌سبز یا
درختی کوتاه با یک یا دو گونه از
موردیان که بومی جنوب اروپا و
افریقای شمالی هستند

موردسانان *Myrtales*

اکنورا | راسته‌ای با حدود سیزده تیره و
۳۸۰ سرده و حدود ۱۱۰۰۰ گونه که در
مناطق گرمسیری دنیا می‌رویند

مسواکیان *Salvadoraceae*

اکنورا | تیره‌ای از کلم‌سانان درختی یا
درختچه‌ای با سه سرده و حدود
دوازده گونه که در مناطق گرم و
خشک می‌رویند و گل‌های منظم و
کوچک و معمولاً چهارپر دارند که در
گل‌آذین‌های دسته‌ای (fascicles)
به‌صورت مجتمع قرار گرفته‌اند و
برگ‌های آنها ساده و علفی یا چرمی با
آرایش کامل و متقابل است

مشیمه بیرونی ← برون‌شامه رویان

مشیمه درونی ← درون‌شامه رویان

مطبق کاجیان *Araucariaceae*

اکنورا | تیره‌ای از مخروط‌داران که
درختانی بلند با شاخه‌بندی منظم و
اغلب فراهم هستند

مگس‌گیر سردراز مردابی

Acrocephalus paludicola

اکنوری | گونه‌ای از تیره مگس‌گیریان که
روی بدنش زرد نخودی است و
نوارهای سیاه بر روی پشت و دو نوار
روشن و عریض در هر طرف بدن

مگس‌گیریان *Muscicapidae*

موردیان

Myrtaceae

اکیمر| تیره‌ای از موردسانان درختچه‌ای یا درختی با حدود ۱۵۰ سرده و ۳۳۰۰ گونه که بیشتر در نواحی گرمسیری پراکنده هستند و برگهای اغلب آنها چرمی با غده‌های ترشحی روغنی است و برخی از اعضای آن مانند اوکالیپتوس از نظر اقتصادی اهمیت بسیار دارد

ا| میکرب| زائده رشته‌مانند ظریفی که به تعداد فراوان در سطح برخی از باکتریها یافت می‌شود و خصوصیات پادگنی و عملکردهای جنسی یاخته از آن منشأ می‌گیرد

مویکینه

pilin

ا| میکرب| پروتئین تشکیل‌دهنده مویک باکتری

موز

Musa

اکیمر| یکی از سه سرده موزیان با حدود ۵۰ گونه که علی‌رغم ظاهر درختی، ساقه آنها علفی است

میان‌آسایی

diapause

ا| عرمر| حالت خودبه‌خودی خفتگی در یکی از مراحل رشد حشرات که در آن دگرگشت بدن برای تحمل شرایط نامطلوب محیط موقتاً کاهش می‌یابد

موزیان

Musaceae

اکیمر| تیره‌ای از زنجبیل‌سانان علفی بلند با برگهای کشیده و پوشاننده ساقه که میوه آنها از نوع سته است

میان‌آسایی اجباری

obligatory diapause

ا| عرمر| نوعی میان‌آسایی که رخداد آن برای بقا الزامی است

موم

wax

اکیمر| ۱. ماده‌ای محلول در حلالهای چربی که گیاهان برای کاهش تعرق ترشح می‌کنند ۲. ماده‌ای که زنبور عسل برای ساختن کندو ترشح می‌کند

میان‌آسایی شرطی

conditional diapause

ا| عرمر| نوعی میان‌آسایی که در آن محرکی غیراصلی جانشین محرک اصلی می‌شود

مومی

waxy

اکیمر| مربوط به موم یا از جنس آن

میان‌بر

mesocarp

ا| عرمر| لایه میانی پیراثر در میوه نهاندانگان

مویک

pilus

centrosphere, attraction-sphere	میان‌گوی	mesophyll	میان‌برگ
اعمرس لایه‌ای تمایز یافته از میان‌یاخته که میانک را در بر می‌گیرد		اکیمر بافت اصلی برگ که متشکل از یاخته‌های فتوسنتزکننده (photosynthetic) است	
centrospheric	میان‌گویی	mesophyllic, mesophyllous	میان‌برگی
اعمرس مربوط به میان‌گوی		اکیمر مربوط به میان‌برگ	
intron	میانه	mesoderm	میان‌پوست
اعمرس توالیهای ژنی که رمزگذار فراورده ژنی نیستند		اعمرس ۱. لایه زاینده میانی جنین که بین روپوست و درون‌پوست قرار دارد و از آن بافت پیوندی و عضلات و استخوانها و دستگاه ادراری-تناسلی و دستگاه گردش خون پدید می‌آید ۲. لایه میانی در پوشش خارجی خزها	
intronic	میانه‌ای		
اعمرس مربوط به میانه			
cytoplasm	میان‌یاخته	mesodermic, mesodermal	میان‌پوستی
اعمرس بخشی از درون‌یاخته که بین غشا و هسته یا مواد هسته‌ای قرار دارد و از دو بخش سیتوسل (cytosol) و اندامکهای درون‌یاخته‌ای تشکیل شده است		اعمرس مربوط به میان‌پوست	
cytoplasmic, cytoplasmically	میان‌یاخته‌ای	centrosome	میان‌تن
اعمرس مربوط به میان‌یاخته		اعمرس یکی از اندامکهای درون‌یاخته‌ای که در تقسیم سلولی فعالانه شرکت می‌کند	
plasmogamy	میان‌یاخته‌کامی	interphase	میان‌چهر
اعمرس فرایند ترکیب دو پیش‌یاخته، بدون ترکیب هسته آنها، برای تشکیل توده‌ای چند هسته‌ای		اعمرس دوره بین دو تقسیم‌یاخته‌ای پی‌درپی	
		centriole	میانک
		اعمرس ذره مرکزی میان‌تن	

میخکیان Caryophyllaceae

اکیمر | تیره‌ای از میخک‌سانان یک یا چندساله که غالباً دارای برگهای متقابل ساده و گل‌های منظم و گلبرگ‌های ناخنک‌دار هستند

میش مرغ ریشدار Otis tarda

اکیمر | گونه‌ای از تیره هوریه‌ایان و راسته درناسانان با پشت و دم سیاه و طلایی که زیر بدن و موهای چانه‌اش سفید است و نابالغ آن سر و گردن خاکستری مایل به آبی روشن دارد

میکرب microbe

اکیمر | ۱. اندامگاههای میکروسکوپی شامل برخی جلبکها و باکتریها و قارچها و تک‌یاخته‌ها و ویروسها ۲. هر اندامگان میکروسکوپی بیماری‌زا

میکرب‌ایستان microbistatic

اکیمر | هر ماده یا عاملی که رشد و تکثیر دست‌کم برخی از انواع میکربهای موجود در فضای تحت اثر خود را متوقف می‌کند

میکرب‌شناسی microbiology

اکیمر | مطالعه ریزاندامگانها و ارتباطات و اثرات آنها بر دیگر اندامگانها و نیز محیط

میخک Dianthus

اکیمر | سرده‌ای از میخکیان اغلب علفی کوتاه یک‌ساله یا چندساله با حدود ۳۰۰ گونه که در حاشیه باغها می‌رویند؛ تمام گونه‌های این سرده عمدتاً بومی نیمکره شرقی هستند و در نواحی مدیترانه‌ای یافت می‌شوند

میخک درختی Pittosporum

اکیمر | سرده‌ای از کرفس‌سانان با ۲۰۰ گونه درختی یا درختچه‌ای به ارتفاع ۲ تا ۳۰ متر که دارای برگهای ساده با آرایش مارپیچی یا فراهم و حاشیه صاف یا کمی موج و گل‌های خوشبو به صورت منفرد یا چتری یا دیهیم است؛ میوه آنها پوشینه چوبی دارد و دانه‌هایشان با ماده صمغ‌مانندی پوشیده شده است

میخک‌درختیان Pittosporaceae

اکیمر | تیره‌ای از کرفس‌سانان درختی یا درختچه‌ای یا بالارونده با ده سرده و ۲۰۰ گونه که در مناطق استوایی و گرمسیری می‌رویند

میخک‌سانان Caryophyllales

اکیمر | راسته‌ای بزرگ از دولپه‌ای‌های اغلب علفی شامل گروه‌های گیاهی گوشتخوار با ۳۳ تیره و دارای تمکن مرکزی

microbicide	میکرب‌کش	میکرب‌شناسی بالینی	clinical microbiology
ع میکرب هر ماده یا عاملی که میکربهای موجود در فضای تحت اثر خود را می‌کشد		ع میکرب شاخه‌ای از میکرب‌شناسی که به مطالعه بیماریهای عفونی می‌پردازد	
filament	میله پرچم	میکرب‌شناسی پزشکی	medical microbiology
ع ر ر پایه پرچم که به بساک منتهی می‌شود * مصوب فرهنگستان اول		ع میکرب شاخه‌ای از میکرب‌شناسی که به مطالعه میکربهای بیماری‌زا در انسان می‌پردازد	
bacillus	میلینه	میکرب‌شناسی صنعتی	industrial microbiology
ع ر ر نوعی باکتری میله‌ای شکل که طول آن دو یا چند برابر قطر آن است		ع میکرب شاخه‌ای از میکرب‌شناسی که به نحوه استفاده از میکربها یا فراورده‌های میکربی برای تولید مواد غذایی و کالاهای آرایشی و بهداشتی و جز آن در مقیاس صنعتی یا تجاری می‌پردازد	
bacillary	میلینه‌ای	میکرب‌شناسی محیطی	environmental microbiology
ع ر ر مربوط به میلینه		ع میکرب شاخه‌ای از میکرب‌شناسی که به مطالعه برهم‌کنش میکربها و محیط‌زیست می‌پردازد	
bacilliform	میلینه‌شکل	میکرب‌شناسی مولکولی	molecular microbiology
ع ر ر به شکل میلینه		ع میکرب مطالعه میکربها با استفاده از فناوریهای تشخیص مولکولی	
fruit	میوه		
ا ک ب ر ساختاری در گیاهان که از نمو دیواره تخمدان حاصل می‌شود و دانه یا دانه‌های رسیده را در بر می‌گیرد			
dry fruit	میوه خشک		
ا ک ب ر میوه‌ای که میان‌بَر آن به‌وضوح در زمان رسیدن خشک است			
simple fruit	میوه ساده		
ا ک ب ر میوه حاصل از مادگی منفرد یک گل			

میوه مجتمع aggregate fruit

اکیمر | میوه حاصل از رشد برچه‌های مجزا و متعدد یک گل

میوه مرکب multiple fruit

اکیمر | میوه حاصل از مادگیهای متعدد و ساختارهای فرعی چندین گل که در یک توده آرایش یافته‌اند

میوه ناشکوفا indehiscent fruit

اکیمر | میوه‌ای که پس از رسیدن شکاف برنمی‌دارد و باز نمی‌شود

میوه شکوفا dehiscent fruit

اکیمر | میوه‌ای که پس از رسیدن باز و محتوای آن آشکار می‌شود

میوه کاذب pseudocarp,

accessory fruit, false fruit

اکیمر | میوه‌ای که از نمو اندامهای مختلف گل به غیر از تخمدان به وجود می‌آید

میوه گوشتی succulent,

fleshy fruit

اکیمر | میوه‌ای که حداقل بخشی از میان‌بَر آن آبدار است

ن

ناپدیدي فام‌تني

chromosome loss

ازدا دیده نشدن برخی فام‌تن‌های یک
یاخته در یاخته‌های دختری حاصل از
آن

گرم‌سیری و نیمه‌گرم‌سیری مرطوب
به‌ویژه در نواحی گرم‌سیری امریکا
فراوان یافت می‌شوند؛ گونه‌های آنها
درختی و درختچه‌ای و بالارونده و
علفی پیچنده است

ناتنی

halfsib

ازدا هر یک از افرادی که تنها دارای یک
والد مشترک هستند

ناتنی آمیزی

halfsib mating

ازدا آمیزش بین زاده‌هایی که تنها یک
والد مشترک دارند

ناجور تخم^۱

heterozygote

اعسر| موجودی دارای یک جفت بگرة
متفاوت برای بروز یک صفت

ناجور تخم^۲

heterozygous

اعسر| مربوط به موجود ناجور تخم

نا ترشح ساز

nonsecretor

اعسر| شخصی که بزاق یا دیگر
ترشحات بدن وی فاقد پادگنهای گروه
خونی ABO است

ناترک

Dodonaea

اکبم| سرده‌ای درختچه‌ای یا درختی با
برگهای متناوب و چسبناک و میوه
پوشینه مشبک که در نواحی گرم‌سیری
می‌رویند

ناترکیان

Sapindaceae

اکبم| تیره‌ای از افراسانان با حدود ۱۳۵
سرده و ۱۶۰۰ گونه که عمدتاً در نواحی

Ulmus	نارون	heterozygosis, heterozygosity	ناجور تخمی
اکیمر سرده‌ای از نارونیان با حدود هجده گونه درختی جنگلی و سایه‌انداز زینتی که در مناطق معتدل شمالی می‌رویند و بسیاری از آنها به خاطر ارتفاع زیاد و شاخ و برگ زیبا کاشته می‌شوند؛ برگهای آنها دارای قاعده نامتقارن با حاشیه دوبار دندانه‌ای است و گل‌های بدون گلبرگ آنها قبل از پیدایش برگ‌ها در خوشه‌هایی در محل گره‌های ساقه ظاهر می‌شوند		اکیمر برخورداری از دگره‌های نامشابه در یک یا چند جایگاه از قطعات فام‌تنی همساخت	
		heterosome	ناجور فام‌تن
		اکیمر فام‌تن‌های جنسی هر یاخته	
		heterosomal	ناجور فام‌تنی
		اکیمر مربوط به ناجور فام‌تن	
Ulmaceae	نارونیان	heterogamous	ناجور کام
اکیمر تیره‌ای از گل‌سرخ‌سانان درختی یا درختچه‌ای همیشه‌سبز یا خزان‌دار با پانزده سرده و ۲۰۰ گونه که در نواحی معتدل شمالی می‌رویند؛ برگهای آنها معمولاً ساده با آرایش متناوب و حاشیه‌ای صاف یا دندانه‌دار و قاعده‌ای معمولاً نامتقارن است و دارای گل‌های غالباً کوچک تک‌جنسی یا دوجنسی هستند		اکیمر مربوط به ناجور کامی	
		heterogamete, anisogamete	ناجور کامه
		اکیمر کامه‌ای که از نظر اندازه و ظاهر و ساختار یا محتوای فام‌تن جنسی از کامه جنس مخالف متمایز است	
		heterogametic, anisogametic	ناجور کامه‌ای
		اکیمر مربوط به ناجور کامه	
abiogenesis	نازیست‌زایی	heterogamy	ناجور کامی
اثرابه وجود آمدن خودبه‌خودی موجود زنده از مواد بی‌جان		اکیمر تولیدمثل جنسی از طریق ترکیب کامه‌هایی که از نظر شکل و اندازه متفاوت‌اند	
		spontaneous generation	

ناشکوفه	indehiscent	ازنا ناقلی که قادر به همتاسازی در دو گونه نامرتبط است
ناهمکام	apogamous	همکام مربوط به ناهمکامی
نافه	androecium	ناهمکامی تشکیل رویان بدون انجام لقاح
نافه‌بر	androphore, androphorum	نایدیس عنصر هادی ابتدایی در آوند چوبی بسیاری از گیاهان که دوکی‌شکل و باریک و طویل است
ناقل بیانی	expression vector, expression cloning vector, transcription vector	فتاح ← زادگان
ناقل دنا	DNA vector	نخستی‌سانان پستاندارانی که اندازهٔ جثهٔ آنها بزرگ است و دست‌ها و پا‌های آنها به دلیل داشتن انگشت شست برای چنگ زدن مناسب است و انگشتان آنها معمولاً ناخن‌های صاف دارد
ناقل دوکارکردی	shuttle vector, bifunctional vector	نخستینیان تیره‌ای از راستهٔ نخستی‌سانان که بزرگ‌ترین تیرهٔ این راسته است؛ میمون‌های این تیره توانایی مغزی چشمگیری دارند

- parenchyma نرم‌آکنه
اکیما| بافت گیاهی عموماً نرم و نسبتاً نامشخص که فاصلهٔ میان بافت‌های دیگر را پر می‌کند
- hypha, fungal filament نَخینه
اکیما| هریک از رشته‌های تشکیل‌دهندهٔ جُئینه در قارچ‌های عالی
- hyphal نَخینه‌ای
اکیما| مربوط به نَخینه
- androdioecious نر-دوپایه
اکیما| ویژگی گیاهانی که گل‌های نر و نر مادهٔ آنها بر روی پایه‌های مختلف قرار دارند
- andromonoecious نر-یک‌پایه
اکیما| ویژگی گیاهانی که گل‌های نر و نر مادهٔ آنها بر روی یک پایه قرار دارند
- race نژاد
اکیما| هریک از گروه‌های درون‌گونه‌ای که براساس ویژگی‌های جغرافیایی یا کاراندام‌شناختی یا بوم‌شناختی قابل تفکیک هستند
- Dryopteridaceae نرسرخسیان
اکیما| تیره‌ای از سرخس‌سانان که دارای پهنک‌های منقسم‌شانه‌ای با حاشیهٔ دندان‌دار هستند و پوشش هاگینه آنها کلیوی‌شکل است
- Amaryllidaceae نرگسیان
اکیما| تیره‌ای از مارچوبه‌سانان که دارای پیاز یا غده یا زمین‌ساقه‌اند و اغلب گل‌آذین گزن‌چتری دارند
- ecological race نژاد بوم‌شناختی
اکیما| هریک از گروه‌های درون‌گونه‌ای که براساس ویژگی‌های بوم‌شناختی قابل تفکیک هستند
- biological race نژاد زیست‌شناختی
اکیما| هریک از گروه‌های درون‌گونه‌ای که براساس ویژگی‌های زیست‌شناختی قابل تفکیک هستند
- Elasmobranchii نرم آبشش‌داران
اکیما| بالاراسته‌ای که راسته‌های کوسه‌تنگ‌سانان و کوسه‌سانان را شامل می‌شود که همگی از ماهی‌های غضروفی محسوب می‌شوند

نژاد کاراندام‌شناختی

physiological race

اعسر | هریک از گروه‌های درون‌گونه‌ای
که براساس ویژگی‌های کاراندام‌شناختی
قابل تفکیک هستند

نظریه ثبات انواع

fixity of species

اعسر | دیدگاهی در تکامل مبتنی بر عدم
تغییر موجودات زنده
م. ثبات انواع

نژادی

racial

اعسر | مربوط به نژاد

نظریه دگرگونی انواع

transformation hypothesis

اعسر | دیدگاهی در تکامل مبتنی بر
تغییر تدریجی موجودات زنده و تبدیل
آنها به موجودات جدید
م. دگرگونی انواع

نسبت جنسی

sex ratio

اعسر | نسبت تعداد مردان به زنان در
یک جمعیت

نسبت مندلی

Mendelian ratio (segregation ratio)

دگره‌های ناچور مطابق با قوانین مندلی

نظریه ژن برای ژن

gene-for-gene theory

اژ | نظریه‌ای مبنی بر اینکه به‌ازای هر
ژن مقاومت در میزبان یک ژن
بیماری‌زا در عامل بیماری‌زا وجود
دارد

نشادیسسه

amyloplast

اعسر | نوعی دیسه بی‌رنگ در یاخته
گیاهی که محل ذخیره نشاسته است

نشانگر ژن‌شناختی

genetic marker

اژ | شاخص ژنگانی یا رخ‌نمودی که
به‌آسانی بتوان آن را تشخیص داد

نظریه فام‌تنی وراثت

chromosome theory of heredity

اژ | نظریه‌ای که براساس آن فام‌تن‌ها
حامل اطلاعات وراثتی هستند

نظریه اوج

climax theory

اعسر | نظریه‌ای که چگونگی رسیدن
مراحل توالی به اوج را بیان می‌کند

نعلک ← نعلک رویانی

نعلک رویانی**allantois**

اگرچه غشای برون رویانی کیسه مانند و پرازمایی که میان برون شامه رویان و درون شامه رویان خزندگان و پرندگان و پستانداران قرار دارد
من: نعلک

نقش بست ژنگانی**genomic imprinting**

از فرایند بیان ژنی والد - ویژه (parent-specific) دگره های یک ژن خاص
من: نقش بست ژنی
genetic imprinting

نعنا**Mentha**

اگرچه سرده ای از نعنائیان اغلب چندساله با حدود ۲۵ گونه و چندصد رقم زراعی و برگهای متقابل و رنگهای متنوع که تقریباً در اکثر نقاط جهان می رویند، ولی اغلب رطوبت پسند و معطر هستند

نقش بست ژنی

← نقش بست ژنگانی

نقشه برهمکنش پروتئین ها

protein-protein interaction map, protein interaction map, protein linkage map

اگر پروتئین نقشه شبکه پیچیده ای از برهمکنشهای اجزای یک پروتئین در زمانی معین

نقشه بیان پروتئین**protein expression map**

اگر پروتئین توصیف فراوانی و توزیع درون یاخته ای پروتئین و همچنین تغییرات پس از ترجمه ای (post-translational) آنها در زمانی معین

نعناسانان**Lamiales**

اگرچه راسته ای از دولبه ایهای پیوسته گلبرگ با حدود ۱۱۰۰۰ گونه در ده تیره که تخمدان فوقانی آنها متشکل از دو برچه پیوسته و پنج گلبرگ است که لوله ای در قاعده ایجاد می کند؛ از ویژگیهای اغلب تیره های این راسته داشتن جام با تقارن دوطرفه و اغلب دولبه ای و چهار پرچم زایا یا کمتر است

نعنائیان**Lamiaceae, Labiatae**

اگرچه تیره ای از نعناسانان غالباً علفی با برگهای متقابل و گلهای پیوسته گلبرگ که میوه آنها چاک بر و جام آنها نامنظم دولبه ای است

نقشه پروتئین**proteome map**

اگر پروتئین توصیف ترسیمی فراوانی و کمیت و توزیع تمام اجزای یک پروتئین در زمان معین

انعکاس ژنهای فعال بدون در نظر گرفتن بقیهٔ ژنهای آن ژنگان در نقشهٔ ژنی ترسیم شده

نقشهٔ ژنگان genome map
 از آن نقشه‌ای که محل قطعات و بخشهای ژنگان در آن مشخص شده است

نقشه‌نگاری حبه domain mapping
 از پروتئان شناسایی حبه‌های خاص یک پروتئین که خصوصیات ساختاری و عملکردی دارند

نقشهٔ فام‌تن chromosome map, cytogenetic map
 از آن نقشه‌ای که در آن محل ژنها و نشانگرها بر روی فام‌تن مشخص شده است

نقشه‌نگاری ژنگان genome mapping
 از روشی برای شناسایی و تعیین محل قطعات ژنگان کامل یا بخشی از آن

نقشه‌نگاری برهم‌کنش پروتئین‌ها protein interaction mapping, PIM
 از پروتئان فرایند تهیهٔ نقشهٔ برهم‌کنش پروتئینها

نقشه‌نگاری فام‌تن chromosome mapping
 از تهیهٔ نقشهٔ فام‌تن

نقشه‌نگاری بیان پروتئین protein expression mapping, PEM
 از پروتئان توصیف فراوانی و توزیع درون‌یاخته‌ای تمام پپتیدها و پروتئینهای اندامهای زیستی تحت شرایط کاراندازشناختی در زمانی معین

نقشه‌نگاری وانهشی deletion mapping
 از روشی که در آن با استفاده از وانهشهای هم‌پوشان جایگاه یک ژن ناشناخته را بر روی یک فام‌تن یا یک نقشهٔ پیوستگی (linkage map) تعیین می‌کنند

نقشه‌نگاری پروتئان proteome mapping
 از پروتئان دسته‌بندی تمام پروتئینهای یک سامانهٔ زیستی در زمانی معین با استفاده از فناوری پروتئان‌شناختی و

نمایه پروتئینی انسان

human protein index, HPI

۱۰ پروتئینان فهرست توصیفی جامعی از پروتئینهای یاخته‌ها و بافتها و اندامهای انسان اندیش‌ورز

نمدار

Tilia

اکیمرا سدره‌ای از نمداریان درختی بزرگ خزان‌دار با حدود ۳۰ گونه که در نواحی معتدل شمالی می‌رویند؛ برگهایشان قلبی‌شکل و معمولاً نامتقارن است و در کنار پرچمهای گل، فلسی گلبرگ‌مانند وجود دارد

نمداریان

Tiliaceae

اکیمرا تیره‌ای از پنیرک‌سانان درختی یا درختچه‌ای و گاهی علفی با حدود ۵۰ سرده و ۴۵۰ گونه که در تمام جهان می‌رویند؛ برگهای آنها ساده با آرایش متناوب یا مارپیچی و حاشیه پهنک آنها کامل یا بریده‌بریده است و گل‌هایشان منظم و منفرد سه تا پنج‌پر است و گاه به‌صورت مجتمع در گل‌آذین قرار دارند

نوآرایی فام‌تنی

chromosomal rearrangement

اثرانوعی آبیراهی فام‌تنی که در آن تکه‌هایی از فام‌تن با آرایش جدید در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند

نواریندی فام‌تنی

chromosome banding

اثران تشکیل نوارهای روشن و تاریک در طول فام‌تن در نتیجه رنگ‌آمیزی اختصاصی

نوار کاسپاری casparian strip

اسمرا نواری از جنس مواد آب‌گریز در دیواره یاخته‌های درون‌پوست یا ندرتا در برون‌پوست ریشه که این یاخته‌ها را نسبت به آب نفوذناپذیر می‌کند

نواری

Zostera

اکیمرا سدره‌ای از نواریان اغلب چندساله علفی با حدود دوازده گونه که بر روی بسترهای شنی یا خورها به‌صورت غوطه‌ور یا تا حدودی شناور می‌رویند؛ برگهای این گیاهان به‌صورت نوار بلند سبز روشنی است که حدود یک سانتی‌متر پهنای دارد و ساقه کوتاه آنها از زمین ساقه‌ای سفید و منشعب می‌روید؛ گل‌های آنها در غلاف قاعده برگ‌ها احاطه شده است

نواریان

Zosteraceae

اکیمرا تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان علفی دریایی چندساله با سه سرده و هجده گونه که در بیشتر دریا‌های نواحی معتدل به‌صورت غوطه‌ور می‌رویند؛ زمین ساقه آنها زیرزمینی خزنه یا غده‌ای و ساقه آنها پهن و برگ‌هایشان خطی و غلاف‌دار است و گل‌های تک‌جنسی آنها در ردیف‌های عمودی در غلاف برگ در یک طرف ساقه می‌شکند و فاقد گل‌پوش است

phototrophy	نورپروردگی	recombinant	نو ترکیب
اعموسر فرایندی که در آن، اندامگان انرژی مورد نیاز خود را از نور تأمین می‌کند		اعموسر یاخته یا فردی با ترکیبات ژنی جدیدی که با هم در هیچیک از والدین دیده نمی‌شود	
photoautotroph	نورخودپرورد	recon	نو ترکیبه
اعموسر خودپروردی که انرژی خود را از نور به دست می‌آورد		اعموسر کوچک‌ترین واحد بنا که قابلیت نو ترکیبی دارد	
photolysis	نورکافت	recombination	نو ترکیبی
اعموسر فرایند تجزیه آب به کمک انرژی نورانی در طی انجام واکنشهای نوری فتوسنتز (photosynthesis)		اعموسر فرایند طبیعی یا مصنوعی تشکیل گروههای جدید ژنی در فام‌تن‌ها	
photolytic	نورکافتی		نو خوک دریایی بی‌باله Neophocaena phocaenoides
اعموسر مربوط به نورکافت			اعنوری گونه‌ای از تیره خوک دریاییان و راسته آب‌بازسانان با دهان کوچک منحنی و رنگ آبی مایل به خاکستری
photolithotroph	نورکانی‌پرورد		نور آلی‌پرورد
اعموسر نورپروردی که منبع تأمین الکترون آن ماده معدنی است		photoorganotroph	اعموسر نورپروردی که منبع تأمین الکترون آن ماده آلی است
phototropic	نورگرا	phototroph	نورپرورد ^۱
اعموسر ویژگی اندام یا بخشی که به سمت نور متمایل شود		اعموسر اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از نور تأمین می‌کند	
phototropism	نورگرایی	phototrophic	نورپرورد ^۲
اعموسر متمایل شدن اندامهای گیاه به سمت نور		اعموسر ویژگی اندامگانی که انرژی مورد نیاز خود را از نور تأمین می‌کند	

Recurvirostridae نوک‌خنجریان

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ سلیم‌سانان که پرندگانی بلند و باریک‌اندام هستند با پاهای بلند و پره‌های زینتی سیاه و سفید و منقار طویل و نازک که غالباً چرخشی به سمت بالا دارند

نهانزادان آوندی

Vascular cryptogams

اکبر[ا] گروهی از نهانزادان که دارای ساختارهای منظم آوندی برای رساندن شیرابه‌های گیاهی به نقاط مختلف خود هستند

نوگلوکوززایشی

gluconeogenetic,
glyconeogenetic,
neoglucogenetic

[عصری] دخیل در فرایند نوگلوکوززایی یا مربوط به آن

نهفتگی

recessiveness,
recessivity

[از] وضعیتی که در آن یک صفت فقط در حالت جور تخمی ظاهر می‌شود

نوگلوکوززایی

gluconeogenesis,
glyconeogenesis,
neoglucogenesis

[عصری] تشکیل گلوکوز از ترکیبات غیرکربوهیدراتی

نهنج^۲

thalamus

[عصری] هریک از دو تودهٔ مادهٔ خاکستری که در طرفین بطن سوم مغز قرار دارد و بخشی از دیوارهٔ جانبی حفرهٔ بطن سوم را تشکیل می‌دهد

نونهنکیان

Neobalaenidae

[جانوری] تیره‌ای از راستهٔ آب‌بازسانان که کوچک‌ترین والها هستند با بالهٔ پشتی داسی‌شکل و رنگ پشت سیاه یا خاکستری و زیر بدن روشن

نهنک آب‌بالهٔ نیوانگلندی

Megaptera novaeangliae

[جانوری] گونه‌ای از تیرهٔ نهنک‌بزرگ‌باله‌ایان و راستهٔ آب‌بازسانان که رنگ آن سیاه و شکم و باله‌های شنا و گلو سفید است و بالهٔ پشتی کوچکی بر روی قوز پشت آن قرار دارد

Cryptogams

نهانزادان

اکبر[ا] گروهی از گیاهان که در چرخهٔ تولیدمثل خود به جای دانه هاگ تولید می‌کنند

صفحه استخوانی در دهان دارد و رنگ آن خاکستری تیره با خطوط افقی نامنظم سفید است

نهنگ بزرگ‌باله عدنی

Balaenoptera edeni

[جانوری] گونه‌ای از نهنگ بزرگ‌باله‌ایان و راسته آب‌بازسانان که در آب‌های استوایی یا گرم زندگی می‌کند

نهنگ بزرگ‌باله کیسه‌گلو

Balaenoptera physalus

[جانوری] گونه‌ای از تیره نهنگ بزرگ‌باله‌ایان و راسته آب‌بازسانان با باله‌ای پشتی که شیب آن غالباً به سمت عقب است و بر روی دوسوم طول پشت بدنش قرار دارد: رنگ آن خاکستری تیره تا سیاه مایل به قهوه‌ای با کناره‌های سفید است

نهنگ پُر‌دندان بطری‌بینی

Hyperoodon ampullatus

[جانوری] گونه‌ای از تیره نهنگ‌منقاریان و راسته آب‌بازسانان با بدن ستبر و تنومند و سر پیاپی شکل و پوزه کوتاه

نهنگ گریپلندی

Balaena mysticetus

[جانوری] گونه‌ای از تیره نهنگیان و راسته آب‌بازسانان که ظاهری گوشتالو دارد، اما ناحیه گردنی آن مشخص است: سطح پشتی آن عریض و بدون باله پشتی است

نهنگ برینگی برد

Berardius bairdii

[جانوری] گونه‌ای از تیره نهنگ‌منقاریان و راسته آب‌بازسانان با بدن خاکستری تیره که پوزه آن بزرگی قابل‌توجهی دارد و دو جفت دندان در آرواره پایین دارد

نهنگ بزرگ‌باله‌ایان

Balaenopteridae

[جانوری] تیره‌ای از راسته آب‌بازسانان که بزرگ هستند و شیاری در زیر بدن دارند و به جای دندان دارای صفحات استخوانی در دهان هستند و باله پشتی آنها نوک‌تیز است

نهنگ بزرگ‌باله تنومند

Balaenoptera musculus

[جانوری] گونه‌ای از تیره نهنگ بزرگ‌باله‌ایان و راسته آب‌بازسانان که بزرگ‌ترین پستاندار جهان است و رنگ آن آبی مایل به قهوه‌ای با رگه‌های روشن است

نهنگ بزرگ‌باله جنوبگانی

Balaenoptera bonaerensis

[جانوری] گونه‌ای از تیره نهنگ بزرگ‌باله‌ایان و راسته آب‌بازسانان که باله‌هایی سفید و بدنی تیره دارد

نهنگ بزرگ‌باله شمالی

Balaenoptera borealis

[جانوری] گونه‌ای از تیره نهنگ بزرگ‌باله‌ایان و راسته آب‌بازسانان که بیش از سیصد

نهنگ منقاریان

Ziphiidae

اکنوریا | تیره‌ای از راستهٔ آب‌بازسانان با بدن استوانه‌ای و پوزهٔ بسیار مشخص که چین‌وشکنی بین آن و پیشانی وجود ندارد

نهنگیان

Balaenidae

اکنوریا | تیره‌ای از راستهٔ آب‌بازسانان با بدن و سر بزرگ که بالهٔ پشتی ندارند و بیشتر سیاه هستند

نیاسان

throwback

اژدها | فردی از یک گونه که نیاسانی در او ظاهر می‌شود

نیاسانی

atavism

اژدها | ظهور خصوصیات اجدادی پس از گذشت نسلها در برخی افراد یک گونه

نیام

legume

اکنوریا | نوعی میوهٔ خشک شکوفای یک‌برچ‌ای که در هنگام رسیدن با دو شکاف باز می‌شود

نیام‌تن

mesosome

اکنوریا | ساختار غشایی در برخی باکتریها که حاصل فرورفتگی غشای یاخته‌ای است

نیام‌تنی

mesosomal

اکنوریا | مربوط به نیام‌تن

نیلوفر آبی

Nymphaea

اکنوریا | سرده‌ای از نیلوفر آبیان با حدود ۵۰ گونه که در سرتاسر کرهٔ زمین پراکنده هستند و برگهای آنها یک چاک شعاعی از پیرامون به سمت دم‌برگ دارد

نیلوفر آبیان

Nymphaeaceae

اکنوریا | تیره‌ای از نیلوفرسانان آبی با حدود سه سرده و ۷۵ گونه و ریشهٔ مستقر در بسترهای آبی با برگ و گل‌های شناور بر سطح آب که برگ برخی از آنها تقریباً گرد با قاعدهٔ فرورفته است و برگ برخی دیگر درشت و گرد و کاملاً پیوسته است

نیلوفر آبی‌سانان

Nymphaeales

اکنوریا | راسته‌ای از دولپه‌ایها که شامل نیلوفر آبی و برخی گیاهان آبی دیگر است

نیم‌گونه

semispecies,

incipient species, allospecies

اکنوریا | جمعیتی که بین زیرگونه و گونهٔ زیستی قرار دارد و تا حدودی دارای زادآوری/تولیدمثل و جریان ژنی است

نیمه‌بارزیت

semidominance

اژدها | وضعیتی که در آن دو دگرهٔ نامشابه در حالت ناجورتخمی نسبت به هم بارزیت کامل ندارند و در نتیجهٔ رُخ‌نمود حاصل، حد واسط هریک از آنها در حالت جورتخمی خواهد بود

مت. بارزیت نسبی

partial dominance

و

vagal

واجی

(عسر) مربوط به عصب واج

واحد رونویسی

transcription unit, TU

این قطعه‌ای از دنا که بین محل آغازش و پایش رونویسی با رنایسپاراز قرار دارد

وارون‌نوشتاز

reverse transcriptase,

RNA-dependent DNA

polymerase, RTase

این آنزیم مایه‌ای که رنای تک‌رشته‌ای و آغازگر را الگوی ساخت دنا برای دورشته‌ای (double-stranded DNA) قرار می‌دهد

وارون‌نوویسی

reverse transcription

این ساخت دنا از روی الگوی رنا با وارون‌نوشتاز

telophase

واپسین‌چهر

عسر) مرحله‌ای از تقسیم یاخته‌ای که در آن فام‌تن‌های جداشده از یکدیگر در دو قطب یاخته گرد هم می‌آیند و دور هر گروه غشای هسته تشکیل می‌شود

unfolded state

واتابیدگی

این پدیده از وضعیتی که در آن دسته پرشماری از مولکول‌ها که از نظر ساختار فضایی با یکدیگر متفاوت‌اند به سرعت به یکدیگر تبدیل می‌شوند

واج ← عصب‌واج

vagotomy

واج‌بری

عسر) قطع ارتباط عصب واج

segregation

واجدایش

این جدا شدن دگره‌های یک ژن از یکدیگر در تقسیم کاستمانی

مشابه با رشته‌های پس‌عقد‌ای هم‌حس
ایجاد می‌کند
مت. والوچ هم‌حس

واکشت Subculture
۱. میکرب | عمل تهیه یک کشت تازه از
کشت قبلی

والوچ هم‌حس
← والوچ عصب هم‌حس

والد دهنده donor parent
ازنا | یکی از والدین گیاه دورگ که فقط
یک بار از آن در تلاقی برگشتی
استفاده می‌شود

وانهش Deletion
ازنا | حذف شدن یک نوکلئوتید تا چند
ژن از دنا
مت. حذف

والد گیرنده recipient parent
ازنا | والدی که تلاقیهای برگشتی مکرر
را با هدف افزودن ژنهای مطلوب با آن
انجام می‌دهند

وراثت heredity
اسموس | انتقال صفات از والدین به
فرزندان از طریق فام‌تن‌ها

والوچ پادهم‌حس

وراثتی hereditary
اسموس | مربوط به وراثت

← والوچ عصب پادهم‌حس

وَرادگره epiallele
ازنا | دگره‌ای بر مبنای تغییر یا تنظیم
وَرادنگانی و نه توالی دنا

والوچ عصب پادهم‌حس parasymphomimetic
اسموس | ۱. ایجاد اثراتی شبیه به تحریک
عصب پادهم‌حس در اندام ۲. عاملی که
اثراتی شبیه به اثرات تحریک اعصاب
پادهم‌حس ایجاد کند
مت. والوچ پادهم‌حس

وَرادَن‌شناسی epigenetics
ازنا | مطالعه سازوکارهایی فراتر از
توالی بازها که در ظهور اثرات
رُخ‌نمودی ژنها نقش دارد

والوچ عصب هم‌حس

وَرادَنگان Epigenome
ازنا | مجموعه اطلاعات وَرادَنی در یک
ژنگان، از جمله عوامل مؤثر در
نقش‌بست ژنی

sympathomimetic
اسموس | ۱. تقلید اثرات رشته‌های
پس‌عقد‌ای آدرنرژیک (adrenergic)
دستگاه هم‌حسی ۲. عاملی که اثراتی

از آنجا که تفاوت رِنایی که باعث ویرایش رِنای رونویسی‌شده از رِنای راکیزه‌ای می‌شود

ویرایش رِنای RNA editing

از آنجا که فرایندی که در آن تغییرات ویژه پس‌ارونوشتی (post transcriptional) موجب تغییر توالی بازهای یک رِنای می‌شود

ویرایش وانهشی

deletion editing

از آنجا که شکلی از ویرایش رِنای که در آن نوکلئوتیدها از رونوشت حذف می‌شوند

ویروس‌شناسی Virology

میکروب‌شناسی شاخه‌ای از میکروب‌شناسی که به مطالعه ویروس‌ها و بیماری‌های ناشی از آنها می‌پردازد

ویروس‌شناسی بالینی

clinical virology

میکروب‌شناسی شاخه‌ای از ویروس‌شناسی که به مطالعه بیماری‌های عفونی ناشی از عوامل ویروسی می‌پردازد

ویروس‌شناسی پزشکی

medical virology

میکروب‌شناسی شاخه‌ای از ویروس‌شناسی که به مطالعه ویروس‌های بیماری‌زا در انسان می‌پردازد

وِرژنگان‌شناسی Epigenomics

از آنجا که مجموعه روش‌هایی که از آنها برای تجزیه و تحلیل شاخص‌های وِرژنگانی مانند متیل‌گذاری (methylation) رِنای استفاده می‌شود

وِرژن‌نمود epigenotype

از آنجا که دسته‌ای از اشکال موروثی یک ژن‌نمود که علاوه بر توالی نوکلئوتیدی، دگرش‌های وِرژن‌نسی (epigenetic modification) نیز در آن مؤثرند

ورزگر operator

معمولاً توالی‌ای در یکی از دو انتهای ورزه که با عمل فرونشانی، رونویسی ورزه را تنظیم می‌کند

ورزه operon

معمولاً واحد عملکردی متشکل از گروهی از ژن‌های ساختاری پیوسته در پیش‌هسته‌ایها

ورزه لاکتوز lac operon

معمولاً مجموعه سه ژن که سنتز (synthesis) زی‌مایه‌های مورد نیاز برای مصرف لاکتوز در بسیاری از باکتری‌ها را بر عهده دارند

ویرایش‌تن editosome

ویریون virion, viral particle,

virus particle

◀ میکرب | ویروس در مرحله‌ای از چرخه

زندگی خود که در محیط خارج از

یاخته در بدن یافت می‌شود و الزاماً

شامل ماده ژنی و پوشه است

ویروس‌شناسی مولکولی

molecular virology

◀ میکرب | مطالعه ویروسها با استفاده از

فناوریهای تشخیص مولکولی

Viruria

ویروس‌میزی

◀ میکرب | وجود ویروس در ادرار

ه

اِعمُر | نموداری هرمی که ساختار تغذیه‌ای هر بوم‌سازگان را برحسب انرژی یا تعداد یا زی‌توده ترازهای تغذیه نشان می‌دهد

هرم جمعیت

population pyramid

اِعمُر | نموداری هرمی که نمایانگر ساختار هر جمعیت براساس تعداد و جنسیت و سن افراد آن است

هرم زی‌توده biomass pyramid

اِعمُر | نموداری هرمی که ساختار تغذیه‌ای هر بوم‌سازگان را برحسب زی‌توده نشان می‌دهد

Butomus

هزارنی

اِکِیام | سرده چندساله آبزی از تیره هزارنی‌ایان با یک گونه که بومی اوراسیاست و امروز در سرتاسر منطقه معتدل شمالی پراکنده است

spore

هاک

اِعمُر | یاخته‌ای تولیدمثلی در گیاهان بی‌گل، قارچها، سرخسها و تعدادی از باکتریها که در چرخه زندگی یا تکثیر آنها نقش دارد

sporangium

هاگدان

اِکِیام | محفظه‌ای که در آن هاگهای غیرجنسی تشکیل می‌شود

sporophyte

هاگرُست

اِکِیام | مرحلهٔ دولادی تشکیل هاگ در چرخه زندگی گیاه

sporophytic

هاگرُستی

اِکِیام | مربوط به هاگرُست

هرم بوم‌شناختی

ecological pyramid,

food pyramid,

Eltonian pyramid

synaptosome	همایه‌تن	Butomaceae	هزارنی‌ایان
اعسر حبابچه‌های محدود به غشا که از پایانه‌های آسه‌ای همایه پس از همگن‌سازی بافت مغز به دست می‌آید		اعسر تیره‌ای از قاشق‌واش‌سانان چندساله و بدون کرک و آبزی یا رطوبت‌پسند و دارای ساقه زیرزمینی ضخیم و خزنده	
synaptology	همایه‌شناسی	folding nucleus	هسته تابیار
اعسر شاخه‌ای از عصب‌شناسی که به مطالعه ارتباط متقابل همایه‌ها در دستگاه عصبی می‌پردازد		اعسر تعداد نسبتاً محدودی از مانده‌های آمینواسید یک پروتئین نوساخته و هنوز واتابیده‌ای که با برهم‌کنش، داربستی تشکیل می‌دهند که بقیه پروتئینها به دور آن متراکم می‌شوند	
codominance	هم‌بارزیت	nucleosome	هسته‌تن
اعتر وضعیتی که در آن هریک از دو دگره در حالت ناجور تخمی آثار متمایز خود را بروز می‌دهد و در نتیجه هر دو رُخ‌نمود با هم ظاهر می‌شوند		اعسر دانه‌های تسبیجی‌شکل تشکیل‌دهنده فام‌تن که از پروتئینهای هسته‌ای و دنا تشکیل شده است	
symporter	همبَر		هم‌ایستایی ژنی
اعسر نوعی پروتئین ناقل غشایی که دو ماده را به‌طور هم‌زمان و هم‌جهت با یکدیگر از خلال غشا عبور می‌دهد		genetic homeostasis	اعتر تمایل جمعیت‌های مندلی برای رسیدن به یک ترکیب ثابت ژنی
symport	همبَری		همایگی ← جفت‌شدگی فام‌تنی
اعسر نوعی هم‌تراژردی که در آن دو ماده با کمک یک ترابر هم‌جهت با یکدیگر از خلال غشا عبور می‌کنند		synapse	همایه
replisome	همتاتن	اعسر محل اتصال دو یا چند یاخته عصبی	
اعسر مجموعه‌ای زی‌مایه‌ای در پیش‌هسته‌ایها که در همتاسازی دنا شرکت دارد		synaptic	همایه‌ای
		اعسر مربوط به همایه	

replicon	هم‌تایه	هم‌تاساختی ← هم‌تاشده
[عسر] عنصر ژنی که در خلال هم‌تاسازی دنا به‌عنوان واحدی خودمختار عمل می‌کند		replicator هم‌تاساز [عسر] بخشی از دنا که محل شروع هم‌تاسازی در هر هم‌تایه است
cotransporter	هم‌تراپَر	replication هم‌تاسازی [عسر] فرایند دوتا شدن به‌طوری‌که نسخه‌ای دقیق از نسخه اولیه بازسازی شود، مانند آنچه در مورد دنا و رِنا اتفاق می‌افتد
cotransport	هم‌تراپُردی	هم‌تاسازی دوسویه bidirectional replication [از] نوعی هم‌تاسازی دنا که در آن دوشاخه‌های هم‌تاسازی در دو جهت مخالف هم پیش می‌روند
sympatric	هم‌جا	replicative هم‌تاشده [عسر] ۱. مربوط به هم‌تاسازی ۲. ویژگی آنچه در فرایند هم‌تاسازی شرکت کرده است مت. هم‌تاساختی
	هم‌جا [کی‌ما] ویژگی گونه‌های یک محیط جغرافیایی	
	هم‌حس ← عصب هم‌حس	
sympathectomy	هم‌حس‌برداری	هم‌تافت پیرایشی ← پیرایش‌تن
	[عسر] عمل برداشتن عصب هم‌حس	gene complex هم‌تافت ژنی [از] مجموعه‌ای متشکل از دو یا چند ژن نزدیک به هم بر روی قطعه‌ای از یک فام‌تن که از نظر کارکردی به یکدیگر مرتبط هستند
consanguinity	هم‌خونی	
[از] خویشاوندی به علت داشتن دست‌کم یک نیای مشترک		

هم‌گشت ← جهش هم‌گشتی	synergid	هم‌کاره
omnivore, همه‌چیزخوار omnivorous, omnivorous animal, diversivore	syngamous, syngamic	هم‌کام
عسر جاننداری که بتواند از انواع منابع غذایی، اعم از گیاهی یا جانوری، تغذیه کند	عسر مربوط به هم‌کامی	هم‌کامی
conjugate ¹ همیوغ	syngamy	هم‌کامی
عسر هریک از دو یاخته به‌هم‌پیوسته در فرایند همیوگی	عسر تشکیل رویان با انجام لقاح	هم‌کشت
conjugate ² همیوغ شدن	coculture	هم‌کشت
عسر شرکت داشتن در فرایند همیوگی	ع میکرب کشت هم‌زمان دو یا چند نوع یاخته در یک محیط	هم‌کنش‌گان
مت. همیوغ کردن	interactome, protein interactome	هم‌کنش‌گان
همیوغ کردن ← همیوغ شدن	ع پروتئین شبکه‌ی کاملی از برهم‌کنشهای فیزیکی و کارکردی پروتئینها به‌صورت پایدار یا گذرا در درون یک یاخته در دوره‌ی زمانی معین	هم‌کنش‌گان‌شناسی
conjugon همیوغه	interactomics	هم‌کنش‌گان‌شناسی
عسر عامل ژنی ضروری در فرایند همیوگی	ع پروتئین مجموعه‌ی روشهایی که برای تفکیک و خالص‌سازی و توصیف صفات اختصاصی پروتئینها و شناسایی و توصیف مولکولی برهم‌کنشهای آنها بر دیگر پروتئینهای یاخته به کار می‌رود	
conjugation همیوگی		
عسر به‌هم‌پیوستگی گذرای دو یاخته هوسته‌ای برای تبادل مواد ژنی		
aerenchyma هواکنه		
عسر بافتی با فضاهای بین یاخته‌ای فراوان		

هورمون پادپیشابی antidiuretic hormone [عربی] هورمون کاهش‌دهنده حجم ادرار که به وسیله بخش پسین غده زیرمغزی ترشح می‌شود	هوبره‌ایان Otididae [جانوری] تیره‌ای از راسته درناسانان که پرندگانی خشکی‌زی با جثه متوسط تا بسیار بزرگ‌اند با پاها و گردن بلند و منقار قوی و کوتاه
هوفامینه euchromatin [انز] بخشهای کم‌رنگ‌تر و کم‌تراکم‌تر فامینه که حاوی ژنهای بیان‌شونده است	هوبره موج‌دار Chlamydotis undulata [جانوری] گونه‌ای از تیره هوبره‌ایان و راسته درناسانان با تاج نخودی که پره‌ای راست در مرکز آن دارد؛ سر آن خاکستری روشن و بدن دارای پره‌ای راست سیاه در پایین گردن تا قفسه سینه است
هوننگ جنوبی Eubalaena australis [جانوری] گونه‌ای از تیره نهنگیان و راسته آب‌بازسانان که یکی از قوی‌ترین والهاست و باله پشتی ندارد و باله‌های شنای آن عریض است و بیشتر حالت بادبزنی دارد	هوپرورد eutrophic [عربی] دارای هوپروردگی یا مربوط به آن
هوننگ ژاپنی Eubalaena japonica [جانوری] گونه‌ای از نهنگیان و راسته آب‌بازسانان، با بدن دوکی‌شکل و بدون باله پشتی که بخش اعظم بدنش سیاه است	هوپروردگی eutrophy, eutrophia [عربی] ۱. رشد متناسب اندامها و بافتها در نتیجه تغذیه کامل ۲. رشد و ازدیاد موجودات زنده بر اثر تغذیه مطلوب در یک زیست‌بوم
هوننگ یخچالی Eubalaena glacialis [جانوری] گونه‌ای از نهنگیان و راسته آب‌بازسانان با بدن دوکی‌شکل و دهان بزرگ که می‌تواند در آب‌های بسیار سرد زندگی کند	هوپرورش eutrophication [عربی] غنی شدن محیط‌های آبی از ترکیبات محلول که به رشد بیش‌ازحد برخی از موجودات زنده منجر می‌شود

eukaryotic	هوسته‌ای ^۲	eukaryosis	هوستگی
[عمری] مربوط به هوستگی و جاندار هوسته‌ای		[عمری] داشتن هسته غشادار و میان‌یاخته حاوی اندامکهای یاخته‌ای که شامل همه یاخته‌ها به‌جز باکتریها می‌شود	
Eucaryotae	هوسته‌ای‌ها	eukaryote,	هوسته‌ای ^۱
[عمری] سلسله جانداران تک‌یاخته‌ای و پُریاخته‌ای که یاخته‌های آنها هسته واقعی و غشا دارد		eukaryon	[عمری] جانداري که یاخته‌های آن هسته واقعی و غشا دارد

ی

اکبیرا یاخته‌ای نرم آکنه‌ای در چوب و آبکش پسین که از پیش‌آغازۀ اشعۀ بُن‌لاد آوندی به وجود می‌آید

یاختمان cellome

اِذا مجموعهٔ مولکولهای یک یاخته و برهمکنش زمانی و مکانی آنها

یاختهٔ تحریک‌پذیر

excitable cell

اِسررا یاخته‌ای که غشای تحریک‌پذیر دارد

یاختمان‌شناسی cellomics

اِذا مجموعهٔ روشهایی که از آنها برای بررسی و تجزیه و تحلیل و شناسایی کارکردهای یاخته استفاده می‌کنند

یاختهٔ جنسی sex cell,

sexual cell

اِسررا یاخته‌هایی که در غده‌های جنسی نر و ماده از راه تقسیم کاستمانی به وجود می‌آیند و دقیقاً نیمی از فام‌تن‌های بدنی را شامل می‌شوند

یاخته cell, cellule

اِسررا واحد ساختاری و کارکردی موجودات زنده که از پوشش خارجی و میان‌یاخته و هسته تشکیل شده است
* مصوب فرهنگستان اول

یاختهٔ چوب xylem cell

اکبیرا هریک از یاخته‌های تشکیل‌دهندۀ بافت چوبی

یاختهٔ آبکش phloem cell

اکبیرا هریک از یاخته‌های تشکیل‌دهندۀ لولهٔ آبکش

یاختهٔ اشعه ray cell

یاخته‌های سرتولی Sertoli's cells [عسر] یاخته‌های طویل در لوله‌های گُشناب‌بَر که در تکوین زامه دخالت دارند مت. یاخته‌های غذادهنده	یاخته خوناب plasmacyte, plasma cell [عسر] یاخته خونی که در تولید پادتن از سایر یاخته‌های خونی فعال‌تر است
یاخته‌های غذادهنده ← یاخته‌های سرتولی	یاخته عصبی ← پی‌یاخته
یاخته‌های لیدیگ Leydig's cells [عسر] گروهی از یاخته‌های بیضه که در تولید هورمونهای آندروژن دخالت دارند مت. یاخته‌های بینابینی بیضه، یاخته‌های بینابینی	یاخته نگهبان guard cell [عسر] یکی از دو یاخته روپوستی تمایز یافته که باز و بسته شدن دهانه روزنه را تنظیم می‌کند
یاخته همراه companion cell [عسر] یاخته نرم‌آکنه اختصاص یافته‌ای که همراه با عناصر آوندی در بافت آبکش نهاندانگان وجود دارد	یاخته هاگزا sporocyte [عسر] یاخته‌ای که هاگ از آن به وجود می‌آید
یاخته یادسپار memory cell [عسر] تنابۀ یاخته‌های B و T که پس از برخورد اولیه با پادگن بیگانه اطلاعات ایمنی را به خاطر می‌سپرد و در برخورد دوم با همان پادگن، پاسخهای ایمنی سریع‌تر و مؤثرتری می‌دهد	یاخته‌های بینابینی ← یاخته‌های لیدیگ
یاال‌اسبی ← زانیشلیا	یاخته‌های پادسفتی antipodal cells [عسر] سه یاخته تک‌لاد در کیسه روی‌ان (embryonic sac) گیاهان گل‌دار که در مقابل مجرای سفت قرار دارد مت. پادسفتی antipodal

یال اسپیان ← زانشیلیانیان

یلوه‌ایان Rallidae

[جانوری] تیره‌ای از راسته درناسانان با اندازه‌ای کوچک تا متوسط و منقار باریک و گردن نسبتاً بلند و بالهای پهن و دم کوتاه و نرم

[جانوری] گونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان که جنس نر آن نوارهای قهوه‌ای تیره و سفید بر روی بدن دارد و قسمت جلوی روی بدن دارچینی روشن و ناحیه عقبی زیر بدن نارنجی تا قهوه‌ای مایل به قرمز است

یلوه کوچک حقیقی

Porzana parva parva

[جانوری] زیرگونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان که زیر بدن آن خاکستری و قاعده منقار قرمز و پاها سبز است و روی بدن رگه‌های قهوه‌ای تیره و روشن دارد

یلوه حقیقی Porzana porzana

[جانوری] گونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان با سر کوچک و بدن گرد که پرهای زینتی آن لکه‌های سفید دارد و منقارش زرد با قاعده قرمز است

یلوه حنایی حقیقی Crex crex

[جانوری] گونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان که قسمت بالایی بدن آن رگه‌دار است و روی بالها حنایی مایل به قهوه‌ای و صورت و جلو گردن و قفسه سینه آبی مایل به خاکستری است

یلوه نوک‌سبز

Porzana pusilla intermedia

[جانوری] زیرگونه‌ای از تیره یلوه‌ایان و راسته درناسانان که کوچک است و روی بدن آن خرمایی پررنگ با لکه‌های سفید حلقه‌ای پراکنده و زیر بدنش خاکستری مایل به سبزآبی است

یلوه دم‌کرکی بوهم

Sarothrura boehmi

[جانوری] گونه‌ای از مرغ‌یلوه‌ایان و راسته درناسانان با پرهای خال‌دار سفید و قهوه‌ای تیره و روشن و دم گسترده و کرکی

یوزنهنگ کوتوله

Caperea marginata

[جانوری] گونه‌ای از تیره نونهنکیان و راسته آب‌بازسانان که کوچک‌ترین نهنگ جهان است؛ سر آن نسبتاً بزرگ و حدود یک‌چهارم کل بدن است و رنگ بدن خاکستری تیره با سطح پشتی سیاه و شکمی روشن‌تر است

یلوه راه‌راه افریقایی

Aenigmatolimnas marginalis

Petri dish culture	کشت پتری	stab culture	کشت سنبه‌ای
phage → bacteriophage		strain	سویه
pilin	موئینه	Subculture	واکشت
pilus	مویک	synchronised culture/	
plate culture	کشت سطحی	synchronized culture	
primary culture	کشت اولیه	→ synchronous culture	
pure culture	کشت خالص	synchronous culture	کشت همگام
resident flora	ریزگان مقیم	syn. synchronised culture	
syn. commensal flora		tissue culture	کشت بافت
selective culture	کشت انتخابی	transient flora	ریزگان گذرا
shake culture	کشت تکانشی	viral particle → virion	
slant culture	کشت در شیب	virion	ویریون
syn. slope culture		syn. viral particle, virus particle	
slime layer	لغاب‌لایه	viroid	شبه‌ویروس
slope culture		Virology	ویروس‌شناسی
→ slant culture		Viruria	ویروس‌میزی
spike	خار	virus particle → virion	

flagellate ¹	تاژک‌دار ¹	microflora	ریزگان
flagellate ²	تاژک‌دار ²	syn. normal microbial flora, flora	
flagellin	تاژکینه	mixed culture	کشت مخلوط
flagellum	تاژک	molecular bacteriology	باکتری‌شناسی مولکولی
flora → microflora		molecular microbiology	میکروب‌شناسی مولکولی
fungemia/ fungaemia	قارچ‌خونی	molecular mycology	قارچ‌شناسی مولکولی
syn. mycethemia, mycohemia		molecular parasitology	انگل‌شناسی مولکولی
fungistatic	قارچ‌ایستان	molecular virology	ویروس‌شناسی مولکولی
glycocalyx	قندپوسته	mycethemia → fungemia	
hook	قلاب	mycohemia → fungemia	
industrial microbiology	میکروب‌شناسی صنعتی	mycology	قارچ‌شناسی
liquid culture	کشت در مایع	mycophage	قارچ‌خوار
syn. broth culture		nonfastidious	کم‌نیاز
mastigophora	تاژک‌داران	normal flora	ریزگان طبیعی
medical bacteriology	باکتری‌شناسی پزشکی	normal microbial flora	
medical microbiology	میکروب‌شناسی پزشکی	→ microflora	
medical mycology	قارچ‌شناسی پزشکی	old culture	کشت کهنه
medical parasitology	انگل‌شناسی پزشکی	opportunistic	فرصت‌طلب
medical virology	ویروس‌شناسی پزشکی	opportunistic infection	عفونت فرصت‌طلب
microbe	میکروب	opportunistic pathogen	بیماری‌زای فرصت‌طلب
microbicidal concentration	غلظت میکروب‌کش	parasite	انگل
microbicide	میکروب‌کش	parasiticide	انگل‌کش
microbiology	میکروب‌شناسی	parasitology	انگل‌شناسی
microbistatic	میکروب‌ایستان		

vaginal	زهرایی، زهدان‌راهی	broth culture → liquid culture	
vaginate	زهره‌دار، زهدان‌راه‌دار	capsid	پوشه
Vaginectomy		capsomere	پوشه‌پار
	زهره‌برداری، زهدان‌راه‌برداری	cell culture	کشت یاخته
vaginitis	زهره‌آماس، زهدان‌راه‌آماس	ciliophora	مژکداران
vaginotomy		cilium	مژک
	زهره‌بری، زهره‌شکافی، زهدان‌راه‌بری، زهدان‌راه‌شکافی	clinical bacteriology	باکتری‌شناسی بالینی
vagotomy	واج‌بری	clinical microbiology	میکروب‌شناسی بالینی
vagus nerve	عصب‌واج، واج	clinical mycology	قارچ‌شناسی بالینی
vernal	بُن‌بهارى	clinical parasitology	انگل‌شناسی بالینی
vibrio	خمیزه	clinical virology	ویروس‌شناسی بالینی
vibrioid	خمیزه‌وار		
water loss		coculture	هم‌کشت
	→ evapotranspiration	commensal flora	
xerophthalmia	خشک‌چشمی	→ resident flora	
yellow body → corpus luteum		continuous culture	کشت پیوسته
yellow body of ovary		continuous-flow culture	
	→ corpus luteum		کشت جاری
میکروب‌شناسی		culture	کشت
aerobic culture	کشت هوازی	ectoparasite	برون‌انگل
anaerobic culture	کشت بی‌هوازی	ectoparasiticide	برون‌انگل‌کش
bacteriology	باکتری‌شناسی	endoparasite	درون‌انگل
bacteriophage	باکتری‌خوار	envelope	پوش
	syn. phage	environmental microbiology	میکروب‌شناسی محیطی
bacteriuria	باکتری‌میزی	fastidious	پُر‌نیاز
basal body	جسم پایه	fimbria	کرک
	syn. flagellar motor	flagellar motor → basal body	

transmission genetics	ژن‌شناسی ترانسلی	trophic level	تراز تغذیه
syn. classical genetics		trophic pathway → food chain	
transpiration¹		tropic	گرایشی
→ insensible perspiration		tropism	گرایش
transpiration²	ترانشمش، تعرق	syn. topotaxis	
transport	ترابرد	twin species → sibling species	
transporter	تراببر	tympanic membrane	پرده گوش، پرده صماخ
syn. carrier protein		syn. eardrum, tympanum	
transposable element		tympanum	
→ transposon		→ tympanic membrane	
transposition	ترانشش	uniport → facilitated diffusion	
transposon	ترانششه	Uniporter	تک‌بر
syn. mobile genetic element,		utricle¹	کیسک ^۱
selfish genetic element,		syn. utricle ¹	
transposable element, mobile		utricle²	کیسک ^۲
element, jumping gene,		syn. utricle ² , utricle ²	
transposon-like element		vestibuli	
transposon-like element		utricular	کوسکی
→ transposon		syn. utriculate	
transudate	ترازه	utriculate → utricular	
syn. transudation ²		utriculiform	کیسک‌ریخت
transudation¹	ترازه‌ش	utriculitis	کیسک‌آماس
transudation² → transudate		utriculose	کیسک‌دار
Transudatory	ترازه‌شی	utricle¹ → utricle¹	
transverse colon		utricle² → utricle²	
کولون افقی، پس‌روده افقی		utricle² → utricle²	
syn. colon transversum		utricle² → utricle²	
tribe	طایفه	utricle² → utricle²	
trichome-hydrathode	کرک‌روزنه	vacuole	کُریچه
trophic chain → food chain		vagal	واجی
		vagina	زهره‌راه، زهدان‌راه

syngamous	همکام	tonsilla cerebelli	
syn. syngamic		→ tonsil of cerebellum	
syngamy	همکامی	tonsilla palatina	
systematics	سازگان‌شناسی	→ palatine tonsil	
taxon	آرایه	tonsil of cerebellum	
taxonomy	آرایه‌شناسی	لوزه مخچه، بادامک مخچه	
tegumentum	جوانه‌پوش	syn. tonsilla cerebelli	
syn. cataphyll		tonus	کشش
tegument → integument		topotaxis → tropism	
telophase	واپسین‌چهر	torpidity → aestivation	
tension¹	فشار	total evaporation	
tension²	کشش	→ evapotranspiration	
tensor	کشنده	tracheid	نایدیس
tepal	گلپار	transcellular transport	
tepaloid	گلپارواره	ترابرد تراپاخته‌ای	
testa → seed coat		transcript	رونوشت
tetrad	چهارتایی	transcription	رونویسی
thalamus	نهج ^۲	transcriptional	رونوشتی
threshold → threshold potential		transfection	تراآلایی
threshold potential	پتانسیل آستانه	transformation hypothesis	
syn. firing point, firing level,		نظریه دگرگونی انواع، دگرگونی انواع	
threshold		translation	ترجمه
thulamus → receptacle		translational	ترجمه‌ای
tonsil¹ → palatine tonsil		translocation¹	تراسپاری ^۱
tonsil²	لوزه ^۲ ، بادامک ^۲	translocation²	تراسپاری ^۲
syn. tonsilla		transmembrane potential	
tonsilar	لوزه‌ای	→ membrane potential	
tonsilectomy	لوزه‌برداری	transmissible	سرایت‌پذیر
tonsillitis	لوزه‌آماس	transmission¹	تراگسیل
tonsilla → tonsil ²		transmission²	سرایت

spermatogonium	زاهه‌زا	stylopodium	پایک خامه
spermatozoid	زاهه ^۱	subspecies	زیرگونه
syn. sperm ¹		subspecific	زیرگونه‌ای
spermiduct	گُشناب‌راه	succession	توالی
spherosomal	گوی‌تنی	sudation ¹ → guttation	
spherosome	گوی‌تن	sudation ² → perspiration ¹	
syn. oleosome		sudor → perspiration ²	
sphincter	بنداره	summer dormancy	
sphincteral	بنداره‌ای	→ aestivation	
syn. sphincteric		superior ovary	تخم‌دان فوقانی
sphincteralgia	بنداره‌درد	superspecies	اُبرگونه
sphincterectomy	بنداره‌برداری	superspecific	اُبرگونه‌ای
sphincteric → sphincteral		supraspecific	فراگونه‌ای
sphincteritis	بنداره‌آماس	supraspecific level	تراز فراگونه‌ای
sphincterotome	بنداره‌شکاف، بنداره‌بر	supraspecific rank	رتبه فراگونه‌ای
sphincterotomy	بنداره‌شکافی، بنداره‌بری	sweat → perspiration ²	
spike potential	پتانسیل نیزه‌ای	sweating → perspiration ¹	
spiral	پیچیده‌ای	sympathectomy	هم‌جس‌برداری
spiral organ → organ of Corti		sympathetic nerve	عصب هم‌جس، هم‌جس
spirillum	پیچیده	Sympathomimetic	
spirometer	دَم‌سنج		والوچ عصب هم‌جس، والوچ هم‌جس
spirometry	دَم‌سنجی	symport	هم‌بری
stamen	پرچم	symporter	هم‌بر
stigma	کُلاه	synapse	همایه
stoma	روزنه هوایی	synaptic	همایه‌ای
stone fruit → drupe		synaptology	همایه‌شناسی
straight intestine → rectum		synaptosome	همایه‌تن
structural gene → cistron		synergid	هم‌کاره
style	خامه	syngamic → syngamous	

sensible perspiration	تعریق محسوس	sigmoid → sigmoid colon	
sepal	کاسبرگ	sigmoid colon	خم‌روده
septal	دیواره‌ای	syn. sigmoid	
septum	دیواره	simple diffusion	پخش ساده
serology	سرم‌شناسی	syn. diffusion	
serotherapy	سرم‌درمانی	single diffusion	پخش یک‌جانبه
serotinal	بُن‌تابستانی	sinus	کاوک، سینوس
Sertoli's cells	یاخته‌های سِرَتولی، یاخته‌های غذادهنده	sinusitis	کاوک‌آماس
serum	سرم	sinusoid	کاوک‌مانند
sex	جنس	siphonogamic	
sex cell	یاخته جنسی	→ siphonogamous	
syn. sexual cell		siphonogamous	ماشوره‌کام
sex chromatin	فامینه جنسی	syn. siphonogamic	
syn. Bour body		siphonogamy	ماشوره‌کامی
sex chromosome	فام‌تن جنسی	skeleton/ squelette (fr.)	استخوان‌بندی، استخوانگان
sex determination	تعیین جنسیت	slide/ lame (fr.)	تیغه
sex development	تکوین جنسی	slide cover/ lamelle (fr.)	تیغک
syn. sexual development		small intestinal	باریک‌روده‌ای
sex ratio	نسبت جنسی	small intestine	باریک‌روده
sexual cell → sex cell		speciation	گونه‌زایی
sexual development		species	گونه
→ sex development		specific	گونه‌ای
sexual dimorphism	دوریکتی جنسی	sperm ¹ → spermatozoid	
sexual reproduction	تولید مثل جنسی	sperm ²	گُشناب
		spermatid	زام‌یاختک
sexual selection	گزینش جنسی	spermatism	گُشناب‌ریزی
sibling species	گونه‌های هم‌زاد	spermatocyte	زام‌یاخته
syn. aphanic species, twin		spermatogenesis	زآم‌زایی
species, cryptic species		spermatogenetic	زآم‌زایشی

recon	نو ترکیه	right colon → ascending colon	
rectal	راست روده‌ای	Ruffini's corpuscle	تَنیْزَه رافینی
rectalgia	راست روده درد	saccule	ریز کیسک
<i>syn. proctalgia</i>		<i>syn. sacculus</i>	
rectectomy	راست روده برداری	sacculitis	ریز کیسک آماس
<i>syn. proctectomy</i>		sacculus → saccule	
rectitis	راس روده آماس	saprophage	پوده خوار ^۱
<i>syn. proctitis</i>		<i>syn. saprophagous</i>	
rectum	راست روده	saprophyte	پوده رُست
<i>syn. straight intestine</i>		saprophytic	پوده رُستی
regulon	ترازه	sclerenchyma	سخت آکنه
replication	همتاسازی	secrete	ترشح کردن
replicative	همتا شده، همتاساختی	secretion	ترشح
replicator	همتاساز	secretor¹	ترشح ساز
replicon	همتایه	secretor²	ژن ترشح ساز
replisome	همتاتن	<i>syn. secretor gene</i>	
repolarization	باز قطبش	secretor gene → secretor ²	
repressing → repression		secretory	ترشحی
repression	فرونشانی	section¹	بخشه
<i>syn. repressing</i>		section²	بُرش
repressor	فرونشان	seed	دانه
reproduce		seed coat	پوسته دانه
	تولید مثل کردن، زادآوری کردن، زاد آوردن	<i>syn. testa</i>	
reproduction	تولید مثل، زادآوری	saprophagous → saprophage	
reproductive	تولیدمندی، زادآوری	segmented intestine → colon	
resting potential	پتانسیل استراحت	selfish genetic element	
rhizome/ rhizoma	زمین ساقه	→ transposon	
rhizomorph	زمین ساقه ریخت	seminal vesicle	گُشناب دان
ribosome	رِناتن	semispecies	نیم گونه
		<i>syn. incipient species,</i>	
		<i>allospecies</i>	

population structure	ساختار جمعیت	prophase	پیش‌چهر
portal vein	سیاهرگ باب	proplast	پیش‌دیس
preformation	پیش‌زایش	prostate → prostate gland	
syn. preformism		prostate gland	پروستات
preformism → preformation		syn. prostate	
prevernal	سربهاری	prostatic	پروستاتی
primer	آغازگر	prostatitis	پروستات‌آماس
Prokaryotae/ Procaryotae		prothallial	پیش‌ریسه‌ای
	پیش‌هسته‌ای‌ها	prothalliform	پیش‌ریسه‌ریخت
proctalgia → rectalgia		prothallium → prothallus	
proctectomy → rectectomy		prothalloid	پیش‌ریسه‌سا
proctitis → rectitis		prothallus	پیش‌ریسه
proembryo	پیش‌رویانه	syn. prothallium	
proembryonic	پیش‌رویانی	protoderm	پیش‌پوست
prokaryon → prokaryote		protodermal	پیش‌پوستی
prokaryosis/ procaryosis		protoplasm	درون‌یاخته
	پیش‌هستگی	protoplast	پیش‌یاخته
Prokaryote	پیش‌هسته‌ای ^۱	prototroph	تک‌کانی‌پرورد ^۱
syn. prokaryon		prototrophic	تک‌کانی‌پرورد ^۲
prokaryotic/ procaryotic		prototrophy	تک‌کانی‌پروردگی
	پیش‌هسته‌ای ^۲	pseudocarp	میوه کاذب
promoter	پیش‌بر	syn. accessory fruit, false fruit	
propagate	تکثیر کردن	pyrenoid	دانک
propagation	تکثیر	Race	نژاد
propagative	تکثیری	Racial	نژادی
propagator	تکثیرگر	rank	رتبه
propagule → propagulum		receptacle	نهنج ^۱
propagulum	قطعه تکثیر	syn. thalamus	
syn. propagule		recombinant	نو ترکیب
		recombination	نو ترکیبی

peroxisome	پراکسی‌تن	pistilate	مادگی‌دار
perspiration ¹	تعریق ¹	pistillode	مادگی‌واره
syn. sudation ² , sweating		pistillum → pistil	
perspiration ²	عرق	pit ²	لان
syn. sweat, sudor		plasma	خوناب
petal	گلبرگ	plasma cell → plasmacyte	
phagocyte	بیگانه‌خوار	plasmacyte	یاخته خوناب
phagocytosis	بیگانه‌خواری	syn. plasma cell	
phenocopic	رُخ‌نما	plasmic membrane	غشای یاخته
phenocopy	رُخ‌نمایی	plasmid	دیسک
phenotype	رُخ‌نمود	plasmogamy	میان‌یاخته‌کامی
phenotypic	رُخ‌نمودی	plastid	دبسه
photoautotroph	نورخودپرورد	platelet/ plaquette (fr.)	گیرده
photolithotroph	نورکانی‌پرورد	pollen	گرده
photolysis	نورکافت	pollen analysis → palynology	
photolytic	نورکافتی	pollen grain	دانه گرده
photoorganotroph	نورآلی‌پرورد	pollen sac	کیسه گرده
phototroph	نورپرورد ¹	polygamous	چندکام، چندهمسر
phototrophic	نورپرورد ²	polygamy	چندکامی، چندهمسری
phototrophy	نورپروردگی	polyploid	چندلاد
phototropic	نورگرا	polyploidy	چندلادی
phototropism	نورگرایی	population	جمعیت
physiologic(al)	کاراندام‌شناختی	population biology	
physiological race	نژاد کاراندام‌شناختی		زیست‌شناسی جمعیت
physiologist	کاراندام‌شناس	population cycle	چرخه جمعیت
physiology ¹	کاراندام	population ecology	
physiology ²	کاراندام‌شناسی		بوم‌شناسی جمعیت
pinocytosis	قطره‌خواری	population growth	رشد جمعیت
pistil	مادگی	population pyramid	هرم جمعیت
syn. Gynoecium, pistillum		population size	اندازه جمعیت

organotroph	آلی پرورد ^۱	ترا بُرد پیرایاخته‌ای
organotrophic	آلی پرورد ^۲	parasympathetic nerve
organotrophy	آلی پروردگی	عصب پادهم‌حس، پادهم‌حس
organum spirale		syn. parasympathetic nervous system
→ organ of Corti		parasympathetic nervous system
ovarian cycle	چرخه تخمدانی	→ parasympathetic nerve
syn. oogenetic cycle		Parasympathomimetic
ovarian follicle	انباتک تخمدان	والوچ عصب پادهم‌حس، والوچ پادهم‌حس
syn. Graafian follicle,		passive transport
Graafian vesicle		ترا بُرد غیرفعال
ovary	تخمدان	peat
ovular	تخمکی	پوده
ovulate^۱	تخمکدار	pedicel
ovulate^۲	تخمک گذاشتن	دُمگل
ovulation	تخمک‌گذاری	peduncle
ovulatory	تخمک‌گذاری	دُمگل‌آذین
ovule^۱		perforatorium → acrosome
گیامامه، مامه ^۱ ، تخمک گیاهی، تخمک ^۱		perianth
ovule^۲ → ovum		گلپوش
ovum	مامه ^۲ ، تخمک ^۲ ، تخمک جانوری	perianth segment
syn. egg cell, egg, ovule ^۲		قطعه گلپوش
Pacini's corpuscle	تنبیزه پاچینی	pericardium
palatine tonsil	لوزه ^۱	پیراشامه قلب، پیراشامه
syn. tonsil ^۱ , tonsilla palatina		pericarp
paleospecies	دیرین‌گونه	پیرابر
syn. chronospecies		periderm
palynology	گرده‌شناسی	پیراپوست
syn. pollen analysis		perilymph/ perilympa
paracellular transport		پیرانتابه
		perilymphatic
		پیرانتابه‌ای
		periosteal
		برون‌استی
		syn. periosteous
		periosteous → periosteal
		periosteum
		برون‌است
		periostitis/ periosteitis
		برون‌است‌آماس
		perisperm
		پیرادانه
		peroxisomal
		پراکسی‌تنی

nanism	کوتولگی	oogamous	تخمک‌کام
nastic	تنجشی	oogamy	تخمک‌کامی
nastie	تنجش	oogenesis	مامه‌زایی
neoglucogenetic → glycogenesis		oogenetic	مامه‌زایشی
nephron	گردیزه	oogenetic cycle → ovarian cycle	
Neurobiologist		oogonial	مامه‌زا ^۱
پی‌زیست‌شناس، زیست‌شناس اعصاب		oogonium ¹ → archeogonium	
Neurobiology		oogonium ²	مامه‌زا ^۲
پی‌زیست‌شناسی، زیست‌شناسی اعصاب		oosphere	تخم‌زا
neuroglia	پی‌بان	ootid	مام‌یاختک
neuron	پی‌یاخته، یاخته عصبی	operator	ورزگر
nitrification	شوره‌سازی	operon	ورزه
node of Ranvier	گره رانویه	optic chiasma	چلیپای بینایی
nonsecretor	ناترشح‌ساز	order	راسته
nucellar	خورشی	organ	اندام، عضو
nucellus	خورش	organelle	اندامک
nucleosome	هسته‌تن	organic ¹	اندامگانی
obligatory diapauses		organic ²	اندامی، عضوی
میان‌آسایی اجباری		organism	اندامگان
oleosome → spherosome		organ of Corti	اندام کورتی
oligotroph	کاستی‌پرورد ^۱	syn. spiral organ,	
oligotrophic	کاستی‌پرورد ^۲	organum spirale	
oligotrophy	کاستی‌پروردگی	organogenesis	اندام‌زایی
omnivore	همه‌چیزخوار	syn. organogeny	
syn. omnivorous, omnivorous		organogenetic	اندام‌زایشی
animal, diversivore		syn. organagenic	
omnivorous → omnivore		organogenic → organogenetic	
omnivorous animal → omnivore		organogeny → organogenesis	
oocyte	مام‌یاخته	organography	اندام‌نگاری
oogamete	تخمک‌کامه	organoid	اندام‌سا

mesosomal	نیام‌تنی	mitosis	رِشتمان
mesosome	نیام‌تن	mitotic	رِشتمانی
metabolic	دگرگشتی	mitral valve	دریچهٔ دولختی
metabolism	دگرگشت، سوخت‌وساز	mixotroph	آمیزه‌پرورد ^۱
metabolite	دگرگشته	mixotrophic	آمیزه‌پرورد ^۲
metaphase	پس‌چهر	mixotrophy	آمیزه‌پروردگی
microbiocoenosis/ microbiocenosis	ریزی‌سازند، ریززی‌سازند	mobile element → transposon	
microbody	ریزتن	mobile genetic element	
microfilament	ریز رشته	→ transposon	
microfilamentous	ریز رشته‌ای	monochromasia	
microgamete	ریزکامه	→ monochromatism	
microorganic	ریز اندامگانی	monochromat	تک‌رنگ‌بین
syn. microorganismal		syn. achromat	
microorganism	ریز اندامگان	monochromatism	تک‌رنگ‌بینی
microorganismal		syn. monochromasia,	
→ microorganic		achromatism, achromatopsia	
microphage	ریزخوار	monogamous	تک‌کام، تک‌همسر
micropropagation	ریز تکثیری	monogamy	تک‌کامی، تک‌همسری
micropylar	سُفتی	morphospecies	ریخت‌گونه
micropyle	سُفت	morula	توتاله
microsomal	خُرودتنی	morulation	توتالگی
microsome	خُرودتن	mutagen	جهش‌زا ^۱
microspecies	ریزگونه	mutagenesis	جهش‌زایی
syn. jordanon		mutagenic	جهش‌زا ^۲
microtubular	ریزلوله‌ای	mutant	جهش‌یافته
microtubule	ریزلوله	mutation	جهش
mitochondrial	راکیزه‌ای	muton	جهش‌نه
mitochondrion	راکیزه	myocardium	ماهیچهٔ قالب
		myograph	ماهیچه‌نگار
		myography	ماهیچه‌نگاری

karyokinesis	تقسیم هسته	lithotroph	کانی پرورد ^۱
karyokinetic	تقسیم هسته‌ای	lithotrophic	کانی پرورد ^۲
kinetosome	جُنباتن	lithotrophy	کانی پروردگی
syn. basal granule, basal body		lobe	لپ
kingdom	سلسله	locus	جایگاه
kinosphere → aster		lymph	تنابه، لنف
Krause's corpuscle	تَنیزه کروز	lymphatic	تنابه‌ای، لنفی
labyrinth	پیچال	lysosome	کافنده‌تن
labyrinthectomy	پیچال‌برداری	macrogamete	درشت‌کامه
labyrinthitis	پیچال‌آماس	syn. megagamete	
labyrinthotomy	پیچال‌بری	macrophage	درشت‌خوار
lac operon	ورزه لاکتوز	marine biocoenosis/ marine	
lag growth phase → lag phase		biocenosis	زی‌سازند دریایی
lag period → lag phase		mass extinction	انقراض جمعی
lag phase	مرحله تأخیر	megagamete → macrogamete	
syn. lag growth phase, lag period		meiosis	کاستمان
large intestinal	فراخ‌روده‌ای	meiotic	کاستمانی
large intestine	فراخ‌روده	Meissner's corpuscle	تَنیزه مایسنر
lateral cerebral sulcus		membrane potential	پتانسیل غشا
	شیار گیجگاهی	syn. transmembrane potential	
left colon → descending colon		memory cell	یاخته یادسپار
lenticel	عدسک	mendelian genetics	ژن‌شناسی مندلی
Leydig's cells		syn. mendelism	
	یاخته‌های لیدیک، یاخته‌های بینابینی بیضه،	mendelism	
	یاخته‌های بینابینی	→ mendelian genetics	
limbic system	دستگاه کناره‌ای	mesocarp	میان‌بر
lipid	چربی، لیپید	mesoderm	میان‌پوست
syn. lipin		mesodermal → mesodermic	
lipid bilayer	دولایه لیپیدی	mesodermic	میان‌پرستی
lipin → lipid		syn. mesodermal	

hydathode	روزنه آبی	infrasubspecific	فروزیرگونه‌ای
hyperpolarization	بیش قطبش، بیش قطبیدگی	insensible perspiration	تعریق نامحسوس
hyperpolarized	بیش قطبیده	syn. transpiration ¹	
hypertrophia → hypertrophy		integument	تخمک پوش
hypertrophic	بیش پرورد	syn. tegument	
hypertrophy	بیش پروردگی	interphase	میان چهر
syn. hypertrophia		Interspecific	بین گونه‌ای
hypoderm	زیر پوست	interspecific competition	رقابت بین گونه‌ای
hypodermic(al)	زیر پوستی	interspecific hybrid	دورگه بین گونه‌ای
hypophysis	زیر مغزی	interspecific relation	رابطه بین گونه‌ای
hypophysis gland	غده زیر مغزی	Intestinum ileum → ileum	
hypothalamus	زیر نهنج	Intestinum jejunum → jejunum	
hypotrophic	کم پرورد	intraspecific	درون گونه‌ای
hypotrophy	کم پروردگی	intraspecific rank	رتبه درون گونه‌ای
syn. abiotrophy		intron	میانه
ileum	دراز روده	intronic	میانه‌ای
syn. intestinum ileum		isogamete	جورکامه
immunodiffusion	پخش ایمنی شناختی	isogametic	جورکامه‌ای
syn. gel diffusion		isogamous	جورکام
incipient species → semispecies		isogamy	جورکامی
indehiscent	ناشکופا	jejunum	تهی روده
indehiscent fruit	میوه ناشکופا	syn. intestinum jejunum	
individual	فرد	jordanon → microspecies	
inferior ovary	تخمدان تحتانی	jugular vein	سیاهرگ گردن، سیاهرگ وداجی
inflorescence	گل آذین	jumping gene → transposon	
inflorescence bract	برگه گل آذین		
inflorescence bud	جوانه گل آذین		
intraspecific	فروگونه‌ای		
intraspecific level	تراز فروگونه‌ای		

granulate → granular		heterosome	ناجورفام‌تن
granulation	ریزدانه‌ای شدن	heterotroph	دگرپرورد ^۱
granule	ریزدانه	heterotrophic	دگرپرورد ^۲
granuliferous ^۱	ریزدانه‌بر	heterotrophy	دگرپروردگی
granuliferous ^۲ → granulose		heterozygosity → heterozygosis	
granulocyte		heterozygosis	ناجورتنخی
	گویچه سفید چندهسته‌ای، چندهسته‌ای	<i>syn. heterozygosity</i>	
granulose	ریزدانه‌دار	heterozygote	ناجورتنخم ^۱
<i>syn. granuliferous</i> ^۲		heterozygous	ناجورتنخم ^۲
guard cell	باخته نگهبان	hibernal	زمستانی
gummy	صمغی	<i>syn. hiemal</i>	
guttation	زهش، تعریق	hiemal → hibernal	
<i>syn. sudation</i> ^۱		hippocampal	اسبکی
guttational	زهشی، تعریقی	hippocampus	اسبک مغز، اسبک
gynodiocious	ماده-دوپایه	homozygosity → homozygosis	
gynaecium/ Gynoecium → pistil		homozygosis	جورتنخی
gynomonoecious	ماده-یکپایه	<i>syn. homozygosity</i>	
gynophore	مادگی‌بر	homozygote	جورتنخم ^۱
haploid	تکلاد	homozygous	جورتنخم ^۲
haploidy	تکلادی	honeydew	عسلک
hematocrit	خون‌بهر	humic	گیاخاکی
hereditary	وراثتی	Humification	
heredity	وراثت		گیاخاک‌شدگی، گیاخاک‌سازی
heterogamete	ناجورکامه	humus	گیاخاک
<i>syn. anisogamete</i>		hybrid	دورگه
heterogametic	ناجورکامه‌ای	hybridism	دورگه‌ای
<i>syn. anisogametic</i>		<i>syn. hybridity</i>	
heterogamous	ناجورکام	hybridity → hybridism	
heterogamy	ناجورکامی	hybridization	
heterosomal	ناجورفام‌تنی		دورگه‌سازی، دورگه شدن
		hybridize	دورگه ساختن

ganglionic	گرهی	gluconeogenic/ glyconeogenic	
ganglionitis	گره آماس		نوگلوکوززایشی
gastrula	کُماله	syn. neoglucogenic	
gastrulation	کُمالگی	glycogenesis	گلیکوژن زایی
gel diffusion		syn. glycogeny	
→ immunodiffusion		glycogenetic	گلیکوژن زایشی
gene	ژن	syn. glycogenic	
gene expression	بیان ژن	glycogenic → glycogenetic	
genetic ¹	ژن شناختی	glycogenolysis	گلیکوژن کافت
syn. genetical		glycogenolytic	گلیکوژن کافتی
genetic ² → genic		glycogenesis	گلیکوژن انباشت
genetical → genetic ¹		glycogeny → glycogenesis	
geneticist	ژن شناس	glycolysis/ glucolysis	قند کافت
genetics	ژن شناسی	glyconeogenesis	
genic	ژنی	→ gluconeogenesis	
syn. genetic ²		glycolytic	قند کافتی
genocopic	ژن نما	Golgi's apparatus	دستگاه گلژی
genocopy	ژن نمایی	gonad	گُند
genotype	ژن نمود	gonadal	گُندی
genotypic	ژن نمودی	syn. gonadial, gonadic	
genus	سرده	gonadectomy	گُندبرداری
geotropic	زمین گرا	gonadial → gonadal	
geotropism	زمین گرایی	gonadic → gonadal	
gigantism	غول پیکری	gonadogenesis	گُندزایی
glomerulus	کلافک	gonadopathy	گُند آسیب
glottis	چاکتای	Graafian follicle	
glucogenesis	گلوکوززایی	→ ovarian follicle	
glucogenic	گلوکوززایشی	Graafian vesicle	
gluconeogenesis	نوگلوکوززایی	→ ovarian follicle	
syn. glyconeogenesis,		granular	ریزدانه ای
neoglucogenesis		syn. granulate	

exonic	بیانه‌ای	flosculus → floret	
extinction	انقراض	fly-off → evapotranspiration	
exudate	برون‌زهِه	follicle	انبانک
<i>syn. exudation</i> ¹		follicular	انبانکی
exudation ¹ → exudate		folliculate	انبانکی‌شده
exudation ²	برون‌زهِش	folliculose	انبانک‌دار
exudative	برون‌زهِشی	food chain	زنجیره غذایی
facilitated diffusion	پخش آسان	<i>syn. trophic chain,</i>	
<i>syn. uniport, carrier membrane</i>		<i>trophic pathway</i>	
Fallopian tube	لوله فالوپ	food cycle	چرخه غذایی
false fruit → pseudocarp		food nexa → food web	
family ¹	تیره	food pyramid	
Family ²	خانواده	→ ecological pyramid	
fetal	جنینی، زهسانی	food web	شبکه غذایی
fetoscope	جنین‌بین، زهسان‌بین	<i>syn. food nexa</i>	
fetoscopy	جنین‌بینی، زهسان‌بینی	free diffusion	پخش آزاد
fetus/ foetus	جنین، زهسان	gametangium	کامه‌دان
filament	میلۀ پرچم	gamete	کامه
firing level		gametic	کامه‌ای
→ threshold potential		gametocyte	کام‌پاخته
firing point		gametogenesis	کامه‌زایی
→ threshold potential		gametogenic	کامه‌زایشی
fissure of Rolando	شیار رولاندو	gametophore	کامه‌بر
fissure of Sylvius	شیار سیلویوس	gametophyte	کامه‌رُست
fixity of species	نظریه ثبات انواع، ثبات انواع	gangliated → ganglionated	
floret	گلچه	gangliocyte	گره‌پاخته
<i>syn. floscule, flosculus</i>		ganglion	گره عصبی، گره
floscule → floret		ganglionated	گره‌دار
		<i>syn. gangliated</i>	
		ganglion cell	پاخته گرهی

endoplasmic reticulum	هوستگی	eukaryosis/ eucaryosis
شبکه درمیان‌یاخته‌ای	هوسته‌ای ^۱	eukaryote/ eucaryote
abbr. ER	syn. eukaryon	
endosomal	هوسته‌ای ^۲	eukaryotic/ eucaryotic
درون‌تنی	شیپور استاش	eustachian tube
endosome	syn. auditory tube	
درون‌تن	eutrophia → eutrophy	
endosperm	هوپرورد	eutrophic
درون‌دانه	هوپرورش	eutrophication
endosteal	هوپرورگی	eutrophy
درون‌استی	syn. eutrophia	
endosteum	برترادش	evapotron spiration
درون‌است	syn. total evaporation, water loss, flyoff	
endostitis/endostetis	پخش مبادله‌ای	exchange diffusion
درون‌است‌آماس	یاخته تحریک‌پذیر	excitable cell
epicardium	excitable cell membrane	
برون‌شامه قلب، برون‌شامه ^۲	→ excitable membrane	
epicarp	excitable membrane	
روبر	غشای تحریک‌پذیر	
syn. epicarpium	syn. excitable cell membrane	
epicarpium → epicarp	excrement → excretion²	
epiderm	دفع کردن	excrete
روپوست	دفع	excretion¹
epidermic/ epidermal	ماده دفعی	excretion²
روپوستی	syn. excrement	
epididymis	دفعی	excretory
خاک	برون‌پوش	exine
epididymitis	برون‌بر	exocarp
خاک‌آماس	برون‌رانی	exocytosis
epigenesis	بیانه	exon
پس‌زایش		
epigenetic		
پس‌زایشی		
epiglottis		
برچاکنای		
epiphysis → epiphysis gland		
epiphysis gland		
غده رومغزی، رومغزی		
syn. epiphysis		
episperm		
رودانه		
epithem		
روآکنه		
ER → endoplasmic reticulum		
Eucaryotae/ Eukaryotae		
هوسته‌ای‌ها		
eukaryon → eukaryote		

doubling → duplication		ectoplasmatic	برمیان‌یاخته‌ای
drupaceous fruit → drupe		ectosarc → ectoplasm	
drupe	شفت	egg → ovum	
<i>syn.</i> stone fruit, drupaceous fruit		egg cell → ovum	
duodenum	دوازدهه، اثنی‌عشر	ektexine	برون‌پوش بیرونی
duplicate ¹	دوتا شدن	electrochemical gradient	شیب الکتروشیمیایی
duplicate ²	دوتا شده	Eltonian pyramid	
duplication	دوتا شدگی	→ ecological pyramid	
<i>syn.</i> chromosomal duplication, doubling		embryo	رویوان
dystrophia → dystrophy		embryogenesis	رویوان‌زایی
dystrophic	دُش‌پرورد	embryogenetic	رویوان‌زایشی
dystrophy	دُش‌پروردگی	embryology	رویوان‌شناسی
<i>syn.</i> dystrophia		embryonal → embryonic	
eardrum		embryonic	رویوانی
→ tympanic membrane		<i>syn.</i> embryonal	
ecological pyramid	هرم بوم‌شناختی	embryophore	رویوان‌بر
<i>syn.</i> food pyramid,		endexine	برون‌پوش درونی
Eltonian pyramid		Endocardium	
ecological race	نژاد بوم‌شناختی		درون‌شامه قلب، درون‌شامه ^۲
ecological system → ecosystem		endocarp	درون‌بر
ecospecies	بوم‌گونه	endocytosis	درون‌بری
ecosystem	بوم‌سازگان	endoderm	درون‌پوست
<i>syn.</i> ecological system		endodermal → endodermic	
ecotone	مرزبوم	endodermic	درون‌پوستی
ectoderm	برون‌پوست	<i>syn.</i> endodermal	
ectodermal → ectodermic		endolymph	درون‌تنابه
ectodermic	برون‌پوستی	endolymphatic	درون‌تنابه‌ای
<i>syn.</i> ectodermal		endoplasm	درمیان‌یاخته
ectoplasm	برمیان‌یاخته	endoplasmic	درمیان‌یاخته‌ای
<i>syn.</i> ectosarc			

corpus albicans	جسم سفید	denitrification	شوره‌زدایی
syn. corpus fibrosum		descending colon	
corpus amygdaloideum			پس‌روده پایین‌رو، کولون پایین‌رو
→ amygdaloid body		syn. colon descendens, left colon	
corpus fibrosum		detriphage → detritivore	
→ corpus albicans		detriphagous → detritivore	
corpus luteum	جسم زرد	detritivore	پوده‌خوار ^۲
syn. yellow body of ovary,		syn. detriphage, detriphagous,	
yellow body		detrivorous, detritus feeder	
cortex	پوسته، قشر	detritivory	پوده‌خواری
cotransport	هم‌تراپردی	detritus feeder → detritivore	
cotransporter	هم‌تراپَر	detrivorous → detritivore	
countertransport	پادتراپردی	diapause	میان‌آسایی
crossing over	چلیپایی شدن	diapedesis	تراگذری
cryptic species → sibling species		dichromasy → dichromatism	
cupula	فنجانک	dichromat	دورنگ‌بین
cupular	فنجانکی	dichromatism	دورنگ‌بینی
cuticle	پوستک	syn. dichromasy, dichromatopsia	
cuticular	پوستکی	dichromatopsia	
cyclosis	چرخ‌زنی	→ dichromatism	
cytaster → aster		diffusion → simple diffusion	
cytokinesis	تقسیم درون‌یاخته	diffusion respiration	تنفس پخشی
cytoplasm	میان‌یاخته	diploid	دولاد
cytoplasmic	میان‌یاخته‌ای	diploidy	دولادی
syn. cytoplasmically		diversivore → omnivore	
cytoplasmically		domain	حوزه
→ cytoplasmic		double diffusion	پخش دوجانبه
dehiscent	شکوفا	syn. double immunodiffusion	
dehiscent fruit	میوه شکوفا	double immunodiffusion	
dendrite	دارینه	→ double diffusion	

chemoheterotroph	شیمی دگرپرورد	clonning	تاگ سازی
chemolithotroph	شیمی کانی پرورد	coccal	گوییزه ای
chemoorganotroph	شیمی آلی پرورد	coccus	گوییزه
chemotroph	شیمی پرورد ^۱	codon	رّمزه
chemotrophic	شیمی پرورد ^۲	collenchyma	چسب آکنه
chemotrophy	شیمی پروردگی	colon	پس روده، کولون
chorion		syn. segmented intestine	
	برون شامه رویان، برون شامه ^۱ ، مشیمه بیرونی	colonalgia	پس روده درد، کولون درد
chorionic	برون شامه ای	colon ascendens	
chromatid	فامینک	→ ascending colon	
chromatin	فامینه	colon descendens	
chromatinic	فامینه ای	→ descending colon	
chromosomal duplication		colonic	پس روده ای، کولونی
→ duplication		colonoscope	پس روده بین، کولون بین
chromosomal translocation		syn. coloscope	
	تراسپاری فام تنی	colonoscopy	پس روده بینی، کولون بینی
chromosome	فام تن	colon transversum	
chronospecies → paleospecies		→ transverse colon	
cistron	کارایه	coloscope → colonoscope	
syn. structural gene		concentration gradient	شیب غلظت
class	رده	conditional diapauses	
classical genetics			میان آسایی شرطی
→ transmission genetics		conjugate ¹	همیوغ
classification	رده بندی	conjugate ²	همیوغ شدن، همیوغ کردن
climax	اوج، نقطه اوج	conjugation	همیوگی
climax theory	نظریه اوج	conjugon	همیوغه
clonal	تاکی	copiotroph	فزون پرورد ^۱
clone	تاگ	copiotrophic	فزون پرورد ^۲
cloned	تاگ سازی شده	copiotrophy	فزون پروردگی
		corolla	جام

auxotrophic	تک‌آلی‌پرورد ^۲	bracteole	برگک
auxotrophy	تک‌آلی‌پروردگی	bud scale	فلس‌جوانه
axon	آسه	bulk transport	تراپُرد توده‌ای
bacillary	میلیزه‌ای	calyx	کاسه
bacilliform	میلیزه‌شکل	cambial	بُن‌لادی
bacillus	میلیزه	cambiogenesis	بُن‌لادزایی
bacteria	باکتری	cambium	بُن‌لاد
Barr body → sex chromatin		carotid artery	سرخرگ کاروتید، خوابُرج
basal body → kinetosome		carpel	بُرچِه
basal granule → kinetosome		carrier membrane diffusion	
biocenose/ biocoenose/		→ facilitated diffusion	
biocoenosis → biocenosis		carrier protein → transporter	
biocenosis	زی‌سازند	casparian strip	نوار کاسپاری
biological race	نژاد زیست‌شناختی	catabolic	فروگشتی
biomass	زی‌توده	catabolism	فروگشت
biomass energy	انرژی زی‌توده‌ای	cataphyll → tegmentum	
biomass pyramid	هرم زی‌توده	cecal	کورروده‌ای
biome	زیمان	cecum	کورروده
biospecies	زی‌گونه	syn. blindgut	
biosystematics	زی‌سازگان‌شناسی	cell	یاخته
biota	زیواگان	syn. cellule	
biotope	زی‌جا	cellule → cell	
blastomere	تَنده‌پار	cell wall	دیوارهٔ یاخته
blastula	تَنده‌اله	centriole	میانک
blastulation	تَنده‌الگی	centrosome	میان‌تَن
blindgut → cecum		centrosphere	میان‌گویی
blood cell, globule (fr.)	گویچه	syn. attraction-sphere	
Bowman's capsule	پوشینهٔ بومن	centrospheric	میان‌گویی
bract	برگه	chemoautotroph	شیمی‌خودپرورد

anaphase	پسین چهر	apogamous	ناهمکام
androdioecious	نر-دوپایه	apogamy	ناهمکامی
androecium	نافه	archegonial	مامه دانی
andromonoecious	نر-یک پایه	archegoniate	مامه دان دار
androphore	نافه بر	archegoniophore	مامه دان بر
<i>syn. androphorum</i>		archegonium	مامه دان
androphorum → androphore		<i>syn. oogonium</i> ¹	
anisogamete → heterogamete		ascending colon	
anisogametic			پس روده بالارو، کولون بالارو
→ heterogametic		<i>syn. right colon, colon</i>	
anther	بساک	ascends	
antherid → antheridium		aster	اخترک
antheridial	زاهه دانی	<i>syn. cytaster, kinosphere</i>	
antheridiophore	زاهه دان بر	astral sphere → astrosphere	
antheridium	زاهه دان	astrosphere	اخترگوی
<i>syn. antherid</i>		<i>syn. astral sphere</i>	
antheriferous	بساک بر	attraction-sphere	
antherozoid	گیازاهه، زاهه ²	→ centrosphere	
antherozoidal	گیازاهه ای، زاهه ای	auditory tube	
anticodon	پادر مزه	→ eustachian tube	
antidiuretic hormone		autonomic nervous system	
	هورمون پادپیشابی		دستگاه عصبی خودفرمان
antigen	پادگین	autosomal	جورفام تنی
antipodal cells	یاخته های پادسفتی	autosome	جورفام تن
antipodal	پادسفتی	autotroph	خودپرورد ¹
antiport	پادبری	autotrophic	خودپرورد ²
antiporter	پادبر	autotrophy	خودپروردگی
aorta	بزرگ سرخرگ، آئورت	autumnal	پاییزی
aortic	بزرگ سرخرگی، آئورتی	auxotroph	تک آلی پرورد ¹
aphanic species → sibling species			
apical body → acrosome			

acclimation	خوگیری	albumen	سفیده
syn. acclimatization		allantois	نعلک رویانی، نعلک
acclimatization → acclimation		allele	بِگره
achromat → monochromat		syn. allelomorph	
achromatism		allelic	بِگره‌ای
→ monochromatism		allelism	بِگرگی
achromatopsia		allelomorph → allele	
→ monochromatism		alogamic → allogamous	
acinar → acinous		alogamous	دگرکام
acinic → acinous		syn. alogamic	
aciniform	انگوره‌شکل	alogamy	دگرکامی
acinitis	انگوره‌آماس	allospecies → semispecies	
acinose → acinous		amnion	درون‌شامه رویان، درون‌شامه ^۱ ، کیسه آب،
acinous	انگوره‌ای		مشیمه درونی
syn. acinose, acinic, acinar		amnionic → amniotic	
acinus	انگوره	amniotic	درون‌شامه‌ای
acrosomal	تارکتنی	syn. amnionic	
acrosome	تارکتن	ampulla	فنجان
syn. perforatorium, apical body		syn. ampulla ossea	
action potential	پتانسیل کنش	ampulla ossea → ampulla	
active transport	تراپُرد فعال	amygdala → amygdaloid body	
aerenchyma	هواکنه	amygdaloid body	بادامک مغز، بادامک ^۱
aestival^۱/ estival^۱	تابستانی	syn. amygdala, corpus	
aestival^۲/ estival^۲	سرتابستانی	amygdaloideum	
aestivation/ estivation	تابستان‌خوابی	amyloplast	نشادیسه
syn. summer dormancy,		anabolic	فراگشتی
torpidity		anabolism	فراگشت
afterpotential	پس‌پتانسیل	anabolite	فراگشته
agranulocyte	کوچک سفید تک‌هسته‌ای، تک‌هسته‌ای		

Tracheophytes	آوندداران	Viscaceae	دارواشیان
Trapa	سه‌کنجه‌خیز	Viscum	دارواش
Trapaceae	سه‌کنجه‌خیزان	Vitaceae	انگوریان
Triglochin	سه‌سیخک	Vitales	انگورسانان
Triticum	گندم	Vitis	انگور
Tropaeolaceae	لادنیان	water loss → evapotran spiration	
Tropaeolum	لادن	wax	موم
Typha	لویی	waxy	مومی
Typhaceae	لوثیان	Xanthophyllaceae	
Ulmaceae	نارونیان	→ Polygalaceae	
Ulmus	نارون	xylem	بافت چوبی، چوب
umbelliferae	چتریان	xylem cell	یاخته چوب
uniseriate ray	اشعه یک‌لایه	xylem ray	اشعه چوب
Urtica	کزنه	xylem sap	شیره خام
Urticaceae	کزنه‌ایان	Zannichellia	زانیشلیا، یال اسبی
Utricularia	علف‌انسانی	Zannichelliaceae	
Valeriana	سنبل‌الطیب		زانیشلیائیان، یال اسپیان
Valerianaceae	سنبل‌الطیبیان	Zingiber	زنجبیل
vascular cambium	بُن‌لاد آوندی	Zingiberaceae	زنجبیلیان
Vascular cryptogams		Zingiberales	زنجبیل‌سانان
	نهانزادان آوندی	Ziziphus	عناب
Vascular plants	گیاهان آوندی	Zostera	نواری
Verbena	شاه‌پسند	Zosteraceae	نواریان
Verbenaceae	شاه‌پسندیان	Zygophyllaceae	قیچیان
vernal	بهاری	Zygophyllales	قیچ‌سانان
Vessel	آوند چوبی، چوب آوند	Zygophyllum	قیچ
vessel element	عنصر چوب آوندی		عمومی
Vicia	ماشک		
Viola	بنفشه	abiotrophy → hypotrophy	
Violaceae	بنفشه‌ایان	accessory fruit → pseudocarp	

sieve plate	صفحه آبکش، صفحه غربالی	suberous	چوب‌پنبه‌ای
sieve tissue	بافت غربالی	syn. suberic, suberose	
silicula	خورچینک	succulent	میوه گوشتی
siliqua	خورچین	syn. fleshy fruit	
Simaroubaceae	عرعریان	sympatric	همجا
simple fruit	میوه ساده	Tamaricaceae	گزیان
Smilacaceae	آزمگیان	Tamarix	گز
Smilax	آزملک	Tamus	تمیس
Solanaceae	بادنجانیان	Taxaceae	سرخداریان
Solanales	بادنجان‌سانان	Taxodiaceae	دارتالپیان
Solanum	بادنجان	Taxodium	دارتالاب
source-sink	رابطه مبدأ - مقصد	Taxus	سرخدار
spermatophytes	دانه‌داران	Terminalia	کاروم‌زنگی
Spinacia	اسفناج	thalloid	ریسه‌سا
sporangium	هاگدان	Thallobionta → Thallophyta	
spore	هاگ	Thallophyta	ریسه‌داران
sporocyte	یاخته‌هاگزا	syn. Thallobionta	
sporophyte	هاگرُست	thallophyte	ریسه‌رُست
sporophytic	هاگرُستی	thallus	ریسه
Sterculiaceae	کاکائوئیان	Theaceae	چائیان
suberic → suberous		Thelypteridaceae	سرخس‌باتلاقیان
suberification → suberization ¹		Thelypteris	سرخس باتلاقی
suberin	چوب‌پنبه	Theobroma	کاکائو
syn. cork		thylakoid	ریزکیسه
suberization ¹		Thymelaeaceae	مازیونیان
چوب‌پنبه‌ای‌شدگی، چوب‌پنبه‌ای شدن		Tilia	نمدار
syn. suberification		Tiliaceae	نمداریان
suberization ²		tonoplast	کش‌دیس
چوب‌پنبه‌شدگی، چوب‌پنبه شدن		total evaporation	
suberose → suberous		→ evapotran spiration	

<i>Rafflesia</i>	رافلزیا	<i>Salvadora</i>	مسواک
Rafflesiaceae	رافلزیائیان	Salvadoraceae	مسواکیان
rambutan	مُرکی	Salviniaceae	سرخس آبیان
Ranunculaceae	آلاله ایان	samara	فندقه بالدار
Ranunculales	آلاله سانان	<i>Sambucus</i>	آقطی
<i>Ranunculus</i>	آلاله	Santalaceae	صندلیان
ray	اشعه، پرّه	Santalales	صندل سانان
ray cell	یاخته اشعه	<i>Santalum</i>	صندل
ray initial	پیش آغازّه اشعه	Sapindaceae	ناترکیان
<i>Reseda</i>	اسپرک	Sapindales	افراسانان
Resedaceae	اسپرکیان	<i>Sapota</i>	چیکو
resin	انگم، رزین	Sapotaceae	چیکوئیان
Rhamnaceae	عنابیان	<i>Saxifraga</i>	خاراشکن
<i>Rhizophora</i>	چندل	Saxifragaceae	خاراشکنیان
Rhizophoraceae	چندلیان	Saxifragales	خاراشکن سانان
root primordium	آغازّه ریشه	schizocarp	چاکبر
<i>Rosa</i>	گل سرخ	Scrophulariaceae	گل میمونیان
Rosaceae	گل سرخیان	secondary cortex	پوست پسین
Rosales	گل سرخ سانان	secondary growth	رشد پسین
<i>Rubia</i>	روناس	secondary meristem	سرلاد پسین
Rubiaceae	روناسیان	secondary phloem	آبکش پسین
<i>Ruppia</i>	شورابی	secondary xylem	
Ruppiaceae	شورابیان		باقت چوبی پسین، چوب پسین
Ruscaceae	کوله خاسیان	seed plants	گیاهان دانه دار
<i>Ruscus</i>	کوله خاس	Selaginellaceae	علف خوکیان
<i>Ruta</i>	سُداب	self-pollinated	خودگرده افشان
Rutaceae	سُدابیان	self-pollination	خودگرده افشانی
<i>Saintpaulia</i>	بنفشه افریقایی	<i>Sesamum</i>	کنجد
Salicaceae	بیدیان	sieve element	
<i>Salix</i>	بید		عنصر آبکش، عنصر غربالی

Planta	گیاهان، سلسله گیاهی	Portulacaceae	خُرفه ایان
Plantaginaceae	بارهنگیان	Potamogeton	گوشاب
Plantago	بارهنک	Potamogetonaceae	گوشابیان
plant community		prefloration → aestivation	
→ phytocoenosis		primary growth	رشد نخستین
plant formation		primary meristem	سرلاد نخستین
→ phytocoenosis		primary phloem	آبکش نخستین
plant groupment		primary tissue	بافت نخستین
→ phytocoenosis		primary xylem	
plant population	جمعیت گیاهی		بافت چوبی نخستین، چوب نخستین
Platanaceae	چناریان	Primordia	آغازها
Platanus	چنار	Primordial	آغازهای
Plumbaginaceae	کلاه میرحسینان	primordium	آغازه
Poaceae	گندمیان	Primula	پامچال
syn. Gramineae		Primulaceae	پامچالیان
Poales	گندمسانان	Proboscidea	مارتینی، شاخ بزی
Polemoniaceae	گل آتشیان	procambial	پیش‌بُن لادی
Polygala	شیرآور	procambium	پیش‌بُن لاد
Polygalaceae	شیرآوریان	promeristem	پیش‌سرلاد
syn. Diclidantheraceae,		Prosopis	کهور
Moutabeaceae,		Proteales	چنارسانان
Xanthophyllaceae		protoxylem	پیش‌چوب
Polygonaceae	علف هفت‌بندیان	Psilotaceae	برهنه‌ساقیان
Polygonum	علف هفت‌بند	Pteridaceae	پرسرخسیان
Polypodiaceae	بسیپایکیان	Pteridium	سرخس عقابی
polypodium	بس‌پایک	Pteridophyta	سرخس‌تباران
polypodiales	بس‌پایک‌سانان	Punica	انار
pome	سیبی	Punicaceae	اناریان
Pontederiaceae	پونته‌دریائیان، غلافیان	Pyrola	برگ‌آمرودی
Portulaca	خُرفه	Pyrolaceae	برگ‌آمرودیان

open pollinated	آزادگرده افشان	<i>Pelargonium</i>	شمعدانی
open pollination	آزادگرده افشانی	pepo	کدویی
Ophioglossaceae	مارزبانان	Phanerogams	پیدازادان
<i>Opuntia</i>	کاکتوس	phelloderm	چوب پنبه پوست
Orchidaceae	ثعلبان	phellogen	چوب پنبه زا
<i>Orchis</i>	ثعلب	phloem	بافت آبکش، آبکش
Orobanchaceae	گل جالیزیان	phloem cell	یاخته آبکش
<i>Orobanche</i>	گل جالیز	phloem loading	بارگیری آبکش
<i>Osmunda</i>	شاه سرخس	phloem ray	اشعه آبکش
Osmundaceae	شاه سرخسیان	phloem sap	شیره پرورده
Osmundales	شاه سرخس سانان	phloem unloading	تخلیه آبکش
Oxalidaceae	شیدر ترشکیان	<i>Phlox</i>	گل آتشی
Oxalidales	شیدر ترشک سانان	<i>Phoenix</i>	خرما
<i>Oxalis</i>	شیدر ترشک	phylum	شاخه ^۲
<i>Paeonia</i>	گل صدتومانی	phytocoenology/ phytocenology	گیاسازندشناسی
Paeoniaceae	گل صدتومانیان	phytocoenosis/ phytocenosis	گیاسازند
Palmaceae	نخلیان		
syn. Palmae			
palmae → Palmaceae		syn. plant community, plant	
Pandanaceae	پیچ کاجیان	formation, plant groupment	
Pandanales	پیچ کاجی سانان	<i>Phytolacca</i>	سرخاب کولی
<i>Pandanus</i>	پیچ کاجی	Phytolaccaceae	سرخاب کولیان
<i>Papaver</i>	شقایی	Pinaceae	کاجیان
Papaveraceae	شقاییان	Pinales	کاج سانان
Papaverales	شقایی سانان	<i>Piper</i>	فلفل سیاه
parenchyma	نرم آکنه	Piperaceae	فلفل سیاهیان
<i>Parrotia</i>	آنجیلی	Piperales	فلفل سیاه سانان
<i>Passiflora</i>	گل ساعتی	<i>Pistacia</i>	پسته
Passifloraceae	گل ساعتیان	Pittosporaceae	میخک درختیان
Pedaliaceae	کنجدیان	<i>Pittosporum</i>	میخک درختی

Martyniaceae	مارتینیان، شاخ‌بزیان	mucilage	لعب
megasporangium	کلان‌هاگدان	mucilaginous	لعب‌دار، لعابی
megaspore	کلان‌هاگ	multiple fruit	میوه مرکب
Melia	زیتون‌تلخ	multiseriate ray	اشعه چندلایه
Meliaceae	زیتون‌تلخیان	Musa	موز
Mentha	نعنا	Musaceae	موزیان
mericarp	پاربر	mycelial	جلینه‌ای
meristem	سرلاد	mycelium	جلینه
meristemic	سرلادی	myceloid	جلینه‌سا
mesophyll	میان‌برگ	Myrtaceae	موردیان
mesophyllic	میان‌برگی	Myrtales	موردسانان
syn. mesophyllous		Myrtus	مورد
mesophyllous → mesophyllic		Najadaceae	تیزکیان
metaxylem	پس‌چوب	Najas	تیزک
Mimosaceae	کهوریان	nectar	شهد
syn. Mimosoidae		nectary	شهددان
Mimosoidae → Mimosaceae		Nelumbo	ثعلب‌باقتلا
Molluginaceae	گلی‌نازیان	Nelumbonaceae	ثعلب‌باقتلانیان
Mollugo	گلی‌ناز	Nerium	خرزهره
Monochoria	غلافی	nut	فندق
Monotropa	تک‌سو	nutlet	فندقچه
Monotropaceae	تک‌سوئیان	Nyctaginaceae	گل‌کاغذیان
Moraceae	توتیان	Nymphaea	نیلوفر آبی
Morina	خار‌عروس	Nymphaeaceae	نیلوفر آبیان
Morinaceae	خار‌عروسیان	Nymphaeales	نیلوفر آبی‌سانان
Moringa	گزروغنی	Oenothera	گل مغربی
Moringaceae	گزروغنیان	Oenotheraceae → Onagraceae	
Morus	توت	Olea	زیتون
Mosses → Bryophyta		Oleaceae	زیتونیان
Moutabeaceae → Polygalaceae		Onagraceae	گل‌مغربیان
		syn. oenotheraceae	

initium → initial		Lentibulariaceae	علف‌انباتیان
initium folier	پیش‌آغازۀ برگ	leucoplast	سفیددیسه
intercalary meristem		Liliaceae	سوسن‌یان
	سرلاد میان‌گرهی	Liliales	سوسن‌سانان
intine	درون‌پوش	Lilium	سوسن
Iridaceae	زنبقیان	Linaceae	کتان‌یان
Iris	زنبق	Linum	کتان
Juglandaceae	گردوئیان	litchi	سُرخالو
Juglans	گردو	Liverworts	جگرواشان
Juncaceae	سازوئیان	syn. hepatics	
Juncaginaceae	سه‌سیخکیان	Loganiaceae	دُم‌موشیان
Juncus	سازو	lomentum	تسبیجی
Labiatae → Lamiaceae		longan	چشالو
Lamiaceae	نعنائیان	long long	زَرگیل
syn. Labiatae		syn. langsats	
Lamiales	نعناسانان	Loranthaceae	موخوریان
langsats → long long		Loranthus	موخور
lateral meristem	سرلاد جانبی	Lycopodiaceae	پنجه‌گرگیان
latex	شیرابه	Lythraceae	حنائیان
laticifer	شیرابه‌دار، شیرابه‌بر	Magnolia	ماگنولیا
laticiferous	شیرابه‌ای	Magnoliaceae	ماگنولیاثیان
Lauraceae	برگ‌بوئیان	Magnoliales	ماگنولیاسانان
Laurales	برگ‌بوسانان	Malpighiales	مالپیگی‌سانان
Laurus	برگ‌بو	Malva	پنیرک
Lawsonia	حناء	Malvaceae	پنیرکیان
leaf primordium	آغازۀ برگ	Malvales	پنیرک‌سانان
legume	نیام	mangosteen	نَرگیل
Leguminosae → Fabaceae		Maranta	مارانتا
Lemna	عدسک آبی	Marantaceae	مارانتائیان
Lemnaceae	عدسک آبیان	Marsileaceae	شبدر آبیان

fleshy fruit → succulent	بافت زمینه	ground tissue
floristic گیاهانی	صمغ	gum
floristics گیاهان شناسی	صمغ‌بر	gummiferous
fly-off → evapotran spiration	آنجیلیان	Hamamelidaceae
follicle برگه	آنجیلی‌سانان	Hamamelidales
Frankenia شبمبی	عَشَقَه	Hedera
Frankeniaceae شبمبیان	hepatics → liverworts	
fruit میوه	جگرواش‌تباران	Hepatophyta
Fumaria شاه‌تره	پرتقالی	hesperidium
Fumariaceae شاه‌تره‌ایان	اشعه‌ناجوریاخته	heterocellular ray
fungal filament → hypha	شاه‌بلوط‌هندیان	Hippocastanaceae
Fungi قارچان، قارچها	دُم‌قاطران	Hippuridaceae
fusiform initial پیش‌آغازۀ دوکی‌شکل	دُم‌قاطرئ	Hippuris
Gentiana گل‌سپاسی	اشعه‌جوریاخته	homocellular ray
Gentianaceae گل‌سپاسیان	شاخ‌واشان	hornworts
Gentianales گل‌سپاسی‌سانان	سنبلیان	Hyacinthaceae
Geraniaceae شمعدانیان	سنبل	Hyacinthus
Geraniales شمعدانی‌سانان	تخت‌قورباغه	Hydrocharis
Gesneriaceae چسبیریان، بنفشه‌افریقائیان	تخت‌قورباغه‌ایان	Hydrocharitaceae
Ginkgo کهن‌دار	گل‌راعیان	Hypericaceae
Ginkgoaceae کهن‌داریان	گل‌راعی	Hypericum
Gnetaceae گینتومیان	نَخینه	hypha
Gnetales گینتوم‌سانان	syn. fungal filament	
Gnetum گینتوم	نَخینه‌ای	hyphal
Gramineae → Poaceae	زیرپولکیان	Hypolepidaceae
granum دانگان	خاس	Ilex
Grossulariaceae انگورفرنگیان	پیش‌آغازۀ	initial
ground meristem سرلاد زمینه	syn. initium	
ground parenchyma نرم‌آکنه زمینه		

cork → suberin		Diclidantheraceae	
cork cambium	بُن لاد چوب پنبه	→ Polygalaceae	
Cornaceae	زغال اخته ایان	Dioscoreaceae	تمیسیان
Cornales	زغال اخته سانان	Dioscoreales	تمیس سانان
Cornus	زغال اخته	Diospyrus	خرمالو
Corylaceae	فندقیان	Dipsacaceae	خواجه باشیان
Corylus	فندق	Dipsacales	خواجه باشی سانان
cremocarp	آویز بر	Dipsacus	خواجه باشی
Cruciferae	چلیپائیان	Dodonaea	ناترک
Cryptogams	نهانزادان	dormancy breaking	خواب شکنی
Cucurbita	کدو	dry fruit	میوه خشک
Cucurbitaceae	کدوئیان	Dryopteridaceae	نرسرخسیان
Cucurbitales	کدو سانان	durian	خارگیل
Cupressaceae	سرویان	Ebenaceae	خرمالوئیان
Cuscuta	سیس	Elaeagnaceae	سنجدیان
Cuscutaceae	سیسیان	Elaeagnus	سنجد
Cycadaceae	پایانخلیان	Embryophytes	رویانداران
Cynomoriaceae	خونین گُزریان	Ephedraceae	أرمکیان
Cynomorium	خونین گُرز	Equisetaceae	دم اسبیان
Cyperaceae	چگنیان	Ericales	خلنگ سانان
Cyperales	چگن سانان	Euonymus	کوشوارکی
Cyperus	چگن	Euphorbia	فرغیون
cypsela	کافشه ای	Euphorbiaceae	فرغیونیان
Daphne	مازریون	Fabaceae	باقلائیان
Datisca	شاهدانه وش	syn. Leguminosae	
Datisceae	شاهدانه وشیان	Fabales	باقلاسانان
Dennstaedtiaceae	سرخس عقابیان	Fagaceae	راشپیان
Dianthus	میخک	Fagales	راش سانان
		Fagus	راش

<i>Botrychium</i>	سرخس انگوری	Capparidaceae/ Capparaceae	
<i>Bougainvillea</i>	گل کاغذی		کبریان
<i>Brassica</i>	کلم	<i>Capparis</i>	کبر
Brassicaceae	کلمیان	Caprifoliaceae	آقطیان
Brassicales	کلم‌سانان	<i>Carica</i>	خریزه درختی
Bromeliaceae	آناناسیان	Caricaceae	خریزه درختیان
Bryophyta	خزه تباران	Caryophyllaceae	میخکیان
syn. Mosses		Caryophyllales	میخک‌سانان
<i>Buddleja</i>	نُموشی	<i>Casuarina</i>	نُمسب درختی
bud primordium	آغازۀ جوانه	Casuarinaceae	نُمسب درختیان
Butomaceae	هزارنی ایان	Celasteraceae	گوشوارکیان
<i>Butomus</i>	هزارنی	Ceratophyllaceae	برگ شاخیان
Buxaceae	شمشادیان	<i>Ceratophyllum</i>	برگ شاخی
<i>Buxus</i>	شمشاد	<i>Cercis</i>	ارغوان
Cactaceae	کاکتوسیان	Chenopodiaceae	اسفناجیان
Caesalpinaceae	ارغوانیان	chilling	سرمادهی
Callitrichaceae	ستاره آبیان	chlorophyll	سبزینه
<i>Callitriche</i>	ستاره آبی	chloroplast	سبزدیسه
<i>Calotropis</i>	استبرق	chromoplast	رنگ دیسه
Calycanthaceae	گل شرابیان	Cichorium	کاسنی
<i>Calycanthus</i>	گل شرابی	Cistaceae	گل آفتابیان
<i>Camellia</i>	چای	<i>Cistus</i>	گل آفتابی
<i>Campanula</i>	گل استکانی	Colchicaceae	گل حسرتیان
Campanulaceae	گل استکانیان	<i>Colchicum</i>	گل حسرت
<i>Campsis</i>	پیچ اناری	Combretaceae	گاروم‌زنگیان
<i>Canna</i>	اختر	<i>Commelina</i>	برگ‌سیدی
Cannabinaceae/ Cannabaceae		Commelinaceae	برگ‌بیدیان
	شاهدانه‌ایان	companion cell	یاخته همراه
<i>Cannabis</i>	شاهدانه	compositae	مرکبان
Cannaceae	اختریان	Convulvulaceae	پیچکیان
		<i>Convulvulus</i>	پیچک

acid-loving	اسید دوست	apical meristem	سر لاد انتهایی
syn. acidophilus, acidophilic		Apium	کرفس
acidophilic → acid-loving		Apocynaceae	خزهره‌ایان
acidophilus/ acidophilous		Aquifoliaceae	خاسیان
→ acid-loving		Aquifoliales	خاس‌سانان
Actinidia	کیوی	Araceae	شیپوریان
Actinidiaceae	کیویان	Araliaceae	عشقه‌ایان
Adiantaceae	پرسیاوشیان	Araucaria	کاج مطبق
Adiantum	پرسیاوش	Araucariaceae	مطبق کاجیان
Aesculus	شاه‌بلوط هندی	Arecaceae	خرمائیان
aestivation/ estivation	پوش‌آزین	Arecales	خرماسانان
syn. prefloration		Aristolochia	زراوند
Agavaceae	خنجریان	Aristolochiaceae	زراوندیان
aggregate fruit	میوه مجتمع	Arum	گل شیپوری
Ailanthus	عرعر	Asclepiadaceae	استبرقیان
Aizoaceae	علف‌فرشیان	Asparagaceae	مارچوبه‌ایان
Algae	جلبکان، جلبکها	Asparagales	مارچوبه‌سانان
Alismataceae	قاشق‌واشیان	Asparagus	مارچوبه
Alismatales	قاشق‌واش‌سانان	Aspleniaceae	سپرزدارویان
Alliaceae	پیازیان	Asteraceae	کاستنیان
allopatric	دگرجا	Athyriaceae	ماده‌سرخسیان
Alnus	توسکا	Avicennia	حرّ، سینا
Amaranthaceae	تاج‌خروسیان	Avicenniaceae	حرّائیان، سینائیان
Amaryllidaceae	نرگسیان	Azollaceae	آزیریان
Anacardiaceae	پسته‌ایان	Berberidaceae	زرشکیان
Ananas	آناناس	Berberis	زرشک
Anthocerophyta	شاخ‌واش‌تباران	Betulaceae	توسکائیان
Antirrhinum	گل‌میمونی	Bignoniaceae	پیچ‌اناریان
Apiaceae	کرفسیان	Boraginaceae	کاو‌زبانان
Apiales	کرفس‌سانان	Borago	کاو‌زبان

<i>Sterna caspina</i>	پرستوی دریایی خزری	Trichechidae	تن‌موثیان
<i>Sterna dougallii</i>		Trichechus inunguis	
	پرستوی دریایی دوگال		گاودریایی تن‌مویی آمازونی
<i>Sterna hirundo hirundo</i>		Trichechus manatus	
	پرستوی دریایی دم‌چلچله‌ای حقیقی		گاودریایی تن‌مویی دست‌باله‌ای
<i>Sterna maxima albidorsalis</i>		Trichechus senegalensis	
	پرستوی دریایی بزرگ پشت‌سفید		گاودریایی تن‌مویی سنگالی
<i>Sterna nilotica nilotica</i>		Tringa guttifer	
	پرستوی دریایی نوک‌درشت حقیقی		آبچلیک سبزخالداز
<i>Sterna paradisaea</i>		Tryngites subruficollis	
	پرستوی دریایی بهشتی		آبچلیک شن‌کاو سینه‌نخودی
<i>Sterna repressa</i>		Tursiops aduncus	
	پرستوی دریایی گونه‌سفید		دولفین بطری‌بینی هندی
<i>Sterna sandvicensis sandvicensis</i>		Tursiops truncatus	
	پرستوی دریایی نوک‌زرد حقیقی		دولفین بطری‌بینی معمولی
<i>Sterna saundersi</i>		Tyrannidae	ژیان‌مرغیان
	پرستوی دریایی ساندرز	Unica unica	پلنگ برقی حقیقی
<i>Streptopelia turtur</i>	قمری معمولی	Vanellus gregarious	
<i>Synthliboramphus wumizusume</i>			خروس کولی دشتی
	ماهی‌گیرک تاجدار ژاپنی	Vespertilionidae	خفاش‌ناهدیدیان
<i>Tadarida brasiliensis</i>		Vicugna vicugna	شترچه حقیقی
	خفاش دم‌آزاد برزیلی	winter sleep → hibernation	
<i>Tadarida teniotis</i>		Ziphiidae	نهنگ‌منقاریان
	خفاش دم‌آزاد اروپایی	zoocoenosis/ zoocenosis	زیاسازند
<i>Testudinata</i>	لاک‌پشت‌سانان		
<i>Threskiornis aethiopicus</i>			
<i>aethiopicus</i>		Acanthaceae	پاخرسیان
	مرغ مقدس حبشی حقیقی	Acantholimon	کلاه میرحسین
<i>Threskiornithidae</i>		Aceraceae	افراییان
	مرغ مقدسیان	achene	فندقه

علوم گیاهی

<i>Pterodroma sandwichensis</i>	پنگوئنیان	<i>Spheniscidae</i>
مرغ توفان بزرگ‌بال هاوایی	پنگوئن‌سانان	<i>Sphenisciformes</i>
<i>Puffinus creatopus</i>	پنگوئن افریقایی	<i>Spheniscus demersus</i>
مرغ آب‌شکاف پاصورتی		<i>Spheniscus humboldti</i>
<i>Rallidae</i>	یلوه‌ایان	پنگوئن هومبولت
<i>Recurvirostridae</i>	نوک‌خنجریان	<i>Sporophila cinnamomea</i>
<i>Reptilia</i>	خزندگان	دانه‌خوار دارچینی
<i>Rhincodontidae</i>	کوسه‌نهنگیان	<i>Sporophila hypochroma</i>
<i>Rhincodon typus</i>	کوسه‌نهنگ مونه‌ای	دانه‌خوار بلوطی
<i>Rhinolophidae</i>	خفاش بینی‌برگ‌ایان	<i>Sporophila palustris</i>
<i>Saiga tatarica tatarica</i>	بز تاتاری حقیقی	دانه‌خوار مردابی
<i>sarcophagous</i> → <i>carnivore</i>		<i>Sporophila ruficollis</i>
<i>Sarothrura ayresi</i>	دُم‌کرکی بال‌سفید	دانه‌خوار گردن‌یاقوتی
<i>Sarothrura boehmi</i>	یلوه دُم‌کرکی بوهم	<i>sporophila zelichi</i>
		دانه‌خوار زلیچ
<i>Schilbeidae</i>	اسبله‌ایان	<i>Stenella attenuata</i>
<i>Scolopacidae</i>	آبچلیکیان	دولفین باریک خالدار
<i>Serinus syriacus</i>	سهره‌ای سوری	<i>Stenella coeruleoalba</i>
<i>sex differentiation</i>	تمایز جنسی	دولفین باریک نیلی - سفید
<i>syn. sexual differentiation</i>		<i>Stenella longirostris</i>
<i>sexual differentiation</i>		دولفین باریک چرخنده
→ <i>sex differentiation</i>		<i>Sterna albifrons</i>
<i>Siluriformes</i>	گربه‌ماهی‌سانان	پرستوی دریایی پیشانی‌سفید
<i>Sirenia</i>	گاودریایی‌سانان	<i>Sterna balaenarum</i>
<i>Sotalia fluviatilis</i>	دولفین بطری‌بینی رودی	پرستوی دریایی نهنگ‌نشین
<i>Sousa chinensis</i>	دولفین کوهان‌دار چینی	<i>Sterna bengalensis</i>
<i>Sousa teuszii</i>	دولفین کوهان‌دار اطلسی	پرستوی دریایی کاکلی کوچک
		<i>Sterna bergii</i>
		پرستوی دریایی کاکلی بزرگ
		<i>Sterna bernsteini</i>
		پرستوی دریایی تاجدار چینی

<i>Physeter macrocephalus</i>	نخستی سانان	Primates
عنبرنهنک سربزرگ	فیل سانان	Proboscidea
Pisces	ماہیان	Procacra gutturosa
کفچہ نوک افریقایی	غزال - بز مغولی	Procellaria aeuinoctialis
<i>Platalea alba</i>	کبوتر دریایی چانه سفید	Procellaria cinerea
<i>Platalea leucorodia</i>	کبوتر دریایی خاکستری	Procellaria parkinsoni
کفچہ نوک اوراسیایی	کبوتر دریایی سیاه	Procellaria westlandica
<i>Platalea minor</i>	کبوتر دریایی وستلندی	Procellariidae
کفچہ نوک مشکین رخ	کبوتر دریائیان	Procellariiformes
<i>Platanista gangetica gangetica</i>	کبوتر دریایی سانان	Psephurus gladius
شبہ دولفین گنگی حقیقی	بالہ پارویی شمشیری	Pseudocolopteryx dinellianus
<i>Platanistidae</i>	شبہ مکس گیر دینل	Pseudoscaphirhynchus fedtschenkoi
<i>Plegadis falcinellus</i>	پوزہ پارویی سیحونی	pseudoscaphirhynchus hermanni
لکلی سیاه نوک داسی	پوزہ پارویی کوچک	Pseudoscaphirhynchus kaufmanni
<i>Podiceps auritus</i>	پوزہ پارویی جیحونی	Psittacidae
<i>Podiceps grisegena grisegena</i>	طوطی ایان	Psittaciformes
کشیم گردن سرخ حقیقی	طوطی سانان	Pterodroma cahow
<i>Podicipedidae</i>	مرغ توفان بزرگ بال برمودایی	Pterodroma phaeopygia
کشیمیان	مرغ توفان بزرگ بال گالاپاگوسی	
<i>Podicipediformes</i>		
کشیم سانان		
<i>Podocnemis expansa</i>		
لاک پشت پابلند پهن		
<i>Polysticta stelleri</i>		
اردک خالدار استر		
<i>Polystictus pectoralis pectoralis</i>		
شبہ ڈیان مرغ راه راه حقیقی		
<i>Pontoporia blainvillei</i>		
شبہ دولفین پوزہ دراز بدن ویل		
<i>Pontoporiidae</i>		
شبہ دولفین پوزہ درازیان		
<i>Porzana parva parva</i>		
یلوہ کوچک حقیقی		
<i>Porzana porzana</i>		
یلوہ حقیقی		
<i>Porzana pusilla intermedia</i>		
یلوہ نوک سبز		

<i>Neophocaena phocaenoides</i>	لاکپشتلجنیان	<i>Pelomedusidae</i>
نوخوک دریایی بی‌باله	تک‌سم‌سانان	<i>Perissodactyla</i>
<i>Numenius borealis</i>	باکلانیان	<i>Phalacrocoracidae</i>
گیلان‌شاه شمالی		<i>Phalacrocorax nigrogularis</i>
<i>Numenius tenuirostris</i>	باکلان گلوسیه	
گیلان‌شاه خالدار		<i>Phalacrocorax pygmeus</i>
<i>Orcaella brevirostris</i>	باکلان کوتوله	
دولفین نهنگی پوزه‌کوتاه	قرقاولیان	<i>Phasianidae</i>
<i>Orcinus orca</i>	فک خالدار	<i>Phoca vitulina</i>
دولفین - نهنگ قاتل	فکیان	<i>Phocidae</i>
<i>Orectolobbiformes</i>		<i>phocoena dioptrica</i>
کوسه‌نهنگ‌سانان	خوک دریایی عینکی	
<i>Oryx dammah</i>		<i>Phocoena phocoena</i>
تیزشاخ افریقایی	خوک دریایی حقیقی	
<i>Otaria flavescens</i>		<i>Phocoena spinipinnis</i>
فک‌گوشدار حنایی	خوک دریایی سیاه	
<i>Otariidae</i>	خوک دریائیان	<i>Phocoenidae</i>
فک‌گوشداریان	خوک دریایی دال	<i>Phocoenoides dalli</i>
<i>Otis tarda</i>		<i>Phoebetria fusca</i>
میش‌مرغ ریشدار	مرغ توفان دوده‌ای تیره	
<i>Otididae</i>		<i>Phoebetria palpebrata</i>
هوبره‌ایان	مرغ توفان دوده‌ای روشن	
<i>Oxyura leucocephala</i>	بال آتشیان	<i>Phoenicopteridae</i>
اردک دم‌باریک سرسفید	بال آتشی‌سانان	<i>Phoenicopteriformes</i>
<i>Pandion haliaetus</i>		<i>Phoenicopterus andinus</i>
عقاب‌ماهیگیر دریایی	بال آتشی آندی	
<i>Pandionidae</i>		<i>Phoenicopterus Jamesi</i>
عقاب‌ماهیگیریان	بال آتشی جیمز	
<i>Pangasianodeon gigas</i>		phytophagous → herbivore
گربه‌ماهی‌بزرگ مکنونی	عنبرنهنگیان	<i>Physeteridae</i>
<i>Parulidae</i>		
چرخ‌ریسکیان		
<i>Passeriformes</i>		
کنجشک‌سانان		
<i>Pelecanidae</i>		
مرغ‌سقایان		
<i>Pelecanoides garnotii</i>		
مرغ سقانمای پرویی		
<i>Pelecanoididae</i>		
مرغ‌سقانیان		
<i>Pelecanoiformes</i>		
مرغ‌سقاسانان		
<i>Pelecanus crispus</i>		
مرغ سقای کاکلی		
<i>Pelecanus onocrotalus</i>		
مرغ سقای سفید		

<i>Hyperoodon ampullatus</i>	کاکایی بازمانده
نهنگ پُردندان بطری‌بینی	
Icteridae	سیاه‌پره‌ایان
<i>Inia geoffrensis</i>	شبه‌دولفین آمازونی
Iniidae	شبه‌دولفینیان
Insecta	حشرات
<i>Ixobrychus minutes minutes</i>	غم‌خورک کوچک حقیقی
<i>Ixobrychus sturmii</i>	غم‌خورک ریزاندام
<i>Lagenodelphis hosei</i>	دولفین بطری‌شکل بورنتوبی
<i>Lagenorhynchus australis</i>	دولفین بطری‌پوزه جنوبی
<i>Lagenorhynchus acutus</i>	دولفین بطری‌پوزه پهلوسفید
<i>Lagenorhynchus albirostris</i>	دولفین بطری‌پوزه نوک‌سفید
Lamnidae	کوسه‌ایان
Lamniformes	کوسه‌سانان
Laridae	کاکائیان
<i>Larus armenicus</i>	کاکایی ارمنستانی
<i>Larus atlanticus</i>	کاکایی اطلسی
<i>Larus audouinii</i>	کاکایی اودوین
<i>Larus genei</i>	کاکایی نوک‌باریک
<i>Larus hemprichii</i>	کاکایی دودی
<i>Larus ichthyaetus</i>	کاکایی سر‌بزرگ
<i>Larus leucophthalmus</i>	کاکایی چشم‌سفید
<i>Larus melanocephalus</i>	کاکایی سرسیاه
<i>Larus relictus</i>	کاکایی بازمانده
<i>Larus saundersi</i>	کاکایی ساندرز
<i>Lepidochelys kempii</i>	لاک‌پشت فلسی کمپ
<i>Lepidochelys olivacea</i>	لاک‌پشت فلسی زیتونی
Lepidoptera	پروانه‌سانان
<i>Lontra felina</i>	سمور آبی گربه‌ای
<i>Lontra provocax</i>	سمور آبی جنگلی
<i>Loxodonta Africana</i>	فیل افریقایی
<i>Macronectes giganteus</i>	کبوتر دریایی بزرگ‌گردن جنوبی
<i>Macronectes halli</i>	کبوتر دریایی بزرگ‌گردن شمالی
<i>Marmaronetta angustirostris</i>	اردک مرمری نوک‌باریک
<i>Megaptera novaeangliae</i>	نهنگ آب‌بِالَه نیوانگلندی
Meropidae	زنبورخواریان
<i>Merops apiaster</i>	زنبورخوار معمولی
Molossidae	خفاش دم‌آزادیان
<i>Monachus monachus</i>	شیر دریایی حقیقی
<i>Monodon monoceros</i>	شبه‌نهنگ تک‌شاخ
Monodontidae	شبه‌نهنگیان
Muscicapidae	مگس‌گیران
Mustelidae	راسوئیان
<i>Mycteria ibis</i>	لک‌لک منقار‌زرد مصری
Neobalaenidae	نونهنگیان

<i>Gavia arctica suschkini</i>	درناسانان
غواص قطبی گلوسیه	
<i>Gavia immer immer</i>	درنای ژاپنی
غواص دوده‌ای حقیقی	
<i>Gavialidae</i>	درنای سیبریایی
تمساح پوزه‌باریکان	
<i>Gavialis gangeticus</i>	درنای کلاهخودی
تمساح پوزه‌باریک گنگی	
<i>Gavia stellata</i>	درنای گردن‌سیاه
غواص ستاره‌ای	
<i>Gavidae</i>	درنای قفاسفید
غواصیان	
<i>Gaviiformes</i>	عقاب دریایی دم‌سفید
<i>Gazella cuvieri</i>	عقاب دریایی پالاس
غزال کوویه	
<i>Gazella dama</i>	عقاب دریایی ساحلی
غزال ابلق	
<i>Gazella dorcas</i>	عقاب دریایی پالاس
غزال گرمسیری	
<i>Gazella gazella</i>	عقاب دریایی پالاس
غزال حقیقی	
<i>Gazella leptoceros</i>	عقاب دریایی پالاس
غزال نازک‌شاخ	
<i>Gazella subgutturosa</i>	عقاب دریایی پالاس
غزال ایرانی	
<i>Geronticus eremita</i>	عقاب دریایی پالاس
پیرمرغ گوشه‌گیر	
<i>Glareola nordmanni</i>	عقاب دریایی پالاس
چلچله بیابانی بال‌سیاه	
<i>Glareola pratincola</i>	عقاب دریایی پالاس
چلچله بیابانی بال‌سرخ	
<i>Glareolidae</i>	عقاب دریایی پالاس
چلچله بیابانیان	
<i>Globicephala melas</i>	عقاب دریایی پالاس
دولفین گوی‌سر باله‌بلند	
<i>Gorilla beringei</i>	عقاب دریایی پالاس
گوریل کوهستانی	
<i>Gorsachius goisagi</i>	عقاب دریایی پالاس
غم‌خورک شب‌زی ژاپنی	
<i>Grampus griseus</i>	عقاب دریایی پالاس
دولفین خاکستری گریسو	
<i>Gruidae</i>	عقاب دریایی پالاس
درنائیان	
<i>Gruiformes</i>	عقاب دریایی پالاس
درناسانان	
<i>Grus japonensis</i>	عقاب دریایی پالاس
درنای ژاپنی	
<i>Grus leucogeranus</i>	عقاب دریایی پالاس
درنای سیبریایی	
<i>Grus monacha</i>	عقاب دریایی پالاس
درنای کلاهخودی	
<i>Grus nigricollis</i>	عقاب دریایی پالاس
درنای گردن‌سیاه	
<i>Grus vipio</i>	عقاب دریایی پالاس
درنای قفاسفید	
<i>Haliaeetus albicilla</i>	عقاب دریایی پالاس
عقاب دریایی دم‌سفید	
<i>Haliaeetus leucoryphus</i>	عقاب دریایی پالاس
عقاب دریایی پالاس	
<i>Haliaeetus pelagicus</i>	عقاب دریایی پالاس
عقاب دریایی ساحلی	
<i>Halichoerus grypus</i>	عقاب دریایی پالاس
فک خاکستری	
<i>herbivore</i>	عقاب دریایی پالاس
علفخوار	
syn. herbivorous, herbivorous	
animal, phytophagous	
<i>herbivorous</i> → <i>herbivore</i>	
<i>herbivorous animal</i> → <i>herbivore</i>	
<i>herbivory</i>	عقاب دریایی پالاس
علفخواری	
<i>hibernation</i>	عقاب دریایی پالاس
زمستان‌خوابی	
syn. winter sleep, deep	
<i>hibernation</i>	عقاب دریایی پالاس
hibernation	
<i>hibernator</i>	عقاب دریایی پالاس
زمستان‌خواب	
<i>Hippocamelus bisulcus</i>	عقاب دریایی پالاس
گوزن آندی قهوه‌ای	
<i>Hirundinidae</i>	عقاب دریایی پالاس
چلچله‌ایان	
<i>Hirundo atrocaerulea</i>	عقاب دریایی پالاس
چلچله آبی‌رنگ	
<i>Hominidae</i>	عقاب دریایی پالاس
نخستینیان	
<i>Huso dauricus</i>	عقاب دریایی پالاس
فیل‌ماهی داوروی	
<i>Huso huso</i>	عقاب دریایی پالاس
فیل‌ماهی حقیقی	

<i>Diomedea amsterdamensis</i>	قار گلوسرخ	<i>Egretta vinaceigula</i>
مرغ توفان دیومدی آمستردامی	نرم آبشش داران	<i>Elasmobranchii</i>
<i>Diomedea bulleri</i>	فیلیان	<i>Elephantidae</i>
مرغ توفان دیومدی بولر	زردپره ایان	<i>Emberizidae</i>
<i>Diomedea cauta</i>	اسبیان	<i>Equidae</i>
مرغ توفان دیومدی ترسو	گورخر گروی	<i>Equus gervyi</i>
<i>Diomedea chlororhynchus</i>	گورخر آسیایی	<i>Equus hemionus</i>
مرغ توفان دیومدی بینیزرد	<i>Eretmochelys imbricata</i>	
<i>Diomedea chrysostoma</i>	لاک پشت نوک عقابی پولکی	
مرغ توفان دیومدی سرخاکستری	<i>Eubalaena australis</i>	هوننگ جنوبی
<i>Diomedea epomophora</i>	<i>Eubalaena glacialis</i>	هوننگ یخچالی
مرغ توفان دیومدی سلطنتی	<i>Eubalaena japonica</i>	هوننگ ژاپنی
<i>Diomedea exulans</i>	<i>Eurynorhynchus pygmeus</i>	
مرغ توفان دیومدی سرگردان	آبچلیک نوک قاشقی کوتوله	
<i>Diomedea immutabilis</i>	<i>Falco naumanni</i>	شاهین ناومان
مرغ توفان دیومدی ساکن	<i>Falconidae</i>	شاهینیان
<i>Diomedea irrorata</i>	<i>Falconiformes</i>	شاهین سانان
مرغ توفان دیومدی خیس پر	<i>fauna</i>	زیاگان
<i>Diomedea melanophris</i>	<i>faunistic</i>	زیاگانی
مرغ توفان دیومدی ابروسیه	<i>faunistics</i>	زیاگان شناسی
<i>Diomedea nigripes</i>	<i>Felidae</i>	گره ایان
مرغ توفان دیومدی پاسیه	<i>Fringillidae</i>	سهره ایان
<i>Diomedea</i>	<i>Fulica atra atra</i>	
دیومدیان	چنگر پیشانی سفید حقیقی	
division	<i>Galliformes</i>	ماکیان سانان
<i>Dromadidae</i>	<i>Gavia adamsii</i>	غواص آدامز
سلیم خرچنگ خواریان	<i>Gavia arctica arctica</i>	
<i>Dromas ardeola</i>		
سلیم خرچنگ خوار حواصیلی		
<i>Dugong dugon</i>		
گاودریایی حقیقی		
<i>Dugongidae</i>		
گاودریائیان		
<i>Egretta eulophotes</i>	غواص قطبی حقیقی	
قار چینی		

carnivory	گوشت‌خواری	Ciconia nigra	لک‌لک سیاه
Cathartidae	لاشخوریان	Ciconiidae	لک‌لکیان
Cephalorhynchus commersonii	دولفین سرپوزه‌ای کومرسون	Ciconiiformes	لک‌لک‌سانان
Cephalorhynchus eutropia	دولفین سرپوزه‌ای خوش‌خوراک	Columbidae	کبوتریان
Cephalorhynchus heavisidii	دولفین سرپوزه‌ای هویساید	Columbiformes	کبوترسانان
Cervidae	گوزنیان	Coracias garrulous	سبزقبای وراج
Cervus elaphus	گوزن قرمز	Coraciidae	سبز قباثیان
Cervus elaphus barbarous	گوزن قرمز بربری	Coraciiformes	سبزقباسانان
Cetacea	آب‌بازسانان	Coturnix coturnix	بلدرچین حقیقی
Charadriidae	سلیمیان	creophagous → carnivore	
Charadriiformes	سلیم‌سانان	Crex crex	یلوهٔ حناپی حقیقی
Chelonia mydas	لاک‌پشت سبز دریایی	Crocodylia	تمساح‌سانان
Cheloniidae	لاک‌پشت‌سبزیان	Crocodylidae	تمساحیان
Chiroptera	خفاش‌سانان	Crocodylus porosus	تمساح آب‌شور
Chlamydotis undulata	هوبرهٔ موجدار	Danaidae	شه‌پروانه‌ایان
Chlidonias leucopterus	پرستوی دریایی بال‌سفید	Danaus plexippus	شه‌پروانهٔ مشبک
Chlidonias niger niger	پرستوی دریایی سیاه حقیقی	deep hibernation → hibernation	
Chloephaga rubidiceps	غاز خاکشمی‌خوار سریاقوتی	Delphinapterus leucas	شبه‌دولفین بی‌بالهٔ سفید
Ciconia boyciana	لک‌لک شرقی	Delphinidae	دولفینیان
Ciconia ciconia	لک‌لک حقیقی	Delphinus delphis	دولفین معمولی پوزه‌کوتاه
Ciconia episcopus microselis	لک‌لک گردن‌کرکی	Dendroica kirtlandii	دارسهرهٔ کرتلندی
		Dermochelyidae	لاک‌پشت‌چرمیان
		Dermochelys coriacea	لاک‌پشت پوستی چرمین
		Diomedea albatrus	مرغ توفان دیومدی آلباتروس

<i>Anser cygnoides</i>	غاز قویی	<i>Berardius bairdii</i>	نهنگ برینگی برد
<i>Anser erythropus</i>	غاز پاقرمز	<i>Bos grunniens</i>	گاوتبتی، غزگاو
<i>Anseriformes</i>	غازسانان	<i>Bos sauveli</i>	گاوکامبوجی
<i>Aquila adalberti</i>	شاهباز اسپانیایی	<i>Botaurus stellaris stellaris</i>	بوتیمار بزرگ حقیقی
<i>Aquila clanga</i>	شاهباز خالدار	<i>Bovidae</i>	گاویان
<i>Aquila heliaca</i>	شاهباز شرقی	<i>branch</i>	شعبه
<i>Arctocephalus australis</i>	فک سرخرسی جنوبی	<i>Brantaruficollis</i>	عروس غار سینه سرخ
<i>Ardea purpurea purpurea</i>	حواصیل ارغوانی حقیقی	<i>Brotogeris pyrrhopterus</i>	طوطی دم دراز گونه خاکستری
<i>Ardeidae</i>	حواصیلیان	<i>Burhinidae</i>	تلیله ایان
<i>Ardeola idae</i>	حواصیلی ماداگاسکاری	<i>Burhinus oedicephalus</i>	تلیله سنگی درشت ساق
<i>Ardeola rufiventris</i>	حواصیلی شکم چنایی	<i>Camelidae</i>	شتریان
<i>Artiodactyla</i>	زوج سم سانان	<i>Camelus bactrianus</i>	شتر بلخی
<i>Aves</i>	پرنندگان	<i>Casmerodius albus albus</i>	حواصیل آراسته سفید حقیقی
<i>Aythya nyroca</i>	اردک بلوطی غواص	<i>Caperea marginata</i>	یوزنهنگ کوتوله
<i>Balaena mysticetus</i>	نهنگ گریتلندی	<i>Carcharodon carcharias</i>	کوسه سفید حقیقی
<i>Balaenidae</i>	نهنگیان	<i>Caretta caretta</i>	لاک پشت سر بزرگ حقیقی
<i>Balaenoptera bonaerensis</i>	نهنگ بزرگ باله جنوبی	<i>Carnivora</i>	گوشت خوارسانان، گوشت خواران
<i>Balaenoptera borealis</i>	نهنگ بزرگ باله شمالی	<i>carnivore</i>	گوشت خوار
<i>Balaenoptera edeni</i>	نهنگ بزرگ باله ادنی	<i>syn. carnivorous, carnivorous</i>	
<i>Balaenoptera musculus</i>	نهنگ بزرگ باله تنومند	<i>animal, sarcophagous,</i>	
<i>Balaenoptera physalus</i>	نهنگ بزرگ باله کیسه گلو	<i>creophagous</i>	
<i>Balaenopteridae</i>	نهنگ بزرگ باله ایان	<i>carnivorous → carnivore</i>	
		<i>carnivorous animal → carnivore</i>	

somatic mutation	جهش بدنی	toxicogenomics	سم‌ژنگان‌شناسی
SPE → enhancer		transcribed strand	
specific combining ability		→ non-coding strand	
	ترکیب‌پذیری خاص	transcriptase	رونوشتاز
spliceosome	پیرایش‌تن	transcript imaging	
splicing	پیرایش	→ transcriptome imaging	
splicing complex	همتافت پیرایشی	transcriptional enhancer	
spontaneous generation			افزایشگر رونویسی
	زایش خودبه‌خودی	transcriptional silencing	
start codon → initiation codon			خاموش‌سازی رونویسی
strong positive element		transcription factor	عامل رونویسی
→ enhancer		transcription initiation site	
structural genomics			آغازگاه رونویسی
	ژنگان‌شناسی ساختاری	transcription unit	واحد رونویسی
subclone	زیرهمسانه	abbr. TU	
subcloning/ sub-cloning		transcription vector	
	زیرهمسانه‌سازی	→ expression vector	
syn. recloning		transcriptome	رونوشتگان
superdominance	اُبربارزیت	transcriptome imaging	
synapsis	همایگی		تصویربرداری رونوشتگان
synonymous mutation		syn. transcript imaging	
→ samesense mutation		transcriptomics	رونوشتگان‌شناسی
template strand	رشته‌الگو	transcriptosome	رونوشت‌تن
termination	پایانش	transfer RNA	رِنای ناقل
terminator	پایانگر	transgene	تراژن
test cross	تلاقی آزمونی	transgenesis	تراژن‌زایی
three-way cross	سه‌رگه	transgenic	تراژنی
syn. three-way hybrid		transgenic line	رگه تراژنی
three-way hybrid		transition	هم‌گشت
→ three-way cross			
throwback	نیاسان		

RNAi → RNA interference	واجدایش	segregation
RNA interference تداخل رِنایی		segregation distorter
syn. RNA-mediated	دگرگردان واجدایش	
interference, post	abbr. SD	
transcriptional RNA gene	segregation distortion	
silencing	دگرگردی واجدایش	
abbr. RNAi	selection گزینش، انتخاب	
RNA maturation	self-splicing خودپیرایش	
→ RNA processing	syn. auto splicing	
RNA-mediated interference	semidominance نیمه‌بارزیت	
→ RNA interference	sense strand رشته بامعنا	
RNA polymerase رِنابسپاراز	shuttle vector ناقل دوکارکردی	
syn. DNA-dependent RNA	syn. bifunctional vector	
polymerase	siblings تنی‌زادگان	
RNA probe کاوند رِنایی	syn. sibs	
RNA processing پردازش رِنای	sibmating تنی‌آمیزی	
syn. post-transcriptional	sibs → siblings	
modification, post-	sibship تنی‌زادگی	
transcriptional RNA	silencer خاموشگر	
processing, RNA maturation,	silencer element عنصر خاموشگر	
nuclear processing of RNA	silent mutation جهش خاموش	
RNase رِناز	syn. silent site mutation	
syn. ribonuclease	silent site mutation	
RNA silencing رِناخاموشی	→ silent mutation	
RNA splicing پیرایش رِنای	single cross دورگه ساده	
rRNA رِنار	siRNA رِناتک	
RTase → reverse transcriptase	small inhibitory RNA	
same-sense mutation جهش هم‌معنا	رِنای بازدارنده کوچک	
syn. synonymous mutation	small interfering RNA	
SD → segregation distorter	رِنای تداخلگر کوچک	

post transcriptional RNA gene	دو شاخه هم‌تاسازی
silencing → RNA interference	
post-transcriptional RNA	
processing → RNA processing	
pre-mRNA trans-splicing	
تراپیرایش پیش‌رناپ	
progeny	زادگان، نتاج
syn. offspring, descendants	
promoter core → core promoter	
puff → chromosome puff	
pure line	رگه خالص
REase	
→ restriction endonuclease	
recDNA	دینان
recessive allele	دگره نهفته
recessive character	
→ recessive trait	
recessive gene	ژن نهفته
recessiveness	نهفتگی
syn. recessivity	
recessive trait	صفت نهفته
syn. recessive character	
recessivity → recessiveness	
recipient parent	والد گیرنده
recloning → subcloning	
recombinant DNA	دینای نو ترکیب
red biotechnology	
زیست‌فناوری قرمز	
replication bubble	حباب هم‌تاسازی
replication eye	چشم هم‌تاسازی
replication fork	دو شاخه هم‌تاسازی
replication origin	مبدأ هم‌تاسازی
syn. origin of replication, origin,	
ori site, ori	
restorer line	
→ fertility restorer line	
restriction endonuclease	
درون‌نوکلئاز ویژه‌بر	
syn. restriction nuclease	
abbr. REase	
restriction enzyme	
زی‌مایه ویژه‌بر، آنزیم ویژه‌بر	
restriction nuclease	
→ restriction endonuclease	
reverse mutation	جهش برگشتی
syn. back mutation	
reverse transcriptase	وارون‌نویس
syn. RNA-dependent DNA	
polymerase, RTase	
reverse transcription	وارون‌نویسی
reversion	برگشت
ribonuclease → RNase	
ribonucleic acid	ریبونوکلئیک اسید
ribosomal RNA	رِنای رِناتنی
ribozyme	رِنازیم
R-line	رگه آر
RNA	رِنّا
RNA-dependent DNA polymerase	
→ reverse transcriptase	
RNA editing	ویرایش رِنّا

molecular chaperone

پروتئین‌یار مولکولی

mRNA

رِنَپ

multifactorial trait

صفت چندعاملی

multiline variety

رقم چندرگه‌ای

mutational load

بار جهشی

mutation breeding

به‌نژادی جهشی

nDNA

دِناس

near isogenic lines

رگه‌های نسبتاً هم‌ژن

non-coding DNA

دِنای نارمزگذار

non-coding strand

رشته نارمزگذار

*syn. transcribed strand***nonsense mutation**

جهش بی‌معنا

non template strand

رشته نالگو

non-transcribed strand

→ coding strand

nuclear DNA

دِنای هسته‌ای

nuclear processing of RNA

→ RNA processing

nucleotide sequence

توالی نوکلئوتیدی

offspring → progeny**ori → replication origin****origin → replication origin****origin of replication**

→ replication origin

ori site → replication origin**orthologous genes**

ژنهای آرتاساخت

overdominance

بیش‌بارزیت

*syn. heterozygote advantage***overlap hybridization**

دورگه‌سازی همپوشان

paralogous genes

ژنهای پراساخت

partial dominance

بارزیت نسبی

particle acceleration technique

→ biolistics

particle bombardment

ذره‌باران

syn. microprojectile

bombardment

particle gun technique

→ biolistics

pedigree breeding

به‌نژادی شجره‌ای

phylogenomics

تبارژنگان‌شناسی

plant breeding

به‌نژادی گیاهی، اصلاح نباتات

pleiotropism → pleiotropy**pleiotropy**

چندنمودی

*syn. pleiotropism, polypheny***plus strand**

رشته مثبت

polygenic character

→ polygenic trait

polygenic trait

صفت چندژنی

*syn. polygenic character***polygeny**

چندژنی

polymerase

بسپاراز، پلیمراز

polypheny → pleiotropy**population genetics**

ژن‌شناسی جمعیت

post-transcriptional

modification

→ RNA processing

green biotechnology	زیست‌فناوری سبز	initiator element	عنصر آغازگر
		syn. INR element, Inr	
halfsib	ناتنی	Inr → initiator element	
halfsib mating	ناتنی‌آمیزی	INR element	
heat-shock gene	ژن گرماشوک	→ initiator element	
heat-shock promoter		insertion	درنesh، درج
	پیش‌بر گرماشوک	insertion mutation/ insertional	
heterochromatin	دگرفامینه	mutation	جهش درنeshی
heterochromatization		syn. addition mutation	
	دگرفامینه‌ای شدن	insertion sequence	توالی درنeshی
heterologous genes	ژنهای دگرساخت	insulator	عایق
heterozygote advantage		isogenic lines	رگه‌های هم‌ژن
→ overdominance		syn. isolines	
homologous genes	ژنهای هم‌ساخت	isolines → isogenic lines	
hybrid promoter	پیش‌بر دورگه	lagging strand	رشته پپرو
hypostasis	زیرایستایی	leading strand	رشته پیشرو
hypostatic gene	ژن زیرایستا	lethal allele	دگره کشنده
independent assortment		lethal gene	ژن کشنده
	جورایی نابسته	maintainer line	رگه نگهدار
industrial biotechnology		male steril line	رگه نر عقیم
	زیست‌فناوری صنعتی	medical biotechnology	
initiation	آغازش		زیست‌فناوری پزشکی
initiation codon	رمزه آغازش	Mendelian population	
syn. start codon, initiator codon			جمعیت مندلی
initiation factor	عامل آغازش	Mendelian ratio	نسبت مندلی
initiator¹	آغازگر ¹	messenger RNA	رنای پیک
initiator²	آغازگر ²	microprojectile bombardment	
initiator box	بستک آغازگر	→ particle bombardment	
initiator codon		minus strand	رشته منفی
→ initiation codon		missense mutation	جهش دگرمعنا

expression vector	ناقل بیانی	gene replacement	جایگزینی ژن
syn. expression cloning vector,		gene silencing	خاموش‌سازی ژن
transcription vector		gene surgery → gene therapy	
facultative heterochromatin	دگر فامینه اختیاری	gene therapy	ژن‌درمانی
		syn. gene surgery	
fertility restorer line	رگه بازگردان باروری	genetic burden → genetic load	
syn. restorer line		genetic code	رمز ژنی
four-way hybrid		genetic drift	رانش ژنی
→ double cross		genetic equilibrium	تبادل ژنی
functional genomics	ژنگان‌شناسی کارکردی	genetic homeostasis	هم‌ایستایی ژنی
		genetic imprinting	نقش‌بست ژنی
gene action	ژن‌کنش	genetic load	بار ژنی
gene activation		syn. genetic burden	
	کنانش ژن، فعال‌سازی ژن	genetic marker	نشانگر ژن‌شناختی
gene bank	بانک ژن	genetic probe → gene probe	
genecology	ژن‌بوم‌شناسی	genom	ژنگان
gene complex	همتافت ژنی	genome array	آرایه ژنگانی
gene conversion	تبدیل ژن	genome chip	تراشه ژنگانی
gene disruption	کسبختگی ژنی	genome map	نقشه ژنگان
gene fixation	تثبیت ژن	genome mapping	نقشه‌نگاری ژنگان
gene flow	جریان ژن	genome walking	ژنگان‌پیمایی
gene-for-gene theory	نظریه ژن برای ژن	genomic DNA library	
		→ genomic library	
gene library	گنجینه ژن	genomic imprinting	
syn. clone library			نقش‌بست ژنگانی
gene pool	خزانه ژن	genomic library	گنجینه ژنگان
gene probe	کاوند ژنی	syn. genomic DNA library	
syn. genetic probe		genomics	ژنگان‌شناسی
general combining ability	ترکیب‌پذیری عام	germinal mutation	جهش زایشی
		germ-line mutation	جهش رگه زایشی

DNA-dependent RNA polymerase		enhancer	افزایشگر
→ RNA polymerase		syn. strong positive element,	
DNA nucleotidyl transferase		SPE, upstream activator	
→ DNA polymerase		sequence, UAS	
DNA polymerase	دینا‌سپاراز	enhancer element	عنصر افزایشگر
syn. DNA-dependent DNA		enhancer mutation	جهش افزایشگر
polymerase, DNA nucleotidyl		enhancer sequence	توالی افزایشگر
transferase		environmental biotechnology	
DNA probe	کاوند دِنایی		زیست‌فناوری زیست‌محیطی
DNase	دِناز	epiallele	وَرادگره
syn. deoxyribonuclease, DNase		epigenetics	وَرژن‌شناسی
DNase → DNase		epigenetic variation	
DNA sequence	توالی دِنّا		گون‌گونی وَرژنی
DNA sequencing	توالی‌یابی دِنّا	Epigenome	وَرژن‌گان
DNA vector	ناقل دِنّا	Epigenomics	وَرژن‌گان‌شناسی
dominance	بارزیت	epigenotype	وَرژن‌نمود
dominant allele	دگره بارز	epistasis	روایستایی
dominant character		epistatic gene	ژن روایستا
→ dominant trait		euchromatin	هوفامینه
dominant gene	ژن بارز	evolutionary genomics	
dominant trait	صفت بارز		ژن‌گان‌شناسی تکاملی، ژن‌گان‌شناسی
syn. dominant character			فرگشتی
donor parent	والد دهنده	exo → exonuclease	
double cross	چهاررگه	exonuclease	برون‌نوکلئاز
syn. four-way hybrid		abbr. exo	
downstream	پایین‌دست	expressed genome	ژن‌گان بیان‌شده
editosome	ویرایش‌تن	expression cloning vector	
elongation	طول‌افزایش	→ expression vector	
endonuclease	درون‌نوکلئاز	expression genomics	
enhanceosome	افزای‌تن		ژن‌گان‌شناسی بیانی

chromosome polymorphism	پیش‌بر مرکزی
چندشکلی فام‌تنی	syn. promoter core
chromosome puff	رِنام
پف فام‌تنی	رایاختمان
syn. chromosomal puff, puff	رایاختمان‌شناسی
chromosome theory of heredity	cytogenetic map
نظریه فام‌تنی وراثت	→ chromosome map
chromosome walking	Deletion
فام‌تن‌پیمایی	وانهش، حذف
clone library → gene library	deletion editing
رشته رمزگذار	ویرایش وانهشی
syn. non-transcribed strand	deletion mapping
codominance	نقشه‌نگاری وانهشی
هم‌بارزیت	deletion mutation
comparative genome analysis	جهش وانهشی
ژنگانکاوای مقایسه‌ای	deoxyribonuclease → DNase
comparative genomics	deoxyribonucleic acid
ژنگان‌شناسی مقایسه‌ای	دی‌اکسی‌ریبونوکلئیک‌اسید
complementary DNA	descendants → progeny
بنای مکمل	diallel cross
syn. copy DNA	تلاقی دوآلی، تلاقی دویگره‌ای
complementary RNA	differential splicing
رنای مکمل	پیرایش افتراقی
composite cross	directed selection
دورگه مرکب	→ directional selection
computational genomics	directional selection
ژنگان‌شناسی محاسباتی	انتخاب جهت‌دار، گزینش جهت‌دار
consanguinity	syn. directed selection
هم‌خونی	disruptive selection
consensus motif	انتخاب گسلنده، گزینش گسلنده
بن‌مایه مشترک	DNA
consensus sequence	بنای
توالی مشترک	DNA carrier
conserved sequence box	حامل بنا
توالی‌بست پایا	DNA - dependent DNA
constitutive heterochromatin	polymerase → DNA polymerase
دگرافامینه نهادی	
copy DNA	
→ complementary DNA	

biolistics	زیست‌باران	chimerism	آمیزگی
<i>syn. particle gun technique,</i>		chromatin insulator	عایق فامینه‌ای
<i>particle acceleration</i>		chromosomal aberration	
<i>technique</i>		→ chromosome aberration	
biomics	زیگان‌شناسی	chromosomal mutation	
Bionanotechnology		→ chromosome mutation	
	زیست‌نانوفناوری	chromosomal puff	
biotech → biotechnology		→ chromosome puff	
biotechnol → biotechnology		chromosomal rearrangement	
biotechnology	زیست‌فناوری	نوآرایی فام‌تنی	
<i>syn. biotech, biotechnol</i>		chromosome aberration	
blue biotechnology		آبیراهی فام‌تنی	
	زیست‌فناوری آبی	<i>syn. chromosomal aberration</i>	
boundary element	عنصر مرزبند	chromosome banding	
breeding	به‌نژادی، اصلاح نژاد، اصلاح	نوآرندگی فام‌تنی	
bulk breeding	به‌نژادی جمعی	chromosome breakage	
bulk-pedigree breeding		شکستگی فام‌تن	
	به‌نژادی جمعی - شجره‌ای	chromosome hopping	
canonical sequence	توالی متعارف	→ chromosome jumping	
carrier DNA	دینای حامل	chromosome jumping	پرش فام‌تنی
cDNA	دینام	<i>syn. chromosome hopping</i>	
cellome	یاختمان	chromosome loss	ناپدیدگی فام‌تنی
cellomics	یاختمان‌شناسی	chromosome map	نقشه فام‌تن
chaperone	پروتئین‌یار	<i>syn. cytogenetic map</i>	
chimera/ chimaera	آمیزه	chromosome mapping	
chimeric antibody	پادتن آمیزه‌ای	نقشه‌نگاری فام‌تن	
chimeric DNA	دینای آمیزه‌ای	chromosome mutation	
chimeric promoter	پیش‌بر آمیزه‌ای	جهش فام‌تنی	
chimeric proteins		<i>syn. chromosomal mutation</i>	
	پروتئین‌های آمیزه‌ای	chromosome pairing	جفت‌شدگی فام‌تنی

ژن‌شناسی و زیست‌فناوری		antisense strand	رشته پادمعنا
		antitermination	پادپایانش
		antitermination factor	عامل پادپایانش
		antitermination protein	پروتئین پادپایانش
abiogenesis	نازیست‌زایی	antiterminator	پادپایانگر
addition line	رگه اضافه‌دار	aRNA → antisense RNA	
addition mutation		AS → alternative splicing	
→ insertion mutation		asRNA → antisense RNA	
additive gene action	ژن‌کنش افزایشی	assortative mating	جور آمیزی
agricultural biotechnology	زیست‌فناوری کشاورزی	assortment	جورایی
alien addition line	رگه بیگانه‌اضافه‌دار	atavism	نیاسانی
A-line	رگه آ	auto splicing → self-splicing	
alternate splicing		backcross	آمیزش برگشتی
→ alternative splicing		backcross breeding	به‌نژادی تلاقی برگشتی
alternative pre-messenger RNA		back mutation	
splicing		→ reverse mutation	
	پیرایش دگرسان پیش‌رنپ	base sequence	توالی بازی
alternative RNA splicing		behavioural genomics	ژنگان‌شناسی رفتاری
→ alternative splicing		bidirectional promoter	پیش‌بر دوسویه
alternative splice form	شکل پیرایشی دگرسان	bidirectional replication	هم‌تاسازی دوسویه
	پیرایش دگرسان	bifunctional vector	
syn. alternative RNA splicing,		→ shuttle vector	
alternate splicing		biogenesis	زیست‌زایی
abbr. AS			
analogous genes	ژن‌های ناهم‌ساخت		
anticoding strand	رشته پادرمزگذار		
antisense RNA	رنای پادمعنا		
syn. aRNA, asRNA			

protein linkage map → protein-protein interaction map	proteome map نقشه پروتگان
protein microarray ریزآرایه پروتئین	proteome mapping نقشه‌نگاری پروتگان
protein microchip → protein chip	proteome microarray ریزآرایه پروتگان
protein misfolding پروتئین‌گزتابی	proteome signature امضای پروتگان
protein motif بُن‌مایه پروتئین	proteomic diversity تنوع پروتگانی
protein profile رُخ‌نمای پروتئین	syn. proteome diversity
protein profiling رُخ‌نمانگاری پروتئین	proteomic fingerprint اثرانگشت پروتگان
protein-protein interaction chip → protein chip	proteomic profiling رُخ‌نمانگاری پروتگان
protein-protein interaction map نقشه برهمکنش پروتئین‌ها	proteomics پروتگان‌شناسی
syn. protein interaction map,	quaternary structure ساختار چهارم
protein linkage map	residue مانده
protein refolding پروتئین‌بازتابی	secondary structure ساختار دوم
syn. heat-shock protein activity	structural motif بُن‌مایه ساختاری
protein structure ساختار پروتئین	sub-proteome زیرپروتگان
protein structure prediction پیش‌بینی ساختار پروتئین	tertiary structure ساختار سوم
protein unfolding پروتئین‌واتابی	time-of-flight¹ زمان پروازسنج
proteome پروتگان	time-of-flight² زمان پروازسنجی
ff. protein-genome	abbr. TOF
proteome analysis database دادگان تحلیل پروتگان	TOF → time-of-flight²
proteome chip تراشه پروتگان	UFR → unfolded protein response
proteome diversity → proteomic diversity	unfolded protein response پاسخ پروتئین واتابیده
	abbr. UFR, UPR
	unfolded state واتابیدگی
	UPR → unfolded protein response
	zinc finger انگشته روی‌دار

house-keeping protein	سنجش پروتئین
پروتئین خانه‌بان	
HPI → human protein index	زیست‌تراشه پروتئین
hub protein	تراشه پروتئین
پروتئین کانونی	
human protein index	syn. protein microchip, protein-protein interaction chip
نمایه پروتئینی انسان	
abbr. HPI	
interactome	protein expression map
هم‌کنشگان	نقشه بیان پروتئین
ff. protein interactome	protein expression mapping
interactomics	نقشه‌نگاری بیان پروتئین
هم‌کنشگان‌شناسی	
misfolded protein	abbr. PEM
پروتئین کژتابیده	
molten globule	protein fingerprinting
گویچه وارفته	انگشت‌نگاری پروتئین
motif	protein fold
بُن‌مایه	تاب پروتئین
motif scanning	protein fold disease
بُن‌مایه‌پویی	بیماری تاب پروتئین
PEM	syn. protein folding-related diseases
→ protein expression mapping	
peptide fingerprinting	protein folding
انگشت‌نگاری پپتید	پروتئین‌تابی
peptide fragmentation	protein folding-related disease
	→ protein fold disease
fingerprint	protein function array
اثرانگشت اجزا	آرایه کارکرد پروتئین
abbr. PFF	
PFF	protein-genome → proteome
→ peptide fragmentation	protein interaction map
fingerprint	→ protein-protein interaction map
PIM	protein interaction mapping
→ protein interaction mapping	نقشه‌نگاری برهم‌کنش پروتئین‌ها
primary structure	abbr. PIM
ساختار اول	
profile	protein interactome
رُخ‌نما	→ interactome
profiling	
رُخ‌نمانگاری	
protein array	
آرایه پروتئین	

پروتگان‌شناسی

amino acid residue مانده آمینواسید

bioinformatics زیست‌داده‌ورزی

CD → conserved domain

conserved domain حبه حفظ‌شده

syn. CD

dAb → domain antibody

domain حبه

domain antibody پادتن حبه‌ای

abbr. dAb

domain arrangement آرایش حبه

domain-encoding exon

بیانه رمزگذار حبه

domain expansion حبه‌زایی

domain family خانواده حبه

domain fusion الحاق حبه

domain fusion analysis

تحلیل الحاق حبه

domain mapping نقشه‌نگاری حبه

domain number variation

تغییر تعداد حبه

domain protein پروتئین حبه‌ای

domain repetition تکرار حبه

domain sharing اشتراک حبه

domain shuffling بُرخوردگی حبه

domain swapping حبه‌در آمیزی

domain walking حبه‌پیمایی

electrospray ionisation time-of-flight

زمان پروازسنجی یونش الکتروافشانه‌ای

abbr. ESI-TOF

ESI-TOF → electrospray

ionisation time-of-flight

fibrous protein پروتئین رشته‌ای

foldamer تاب‌پار

folded protein پروتئین تابیده

folding enzyme زی‌مایه تاب‌پار

folding nucleus هسته تاب‌پار

fold library گنجینه تاب

foldome تابگان

globular protein پروتئین کروی

heat-shock protein activity

→ protein refolding

فهرست واژه‌ها براساس گروه یا شاخه

به ترتیب الفبای لاتینی

Vitales

انگورسانان [کیامی]

Y

Vitis

انگور [کیامی]

yellow body → corpus luteum

yellow body of ovary

→ corpus luteum

W

water loss

→ evapotranspiration

Z

wax

موم [کیامی]

waxy

مومی [کیامی]

white biotechnology

زیست‌فناوری سفید [ژن]

winter sleep → hibernation

X

Xanthophyllaceae

→ Polygalaceae

xerophthalmia

خشک‌چشمی [عمومی]

xylem

بافت چوبی، چوب [کیامی]

xylem cell

یاخته چوب [کیامی]

xylem ray

اشعه چوب [کیامی]

xylem sap

شیره خام [کیامی]

Zannichellia زانیشلیا، یال اسبی [کیامی]

Zannichelliaceae

زانیشلیائیان، یال‌اسبیان [کیامی]

zinc finger انگشته روی‌دار [پروتئین]

Zingiber

زنجبیل [کیامی]

Zingiberaceae

زنجبیلیان [کیامی]

Zingiberales

زنجبیل‌سانان [کیامی]

Ziphiidae

نهنگ‌منقاریان [جانوری]

Ziziphus

عناب [کیامی]

zoocoenosis/ zoocenosis

زیاسازند [کیامی]

Zostera

نوارری [کیامی]

Zosteraceae

نوارریان [کیامی]

Zygophyllaceae

قیچیان [کیامی]

Zygophyllales

قیچ‌سانان [کیامی]

Zygophyllum

قیچ [کیامی]

utricular کیسکی [عمومی]

syn. utriculate

Utricularia علف/انبانی [گیاهی]

utriculate → utricular

utriculiform کیسکریخت [عمومی]

utriculitis کیسک آماس [عمومی]

utriculose کیسکدار [عمومی]

utriculus¹ → utricle¹

utriculus² → utricle²

utriculus vestibuli → utricle²

V

vacuole کُریچه [عمومی]

vagal واجی [عمومی]

vagina زِهراه، زهدان راه [عمومی]

vaginal زِهراهی، زهدان راهی [عمومی]

vaginate زِهراهدار، زهدان راهدار [عمومی]

vaginectomy زِهراهبرداری،

زهدان راهبرداری [عمومی]

vaginitis

زِهراه آماس، زهدان راه آماس [عمومی]

vaginotomy زِهراه بُری، زِهراه شکافی،

زهدان راه بُری، زهدان راه شکافی [عمومی]

vagotomy واج بُری [عمومی]

vagus nerve عصب واج، واج [عمومی]

Valeriana سنبل الطیب [گیاهی]

Valerianaceae سنبل الطیبیان [گیاهی]

Vanellus gregarious

خروس کولی دشتی [جانوری]

vascular cambium بُن لاد آوندی [گیاهی]

Vascular cryptogams

نهانزادان آوندی [گیاهی]

Vascular plants گیاهان آوندی [گیاهی]

Verbena شاه پسند [گیاهی]

Verbenaceae شاه پسندیان [گیاهی]

vernal¹ بُن بهاری [عمومی]

vernal² بهاری [گیاهی]

Vespertilionidae

خفاش ناهیدیان [جانوری]

Vessel آوند چوبی، چوب آوند [گیاهی]

vessel element

عنصر چوب آوندی [گیاهی]

vibrio خمیژه [عمومی]

vibrioid خمیژه وار [عمومی]

Vicia ماشک [گیاهی]

Vicugna vicugna

شترچة حقیقی [جانوری]

Viola بنفشه [گیاهی]

Violaceae بنفشه ایان [گیاهی]

viral particle → virion

virion ویریون [میکرب]

syn. viral particle, virus particle

viroid شبه ویروس [میکرب]

Virology ویروس شناسی [میکرب]

Viruria ویروس میزی [میکرب]

virus particle → virion

Viscaceae دارو اشیان [گیاهی]

Viscum دارو اش [گیاهی]

Vitaceae انگوریان [گیاهی]

Trichechus senegalensis

گاو دریایی تن‌مویی سنگالی [جانوری]

trichome-hydathode

کُرک‌روزنه [عمومی]

Triglochin

سه‌سیخک [کیامی]

Tringa guttifer

آبچلیک سبزخالدار [جانوری]

Triticum

گندم [کیامی]

tRNA

رِنان [ژن]

Tropaeolaceae

لادنپان [کیامی]

Tropaeolum

لادن [کیامی]

trophic chain → food chain**trophic level**

تراز تغذیه [عمومی]

trophic pathway → food chain**tropic**

کرایش [عمومی]

tropism

کرایش [عمومی]

syn. topotaxis

Tryngites subruficollis

آبچلیک شن‌گاو سینه‌نخودی [جانوری]

TU → transcription unit**Tursiops aduncus**

دولفین بطری‌بینی هندی [جانوری]

Tursiops truncatus

دولفین بطری‌بینی معمولی [جانوری]

twin species → sibling species**tympanic membrane**

پرده گوش، پرده صماخ [عمومی]

syn. eardrum, tympanum

tympanum

→ tympanic membrane

Typha

لوئی [کیامی]

Typhaceae

لوئیان [کیامی]

Tyrannidae

ژیان‌مرغیان [جانوری]

U**UAS → enhancer****UFR → unfolded protein response****Ulmaceae**

نارونیان [کیامی]

Ulmus

نارون [کیامی]

umbelliferae

چتریان [کیامی]

unfolded protein response

پاسخ پروتئین و اتابیده [پروتئان]

abbr. UFR, UPR

unfolded state

واتابیدگی [پروتئان]

Unica unica

پلنگ برفی حقیقی [جانوری]

uniport → facilitated diffusion**Uniporter**

تک‌بَر [عمومی]

uniseriate ray

اشعه یک‌لایه [کیامی]

UPR

→ unfolded protein response

upstream

بالادست [ژن]

upstream activator sequence

→ enhancer

Urtica

گزنه [کیامی]

Urticaceae

گزنه‌ایان [کیامی]

utricle¹کیسک^۱ [عمومی]syn. utricle¹**utricle²**کیسک^۲ [عمومی]syn. utricle², utriculus

vestibuli

transgenesis	تراژن‌زایی [ژن]	transposon	ترانهشه [عمومی]
transgenic	تراژنی [ژن]	syn. mobile genetic element,	
transgenic line	رگه تراژنی [ژن]	selfish genetic element,	
transient flora	ریزگان گذرا [میکروب]	transposable element,	
transition	هم‌گشت [ژن]	mobile element,	
transition(al) mutation	جهش هم‌گشتی [ژن]	jumping gene, transposon-like element	
translation	ترجمه [عمومی]	transposon-like element	
translational	ترجمه‌ای [عمومی]	→ transposon	
translation initiation site	آغازگاه ترجمه [ژن]	trans-RNA splicing	ترا-رناپیرایش [ژن]
translocation¹	تراسپاری ¹ [عمومی]	trans-splicing	تراپیرایش [ژن]
translocation²	تراسپاری ² [عمومی]	transudate	ترازده [عمومی]
transmembrane potential		syn. transudation ²	
→ membrane potential		transudation¹	ترازهش [عمومی]
transmissible	سرایت‌پذیر [عمومی]	transudation² → transudate	
transmission¹	تراگسیل [عمومی]	Transudatory	ترازهشی [عمومی]
transmission²	سرایت [عمومی]	transverse colon	پس‌روده افقی، کولون افقی [عمومی]
transmission genetics	ژن‌شناسی ترانس‌سلی [عمومی]	syn. colon transversum	
syn. classical genetics		transversion	تراگشت [ژن]
transpiration¹ → insensible		transversion mutation	جهش تراگشتی [ژن]
perspiration		Trapa	سه‌کنجه خیز [گیاهی]
transpiration²	ترادمش، تعرق [عمومی]	Trapaceae	سه‌کنجه‌خیزیان [گیاهی]
transport	تراپُرد [عمومی]	tribe	طایفه [عمومی]
transporter	تراپَر [عمومی]	Trichechidae	تن‌موئیان [جانوری]
syn. carrier protein		Trichechus inunguis	گاودریایی تن‌مویی آمازونی [جانوری]
transposable element		Trichechus manatus	گاودریایی تن‌مویی دست‌باله‌ای [جانوری]
→ transposon			
transposition	ترانهش [عمومی]		

tissue culture [کشت بافت (میکرب)]

TOF → time-of-flight²

tonoplast [کش دیسه (گیاهی)]

tonsil¹ → palatine tonsil

tonsil² [لوزه²، بادامک² (عمومی)]

syn. tonsilla

tonsilar [لوزه‌ای (عمومی)]

tonsilectomy [لوزه‌برداری (عمومی)]

tonsilitis [لوزه‌آماس (عمومی)]

tonsilla → tonsil²

tonsilla cerebella

→ tonsil of cerebellum

tonsilla palatine

→ palatine tonsil

tonsil of cerebellum

[لوزه مخچه، بادامک مخچه (عمومی)]

syn. tonsilla cerebelli

tonus [کِشنگ (عمومی)]

topotaxis → tropism

torpidity → aestivation²

total evaporation

→ evapotranspiration

toxicogenomics [سم‌ژنگان‌شناسی (ژن)]

tracheid [ناپدیس (عمومی)]

Tracheophytes [آوندداران (گیاهی)]

transcellular transport

[تراپُرد تراپاخته‌ای (عمومی)]

transcribed strand

→ non-coding strand

transcript [رونوشت (عمومی)]

transcriptase [رونوشتاز (ژن)]

transcript imaging

→ transcriptome imaging

transcription [رونویسی (عمومی)]

transcriptional [رونوشتی (عمومی)]

transcriptional enhancer

[افزایشگر رونویسی (ژن)]

transcriptional silencing

[خاموش‌سازی رونویسی (ژن)]

transcription factor

[عامل رونویسی (ژن)]

transcription initiation site

[آغازگاه رونویسی (ژن)]

transcription unit

[واحد رونویسی (ژن)]

abbr. TU

transcription vector

→ expression vector

transcriptome [رونوشتگان (ژن)]

transcriptome imaging

[تصویربرداری رونوشتگان (ژن)]

syn. transcript imaging

transcriptomics

[رونوشتگان‌شناسی (ژن)]

transcriptosome [رونوشت‌تن (ژن)]

transfection [تراآلایی (عمومی)]

transfer RNA [رِنای ناقل (ژن)]

transformation hypothesis

[نظریه دگرگونی انواع، دگرگونی انواع (عمومی)]

transgene

[تراژن (ژن)]

Tamaricaceae	گزیان [گیاهی]	Thallophyta	ریسه‌داران [گیاهی]
Tamarix	گزن [گیاهی]	syn. Thallobionta	
Tamus	تمیس [گیاهی]	thallophyte	ریسه‌رُست [گیاهی]
Taxaceae	سُرُخ‌داریان [گیاهی]	thallus	ریسه [گیاهی]
Taxodiaceae	دارتالابیان [گیاهی]	Theaceae	چائیان [گیاهی]
Taxodium	دارتالاب [گیاهی]	Thelypteridaceae	
taxon	آرایه [عمومی]		سرخس‌باتلاقیان [گیاهی]
taxonomy	آرایه‌شناسی [عمومی]	Thelypteris	سرخس‌باتلاقی [گیاهی]
Taxus	سُرُخ‌دار [گیاهی]	Theobroma	کاکائو [گیاهی]
tegumentum	جوانه‌پوش [عمومی]	three-way cross	سه‌رگه [ژن]
syn. cataphyll		syn. three-way hybrid	
tegument → integument		three-way hybrid	
telophase	واپسین‌چهر [عمومی]	→ three-way cross	
template strand	رشته‌الگو [ژن]	threshold → threshold potential	
tension¹	فشار [عمومی]	threshold potential	
tension²	کشش [عمومی]		پتانسیل آستانه [عمومی]
tensor	کُشنده [عمومی]	syn. firing point, firing level,	
tepal	گلپار [عمومی]	threshold	
tepaloid	گلپارواره [عمومی]	Threskiornis aethiopicus	
Terminalia	کاروم‌زنگی [گیاهی]	aethiopicus	
termination	پایانش [ژن]		مرغ مقدس حبشی حقیقی [جانوری]
terminator	پایانگر [ژن]	Threskiornithidae	
tertiary structure			مرغ مقدسیان [جانوری]
	ساختار سوم [پروتئان]	throwback	نیاسان [ژن]
testa → seed coat		thalamus → receptacle	
test cross	تلاقی آزمونی [ژن]	thylakoid	ریزکیسه [گیاهی]
Testudinata	لاک‌پشت‌سانان [جانوری]	Thymelaeaceae	ماژریونیان [گیاهی]
tetrad	چهارتایی [عمومی]	Tilia	نمدار [گیاهی]
thalamus	نُهَنج ^۲ [عمومی]	Tiliaceae	نمداریان [گیاهی]
Thallobionta → Thallophyta		time-of-flight¹	زمان پروازسنج [پروتئان]
thalloid	ریسه‌سا [گیاهی]	time-of-flight²	
			زمان پروازسنجی [پروتئان]
		abbr. TOF	

sub-proteome	زیرپروتئان [پروتئان]	symporter	همپَر [عمومی]
subspecies	زیرگونه [عمومی]	synapse	همایه [عمومی]
subspecific	زیرگونه‌ای [عمومی]	synapsis	همایگی [ژن]
succession	توالی [عمومی]	synaptic	همایه‌ای [عمومی]
succulent	میوه گوشتی [گیاهی]	synaptology	همایه‌شناسی [عمومی]
syn. fleshy fruit		synaptosome	همایه‌تن [عمومی]
sudation ¹ → guttation		synchronised culture/	
sudation ² → perspiration ¹		synchronized culture	
sudor → perspiration ²		→ synchronous culture	
summer dormancy		synchronous culture	
→ aestivation ²		کشت همگام [میکرب]	
superdominance	اَبَربارزیت [ژن]	syn. synchronised culture	
superior ovary	تخم‌دان فوقانی [عمومی]	synergid	هم‌کاره [عمومی]
superspecies	اَبَرگونه [عمومی]	syngamic → syngamous	
superspecific	اَبَرگونه‌ای [عمومی]	syngamous	همگام [عمومی]
supraspecific	فراگونه‌ای [عمومی]	syn. syngamic	
supraspecific level		syngamy	همگامی [عمومی]
تراز فراگونه‌ای [عمومی]		synonymous mutation	
supraspecific rank		→ samesense mutation	
رتبه فراگونه‌ای [عمومی]		Synthliboramphus wumizusume	
sweat → perspiration ²		ماهی‌گیرک تاجدار ژاپنی [جانوری]	
sweating → perspiration ¹		systematics	سازگان‌شناسی [عمومی]
sympathectomy			
هم‌حس‌برداری [عمومی]			
sympathetic nerve			
عصب هم‌حس، هم‌حس [عمومی]			
sympathomimetic			
والوچ عصب هم‌حس، والوچ هم‌حس [عمومی]			
sympatric	همجا [گیاهی]		
symport	همپَری [عمومی]		

T

Tadarida brasiliensis

خفاش دم‌آزاد برزیلی [جانوری]

Tadarida teniotis

خفاش دم‌آزاد اروپایی [جانوری]

Sterna albifrons

پرستوی دریایی پیشانی سفید [جانوری]

Sterna balaenarum

پرستوی دریایی نهنگ‌نشین [جانوری]

Sterna bengalensis

پرستوی دریایی کاکلی کوچک [جانوری]

Sterna bergii

پرستوی دریایی کاکلی بزرگ [جانوری]

Sterna bernsteini

پرستوی دریایی تاجدار چینی [جانوری]

Sterna caspina

پرستوی دریایی خزری [جانوری]

Sterna dougallii

پرستوی دریایی دوگال [جانوری]

Sterna hirundo hirundo

پرستوی دریایی همه‌چله‌ای حقیقی [جانوری]

Sterna maxima albidorsalis

پرستوی دریایی بزرگ پشت سفید [جانوری]

Sterna nilotica nilotica

پرستوی دریایی نوک‌درشت حقیقی [جانوری]

Sterna paradisaea

پرستوی دریایی بهشتی [جانوری]

Sterna repressa

پرستوی دریایی گونه سفید [جانوری]

Sterna sandvicensis sandvicensis

پرستوی دریایی نوک‌زرد حقیقی [جانوری]

Sterna saundersi

پرستوی دریایی ساندروز [جانوری]

stigma

کُلاله [عمومی]

stoma

روزنه هوایی [عمومی]

stone fruit → drupe

straight intestine → rectum

strain

سویه [میکروب]

Streptopelia turtur

قمری معمولی [جانوری]

strong positive element

→ enhancer

structural gene → cistron

structural genomics

ژنگان‌شناسی ساختاری [ژن]

structural motif

بُن‌مایه ساختاری [پروتئین]

style

خامه [عمومی]

stylopodium

پایک خامه [عمومی]

subclone

زیرهمسانه [ژن]

subcloning/ sub-cloning

زیرهمسانه‌سازی [ژن]

syn. recloning

Subculture

واکشت [میکروب]

suberic → suberous

suberification → suberization¹**suberin**

چوب‌پنبه [گیاهی]

syn. cork

suberization¹

چوب‌پنبه‌ای‌شدگی، چوب‌پنبه‌ای شدن [گیاهی]

syn. suberification

suberization²

چوب‌پنبه‌ای‌شدگی، چوب‌پنبه شدن [گیاهی]

suberose → suberous

suberous

چوب‌پنبه‌ای [گیاهی]

syn. suberic, suberose

spermiduct	گُشناب‌راه [عمومی]	splicing	پیرایش [ژن]
Spheniscidae	پنگوئنیان [جانوری]	splicing complex	همتافت پیرایشی [ژن]
Sphenisciformes	پنگوئن‌سانان [جانوری]	spontaneous generation	زایش خودبه‌خودی [ژن]
Spheniscus demersus	پنگوئن افریقایی [جانوری]	sporangium	هاگدان [کیامی]
Spheniscus humboldti	پنگوئن هومبولت [جانوری]	spore	هاگ [کیامی]
spherosomal	گوی‌تنی [عمومی]	sporocyte	یاخته‌هاگزا [کیامی]
spherosome	گوی‌تن [عمومی]	Sporophila cinnamomea	دانه‌خوار دارچینی [جانوری]
syn. oleosome		Sporophila hypochroma	دانه‌خوار بلوطی [جانوری]
sphincter	بنداره [عمومی]	Sporophila palustris	دانه‌خوار مردابی [جانوری]
sphincteral	بنداره‌ای [عمومی]	Sporophila ruficollis	دانه‌خوار گردن‌یاقوتی [جانوری]
syn. sphincteric		sporophila zelichi	دانه‌خوار زلیچ [جانوری]
sphincteralgia	بنداره‌درد [عمومی]	sporophyte	هاگرُست [کیامی]
sphincterectomy	بنداره‌برداری [عمومی]	sporophytic	هاگرُستی [کیامی]
sphincteric → sphincteral		stab culture	کشت سنبه‌ای [میکرب]
sphincteritis	بنداره‌آماس [عمومی]	stamen	پرچم [عمومی]
sphincterotome	بنداره‌شکاف، بنداره‌بُر [عمومی]	start codon → initiation codon	
sphincterotomy	بنداره‌شکافی، بنداره‌بُری [عمومی]	Stenella attenuat	دولفین باریک خالدار [جانوری]
spike	خار [میکرب]	Stenella coeruleoalba	دولفین باریک نیلی - سفید [جانوری]
spike potential	پتانسیل نیزه‌ای [عمومی]	Stenella longirostris	دولفین باریک چرخنده [جانوری]
Spinacia	اسفناج [کیامی]	Sterculiaceae	کاکائوئیان [کیامی]
spiral	پیچیده‌ای [عمومی]		
spiral organ → organ of Corti			
spirillum	پیچیده [عمومی]		
spirometer	دَم‌سنج [عمومی]		
spirometry	دَم‌سنجی [عمومی]		
spliceosome	پیرایش‌تن [ژن]		

Simaroubaceae	عَرَعَریان [گیاهی]	Smilacaceae	آزْمَلْکیان [گیاهی]
simple diffusion	پخش ساده [عمومی]	Smilax	آزْمَلْک [گیاهی]
<i>syn. diffusion</i>		Solanaceae	بادنجانیان [گیاهی]
simple fruit	میوه ساده [گیاهی]	Solanales	بادنجان سنانان [گیاهی]
single cross	دورگه ساده [ژن]	Solanum	بادنجان [گیاهی]
single diffusion	پخش یک‌جانبه [عمومی]	somatic mutation	جهش بدنی [ژن]
sinus	کاوک، سینوس [عمومی]	Sotalia fluviatilis	
sinusitis	کاوک‌آماس [عمومی]		دولفین بطری‌بینی رودی [جانوری]
sinusoid	کاوک‌مانند [عمومی]	source-sink	رابطه مبدأ - مقصد [گیاهی]
siphonogamic		Sousa chinensis	
→ siphonogamous			دولفین کوهان‌دار چینی [جانوری]
siphonogamous	ماشوره‌کام [عمومی]	Sousa teuszii	
<i>syn. siphonogamic</i>			دولفین کوهان‌دار اطلسی [جانوری]
siphonogamy	ماشوره‌کامی [عمومی]	SPE → enhancer	
Sirenia	کاودریایی‌سانان [جانوری]	speciation	گونه‌زایی [عمومی]
siRNA	رِناتک [ژن]	species	گونه [عمومی]
skeleton/ squelette (fr.)		specific	گونه‌ای [عمومی]
	استخوان‌بندی، استخوانگان [عمومی]	specific combining ability	
slant culture	کشت در شیب [میکرب]		ترکیب‌پذیری خاص [ژن]
<i>syn. slope culture</i>		sperm¹ → spermatozoid	
slide/ lame (fr.)	تیغه [عمومی]	sperm²	گُشناب [عمومی]
slide cover/ lamelle (fr.)		spermatid	زَام‌یاختک [عمومی]
	تیغک [عمومی]	spermatism	گُشناب‌ریزی [عمومی]
slime layer	لِعب‌لایه [میکرب]	spermatocyte	زَام‌یاخته [عمومی]
slope culture → slant culture		spermatogenesis	زَامه‌زایی [عمومی]
small inhibitory RNA		spermatogenetic	زَامه‌زایشی [عمومی]
	رِنای بازدارنده کوچک [ژن]	spermatogonium	زَامه‌زا [عمومی]
small interfering RNA		spermatophytes	دانه‌داران [گیاهی]
	رِنای تداخلگر کوچک [ژن]	spermatozoid	زَامه ¹ [عمومی]
small intestinal	باریک‌روده‌ای [عمومی]	<i>syn. sperm¹</i>	
small intestine	باریک‌روده [عمومی]		

- serotherapy** [عمومی] سرم‌درمانی
- serotinal** [عمومی] بُن‌تابستانی
- Sertoli's cells**
یاخته‌های سِرتولی،
یاخته‌های غذادهنده [عمومی]
- serum** [عمومی] سرم
- Sesamum** [گیاهی] کنجد
- sex** [عمومی] جنس
- sex cell** [عمومی] یاخته جنسی
syn. sexual cell
- sex chromatin** [عمومی] فامینه جنسی
syn. Bour body
- sex chromosome** [عمومی] فام‌تن جنسی
- sex determination**
تعیین جنسیت [عمومی]
- sex development** [عمومی] تکوین جنسی
syn. sexual development
- sex differentiation**
تمایز جنسی [جانوری]
syn. sexual differentiation
- sex ratio** [عمومی] نسبت جنسی
- sexual cell** → sex cell
- sexual development**
→ sex development
- sexual differentiation**
→ sex differentiation
- sexual dimorphism**
دوریکتی جنسی [عمومی]
- sexual reproduction**
تولید مثل جنسی [عمومی]
- sexual selection** [عمومی] گزینش جنسی
- shake culture** [میکرب] کشت تکانشی
- shuttle vector** [ژن] ناقل دوکارکردی
syn. bifunctional vector
- siblings** [ژن] تنی‌زادگان
syn. sibs
- sibling species** [عمومی] گونه‌های همزاد
syn. aphanic species,
twin species, cryptic species
- sibmating** [ژن] تنی‌آمیزی
- sibs** → siblings
- sibship** [ژن] تنی‌زادگی
- sieve element**
عنصر آبکش، عنصر غربالی [گیاهی]
- sieve plate**
صفحه آبکش، صفحه غربالی [گیاهی]
- sieve tissue** [گیاهی] بافت غربالی
- sigmoid** → sigmoid colon
- sigmoid colon** [عمومی] خم‌روده
syn. sigmoid
- silencer** [ژن] خاموشگر
- silencer element**
عنصر خاموشگر [ژن]
- silent mutation** [ژن] جهش خاموش
syn. silent site mutation
- silent site mutation** → silent mutation
- silicula** [گیاهی] خورچینک
- siliqua** [گیاهی] خورچین
- Siluriformes** [جانوری] کربه‌ماهی‌سانان

Saxifragales	خاراشکن‌سانان [گیاهی]	segmented intestine → colon	
Schilbeidae	اسبله‌ایان [جانوری]	segregation	واجدایش [ژن]
schizocarp	چاک‌بَر [گیاهی]	segregation distorter	دگرگردان واجدایش [ژن]
sclerenchyma	سخت‌آکنه [عمومی]	abbr. SD	
Scolopacidae	آبچلیکیان [جانوری]	segregation distortion	دگرگردی واجدایش [ژن]
Scrophulariaceae	گل‌میمونیان [گیاهی]	Selaginellaceae	علف‌خوکیان [گیاهی]
SD → segregation distorter		selection	گزینش، انتخاب [ژن]
secondary cortex	پوست‌پسین [گیاهی]	selective culture	کشت انتخابی [میکرب]
secondary growth	رشد پسین [گیاهی]	selfish genetic element	
secondary meristem	سرلاد پسین [گیاهی]	→ transposon	
secondary phloem	آبکش پسین [گیاهی]	self-pollinated	خودگرده‌افشان [گیاهی]
secondary structure	ساختار دوم (پروتئکان)	self-pollination	
secondary xylem			خودگرده‌افشانی [گیاهی]
	بافت چوبی پسین، چوب پسین [گیاهی]	self-splicing	خودپیرایش [ژن]
secrete	ترشح کردن [عمومی]	syn. auto splicing	
secretion	ترشح [عمومی]	semidominance	نیمه‌بارزیت [ژن]
secretor¹	ترشح‌ساز [عمومی]	seminal vesicle	گُشناب‌دان [عمومی]
secretor²	ژن ترشح‌ساز [عمومی]	semispecies	نیم‌گونه [عمومی]
syn. secretor gene		syn. incipient species, allospecies	
secretor gene → secretor ²		sense strand	رشتهٔ پامعنا [ژن]
secretory	ترشچی [عمومی]	sensible perspiration	تعریق محسوس
section¹	بخشه [عمومی]	sepal	کاسبرگ [عمومی]
section²	بُرش [عمومی]	sepal	دیواره‌ای [عمومی]
seed	دانه [عمومی]	septum	دیواره [عمومی]
seed coat	پوستهٔ دانه [عمومی]	Serinus syriacus	سهره‌ای سوری [جانوری]
syn. testa		serology	سرم‌شناسی [عمومی]
seed plants	گیاهان دانه‌دار [گیاهی]		

RNase	رِناز [ژن]	Saintpaulia	بنفشه آفریقایی [گیاهی]
syn. ribonuclease		Salicaceae	بیدیان [گیاهی]
RNA silencing	رِنخاموشی [ژن]	Salix	بید [گیاهی]
RNA splicing	پیرایش رِنّا [ژن]	Salvadora	مسواک [گیاهی]
root primordium	آغازۀ ریشه [گیاهی]	Salvadoraceae	مسواکیان [گیاهی]
Rosa	گل سرخ [گیاهی]	Salviniaceae	سرخس آبیان [گیاهی]
Rosaceae	گل سرخیان [گیاهی]	samara	فندقۀ بالدار [گیاهی]
Rosales	گل سرخ سانان [گیاهی]	Sambucus	آقطی [گیاهی]
rRNA	رِنار [ژن]	samesense mutation	جهش هم معنا [ژن]
RTase → reverse transcriptase		syn. synonymous mutation	
Rubia	روناس [گیاهی]	Santalaceae	صندلیان [گیاهی]
Rubiaceae	روناسیان [گیاهی]	Santalales	صندل سانان [گیاهی]
Ruffini's corpuscle	تَنیْزۀ رافینی [عمومی]	Santalum	صندل [گیاهی]
Ruppia	شورابی [گیاهی]	Sapindaceae	ناتَرکیان [گیاهی]
Ruppiaceae	شورابیان [گیاهی]	Sapindales	افراسنان [گیاهی]
Ruscaceae	کوله خاسیان [گیاهی]	Sapota	چیکو [گیاهی]
Ruscus	کوله خاس [گیاهی]	Sapotaceae	چیکوئیان [گیاهی]
Ruta	سُداب [گیاهی]	saprophage	پوده خوار ^۱ [عمومی]
Rutaceae	سُدابیان [گیاهی]	syn. saprophagous	
		saprophagous → saprophage	
		saprophyte	پوده رُست [عمومی]
		saprophytic	پوده رُستی [عمومی]
saccule	ریزکیسک [عمومی]	sarcophagous → carnivore	
syn. sacculus		Sarothrura ayresi	دُم کرکی بال سفید [جانوری]
sacculitis	ریزکیسک آماس [عمومی]	Sarothrura boehmi	یلوۀ دُم کرکی بوهم [جانوری]
sacculus → saccule		Saxifraga	خاراشکن [گیاهی]
Saiga tatarica tatarica	بِز تاتاری حقیقی [جانوری]	Saxifragaceae	خاراشکنیان [گیاهی]

- resting potential**
پتانسیل استراحت [عمومی]
- restorer line**
→ fertility restorer line
- restriction endonuclease**
درون‌نوکلئاز ویژه‌بر [ژن]
syn. restriction nuclease
abbr. REase
- restriction enzyme**
آنزیم ویژه‌بر، زی‌مایه ویژه‌بر [ژن]
- restriction nuclease**
→ restriction endonuclease
- reverse mutation** [ژن] جهش برگشتی
syn. back mutation
- reverse transcriptase**
وارون‌نوشتاز [ژن]
syn. RNA-dependent DNA
polymerase, RTase
- reverse transcription**
وارون‌نویسی [ژن]
- reversion** برگشت [ژن]
- Rhamnaceae** عنابیان [کیامی]
- Rhincodontidae** کوسه‌نهنگیان [جانوری]
- Rhincodon typus** کوسه‌نهنگ مونه‌ای [جانوری]
- Rhinolophidae** خفاش بینی‌برگه‌ایان [جانوری]
- rhizome/ rhizoma** زمین‌ساقه [عمومی]
- rhizomorph** زمین‌ساقه‌ریخت [عمومی]
- Rhizophora** چنل [کیامی]
- Rhizophoraceae** چنلیان [کیامی]
- ribonuclease** → RNase
- ribonucleic acid** [ژن] ریبونوکلئیک‌اسید
- ribosomal RNA** رِنای رِناتنی [ژن]
- ribosome** رِناتن [عمومی]
- ribozyme** رِنازیم [ژن]
- right colon** → ascending colon
- R-line** رِگه آر [ژن]
- RNA** رِنَا [ژن]
- RNA-dependent DNA polymerase**
→ reverse transcriptase
- RNA editing** ویرایش رِنَا [ژن]
- RNAi** → RNA interference
- RNA interference** [ژن] تداخل رِنایی
syn. RNA-mediated
interference, post
transcriptional RNA gene
silencing
abbr. RNAi
- RNA maturation**
→ RNA processing
- RNA-mediated interference**
→ RNA interference
- RNA polymerase** [ژن] رِنابسپاراز
syn. DNA-dependent RNA
polymerase
- RNA probe** کاوند رِنایی [ژن]
- RNA processing** [ژن] پردازش رِنَا
syn. post-transcriptional
modification, post-
transcriptional RNA
processing, RNA maturation,
nuclear processing of RNA

recessive gene	ژن نهفته [ژن]	replication fork	
recessiveness	نهفتگی [ژن]		دو شاخه هم‌تاسازی [ژن]
<i>syn. recessivity</i>		replication origin	
recessive trait	صفت نهفته [ژن]		مبدأ هم‌تاسازی [ژن]
<i>syn. recessive character</i>		<i>syn. origin of replication, origin, ori site, ori</i>	
recessivity → recessiveness		replicative	هم‌تاساده، هم‌تاساختی [عمومی]
recipient parent	والد گیرنده [ژن]	replicator	هم‌تاساز [عمومی]
recloning → subcloning		replicon	هم‌تایه [عمومی]
recombinant	نو ترکیب [عمومی]	replisome	هم‌تاتن [عمومی]
recombinant DNA	دِنای نو ترکیب [ژن]	repolarization	باز قطبش [عمومی]
recombination	نو ترکیبی [عمومی]	repressing → repression	
recon	نو ترکیبه [عمومی]	repression	فرو نشانی [عمومی]
rectal	راست روده‌ای [عمومی]	<i>syn. repressing</i>	
rectalgia	راست روده درد [عمومی]	repressor	فرو نشان [عمومی]
<i>syn. proctalgia</i>		reproduce	
rectectomy	راست روده برداری [عمومی]		تولید مثل کردن، زاد آوری کردن، زاد آوردن [عمومی]
<i>syn. proctectomy</i>		reproduction	
rectitis	راس روده آماس [عمومی]		تولید مثل، زاد آوری [عمومی]
<i>syn. proctitis</i>		reproductive	
rectum	راست روده [عمومی]		تولیدم‌طی، زاد آوری [عمومی]
<i>syn. straight intestine</i>		Reptilia	خزندگان [جانوری]
Recurvirostridae	نوک خنجریان [جانوری]	Reseda	اسپرک [گیاهی]
red biotechnology	زیست فناوری قرمز [ژن]	Resedaceae	اسپرکیان [گیاهی]
regulon	ترازه [عمومی]	resident flora	ریزگان مقیم [میکرب]
replication	هم‌تاسازی [عمومی]	<i>syn. commensal flora</i>	
replication bubble	حباب هم‌تاسازی [ژن]	residue	مانده [پروتئان]
replication eye	چشم هم‌تاسازی [ژن]	resin	انگم، رزین [کیمی]

pseudocarp میوه کاذب [عمومی]

syn. accessory fruit, false fruit

Pseudocolopteryx dinellianus

شبه‌مگس‌گیر دینل [جانوری]

Pseudoscaphirhynchus

fedtschenkoi

پوزه‌پارویی سیحونی [جانوری]

pseudoscaphirhynchus hermanni

پوزه‌پارویی کوچک [جانوری]

Pseudoscaphirhynchus kaufmanni

پوزه‌پارویی جیحونی [جانوری]

Psilotaceae برهنه‌ساقیان [گیاهی]

Psittacidae طوطی‌ایان [جانوری]

Psittaciformes طوطی‌سانان [جانوری]

Pteridaceae پسرخس‌سیان [گیاهی]

Pteridium سرخس عقابی [گیاهی]

Pteridophyta سرخس‌تباران [گیاهی]

Pterodroma cahow

مرغ توفان بزرگ‌بال برمودایی [جانوری]

Pterodroma phaeopygia مرغ توفان

بزرگ‌بال گالاپاگوسی [جانوری]

Pterodroma sandwichensis

مرغ توفان بزرگ‌بال هاوایی [جانوری]

puff → chromosome puff

Puffinus creatopus

مرغ آب‌شکاف پاصورتی [جانوری]

Punica انار [گیاهی]

Punicaceae اناریان [گیاهی]

pure culture کشت خالص [میکروب]

pure line رگه خالص [ژن]

pyrenoid دانک [عمومی]

Pyrola برگ‌امروزی [گیاهی]

Pyrolaceae برگ‌امروزیان [گیاهی]

Q

quaternary structure

ساختار چهارم [پروتئان]

R

Race نژاد [عمومی]

Racial نژادی [عمومی]

Rafflesia رافلزیا [گیاهی]

Rafflesiaceae رافلزئیانیان [گیاهی]

Rallidae یلوه‌ایان [جانوری]

rambutan مژکی [گیاهی]

rank رتبه [عمومی]

Ranunculaceae آلاله‌ایان [گیاهی]

Ranunculales آلاله‌سانان [گیاهی]

Ranunculus آلاله [گیاهی]

ray اشعه، پرّه [گیاهی]

ray cell یاخته اشعه [گیاهی]

ray initial پیش‌آغازۀ اشعه [گیاهی]

REase

→ restriction endonuclease

recDNA دِنان [ژن]

receptacle نهج^۱ [عمومی]

syn. thalamus

recessive allele دگرۀ نهفته [ژن]

recessive character

→ recessive trait

protein misfolding

پروتئین کژتابی [پروتئین]

protein motif

بُن‌مایه پروتئین [پروتئین]

protein profile

رُخ‌نمای پروتئین [پروتئین]

protein profiling

رُخ‌نمانگاری پروتئین [پروتئین]

protein-protein interaction chip

→ protein chip

protein-protein interaction map

نقشه برهمکنش پروتئین‌ها [پروتئین]

syn. protein interaction map,

protein linkage map

protein refolding

پروتئین بازتابی [پروتئین]

syn. heat-shock protein activity

protein structure

ساختار پروتئین [پروتئین]

protein structure prediction

پیش‌بینی ساختار پروتئین [پروتئین]

protein unfolding

پروتئین واتابی [پروتئین]

proteome

پروتئان [پروتئین]

f.f. protein-genome

proteome analysis database

داده‌گان تحلیل پروتئان [پروتئین]

proteome chip

تراشه پروتئان [پروتئین]

proteome diversity

→ proteomic diversity

proteome map

نقشه پروتئان [پروتئین]

proteome mapping

نقشه‌نگاری پروتئان [پروتئین]

proteome microarray

ریزآرایه پروتئان [پروتئین]

proteome signature

امضای پروتئان [پروتئین]

proteomic diversity

تنوع پروتئانی [پروتئین]

syn. proteome diversity

proteomic fingerprint

اثرانگشت پروتئان [پروتئین]

proteomic profiling

رُخ‌نمانگاری پروتئان [پروتئین]

proteomics

پروتئان‌شناسی [پروتئین]

prothallial

پیش‌ریسه‌ای [عمومی]

prothalliform

پیش‌ریسه‌ریخت [عمومی]

prothallium → prothallus**prothalloid**

پیش‌ریسه‌سا [عمومی]

prothallus

پیش‌ریسه [عمومی]

syn. prothallium

protoderm

پیش‌پوست [عمومی]

protodermal

پیش‌پوستی [عمومی]

protoplasm

درون‌یاخته [عمومی]

protoplast

پیش‌یاخته [عمومی]

prototrophتک‌کانی‌پرورد^۱ [عمومی]**prototrophic**تک‌کانی‌پرورد^۲ [عمومی]**prototrophy**

تک‌کانی‌پروردگی [عمومی]

protoxylem

پیش‌چوب [کیامی]

Psephurus gladius

باله‌پارویی شمشیری [جانوری]

Procaryotae → Prokaryotae

prokaryote پیش‌هسته‌ای^۱ [عمومی]

syn. prokaryon

prokaryotic/ procaryotic

پیش‌هسته‌ای^۲ [عمومی]

promeristem پیش‌سرلاد [کیامی]

promoter پیش‌بَر [عمومی]

promoter core → core promoter

propagate تکثیر کردن [عمومی]

propagation تکثیر [عمومی]

propagative تکثیری [عمومی]

propagator تکثیرگر [عمومی]

propagule → propagulum

propagulum قطعه تکثیر [عمومی]

syn. propagule

prophase پیش‌چهر [عمومی]

proplast پیش‌دیس [عمومی]

Protopis کهور [کیامی]

prostate → prostate gland

prostate gland پروستات [عمومی]

syn. prostate

prostatic پروستاتی [عمومی]

prostatitis پروستات‌آماس [عمومی]

Proteales چنارسانان [کیامی]

protein array آرایه پروتئین [پروتئین]

protein assay سنجش پروتئین [پروتئین]

protein biochip

زیست‌تراشه پروتئین [پروتئین]

protein chip تراشه پروتئین [پروتئین]

syn. protein microchip, protein-

protein interaction chip

protein expression map

نقشه بیان پروتئین [پروتئین]

protein expression mapping

نقشه‌نگاری بیان پروتئین [پروتئین]

abbr. PEM

protein fingerprinting

انگشت‌نگاری پروتئین [پروتئین]

protein fold تاب پروتئین [پروتئین]

protein fold disease

بیماری تاب پروتئین [پروتئین]

syn. protein folding-related disease

protein folding پروتئین‌تابی [پروتئین]

protein folding-related disease

→ protein fold disease

protein function array

آرایه کارکرد پروتئین [پروتئین]

protein-genome → proteome

protein interaction map

→ protein-protein interaction
map

protein interaction mapping

نقشه‌نگاری برهم‌کنش پروتئین‌ها [پروتئین]

abbr. PIM

protein interactome

→ interactome

protein linkage map

→ protein-protein interaction
map

protein microarray

ریز آرایه پروتئین [پروتئین]

protein microchip

→ protein chip

post transcriptional RNA gene	فیل‌سانان [جانوری]
silencing → RNA interference	مارتینی، شاخ بزی [گیامی]
post-transcriptional RNA processing	پیش‌بن‌لادی [گیامی]
→ RNA processing	پیش‌بن‌لاد [گیامی]
Potamogeton	Procacra gutturosa
گوشاب [گیامی]	غزال - بز مغولی [جانوری]
Potamogetonaceae	Prokaryotae/ Procaryotae
گوشابیان [گیامی]	پیش‌هسته‌ای‌ها [عمومی]
prefloration → aestivation ¹	Procellaria aeuinocialis
preformation	کبوتر دریایی چانه‌سفید [جانوری]
پیش‌زایش [عمومی]	Procellaria cinerea
syn. preformism	کبوتر دریایی خاکستری [جانوری]
preformism → preformation	Procellaria parkinsoni
pre-mRNA trans-splicing	کبوتر دریایی سیاه [جانوری]
تراپیرایش پیش‌رنپ [ژن]	Procellaria westlandica
prevernal	کبوتر دریایی وست‌لندی [جانوری]
سربهاری [عمومی]	Procellariidae
primary culture	کبوتردریائیان [جانوری]
کشت اولیه [میکرب]	Procellariiformes
primary growth	کبوتردریایی‌سانان [جانوری]
رشد نخستین [گیامی]	proctalgia → rectalgia
primary meristem	proctectomy → rectectomy
سرلاد نخستین [گیامی]	proctitis → rectitis
primary phloem	proembryo
آبکش نخستین [گیامی]	پیش‌رویانی [عمومی]
primary structure	proembryonic
ساختار اول [پروتئکان]	پیش‌رویانی [عمومی]
primary tissue	profile
بافت نخستین [گیامی]	رُخ‌نما ² [پروتئکان]
primary xylem	profiling
بافت چوبی نخستین، چوب نخستین [گیامی]	رُخ‌نمانگاری [پروتئکان]
Primates	progeny
نخستی‌سانان [جانوری]	زادگان، پتاج [ژن]
primer	syn. offspring, descendants
آغازگر ³ [عمومی]	prokaryon → prokaryote
Primordia	prokaryosis/ procaryosis
آغازه‌ها [گیامی]	پیش‌هستگی [عمومی]
Primordial	
آغازه‌ای [گیامی]	
primordium	
آغازه [گیامی]	
Primula	
پامچال [گیامی]	
Primulaceae	
پامچالیان [گیامی]	

pollen analysis → **palynology**

pollen grain [عمومی] دانه گرده

pollen sac [عمومی] کیسه گرده

Polygala [عمومی] شیرآور گیاهی

Polygalaceae [عمومی] شیرآوریان گیاهی

syn. **Diclidanthaceae**,

Moutabeaceae,

Xanthophyllaceae

polygamous [عمومی] چندهمسر

polygamy [عمومی] چندهمسری

polygenic character

→ **polygenic trait**

polygenic trait [ژن] صفت چندژنی

syn. **polygenic character**

polygeny [ژن] چندژنی

Polygonaceae [عمومی] علف هفت‌بندیان گیاهی

Polygonum [عمومی] علف هفت‌بند گیاهی

polymerase [ژن] بسپاراز، پلیمراز

polypheny → **pleiotropy**

polyploid [عمومی] چندلاد

polyploidy [عمومی] چندلادی

Polypodiaceae [عمومی] بس‌پایکیان گیاهی

Polypodiales [عمومی] بس‌پایک‌سانان گیاهی

Polypodium [عمومی] بس‌پایک گیاهی

Polysticta stelleri

[عمومی] اردک خالدار استلر [جانوری]

Polystictus pectoralis pectoralis

[عمومی] شبه‌ژیان‌مرغ راه‌راه حقیقی [جانوری]

pome [عمومی] سیبی

Pontederiaceae

[عمومی] پونته‌دریائیان، غلافیان گیاهی

Pontoporia blainvillei

[عمومی] شبه‌دولفین پوزه‌دراز بلن‌ویل [جانوری]

Pontoporiidae

[عمومی] شبه‌دولفین پوزه‌درازیان [جانوری]

population [عمومی] جمعیت

population biology

[عمومی] زیست‌شناسی جمعیت

population cycle

[عمومی] چرخه جمعیت

population ecology

[عمومی] بوم‌شناسی جمعیت

population genetics

[ژن] ژن‌شناسی جمعیت

population growth

[عمومی] رشد جمعیت

population pyramid

[عمومی] هرم جمعیت

population size [عمومی] اندازه جمعیت

population structure

[عمومی] ساختار جمعیت

portal vein [عمومی] سیاهرگ باب

Portulaca [عمومی] خُرفه گیاهی

Portulacaceae [عمومی] خُرفه‌ایان گیاهی

Porzana parva parva

[عمومی] یلوه کوچک حقیقی [جانوری]

Porzana porzana [جانوری] یلوه حقیقی [جانوری]

Porzana pusilla intermedia

[عمومی] یلوه نوک‌سبز [جانوری]

post-transcriptional

modification → **RNA processing**

Pittosporaceae [میخک درختیان گیاهی]

Pittosporum [میخک درختی گیاهی]

Planta [گیاهان، سلسله گیاهی گیاهی]

Plantaginaceae [بارهنکیان گیاهی]

Plantago [بارهنک گیاهی]

plant breeding

[بهنزادی گیاهی، اصلاح نباتات [ژن]]

plant community

→ phytocoenosis

plant formation

→ phytocoenosis

plant groupment

→ phytocoenosis

plant population [جمعیت گیاهی گیاهی]

plasma [خوناب عمومی]

plasma cell → plasmacyte

plasmacyte [یاخته خوناب عمومی]

syn. plasma cell

plasmic membrane

[غشای یاخته عمومی]

plasmid [دیسک عمومی]

plasmogamy [میان یاخته کامی عمومی]

plastid [دیسسه عمومی]

Platalea alba

[کفچه نوک آفریقایی [جانوری]]

Platalea leucorodia

[کفچه نوک اوراسیایی [جانوری]]

Platalea minor

[کفچه نوک مشکین رخ [جانوری]]

Platanaceae [چناریان گیاهی]

Platanista gangetica gangetica

[شبه دولفین گنگی حقیقی [جانوری]]

Platanistidae

[شبه دولفین رودیان [جانوری]]

Platanus [چنار گیاهی]

plate culture [کشت سطحی [میکرب]]

platelet/ plaque (fr.)

[گرده عمومی]

Plegadis falcinellus

[لکلی سیاه نوک داسی [جانوری]]

pleiotropism → pleiotropy

pleiotropy [چندنمودی [ژن]]

syn. pleiotropism, polypheny

Plumbaginaceae

[کلاه میرحسینیان گیاهی]

plus strand [رشته مثبت [ژن]]

Poaceae [گندمیان گیاهی]

syn. Gramineae

Poales [گندمسانان گیاهی]

Podiceps auritus

[کشیم گوشک دار [جانوری]]

Podiceps grisegena grisegena

[کشیم گردن سرخ حقیقی [جانوری]]

Podicipedidae [کشیمیان [جانوری]]

Podicipediformes [کشیمسانان [جانوری]]

Podocnemis expansa

[لاکپشت پابلند پهن [جانوری]]

Polemoniaceae [گل آتشیان گیاهی]

pollen [گرده عمومی]

Phoebetria palpebrata	کاراندام‌شناس [عمومی]
مرغ توفان دوده‌ای روشن [جانوری]	
Phoenicopteridae	کاراندام [عمومی]
بال آتشیان [جانوری]	
Phoenicopteriformes	کاراندام‌شناسی [عمومی]
بال آتشی‌سانان [جانوری]	
Phoenicopterus andinus	گیاسازند [گیاهی]
بال آتشی آندی [جانوری]	
Phoenicopterus Jamesi	syn. plant community, plant formation, plant groupment
بال آتشی جیمز [جانوری]	
Phoenix	سرخاب کولی [گیاهی]
خرما [گیاهی]	
photoautotroph	سرخاب‌کولیان [گیاهی]
نورخودپرورد [عمومی]	
photolithotroph	phytophagous → herbivore
نورکانی‌پرورد [عمومی]	
photolysis	pilin موپکینه [میکرب]
نورکافت [عمومی]	
photolytic	pilus مویک [میکرب]
نورکافتی [عمومی]	
photoorganotroph	PIM → protein interaction mapping
نورآلی‌پرورد [عمومی]	
phototroph	Pinaceae کاجیان [گیاهی]
نورپرورد ^۱ [عمومی]	
phototrophic	Pinales کاج‌سانان [گیاهی]
نورپرورد ^۲ [عمومی]	
phototrophy	pinocytosis قطره‌خواری [عمومی]
نورپروردگی [عمومی]	
phototropic	Piper فلفل سیاه [گیاهی]
نورگرا [عمومی]	
phototropism	Piperaceae فلفل‌سیاهیان [گیاهی]
نورگرایی [عمومی]	
phylogenomics	Piperales فلفل‌سیاه‌سانان [گیاهی]
تبارزنگان‌شناسی [ژن]	
phylum	Pisces ماهیان [جانوری]
شاخه ^۲ [گیاهی]	
Physeteridae	Pistacia پسته [گیاهی]
عنبرنهنکیان [جانوری]	
Physeter macrocephalus	pistil مادگی [عمومی]
عنبرنهنک سرپزرج [جانوری]	
physiologic(al)	syn. gynoeceum, pistillum
کاراندام‌شناختی [عمومی]	
physiological race	pistilate مادگی‌دار [عمومی]
نژاد کاراندام‌شناختی [عمومی]	
	pistillode مادگی‌واره [عمومی]
	pistillum → pistil
	لان [عمومی]
	pit

pericarp پیراِبر [عمومی]
 periderm پیراپوست [عمومی]
 perilymph/ perilympa پیراتنابه [عمومی]
 perilymphatic پیراتنابه‌ای [عمومی]
 periosteal برون‌اُستی [عمومی]
 syn. periosteous
 periosteous → periosteal
 periosteum برون‌اُست [عمومی]
 periostitis/ periosteitis برون‌اُست‌آماس [عمومی]
 perisperm پیرادانه [عمومی]
 Perissodactyla تک‌سم‌سانان [جانوری]
 peroxisomal پراُکسی‌تنی [عمومی]
 peroxisome پراُکسی‌تن [عمومی]
 perspiration¹ تعریق¹ [عمومی]
 syn. sudation², sweating
 perspiration² عرق [عمومی]
 syn. sweat, sudor
 petal گلبرگ [عمومی]
 Petri dish culture کشت پتری [میکرب]
 PFF
 → peptide fragmentation
 fingerprint
 phage → bacteriophage
 phagocyte بیگانه‌خوار [عمومی]
 phagocytosis بیگانه‌خواری [عمومی]
 Phalacrocoracidae باکلانیان [جانوری]
 Phalacrocorax nigrogularis
 باکلان گلو‌سیاه [جانوری]

Phalacrocorax pygmeus
 باکلان کوتوله [جانوری]
 Phanerogams پیدازادان [گیاهی]
 Phasianidae قرقاولیان [جانوری]
 phelloderm چوب‌پنبه‌پوست [گیاهی]
 phellogen چوب‌پنبه‌زا [گیاهی]
 phenocopic رُخ‌نما¹ [عمومی]
 phenocopy رُخ‌نمایی [عمومی]
 phenotype رُخ‌نمود [عمومی]
 phenotypic رُخ‌نمودی [عمومی]
 phloem بافت آبکش، آبکش [گیاهی]
 phloem cell یاخته آبکش [گیاهی]
 phloem loading بارگیری آبکش [گیاهی]
 phloem ray اشعه آبکش [گیاهی]
 phloem sap شیره پرورده [گیاهی]
 phloem unloading تخلیه آبکش [گیاهی]
 Phlox گل آتشی [گیاهی]
 Phoca vitulina فک خالدار [جانوری]
 Phocidae فکیان [جانوری]
 phocoena dioptrica
 خوک دریایی عینکی [جانوری]
 Phocoena phocoena
 خوک دریایی حقیقی [جانوری]
 Phocoena spinipinnis
 خوک دریایی سیاه [جانوری]
 Phocoenidae خوک‌دریائیان [جانوری]
 Phocoenoides dalli
 خوک دریایی دال [جانوری]
 Phoebe fusca
 مرغ توفان دوده‌ای تیره [جانوری]

parasite	انگل [میکرب]	pedigree breeding	بهنژادی شجره‌ای [ژن]
parasiticide	انگل‌کش [میکرب]		
parasitology	انگل‌شناسی [میکرب]	peduncle	دُمگل آذین [عمومی]
parasympathetic nerve	عصب پادهم‌جس، پادهم‌جس [عمومی]	Pelargonium	شمعدانی [گیاهی]
syn. parasympathetic nervous system		Pelecanidae	مرغ‌سقایان [جانوری]
parasympathetic nervous system		Pelecanoides garnotii	مرغ‌سقائمای پرویی [جانوری]
→ parasympathetic nerve		Pelecanoididae	مرغ‌سقائمایان [جانوری]
parasympathomimetic		Pelecanoiformes	مرغ‌سقاسانان [جانوری]
والوج عصب پادهم‌جس، والوج پادهم‌جس [عمومی]		Pelecanus crispus	مرغ‌سقای کاکلی [جانوری]
parenchyma	نرم‌آکنه [گیاهی]	Pelecanus onocrotalus	مرغ‌سقای سفید [جانوری]
Parrotia	آنجیلی [گیاهی]	Pelomedusidae	لاک‌پشت‌لجنیان [جانوری]
partial dominance	بارزیت نسبی [ژن]		
particle acceleration technique		PEM → protein expression mapping	
→ biolistics		pepo	کدویی [گیاهی]
particle bombardment	ذره‌باران [ژن]	peptide fingerprinting	انگشت‌نگاری پپتید [پروتئان]
syn. microprojectile bombardment		peptide fragmentation	اثرانگشت اجزا [پروتئان]
particle gun technique		fingerprint	abbr. PFF
→ biolistics		perforatorium → acrosome	
Parulidae	چرخ‌ریسکیان [جانوری]	perianth	گلپوش [عمومی]
Passeriformes	گنجشک‌سانان [جانوری]	perianth segment	قطعه گلپوش [عمومی]
Passiflora	گل‌ساعتی [گیاهی]	pericardium	پیراشامه قلب، پیراشامه [عمومی]
Passifloraceae	گل‌ساعتیان [گیاهی]		
passive transport	تراپُرد غیرفعال [عمومی]		
peat	پوده [عمومی]		
Pedaliaceae	کنجدیان [گیاهی]		
pedicel	دُمگل [عمومی]		

Otariidae فک‌گوشداریان [جانوری]

Otis tarda میش‌مرغ ریشدار [جانوری]

Otididae هوبره‌ایان [جانوری]

ovarian cycle چرخه تخمدانی [عمومی]

syn. oogenetic cycle

ovarian follicle انبساط تخمدان [عمومی]

syn. Graafian follicle,

Graafian vesicle

ovary تخمدان [عمومی]

overdominance بیش‌بارزیت [ژن]

syn. heterozygote advantage

overlap hybridization

دورگه‌سازی همپوشان [ژن]

ovular تخمکی [عمومی]

ovulate¹ تخمکدار [عمومی]

ovulate² تخمک گذاشتن [عمومی]

ovulation تخمک‌گذاری [عمومی]

ovulatory تخمک‌گذاری [عمومی]

ovule¹

گیامامه، مامه¹، تخمک گیاهی، تخمک¹ [عمومی]

ovule² → ovum

ovum مامه²، تخمک²، تخمک جانوری

syn. egg cell, egg, ovule²

Oxalidaceae شبدرترشکیان [گیاهی]

Oxalidales شبدرترشک‌سانان [گیاهی]

Oxalis شبدرترشک [گیاهی]

Oxyura leucocephala

اردک دم‌باریک سرسفید [جانوری]

P

Pacini's corpuscle

تنیژه پاچینی [عمومی]

Paeonia گل صدتومانی [گیاهی]

Paeoniaceae گل‌صدتومانیان [گیاهی]

palatine tonsil لوزه¹ [عمومی]

syn. tonsil¹, tonsilla palatina

paleospecies دیرین‌گونه [عمومی]

syn. chronospecies

Palmaceae نخلیان [گیاهی]

syn. Palmae

palmae → Palmaceae

palynology گرده‌شناسی [عمومی]

syn. pollen analysis

Pandanaceae پیچ‌کاجیان [گیاهی]

Pandanales پیچ‌کاجی‌سانان [گیاهی]

Pandanus پیچ‌کاجی [گیاهی]

Pandion haliaetus

عقاب ماهیگیر دریایی [جانوری]

Pandionidae عقاب ماهیگیریان [جانوری]

Pangasianodeon gigas

کربه‌ماهی بزرگ مکنونی [جانوری]

Papaver شقایق [گیاهی]

Papaveraceae شقایقیان [گیاهی]

Papaverales شقایق‌سانان [گیاهی]

paracellular transport

تراژرد پیرایخته‌ای [عمومی]

paralogous genes

ژنهای پراساخت [ژن]

oogonium ²	ماهی‌زا ² [عمومی]	organ of Corti	اندام کورتی [عمومی]
oosphere	تخم‌زا [عمومی]	syn. spiral organ, organum spirale	
ootid	مأم‌یاختک [عمومی]	organogenesis	اندام‌زایی [عمومی]
open pollinated	آزادگرده‌افشان [گیاهی]	syn. organogeny	
open pollination	آزادگرده‌افشانی [گیاهی]	organogenetic	اندام‌زایشی [عمومی]
		syn. organogenic	
operator	ورزگر [عمومی]	organogenic → organogenetic	
operon	ورزه [عمومی]	organogeny → organogenesis	
Ophioglossaceae	مارزبانیان [گیاهی]	organography	اندام‌نگاری [عمومی]
opportunistic	فرصت‌طلب [میکرب]	organoid	اندام‌سا [عمومی]
opportunistic infection	عفونت فرصت‌طلب [میکرب]	organotroph	آلی‌پرورد ¹ [عمومی]
		organotrophic	آلی‌پرورد ² [عمومی]
opportunistic pathogen	بیماری‌زای فرصت‌طلب [میکرب]	organotrophy	آلی‌پروردگی [عمومی]
		organum spirale	
optic chiasma	چلیپای بینایی [عمومی]	→ organ of Corti	
Opuntia	کاکتوس [گیاهی]	ori → replication origin	
Orcaella brevirostris	دولفین نهنگی پوزه‌کوتاه [جانوری]	origin → replication origin	
		origin of replication	
Orchidaceae	ثعلبیان [گیاهی]	→ replication origin	
Orchis	ثعلب [گیاهی]	ori site → replication origin	
Orcinus orca	دولفین - نهنگ قاتل [جانوری]	Orobanchaceae	گل‌جالی‌زیان [گیاهی]
		Orobanche	گل‌جالی‌ز [گیاهی]
order	راسته [عمومی]	orthologous genes	ژنهای آرتاساخت [ژن]
Orctolobbiformes	کوسه‌نهنگ‌سانان [جانوری]	Oryx dammah	تیزشاخ آفریقایی [جانوری]
organ	اندام، عضو [عمومی]	Osmunda	شاه‌سرخس [گیاهی]
organelle	اندامک [عمومی]	Osmundaceae	شاه‌سرخسیان [گیاهی]
organic ¹	اندامگانی [عمومی]	Osmundales	شاه‌سرخس‌سانان [گیاهی]
organic ²	اندامی، عضوی [عمومی]	Otaria flavescens	
organism	اندامگان [عمومی]		فک‌گوشدار حنایی [جانوری]

non-coding DNA [دناى نارمزگذار (ژن)]

non-coding strand

رشته نارمزگذار [ژن]

syn. transcribed strand

nonfastidious [کم‌نیاز (میکرب)]

nonsecretor [ناترشح‌ساز (عمومى)]

nonsense mutation [جهش بی‌معنا (ژن)]

non template strand [رشته نالگو (ژن)]

non-transcribed strand

→ coding strand

normal flora [ریزگان طبیعى (میکرب)]

normal microbial flora

→ microflora

nucellar [خورشى (عمومى)]

nucellus [خورش (عمومى)]

nuclear DNA [دناى هسته‌ای (ژن)]

nuclear processing of RNA

→ RNA processing

nucleosome [هسته‌تن (عمومى)]

nucleotide sequence

توالی نوکلئوتیدی [ژن]

Numenius borealis

گیلان‌شاه شمالی (جانوری)

Numenius tenuirostris

گیلان‌شاه خالدار (جانوری)

nut [فندقى (گیامى)]

nutlet [فندقچه (گیامى)]

Nyctaginaceae [گل‌کاغذیان (گیامى)]

Nymphaea [نیلوفر آبى (گیامى)]

Nymphaeaceae [نیلوفرآبیان (گیامى)]

Nymphaeales [نیلوفرآبی‌سانان (گیامى)]

O

obligatory diapauses

میان‌آسایى اجبارى (عمومى)

Oenothera [گل مغربى (گیامى)]

Oenotheraceae → Onagraceae

offspring → progeny

old culture [کشت کهنه (میکرب)]

Olea [زیتون (گیامى)]

Oleaceae [زیتونیان (گیامى)]

oleosome → spherosome

oligotroph [کاستى‌پرورد^۱ (عمومى)]

oligotrophic [کاستى‌پرورد^۲ (عمومى)]

oligotrophy [کاستى‌پروردگى (عمومى)]

omnivore [همه‌چیزخوار (عمومى)]

syn. omnivorous, omnivorous

animal, diversivore

omnivorous → omnivore

omnivorous animal → omnivore

Onagraceae [گل‌مغربیان (گیامى)]

syn. oenotheraceae

oocyte [مام‌یاخته (عمومى)]

oogamete [تخمک‌کامه (عمومى)]

oogamous [تخمک‌کام (عمومى)]

oogamy [تخمک‌کامى (عمومى)]

oogenesis [مامه‌زایی (عمومى)]

oogenetic [مامه‌زایشی (عمومى)]

oogenetic cycle → ovarian cycle

oogonial [مامه‌زا^۱ (عمومى)]

oogonium^۱ → archegonium

multiseriate ray	اشعه چندلایه [گیامی]	N	
Musa	موز [گیامی]		
Musaceae	موزیان [گیامی]	Najadaceae	تیزکیان [گیامی]
Muscicapidae	مکس گیریان [جانوری]	Najas	تیزک [گیامی]
Mustelidae	راسوئیان [جانوری]	nanism	کوتولگی [عمومی]
mutagen	جهش زا ^۱ [عمومی]	nastic	تنجشی [عمومی]
mutagenesis	جهش زایی [عمومی]	nastie	تنجش [عمومی]
mutagenic	جهش زا ^۲ [عمومی]	nDNA	پناس [ازن]
mutant	جهش یافته [عمومی]	near isogenic lines	رگ‌های نسبتاً هم‌ژن [ازن]
mutation	جهش [عمومی]	nectar	شهد [گیامی]
mutational load	بار جهشی [ازن]	nectary	شهددان [گیامی]
mutation breeding	به‌نژادی جهشی [ازن]	Nelumbo	ثعلب باقلا [گیامی]
muton	جهش‌نه [عمومی]	Nelumbonaceae	ثعلب باقلائیان [گیامی]
mycelial	جگینه‌ای [گیامی]	Neobalaenidae	نونهنکیان [جانوری]
mycelium	جگینه [گیامی]	neoglucogenesis	
myceloid	جگینه‌سا [گیامی]	→ gluconeogenesis	
mycethemia → fungemia		Neophocaena phocaenoides	
mycohemina → fungemia			نوخوک دریایی بی‌باله [جانوری]
mycology	قارچ‌شناسی [میکرب]	nephron	گردیزه [عمومی]
mycophage	قارچ‌خوار [میکرب]	Nerium	خرزهره [گیامی]
Mycteria ibis		Neurobiologist	
	لک‌لک منقارزرد مصری [جانوری]		پی‌عمومی‌شناس، عمومی‌شناس اعصاب [عمومی]
myocardium	ماهیچه قلب [عمومی]	neurobiology	
myograph	ماهیچه‌نگار [عمومی]		پی‌زیست‌شناسی، زیست‌شناسی اعصاب [عمومی]
myography	ماهیچه‌نگاری [عمومی]	neuroglia	پی‌بان [عمومی]
Myrtaceae	موردیان [گیامی]	neuron	پی‌یاخته، یاخته عصبی [عمومی]
Myrtales	موردسانان [گیامی]	nitrification	شوره‌سازی [عمومی]
Myrtus	مورد [گیامی]	node of Ranvier	گره رانویه [عمومی]

- mitral valve** دریچه دولختی [عمومی]
- mixed culture** کشت مخلوط [میکرب]
- mixotroph** آمیزه پرورد^۱ [عمومی]
- mixotrophic** آمیزه پرورد^۲ [عمومی]
- mixotrophy** آمیزه پروردگی [عمومی]
- mobile element** → transposon
- mobile genetic element**
→ transposon
- molecular bacteriology**
باکتری شناسی مولکولی [میکرب]
- molecular chaperone**
پروتئین یار مولکولی [ژن]
- molecular microbiology**
میکروب شناسی مولکولی [میکرب]
- molecular mycology**
قارچ شناسی مولکولی [میکرب]
- molecular parasitology**
انگل شناسی مولکولی [میکرب]
- molecular virology**
ویروس شناسی مولکولی [میکرب]
- Molluginaceae** گلی نازیان [گیاهی]
- Mollugo** گلی ناز [گیاهی]
- Molossidae** خفاش دم آزادبان [جانوری]
- molten globule** گویچه وارفته [پروتئین]
- Monachus monachus**
شیر دریایی حقیقی [جانوری]
- Monodon monoceros**
شبه نهنگ تک شاخ [جانوری]
- Monochoria** غلافی [گیاهی]
- monochromasia**
→ monochromatism
- monochromat** تک رنگ بین [عمومی]
- syn. achromat
- monochromatism** تک رنگ بینی [عمومی]
- syn. monochromasia,
achromatism, achromatopsia
- Monodontidae** شبه نهنگیان [جانوری]
- monogamous** تک کام، تک همسر [عمومی]
- monogamy** تک کامی، تک همسری [عمومی]
- Monotropa** تک سوسو [گیاهی]
- Monotropaceae** تک سوسوئیان [گیاهی]
- Moraceae** توتیان [گیاهی]
- Morina** خار عروس [گیاهی]
- Morinaceae** خار عروسیان [گیاهی]
- Moringa** گزروغنی [گیاهی]
- Moringaceae** گزروغنیان [گیاهی]
- morphospecies** ریخت گونه [عمومی]
- morula** توتاله [عمومی]
- morulation** توتالگی [عمومی]
- Morus** توت [گیاهی]
- Mosses** → Bryophyta
- motif** بُن مایه [پروتئین]
- motif scanning** بُن مایه پویی [پروتئین]
- Moutabeaceae** → Polygalaceae
- mRNA** رِناپ [ژن]
- mucilage** لعاب [گیاهی]
- mucilaginous** لعاب دار، لعابی [گیاهی]
- multifactorial trait**
صفت چندعاملی [ژن]
- multiline variety** رقم چندرگه ای [ژن]
- multiple fruit** میوه مرکب [گیاهی]

mesoderm	میان پوست [عمومی]	microgamete	ریزگامه [عمومی]
mesodermal → mesodermic		microorganic	ریزاندامگانی [عمومی]
mesodermic	میان پوستی [عمومی]	syn. microorganismal	
syn. mesodermal		microorganism	ریزاندامگان [عمومی]
mesophyll	میان برگ [گیاهی]	microorganismal	
mesophyllic	میان برگی [گیاهی]	→ microorganic	
syn. mesophyllous		microphage	ریزخوار [عمومی]
mesophyllous → mesophyllic		microprojectile bombardment	
mesosomal	نیام‌تنی [عمومی]	→ particle bombardment	
mesosome	نیام‌تن [عمومی]	micropropagation	ریز تکثیر [عمومی]
messenger RNA	رِنا ی پیک [ژن]	micropylar	سُفتی [عمومی]
metabolic	دگرگشتی [عمومی]	micropyle	سُفت [عمومی]
metabolism		microsomal	خُرَدتنی [عمومی]
	دگرگشت، سوخت‌وساز [عمومی]	microsome	خُرَدتن [عمومی]
metabolite	دگرگشته [عمومی]	microspecies	ریزگونه [عمومی]
metaphase	پس‌چهر [عمومی]	syn. jordanon	
metaxylem	پس‌چوب [گیاهی]	microtubular	ریزلوله‌ای [عمومی]
microbe	میکرب [میکرب]	microtubule	ریزلوله [عمومی]
microbicidal concentration		Mimosaceae	کهوریان [گیاهی]
	غلظت میکرب‌کشی [میکرب]	syn. Mimosoidae	
microbicide	میکرب‌کش [میکرب]	Mimosoidae → Mimosaceae	
microbiocoenosis/		minus strand	رشته منفی [ژن]
microbiocenosis		misfolded protein	
	ریزی‌سازند، ریزی‌سازند [عمومی]		پروتئین کژتابیده [پروتگان]
microbiology	میکرب‌شناسی [میکرب]	missense mutation	
microbistatic	میکرب‌ایستان [میکرب]		جهش دگرمعنا [ژن]
microbody	ریزتن [عمومی]	mitochondrial	راکیزه‌ای [عمومی]
microfilament	ریز رشته [عمومی]	mitochondrion	راکیزه [عمومی]
microfilamentous	ریز رشته‌ای [عمومی]	mitosis	ریشتمان [عمومی]
microflora	ریزگان [میکرب]	mitotic	ریشتمانی [عمومی]
syn. normal microbial flora, flora			

Malva	پنیرک [گیاهی]	Megaptera novaeangliae	نهنگ آبزیاله نیوانگلندی [جانوری]
Malvaceae	پنیرکیان [گیاهی]	megasporangium	کلان‌هاگدان [گیاهی]
Malvales	پنیرک‌سانان [گیاهی]	megaspore	کلان‌هاگ [گیاهی]
mangosteen	ترگیل [گیاهی]	meiosis	کاستمان [عمومی]
Maranta	مارانتا [گیاهی]	meiotic	کاستمانی [عمومی]
Marantaceae	مارانتائیان [گیاهی]	Meissner's corpuscle	تنیژه مایسنر [عمومی]
marine biocoenosis/		Melia	زیتون تلخ [گیاهی]
marine biocenosis	زی‌سازند دریایی [عمومی]	Meliaceae	زیتون تلخیان [گیاهی]
Marmaronetta angustirostris	اردک مرمری نوک‌باریک [جانوری]	membrane potential	پتانسیل غشا [عمومی]
Marsileaceae	شبدرآبیان [گیاهی]	syn. transmembrane potential	
Martyniaceae	مارتینیان، شاخ‌بزیان [گیاهی]	memory cell	یاخته یادسپار [عمومی]
mass extinction	انقراض جمعی [عمومی]	mendelian genetics	ژن‌شناسی مندلی [عمومی]
mastigophora	تاژک‌داران [میکرب]	syn. mendelism	
medical bacteriology	باکتری‌شناسی پزشکی [میکرب]	Mendelian population	جمعیت مندلی [ژن]
medical biotechnology	زیست‌فناوری پزشکی [ژن]	Mendelian ratio	نسبت مندلی [ژن]
medical microbiology	میکروب‌شناسی پزشکی [میکرب]	mendelism	→ mendelian genetics
medical mycology	قارچ‌شناسی پزشکی [میکرب]	Mentha	نعنا [گیاهی]
medical parasitology	انگل‌شناسی پزشکی [میکرب]	mericarp	پاربر [گیاهی]
medical virology	ویروس‌شناسی پزشکی [میکرب]	meristem	سرلاد [گیاهی]
mega colon → colon		meristemic	سرلادی [گیاهی]
megagamete → macrogamete		Meropidae	زنبورخواریان [جانوری]
		Merops apiaster	زنبورخوار معمولی [جانوری]
		mesocarp	میان‌بر [عمومی]

lethal gene	ژن کشنده [ژن]	Lontra felina	سمور آبی گربه‌ای [جانوری]
leucoplast	سفیدپسته [کیامی]	Lontra provocax	سمور آبی جنگلی [جانوری]
Leydig's cells	یاخته‌های لیدگ، یاخته‌های بینابینی بیضه، یاخته‌های بینابینی [عمومی]	Loranthaceae	موخوریان [کیامی]
Liliaceae	سوسنیان [کیامی]	Loranthus	موخور [کیامی]
Liliales	سوسن‌سانان [کیامی]	Loxodonta Africana	فیل آفریقایی [جانوری]
Lilium	سوسن [کیامی]	Lycopodiaceae	پنجه‌گرگیان [کیامی]
limbic system	دستگاه کناره‌ای [عمومی]	lymph	تنابه، لنف [عمومی]
Linaceae	کتانیان [کیامی]	lymphatic	تنابه‌ای، لنفی [عمومی]
Linum	کتان [کیامی]	lysosome	کافنده‌تن [عمومی]
lipid	چربی، لیپید [عمومی]	Lythraceae	حناثیان [کیامی]
syn. lipin			
lipid bilayer	دولایه لیپیدی [عمومی]		
lipin → lipid			
liquid culture	کشت در مایع [میکروب]	M	
syn. broth culture			
litchi	سُرخالو [کیامی]	macrogamete	درشت‌کامه [عمومی]
lithotroph	کانی‌پرورد ^۱ [عمومی]	syn. megagamete	
lithotrophic	کانی‌پرورد ^۲ [عمومی]	Macronectes giganteus	کبوتر دریایی بزرگ‌گردن جنوبی [جانوری]
lithotrophy	کانی‌پروردگی [عمومی]	Macronectes halli	کبوتر دریایی بزرگ‌گردن شمالی [جانوری]
Liverworts	جگرواشان [کیامی]	macrophage	درشت‌خوار [عمومی]
syn. hepatics		Magnolia	ماگنولیا [کیامی]
lobe	لپ [عمومی]	Magnoliaceae	ماگنولیائیان [کیامی]
locus	جایگاه [عمومی]	Magnoliales	ماگنولیاسانان [کیامی]
Loganiaceae	دُم‌موشیان [کیامی]	maintainer line	رگه نگهدار [ژن]
lomentum	تسبیحی [کیامی]	male steril line	رگه نر عقیم [ژن]
longan	چشالو [کیامی]	Malpighiales	مالپیک‌سانان [کیامی]
long long	زرگیل [کیامی]		
syn. langsats			

Lagenorhynchus albirostris

- دولفین بطری پوزه نوکسفید [جانوری]
lagging strand رشته پیرو [ژن]
lag growth phase → lag phase
lag period → lag phase
lag phase مرحله تأخیر [عمومی]
 syn. lag growth phase, lag period
Lamiaceae نعنائیان [گیاهی]
 syn. Labiatae
Lamiales نعناسانان [گیاهی]
Lamnidae کوسه‌ایان [جانوری]
Lamniformes کوسه‌سانان [جانوری]
langsāt → long long
large intestinal فراخ‌روده‌ای [عمومی]
large intestine فراخ‌روده [عمومی]
Laridae کاکائیان [جانوری]
Larus armenicus
 کاکایی ارمنستانی [جانوری]
Larus atlanticus
 کاکایی اطلسی [جانوری]
Larus audouinii
 کاکایی اودوین [جانوری]
Larus genei کاکایی نوک‌باریک [جانوری]
Larus hemprichii
 کاکایی دودی [جانوری]
Larus ichthyaetus
 کاکایی سوبزرگ [جانوری]
Larus leucophthalmus
 کاکایی چشم‌سفید [جانوری]

Larus melanocephalus

- کاکایی سرسیاه [جانوری]
Larus relictus کاکایی بازمانده [جانوری]
Larus saundersi
 کاکایی ساندروز [جانوری]
lateral cerebral sulcus
 شیار گیجگاهی [عمومی]
lateral meristem سرلاد جانبی [گیاهی]
latex شیرابه [گیاهی]
laticifer شیرابه‌دار، شیرابه‌بر [گیاهی]
laticiferous شیرابه‌ای [گیاهی]
Lauraceae برگ‌بوئیان [گیاهی]
Laurales برگ‌بوسانان [گیاهی]
Laurus برگ‌بو [گیاهی]
Lawsonia حنا [گیاهی]
leading strand رشته پیشرو [ژن]
leaf primordium آغازه برگ [گیاهی]
left colon → descending colon
legume نیام [گیاهی]
Leguminosae → Fabaceae
Lemna عدسک آبی [گیاهی]
Lemnaceae عدسک‌آبیان [گیاهی]
Lentibulariaceae علف‌انبنیان [گیاهی]
lenticel عدسک [عمومی]
Lepidochelys kempii
 لاک‌پشت فلسی کمپی [جانوری]
Lepidochelys olivacea
 لاک‌پشت فلسی زیتونی [جانوری]
Lepidoptera پروانه‌سانان [جانوری]
lethal allele دگره‌کشنده [ژن]

intraspecific	درون‌گونه‌ای [عمومی]	Juncaceae	سازوئیان [گیاهی]
intraspecific rank		Juncaginaceae	سمه‌سیخکیان [گیاهی]
	رتبه درون‌گونه‌ای [عمومی]	Juncus	سازو [گیاهی]
intron	میان‌ه [عمومی]		
intronic	میان‌ه‌ای [عمومی]		
Iridaceae	زنبقیان [گیاهی]	K	
Iris	زنبق [گیاهی]		
isogamete	جورکامه [عمومی]	karyokinesis	تقسیم هسته [عمومی]
isogametic	جورکامه‌ای [عمومی]	karyokinetic	تقسیم هسته‌ای [عمومی]
isogamous	جورکام [عمومی]	kinetosome	جنباتن [عمومی]
isogamy	جورکامی [عمومی]		syn. basal granule, basal body ²
isogenic lines	رگه‌های هم‌ژن [ژن]	kingdom	سلسله [عمومی]
	syn. isolines	kinosphere → aster	
isolines → isogenic lines		Krause's corpuscle	تینه‌کروز [عمومی]
Ixobrychus minutes minutes			
	غم‌خورک کوچک حقیقی [جانوری]		
Ixobrychus sturmii		L	
	غم‌خورک ریزاندام [جانوری]		
J			
jejunum	تهی‌روده [عمومی]	Labiatae → Lamiaceae	
	syn. intestinum jejunum	labyrinth	پیچال [عمومی]
jordanon → microspecies		labyrinthectomy	پیچال‌برداری [عمومی]
Juglandaceae	گردوئیان [گیاهی]	labyrinthitis	پیچال‌آماس [عمومی]
Juglans	گردو [گیاهی]	labyrinthotomy	پیچال‌بری [عمومی]
jugular vein		lac operon	ورزه لاکتوز [عمومی]
	سیاهرگ گردن، سیاهرگ وداجی [عمومی]	Lagenodelphis hosei	
jumping gene → transposon			دولفین بطری‌شکل بورنثویی [جانوری]
		Lagenorhynchus australis	
			دولفین بطری‌پوزه جنوبی [جانوری]
		Lagenorhynchus acutus	
			دولفین بطری‌پوزه پهلو سفید [جانوری]

inferior ovary تخمدان تحتانی [عمومی]

inflorescence گل آذین [عمومی]

inflorescence bract
برگه گل آذین [عمومی]inflorescence bud
جوانه گل آذین [عمومی]

infraspecific فروگونه‌ای [عمومی]

infraspecific level
تراز فروگونه‌ای [عمومی]

infrasubspecific فروزیرگونه‌ای [عمومی]

Inia geoffrensis
شبه‌دولفین آمازونی [جانوری]

Iniidae شبه‌دولفینیان [جانوری]

initial
پیش‌آغاز [گیاهی]
syn. initium

initiation آغازش [عمومی]

initiation codon
رمزه آغازش [ژن]
syn. start codon, initiator codon

initiation factor عامل آغازش [ژن]

initiator¹ آغازگر^۱ [ژن]initiator² آغازگر^۲ [ژن]

initiator box بستک آغازگر [ژن]

initiator codon
→ initiation codoninitiator element
عنصر آغازگر [ژن]
syn. INR element, Inr

initium → initial

initium folier پیش‌آغازه برگه [گیاهی]

Inr → initiator element

INR element → initiator element

Insecta حشرات [جانوری]

insensible perspiration

تعریق نامحسوس [عمومی]
syn. transpiration¹

insertion درنهش، درج [ژن]

insertion mutation/ insertional
جهش درنهشی [ژن]
syn. addition mutationinsertion sequence
توالی درنهشی [ژن]

insulator عایق [ژن]

integument تخمکپوش [عمومی]
syn. tegumentinteractome هم‌کنشگان [پروتکان]
f.f. protein interactomeinteractomics
هم‌کنشگان‌شناسی [پروتکان]intercalary meristem
سرلاد میان‌گره‌ای [گیاهی]

interphase میان‌چهر [عمومی]

Interspecific بین‌گونه‌ای [عمومی]

interspecific competition
رقابت بین‌گونه‌ای [عمومی]interspecific hybrid
دورگه بین‌گونه‌ای [عمومی]interspecific relation
رابطه بین‌گونه‌ای [عمومی]

Intestinum ileum → ileum

Intestinum jejunum → jejunum

intine درون‌پوش [گیاهی]

hybridism [دورگه‌ای] عمومی

syn. hybridity

hybridity → **hybridism**

hybridization

[دورگه‌سازی، دورگه شدن] عمومی

hybridize [دورگه ساختن] عمومی

hybrid promoter [پیش‌بر دورگه] [ژن]

hydathode [روزنه آبی] عمومی

Hydrocharis [تخت‌قورباغه گیاهی]

Hydrocharitaceae

[تخت‌قورباغه‌ایان گیاهی]

Hypericaceae [گل‌راعیان گیاهی]

Hypericum [گل‌راعی گیاهی]

Hyperoodon ampullatus

[نهنگ پُرنددان بطری‌بینی] [جانوری]

Hyperpolarization

[بیش‌قطبش، بیش‌قطبیدگی] عمومی

hyperpolarized [بیش‌قطبیده] عمومی

hypertrophia → **hypertrophy**

hypertrophic [بیش‌پرورد] عمومی

hypertrophy [بیش‌پروردگی] عمومی

syn. hypertrophia

hypha [نخینه گیاهی]

syn. fungal filament

hyphal [نخینه‌ای گیاهی]

hypoderm [زیرپوست] عمومی

hypodermic(al) [زیرپوستی] عمومی

Hypolepidaceae [زیرپولکیان گیاهی]

hypophysis [زیرمغزی] عمومی

hypophysis gland

[غده زیرمغزی] عمومی

hypostasis [زیرایستایی] [ژن]

hypostatic gene [ژن زیرایستا] [ژن]

hypothalamus [زیرنهنج] عمومی

hypotrophic [کم‌پرورد] عمومی

hypotrophy [کم‌پروردگی] عمومی

syn. abiotrophy

I

Icteridae [سیاه‌پره‌ایان] [جانوری]

ileum [درازوده] عمومی

syn. intestinum ileum

Ilex [خاس گیاهی]

Immunodiffusion

[پخش ایمنی‌شناختی] عمومی

syn. gel diffusion

incipient species → **semispecies**

indehiscent [ناشکوها] عمومی

indehiscent fruit [میوه ناشکوها] عمومی

independent assortment

[جورایی نابسته] [ژن]

individual [فرد] عمومی

industrial biotechnology

[زیست‌فناوری صنعتی] [ژن]

industrial microbiology

[میکروب‌شناسی صنعتی] [میکروب]

heterosomal	ناجورفام‌تنی [عمومی]	Hominidae	نخستینیان [جانوری]
heterosome	ناجورفام‌تن [عمومی]	homocellular ray	اشعه جوریاخته [گیاهی]
heterotroph	دگرپرورد ^۱ [عمومی]	homologous genes	ژنهای هم‌ساخت [ژن]
heterotrophic	دگرپرورد ^۲ [عمومی]	homozygosity → homozygosis	جورتنجی [عمومی]
heterotrophy	دگرپروردگی [عمومی]	homozygosity	جورتنجی [عمومی]
heterozygosity → heterozygosis	ناجورتنجی [عمومی]	homozygote	جورتنج ^۱ [عمومی]
heterozygosis	ناجورتنجی [عمومی]	homozygous	جورتنج ^۲ [عمومی]
syn. heterozygosity		honeydew	عسلک [عمومی]
heterozygote	ناجورتنج ^۱ [عمومی]	hook	قلاب [میکرب]
heterozygote advantage		hornworts	شاخ‌واشان [گیاهی]
→ overdominance		house-keeping protein	پروتئین خانه‌بان [پروتئین]
heterozygous	ناجورتنج ^۲ [عمومی]	HPI → human protein index	پروتئین کانونی [پروتئین]
hibernal	زمستانی [عمومی]	hub protein	پروتئین کانونی [پروتئین]
syn. hiemal		human protein index	نمایه پروتئینی انسان [پروتئین]
hibernation	زمستان‌خوابی [جانوری]	abbr. HPI	
syn. winter sleep,		humic	گیاخاکی [عمومی]
deep hibernation		Humification	گیاخاک‌شدگی، گیاخاک‌سازی [عمومی]
hibernator	زمستان‌خواب [عمومی]	humus	گیاخاک [عمومی]
hiemal → hibernal		Huso dauricus	فیل‌ماهی داثوری [جانوری]
Hippocamelus bisulcus	گوزن آندی قهوه‌ای [جانوری]	Huso huso	فیل‌ماهی حقیقی [جانوری]
hippocampal	أسبکی [عمومی]	Hyacinthaceae	سنبلیان [گیاهی]
hippocampus	أسبک مغز، أسبک [عمومی]	Hyacinthus	سنبل [گیاهی]
Hippocastanaceae	شاه‌بلوط‌هندیان [گیاهی]	hybrid	دورگه [عمومی]
Hippuridaceae	دُم‌قاطریان [گیاهی]		
Hippuris	دُم‌قاطر [گیاهی]		
Hirundinidae	چلچله‌ایان [جانوری]		
Hirundo atrocaerulea	چلچله آبی‌رنگ [جانوری]		

gum صمغ [گیاهی]
gummiferous صمغ‌بَر [گیاهی]
gummy صمغی [عمومی]
guttation زهش، تعریق^۲ [عمومی]
 syn. sudation¹
guttational زهشی، تعریقی [عمومی]
gynodioecious ماده-دوپایه [عمومی]
gynaecium /Gynoecium → pistil
gynomonoecious ماده-یکپایه [عمومی]
gynophore مادگی‌بَر [عمومی]

H

hematocrit خون‌بهر [عمومی]
halfsib ناتنی [ژن]
halfsib mating ناتنی‌آمیزی [ژن]
Haliaeetus albicilla
 عقاب دریایی دم‌سفید [جانوری]
Haliaeetus leucoryphus
 عقاب دریایی پالاس [جانوری]
Haliaeetus pelagicus
 عقاب دریایی ساحلی [جانوری]
Halichoerus grypus
 فک خاکستری [جانوری]
Hamamelidaceae آنجیلیان [گیاهی]
Hamamelidales آنجیلی‌سانان [گیاهی]
haploid تک‌لاد [عمومی]
haploidy تک‌لادی [عمومی]
heat-shock gene ژن گرماشوک [ژن]

heat-shock promoter
 پیش‌بَر گرماشوک [ژن]
heat-shock protein activity
 → protein refolding
Hedera عَشَقَه [گیاهی]
hepatics → Liverworts
Hepatophyta
 جگرواش‌تباران [گیاهی]
herbivore علف‌خوار [جانوری]
 syn. herbivorous, herbivorous
 animal, phytophagous
herbivorous → herbivore
herbivorous animal → herbivore
herbivory علف‌خواری [جانوری]
hereditary وراثتی [عمومی]
heredity وراثت [عمومی]
hesperidium پرتقالی [گیاهی]
heterocellular ray
 اشعهٔ ناجوریاخته [گیاهی]
heterochromatin دگرفامینه [ژن]
heterochromatization
 دگرفامینه‌ای شدن [ژن]
heterogamete ناجورکامه [عمومی]
 syn. anisogamete
heterogametic ناجورکامه‌ای [عمومی]
 syn. anisogametic
heterogamous ناجورکام [عمومی]
heterogamy ناجورکامی [عمومی]
heterologous genes
 ژنهای دگرساخت [ژن]

- glycogenolytic گلیکوژن‌کافتی [عمومی]
 glycogenesis گلیکوژن‌انباشت [عمومی]
 glycogeny → glycogenesis
 glycolysis/glucolysis قندکافت [عمومی]
 glycolytic قندکافتی [عمومی]
 Gnetaceae گنتومیان [گیاهی]
 Gnetales گنتومسانان [گیاهی]
 Gnetum گنتوم [گیاهی]
 Golgi's apparatus دستگاه گلژی [عمومی]
 gonad گُند [عمومی]
 gonadal گُندی [عمومی]
 syn. gonadial, gonadic
 gonadectomy گُندبرداری [عمومی]
 gonadial → gonadal
 gonadic → gonadal
 gonadogenesis گُندزایی [عمومی]
 gonadopathy گُندآسیب [عمومی]
 Gorilla beringei گوریل کوهستانی [جانوری]
 Gorsachius goisagi غم‌خورک شب‌زی ژاپنی [جانوری]
 Graafian follicle → ovarian follicle
 Graafian vesicle → ovarian follicle
 Gramineae → Poaceae
 Grampus griseus دولفین خاکستری گریسو [جانوری]
 granular ریزدانه‌ای [عمومی]
 syn. granulate
 granulate → granular
 granulation ریزدانه‌ای شدن [عمومی]
 granule ریزدانه [عمومی]
 granuliferous¹ ریزدانه‌بر [عمومی]
 granuliferous² → granulose
 granulocyte گویچه سفید چندهسته‌ای، چندهسته‌ای [عمومی]
 granulose ریزدانه‌دار [عمومی]
 syn. granuliferous²
 granum دانگان [گیاهی]
 green biotechnology زیست‌فناوری سبز [ژن]
 Grossulariaceae انگورفرنگیان [گیاهی]
 ground meristem سرلاد زمینه [گیاهی]
 ground parenchyma نرم‌آکنه زمینه [گیاهی]
 ground tissue بافت زمینه [گیاهی]
 Gruidae درنائیان [جانوری]
 Gruiformes درناسانان [جانوری]
 Grus japonensis درنای ژاپنی [جانوری]
 Grus leucogeranus درنای سیبریایی [جانوری]
 Grus monacha درنای کلاهخودی [جانوری]
 Grus nigricollis درنای گردن‌سیاه [جانوری]
 Grus vipio درنای قفاسفید [جانوری]
 guard cell یاخته نگهبان [عمومی]

genome chip	تراشه ژنکافی [ژن]	Ginkgo	کهن‌دار [گیاهی]
genome map	نقشه ژنگان [ژن]	Ginkgoaceae	کهن‌داریان [گیاهی]
genome mapping	نقشه‌نگاری ژنگان [ژن]	Glareola nordmanni	چلچله بیابانی بال‌سیاه [جانوری]
genome walking	ژنگان‌پیمایی [ژن]	Glareola pratincola	چلچله بیابانی بال‌سرخ [جانوری]
genomic DNA library		Glareolidae	چلچله بیابانیان [جانوری]
→ genomic library		Globicephala melas	دولفین گوی‌سر باله‌بلند [جانوری]
genomic imprinting	نقش‌بست ژنگانی [ژن]	globular protein	پروتئین کروی [پروتئین]
genomic library	کنجینه ژنگان [ژن]		
syn. genomic DNA library		glomerulus	کلافک [عمومی]
genomics	ژنگان‌شناسی [ژن]	glottis	چاکنای [عمومی]
genotype	ژن‌نمود [عمومی]	glucogenesis	گلوکوززایی [عمومی]
genotypic	ژن‌نمودی [عمومی]	glucogenic	گلوکوززایشی [عمومی]
Gentiana	گل‌سپاسمی [گیاهی]	gluconeogenesis	نوگلوکوززایی [عمومی]
Gentianaceae	گل‌سپاسیان [گیاهی]	syn. glyconeogenesis,	
Gentianales	گل‌سپاسی‌سانان [گیاهی]	neoglucogenesis	
genus	سرده [عمومی]	gluconeogenetic/ glyconeogenetic	
geotropic	زمین‌گرا [عمومی]		نوگلوکوززایشی [عمومی]
geotropism	زمین‌گرایی [عمومی]	syn. neoglucogenetic	
Geraniaceae	شمعدانیان [گیاهی]	glycocalyx	قندپوسته [میکروب]
Geraniales	شمعدانی‌سانان [گیاهی]	glycogenesis	گلیکوژن‌زایی [عمومی]
germinal mutation	جهش زایشی [ژن]	syn. glycogeny	
germ-line mutation	جهش رگه زایشی [ژن]	glycogenetic	گلیکوژن‌زایشی [عمومی]
Geronticus eremita	پیرمرغ گوشه‌گیر [جانوری]	syn. glycogenic	
Gesneriaceae	جسینریان، بنفشه‌افریقائی‌ان [گیاهی]	glycogenic → glycogenetic	
gigantism	غول‌پیکری [عمومی]	glycogenolysis	گلیکوژن‌کافت [عمومی]

- Gazella cuvieri** غزال کوویه [جانوری]
- Gazella dama** غزال ابلق [جانوری]
- Gazella dorcas** غزال گرمسیری [جانوری]
- Gazella gazella** غزال حقیقی [جانوری]
- Gazella leptoceros** غزال نازکشاخ [جانوری]
- Gazella subgutturosa** غزال ایرانی [جانوری]
- gel diffusion**
→ immunodiffusion
- gene** ژن [عمومی]
- gene action** ژن‌کنش [ژن]
- gene activation** کُنانش ژن، فعال‌سازی ژن [ژن]
- gene bank** بانک ژن [ژن]
- genecology** ژن‌بوم‌شناسی [ژن]
- gene complex** هم‌تافت ژنی [ژن]
- gene conversion** تبدیل ژن [ژن]
- gene disruption** گسیختگی ژنی [ژن]
- gene expression** بیان ژن [عمومی]
- gene fixation** تثبیت ژن [ژن]
- gene flow** جریان ژن [ژن]
- gene-for-gene theory** نظریه ژن برای ژن [ژن]
- gene library** کتبخانه ژن [ژن]
syn. clone library
- gene pool** خزانه ژن [ژن]
- gene probe** کاوند ژنی [ژن]
syn. genetic probe
- general combining ability** ترکیب‌پذیری عام [ژن]
- gene replacement** جایگزینی ژن [ژن]
- gene silencing** خاموش‌سازی ژن [ژن]
- gene surgery** → gene therapy
- gene therapy** ژن‌درمانی [ژن]
syn. gene surgery
- genetic¹** ژن‌شناختی [عمومی]
syn. genetical
- genetic²** → genic
- genetical** → genetic¹
- genetic burden** → genetic load
- genetic code** رمز ژنی [ژن]
- genetic drift** رانش ژنی [ژن]
- genetic equilibrium** تعادل ژنی [ژن]
- genetic homeostasis** هم‌ایستایی ژنی [ژن]
- genetic imprinting** نقش‌بست ژنی [ژن]
- geneticist** ژن‌شناس [عمومی]
- genetic load** بار ژنی [ژن]
syn. genetic burden
- genetic marker** نشانگر ژن‌شناختی [ژن]
- genetic probe** → gene probe
- genetics** ژن‌شناسی [عمومی]
- genic** ژنی [عمومی]
syn. genetic²
- genocopic** ژن‌نما [عمومی]
- genocopy** ژن‌نمایی [عمومی]
- genom** ژنگان [ژن]
- genome array** آرایه ژنگانی [ژن]

food pyramid	کامه [عمومی]	gamete
→ ecological pyramid	کامه‌ای [عمومی]	gametic
food web	شبکه غذایی [عمومی]	gametocyte
syn. food nex	کامه‌زایی [عمومی]	gametogenesis
four-way hybrid → double cross	کامه‌زایشی [عمومی]	gametogenic
Frankenia	کامه‌بَر [عمومی]	gametophore
Frankeniaceae	کامه‌رُست [عمومی]	gametophyte
free diffusion	گامگیات → گانگیونات	gangliated → ganglionated
Fringillidae	گره‌یاخته [عمومی]	gangliocyte
fruit	گره عصبی، گره [عمومی]	ganglion
Fulica atra atra	گره‌دار [عمومی]	ganglionated
چنگر پیشانی سفید حقیقی [جانوری]	syn. gangliated	
Fumaria	یاخته گرهی [عمومی]	ganglion cell
Fumariaceae	گرهی [عمومی]	ganglionic
functional genomics	گره‌آماس [عمومی]	ganglionitis
ژنگان‌شناسی کارکردی [ژن]	گُماله [عمومی]	gastrula
fungal filament → hypha	گُمالگی [عمومی]	gastrulation
fungemia/ fungaemia	غواص آدامز [جانوری]	Gavia adamsii
قارچ‌خونی [میکرب]	Gavia arctica arctica	
syn. mycethemia, mycohemia	غواص قطبی حقیقی [جانوری]	
Fungi	Gavia arctica suschkini	
قارچان، قارچها [کیمیا]	غواص قطبی گلو سیاه [جانوری]	
fungistatic	Gavia immer immer	
قارچ‌ایستاد [میکرب]	غواص دوده‌ای حقیقی [جانوری]	
fusiform initial	Gavialidae	
پیش‌آغازۀ دوکی‌شکل [کیمیا]	Gavialis gangeticus	
	تمساح پوزه‌باریک گنگی [جانوری]	
G	Gavia stellata	
Galliformes	غواص ستاره‌ای [جانوری]	
ماکیان‌سانان [جانوری]	Gavidae	
gametangium	غواصیان [جانوری]	
کامه‌دان [عمومی]	Gaviiformes	
	غواص‌سانان [جانوری]	

false fruit → pseudocarp	flagellate ²	تاژک‌دار ^۲ [میکرب]
family	flagellin	تاژکینه [میکرب]
fastidious	flagellum	تاژک [میکرب]
fauna	fleshy fruit → succulent	
faunistic	flora	گیاهان [عمومی]
faunistics	flora → microflora	
Felidae	floret	گلچه [عمومی]
fertility restorer line	syn. floscule, flosculus	
syn. restorer line	floristic	گیاهانی [جانوری]
fetal	floristics	گیاهان‌شناسی [جانوری]
fetoscope	floscule → floret	
fetoscopy	flosculus → floret	
fetus/ foetus	fly-off → evapotranspiration	
fibrous protein	foldamer	تاب‌پار [پروتئان]
	folded protein	پروتئین تابیده [پروتئان]
	folding enzyme	
		زی‌مایه‌تاب‌پار [پروتئان]
filament	folding nucleus	هسته‌تاب‌پار [پروتئان]
fimbria	fold library	گنجینه‌تاب [پروتئان]
firing level → threshold	foldome	تاب‌گان [پروتئان]
potential	follicle ¹	انبانک [عمومی]
firing point	follicle ²	برگه ^۲ [گیاهی]
→ threshold potential	follicular	انبانکی [عمومی]
fissure of Rolando	folliculate	انبانکی‌شده [عمومی]
	folliculose	انبانک‌دار [عمومی]
	food chain	زنجیره غذایی [عمومی]
	syn. trophic chain,	
	trophic pathway	
fissure of Sylvius	food cycle	چرخه غذایی [عمومی]
	food nexa → food web	
fixity of species		
نظریه ثبات انواع، ثبات انواع [عمومی]		
flagellar motor → basal body ¹		
flagellate ¹		تاژک‌دار ^۱ [میکرب]

evolutionary genomics

ژنگان‌شناسی تکاملی، ژنگان‌شناسی فرگشتی [ژن]

exchange diffusion

پخش مبادله‌ای [عمومی]

excitable cell

یاخته تحریک‌پذیر [عمومی]

excitable cell membrane

→ excitable membrane

excitable membrane

غشای تحریک‌پذیر [عمومی]

syn. excitable cell membrane

excrement → excretion²**excrete**

دفع کردن [عمومی]

excretion¹

دفع [عمومی]

excretion²

ماده دفعی [عمومی]

syn. excrement

excretory

دفعی [عمومی]

exine

برون‌پوش [عمومی]

exo → exonuclease**exocarp**

برون‌پَر [عمومی]

exocytosis

برون‌رانی [عمومی]

exon

بیانه [عمومی]

exonic

بیانه‌ای [عمومی]

exonuclease

برون‌نوکلئاز [ژن]

abbr. exo

expressed genome

ژنگان بیان‌شده [ژن]

expression cloning vector

→ expression vector

expression genomics

ژنگان‌شناسی بیانی [ژن]

expression vector

ناقل بیانی [ژن]

syn. expression cloning vector,

transcription vector

extinction

انقراض [عمومی]

exudate

برون‌زهه [عمومی]

syn. exudation¹**exudation¹** → exudate**exudation²**

برون‌زهش [عمومی]

exudative

برون‌زهشی [عمومی]

F**Fabaceae**

باقلائیان [کی‌می]

syn. Leguminosae

Fabales

باقلاسانان [کی‌می]

facilitated diffusion

پخش آسان [عمومی]

syn. uniport, carrier membrane

diffusion

facultative heterochromatin

دگرفامینه اختیاری [ژن]

Fagaceae

راشیان [کی‌می]

Fagales

راش‌سانان [کی‌می]

Fagus

راش [کی‌می]

Falco naumanni

شاهین ناومان [جانوری]

Falconidae

شاهینیان [جانوری]

Falconiformes

شاهین‌سانان [جانوری]

Fallopian tube

لوله فالوپ [عمومی]

epidermic(al) روپوستی [عمومی]

epididymis خاک [عمومی]

epididymitis خاک آماس [عمومی]

epigenesis پس زایش [عمومی]

epigenetic پس زایشی [عمومی]

epigenetics وراثت شناسی [ژن]

epigenetic variation

گوناگونی وراثتی [ژن]

Epigenome وراثت گان [ژن]

Epigenomics وراثت گان شناسی [ژن]

epigenotype وراثت نمود [ژن]

epiglottis برچاکنای [عمومی]

epiphysis → epiphysis gland

epiphysis gland

غده رومغزی، رومغزی [عمومی]

syn. epiphysis

episperm رودانه [عمومی]

epistasis روایستایی [ژن]

epistatic gene ژن روایستا [ژن]

epithem روآکنه [عمومی]

Equidae اسبیان [جانوری]

Equisetaceae دم اسبیان [گیاهی]

Equus gervyi گورخر گروی [جانوری]

Equus hemionus

گورخر آسیایی [جانوری]

ER → endoplasmic reticulum

Eretmochelys imbricata

لاک پشت نوک عقابی پولکی [جانوری]

Ericales خلنگ سانان [گیاهی]

ESI-TOF

→ electrospray ionisation time-of-flight

Eubalaena australis

هوننگ جنوبی [جانوری]

Eubalaena glacialis

هوننگ یخچالی [جانوری]

Eubalaena japonica

هوننگ ژاپنی [جانوری]

Eucaryotae/ Eukaryotae

هوهسته ای ها [عمومی]

euchromatin هوفامینه [ژن]

eukaryon → eukaryote

eukaryosis/ eucaryosis

هوهستگی [عمومی]

eukaryote/ eucaryote

هوهسته ای^۱ [عمومی]

syn. eukaryon

eukaryotic/ eucaryotic

هوهسته ای^۲ [عمومی]

Euonymus گوشوارکی [گیاهی]

Euphorbia فرقیون [گیاهی]

Euphorbiaceae فرقیونیان [گیاهی]

Eurynorhynchus pygmeus

آبچلیک نوکقاشقی کوتوله [جانوری]

eustachian tube شپپور استاش [عمومی]

syn. auditory tube

eutrophia → eutrophy

eutrophic هوپرورد [عمومی]

eutrophication هوپرورش [عمومی]

eutrophy هوپروردگی [عمومی]

syn. eutrophia

evapotranspiration

برترانم، تبخیر - تعرق [عمومی]

syn. total evaporation,

water loss, fly-off

Emberizidae	زردپره‌ایان [جانوری]	endosperm	درون‌دانه [عمومی]
embryo	رویوان [عمومی]	endosteal	درون‌استی [عمومی]
embryogenesis	رویوان‌زایی [عمومی]	endosteum	درون‌است [عمومی]
embryogenetic	رویوان‌زایشی [عمومی]	endostitis/endostetis	
embryology	رویوان‌شناسی [عمومی]		درون‌است آماس [عمومی]
embryonal → embryonic		enhanceosome	افزای‌تن [ژن]
embryonic	رویوانی [عمومی]	enhancer	افزایشگر [ژن]
syn. embryonal		syn. strong positive element,	
embryophore	رویوان‌بر [عمومی]	SPE, upstream activator	
Embryophytes	رویوان‌داران [گیاهی]	sequence, UAS	
endexine	برون‌پوش درونی [عمومی]	enhancer element	
endocardium			عنصر افزایشگر [ژن]
	درون‌شامه قلب، درون‌شامه ^۲ [عمومی]	enhancer mutation	
endocarp	درون‌بر [عمومی]		جهش افزایشگر [ژن]
endocytosis	درون‌بری [عمومی]	enhancer sequence	
endoderm	درون‌پوست [عمومی]		توالی افزایشگر [ژن]
endodermic/ endodermal		envelope	پوش [میکرب]
	درون‌پوستی [عمومی]	environmental biotechnology	
endolymph	درون‌تنابه [عمومی]		زیست‌فناوری زیست‌محیطی [ژن]
endolymphatic	درون‌تنابه‌ای [عمومی]	environmental microbiology	
endonuclease	درون‌نوکلئاز [ژن]		میکروب‌شناسی محیطی [میکرب]
endoparasite	درون‌انگل [میکرب]	Ephedraceae	اُرمکیان [گیاهی]
endoplasm	درمیان‌یاخته [عمومی]	epiallele	وَرادگره [ژن]
endoplasmic	درمیان‌یاخته‌ای [عمومی]	epicardium	
endoplasmic reticulum			برون‌شامه قلب، برون‌شامه ^۲ [عمومی]
	شبکه درمیان‌یاخته‌ای [عمومی]	epicarp	روبر [عمومی]
abbr. ER		syn. epicarpium	
endosomal	درون‌تنی [عمومی]	epicarpium → epicarp	
endosome	درون‌تن [عمومی]	epiderm	روپوست [عمومی]

Dugongidae گاودریائیان [جانوری]
duodenum دوازدهه، اثنی عشر [عمومی]
duplicate¹ دوتا شدن [عمومی]
duplicate² دوتا شده [عمومی]
duplication دوتا شدگی [عمومی]
 syn. chromosomal duplication,
 doubling
durian خارگیل [گیاهی]
dystrophia → **dystrophy**
dystrophic دُش پرورد [عمومی]
dystrophy دُش پروردگی [عمومی]
 syn. dystrophia

E

eardrum → **tympanic membrane**
Ebenaceae خرمالوئیان [گیاهی]
ecological pyramid
 هرم بوم‌شناختی [عمومی]
 syn. food pyramid,
 Eltonian pyramid
ecological race
 نژاد بوم‌شناختی [عمومی]
ecological system → **ecosystem**
ecospecies بوم‌گونه [عمومی]
ecosystem بوم‌سازگان [عمومی]
 syn. ecological system
ecotone مرزبوم [عمومی]
ectoderm برون پوست [عمومی]

ectodermic/ ectodermal

برون پوستی [عمومی]
ectoparasite برون انگل [میکرب]
ectoparasiticide برون انگل کش [میکرب]
ectoplasm برمیان یاخته [عمومی]
 syn. ectosarc
ectoplasmatic برمیان یاخته‌ای [عمومی]
ectosarc → **ectoplasm**
editosome ویرایش تن [ژن]
egg → **ovum**
egg cell → **ovum**
Egretta eulophotes قار چینی [جانوری]
Egretta vinaceigula

قار گلو سرخ [جانوری]

ektexine برون پوش بیرونی [عمومی]
Elaeagnaceae سنجدیان [گیاهی]
Elaeagnus سنجد [گیاهی]
Elasmobranchii

نرم آبشش داران [جانوری]

electrochemical gradient

شیب الکتروشیمیایی [عمومی]

electrospray ionisation time-of-flight

زمان پرواز سنجی یونش الکتروافشانه‌ای [پروتکتان]

abbr. ESI-TOF

Elephantidae فیلان [جانوری]

elongation طول افزایش [ژن]

Eltonian pyramid

→ ecological pyramid

DNA sequence	توالی دنا [ژن]	dominance	بارزیت [ژن]
DNA sequencing	توالی‌یابی دنا [ژن]	dominant allele	دگره بارز [ژن]
DNA vector	ناقل دنا [ژن]	dominant character	
<i>Dodonaea</i>	ناترک [کیام]	→ dominant trait	
domain ¹	حوزه [عمومی]	dominant gene	ژن بارز [ژن]
Domain ²	حبه [پروتئین]	dominant trait	صفت بارز [ژن]
domain antibody	پادتن حبه‌ای [پروتئین]	syn. dominant character	
abbr. dAb		donor parent	والد دهنده [ژن]
domain arrangement		dormancy breaking	
	آرایش حبه [پروتئین]		خواب‌شکنی [کیام]
domain-encoding exon		double cross	چهاررگه [ژن]
	بیانه رمزگذار حبه [پروتئین]	syn. four-way hybrid	
domain expansion	حبه‌زایی [پروتئین]	double diffusion	پخش دوجانبه [عمومی]
domain family	خانواده حبه [پروتئین]	syn. double immunodiffusion	
domain fusion	الحاق حبه [پروتئین]	double immunodiffusion	
domain fusion analysis		→ double diffusion	
	تحلیل الحاق حبه [پروتئین]	doubling → duplication	
domain mapping		downstream	پایین‌دست [ژن]
	نقشه‌نگاری حبه [پروتئین]	Dromadidae	
domain number variation			سلیم خرچنگ‌خواریان [جانوری]
	تغییر تعداد حبه [پروتئین]	Dromas ardeola	
domain protein			سلیم خرچنگ‌خوار حواصیلی [جانوری]
	پروتئین حبه‌ای [پروتئین]	drupaceous fruit	
domain repetition	تکرار حبه [پروتئین]	→ drupe	
domain sharing	اشتراک حبه [پروتئین]	drupe	شفت [عمومی]
domain shuffling		syn. stone fruit, drupaceous fruit	
	بُرخوردگی حبه [پروتئین]	dry fruit	میوه خشک [کیام]
domain swapping		Dryopteridaceae	نرسرخسپان [کیام]
	حبه‌درآمیزی [پروتئین]	Dugong dugon	
domain walking	حبه‌پیمایی [پروتئین]		گاو دریایی حقیقی [جانوری]

diffusion respiration

تنفس پخشى [عمومى]

Diomedea albatrus

مرغ توفان دیومدى آلباتروس [جانورى]

Diomedea amsterdamensis

مرغ توفان دیومدى آمستردامى [جانورى]

Diomedea bulleri

مرغ توفان دیومدى بولر [جانورى]

Diomedea cauta

مرغ توفان دیومدى ترسو [جانورى]

Diomedea chlororhynchos

مرغ توفان دیومدى بینیزرد [جانورى]

Diomedea chrysostoma

مرغ توفان دیومدى سرخاکستری [جانورى]

Diomedea epomophora

مرغ توفان دیومدى سلطنتى [جانورى]

Diomedea exulans

مرغ توفان دیومدى سرگردان [جانورى]

Diomedea immutabilis

مرغ توفان دیومدى ساکن [جانورى]

Diomedea irrorata

مرغ توفان دیومدى خیس پر [جانورى]

Diomedea melanophris

مرغ توفان دیومدى ابروسياه [جانورى]

Diomedea nigripes

مرغ توفان دیومدى پاسياه [جانورى]

Diomedidae

دیومدیان [جانورى]

Dioscoreaceae

تمیسیان [کیامى]

Dioscoreales

تمیس سانان [کیامى]

Diospyrus

خرمالو [کیامى]

diploid

دولاد [عمومى]

diploidy

دولادی [عمومى]

Dipsacaceae

خواجه باشیان [کیامى]

Dipsacales

خواجه باشى سانان [کیامى]

Dipsacus

خواجه باشى [کیامى]

directed selection → directional selection

directional selection

انتخاب جهت دار، گزینش جهت دار [ژن]

syn. directed selection

disruptive selection

انتخاب گسلنده، گزینش گسلنده [ژن]

diversivore → omnivore

division

شاخه^۱ [جانورى]

DNA

دنا [ژن]

DNA carrier

حامل دنا [ژن]

DNA - dependent DNA

polymerase → DNA polymerase

DNA-dependent RNA polymerase

→ RNA polymerase

DNA nucleotidyl transferase

→ DNA polymerase

DNA polymerase

بنابسپاراز [ژن]

syn. DNA-dependent DNA

polymerase, DNA nucleotidyl transferase

DNA probe

کاوند دنايى [ژن]

DNase

دناز [ژن]

syn. deoxyribonuclease, DNase

DNase → DNase

Danaus plexippus

شه پروانه مشبک [جانوری]

Daphne

مازریون [گیاهی]

Datisca

شاهدانه‌وش [گیاهی]

Datiscaceae

شاهدانه‌وشیان [گیاهی]

deep hibernation

→ hibernation

dehiscent

شکوها [عمومی]

dehiscent fruit

میوه شکوها [عمومی]

Deletion

وانهش، حذف [ژن]

deletion editing

ویرایش وانهشی [ژن]

deletion mapping

نقشه‌نگاری وانهشی [ژن]

deletion mutation

جهش وانهشی [ژن]

Delphinapterus leucas

شبه‌دولفین بی‌باله سفید [جانوری]

Delphinidae

دولفینیان [جانوری]

Delphinus delphis

دولفین معمولی

پوزه‌کوتاه [جانوری]

dendrite

دارینه [عمومی]

Dendroica kirtlandii

دارسهره کرتلندی [جانوری]

denitrification

شوره‌زدایی [عمومی]

Dennstaedtiaceae

سرخس عقابیان [گیاهی]

deoxyribonuclease → DNase**deoxyribonucleic acid**

دی‌اکسی‌ریبونوکلئیک‌اسید [ژن]

Dermochelyidae

لاک‌پشت چرمیان [جانوری]

Dermochelys coriacea

لاک‌پشت پوستی چرمین [جانوری]

descendants → progeny**descending colon**

پس‌روده پایین‌رو، کولون پایین‌رو [عمومی]

syn. colon descendens, left colon

detritophage → detritivore**detritivorous → detritivore****detritivore**پوده‌خوار^۲ [عمومی]

syn. detritophage, detritivorous,

detritivorous, detritus feeder

detritivory

پوده‌خواری [عمومی]

detritus feeder → detritivore**detritivorous → detritivore****diallel cross**

تلاقی دوآلی، تلاقی دویگره‌ای [ژن]

Dianthus

میخک [گیاهی]

diapause

میان‌آسایی [عمومی]

diapodesis

تراگذاری [عمومی]

dichromasy → dichromatism**dichromat**

دورنگ‌بین [عمومی]

dichromatism

دورنگ‌بینی [عمومی]

syn. dichromasy, dichromatopsia

dichromatopsia

→ dichromatism

Diclidantheraceae

→ Polygalaceae

differential splicing

پیرایش افتراقی [ژن]

diffusion → simple diffusion

corpus fibrosum		cupula	فنجانک [عمومی]
→ corpus albicans		cupular	فنجانکی [عمومی]
corpus luteum	جسم زرد [عمومی]	Cuscuta	سیمس [گیاهی]
syn. yellow body of ovary, yellow body		Cuscutaceae	سیمسیان [گیاهی]
cortex	پوسته، قشر [عمومی]	cuticle	پوستک [عمومی]
Corylaceae	فندقیان [گیاهی]	cuticular	پوستگی [عمومی]
Corylus	فندق [گیاهی]	cybernome	رایاختمان [انز]
cotransport	هم‌ترابردی [عمومی]	cybernomics	رایاختمان‌شناسی [انز]
cotransporter	هم‌تراز [عمومی]	Cycadaceae	پایانخلیان [گیاهی]
Coturnix coturnix		cyclosis	چرخ‌زنی [عمومی]
	بلدرچین حقیقی [جانوری]	Cynomoriaceae	خونین‌گرزیان [گیاهی]
countertransport	پادترابردی [عمومی]	Cynomorium	خونین‌گرز [گیاهی]
cremocarp	آویزبر [گیاهی]	Cyperaceae	جگنیان [گیاهی]
creophagous → carnivore		Cyperales	جگن‌سانان [گیاهی]
Crex crex	یلوه خنایی حقیقی [جانوری]	Cyperus	جگن [گیاهی]
cRNA	رنام [انز]	cypsela	کافشه‌ای [گیاهی]
Crocodylia	تمساح‌سانان [جانوری]	cytaster → aster	
Crocodylidae	تمساحیان [جانوری]	cytogenetic map	
Crocodylus porosus		→ chromosome map	
	تمساح آب‌شور [جانوری]	cytokinesis	تقسیم درون‌یاخته [عمومی]
crossing over	چلیپایی شدن [عمومی]	cytoplasm	میان‌یاخته [عمومی]
Cruciferae	چلیپائیان [گیاهی]	cytoplasmic	میان‌یاخته‌ای [عمومی]
cryptic species → sibling species		syn. cytoplasmically	
Cryptogams	نهانزادان [گیاهی]	cytoplasmically → cytoplasmic	
Cucurbita	کدو [گیاهی]		
Cucurbitaceae	کدوئیان [گیاهی]		
Cucurbitales	کدوسانان [گیاهی]		
culture	کشت [میکرب]		
Cupressaceae	سرویان [گیاهی]		
		D	
		dAb → domain antibody	
		Danaidae	شه‌پروانه‌ایان [جانوری]

- Commelinaceae** [برگ‌بیدیان] [گیامی]
- commensal flora**
→ resident flora
- companion cell** [یاخته همراه] [گیامی]
- comparative genome analysis**
[ژنگان‌کاوی مقایسه‌ای] [ژن]
- comparative genomics**
[ژنگان‌شناسی مقایسه‌ای] [ژن]
- complementary DNA** [ژن] [دنا مکمل] [ژن]
syn. copy DNA
- complementary RNA** [ژن] [رنا مکمل] [ژن]
- Compositae** [مرکبان] [گیامی]
- composite cross** [دورگه مرکب] [ژن]
- computational genomics**
[ژنگان‌شناسی محاسباتی] [ژن]
- concentration gradient**
[شیب غلظت] [عمومی]
- conditional diapauses**
[میان‌آسایی شرطی] [عمومی]
- conjugate¹** [همیوغ] [عمومی]
- conjugate²**
[همیوغ شدن، همیوغ کردن] [عمومی]
- conjugation** [همیوگی] [عمومی]
- conjugon** [همیوگه] [عمومی]
- consanguinity** [هم‌خونی] [ژن]
- consensus motif** [بن‌مایه مشترک] [ژن]
- consensus sequence**
[توالی مشترک] [ژن]
- conserved domain**
[حبه حفظ‌شده] [پروتئان]
- abbr. CD
- conserved sequence box**
[توالی‌بست پایا] [ژن]
- constitutive heterochromatin**
[دگرغامینه نهادهی] [ژن]
- continuous culture**
[کشت پیوسته] [میکرب]
- continuous-flow culture**
[کشت جاری] [میکرب]
- Convulvulaceae** [پیچکیان] [گیامی]
- Convulvulus** [پیچک] [گیامی]
- copiotroph** [فزون‌پرورد¹] [عمومی]
- copiotrophic** [فزون‌پرورد²] [عمومی]
- copiotrophy** [فزون‌پروردگی] [عمومی]
- copy DNA**
→ complementary DNA
- Coracias garrulous**
[سبزه‌قبا‌ی وراج] [جانوری]
- Coraciidae** [سبزه‌قبا‌یان] [جانوری]
- Coraciiformes** [سبزه‌قبا‌سانان] [جانوری]
- core promoter** [پیش‌بر مرکزی] [ژن]
syn. promoter core
- cork** → suberin
- cork cambium** [بُن‌لاد چوب‌پنبه] [گیامی]
- Cornaceae** [زغال‌اخته‌ایان] [گیامی]
- Cornales** [زغال‌اخته‌سانان] [گیامی]
- Cornus** [زغال/اخته] [گیامی]
- corolla** [جام] [عمومی]
- corpus albicans** [جسم سفید] [عمومی]
syn. corpus fibrosum
- corpus amygdaloideum**
→ amygdaloid body

Ciconia nigra	لک‌لک سیاه [جانوری]	coccal	گویزه‌ای [عمومی]
Ciconiidae	لک‌لیکان [جانوری]	coccus	گویزه [عمومی]
Ciconiiformes	لک‌لک‌سانان [جانوری]	coculture	هم‌کشت [میکرب]
ciliophora	مژکداران [میکرب]	coding strand	رشته رمزگذار [ژن]
cilium	مژک [میکرب]	syn. non-transcribed strand	
Cistaceae	گل آفتابیان [گیاهی]	codominance	هم‌بارزیت [ژن]
cistron	کارایه [عمومی]	codon	رمز [عمومی]
syn. structural gene		Colchicaceae	گل‌حسرتیان [گیاهی]
Cistus	گل آفتابی [گیاهی]	Colchicum	گل‌حسرت [گیاهی]
class	رده [عمومی]	collenchyma	چسب‌آکنه [عمومی]
classical genetics		colon	پس‌روده، کولون [عمومی]
→ transmission genetics		syn. segmented intestine	
classification	رده‌بندی [عمومی]	colonalgia	پس‌روده‌درد، کولون‌درد [عمومی]
climax	اوج، نقطه اوج [عمومی]	colon ascendens	
climax theory	نظریه اوج [عمومی]	→ ascending colon	
clinical bacteriology		colon descendens	
	باکتری‌شناسی بالینی [میکرب]	→ descending colon	
clinical microbiology		colonic	پس‌روده‌ای، کولونی [عمومی]
	میکروب‌شناسی بالینی [میکرب]	colonoscope	
clinical mycology			پس‌روده‌بین، کولون‌بین [عمومی]
	قارچ‌شناسی بالینی [میکرب]	syn. coloscope	
clinical parasitology		colonoscopy	پس‌روده‌بینی، کولون‌بینی
	انگل‌شناسی بالینی [میکرب]	colon transversum	
clinical virology		→ transverse colon	
	ویروس‌شناسی بالینی [میکرب]	coloscope → colonoscope	
clonal	تاگی [عمومی]	Columbidae	کبوتریان [جانوری]
clone	تاگ [عمومی]	Columbiformes	کبوترسانان [جانوری]
cloned	تاگ‌سازی‌شده [عمومی]	Combretaceae	کاروم‌زنگیان [گیاهی]
clone library → gene library		Commelina	برگ‌بیدی [گیاهی]
clonning	تاگ‌سازی [عمومی]		

chorion

برون‌شامه رویان، برون‌شامه^۱

مشیمه بیرونی [عمومی]

chorionic

برون‌شامه‌ای [عمومی]

chromatid

فامینک [عمومی]

chromatin

فامینه [عمومی]

chromatinic

فامینه‌ای [عمومی]

chromatin insulator

عایق فامینه‌ای [ژن]

chromoplast

رنگ‌دیسه [گیاهی]

chromosomal aberration

→ chromosome aberration

chromosomal duplication

→ duplication

chromosomal mutation

→ chromosome mutation

chromosomal puff

→ chromosome puff

chromosomal rearrangement

نوآرایی فام‌تنی [ژن]

chromosomal translocation

تراسپاری فام‌تنی [عمومی]

chromosome

فام‌تن [عمومی]

chromosome aberration

آبیراهی فام‌تنی [ژن]

syn. chromosomal aberration

chromosome banding

نواربندی فام‌تنی [ژن]

chromosome breakage

شکستگی فام‌تن [ژن]

chromosome hopping

→ chromosome jumping

chromosome jumping

پرش فام‌تنی [ژن]

syn. chromosome hopping

chromosome loss

[ژن] ناپدید شدن فام‌تنی

chromosome map

[ژن] نقشه فام‌تن

syn. cytogenetic map

chromosome mapping

نقشه‌نگاری فام‌تن [ژن]

chromosome mutation

جهش فام‌تنی [ژن]

syn. chromosomal mutation

chromosome pairing

جفت‌شدگی فام‌تنی [ژن]

chromosome polymorphism

چندشکلی فام‌تنی [ژن]

chromosome puff

پف فام‌تنی [ژن]

syn. chromosomal puff, puff

chromosome theory of heredity

نظریه فام‌تنی وراثت [ژن]

chromosome walking

فام‌تن‌پیمایی [ژن]

chronospecies → paleospecies**Cichorium**

کاسنی [گیاهی]

Ciconia boyciana

لک‌لک شرقی [جانوری]

Ciconia ciconia

لک‌لک حقیقی [جانوری]

Ciconia episcopus microselis

لک‌لک گردن‌کرکی [جانوری]

cell wall دیواره یاخته [عمومی]

central cerebral sulcus

شیار مرکزی [عمومی]

centriole میانک [عمومی]

centrosome میان‌تن [عمومی]

centrosphere میان‌کوی [عمومی]

syn. attraction-sphere

centrospheric میان‌کویی [عمومی]

Cephalorhynchus commersonii

دولفین سرپوزه‌ای کومرسون [جانوری]

Cephalorhynchus eutropia

دولفین سرپوزه‌ای خوش‌خوراک [جانوری]

Cephalorhynchus heavisidii

دولفین سرپوزه‌ای هویساید [جانوری]

Ceratophyllaceae برگ‌شاخیان [گیاهی]

Ceratophyllum برگ شاخی [گیاهی]

Cercis ارغوان [گیاهی]

Cervidae گوزنیان [جانوری]

Cervus elaphus گوزن قرمز [جانوری]

Cervus elaphus barbarous

گوزن قرمز بربری [جانوری]

Cetacea آب‌بازسانان [جانوری]

chaperone پروتئین‌یار [ژن]

Charadriidae سلیمیان [جانوری]

Charadriiformes سلیم‌سانان [جانوری]

Chelonia mydas

لاک‌پشت سبز دریایی [جانوری]

Cheloniidae لاک‌پشت‌سبزیان [جانوری]

Chemoautotroph

شیمی‌خودپرورد [عمومی]

Chemoheterotroph

شیمی‌دگرپرورد [عمومی]

chemolithotroph

شیمی‌کانی‌پرورد [عمومی]

chemoorganotroph

شیمی‌آلی‌پرورد [عمومی]

chemotroph شیمی‌پرورد^۱ [عمومی]

chemotrophic شیمی‌پرورد^۲ [عمومی]

chemotrophy شیمی‌پروردگی [عمومی]

Chenopodiaceae اسفناجیان [گیاهی]

chilling سرمادهی [گیاهی]

chimera/ chimaera آمیژه [ژن]

chimeric antibody پادتن آمیژه‌ای [ژن]

chimeric DNA دنا ی آمیژه‌ای [ژن]

chimeric promoter

پیش‌بر آمیژه‌ای [ژن]

chimeric proteins

پروتئین‌های آمیژه‌ای [ژن]

chimerism آمیژگی [ژن]

Chiroptera خفاش‌سانان [جانوری]

Chlamydotis undulata

هویره موجدار [جانوری]

Chlidonias leucopterus

پرستوی دریایی بال‌سفید [جانوری]

Chlidonias niger niger

پرستوی دریایی سیاه حقیقی [جانوری]

Chloephaga rubidiceps

غاز خاکشنی‌خوار سریاقوتی [جانوری]

chlorophyll سبزینه [گیاهی]

chloroplast سبزدیسه [گیاهی]

<i>Campsis</i>	بیج اناری [کیامی]	<i>carnivory</i>	گوشت‌خواری [جانوری]
<i>Canna</i>	اختر [کیامی]	<i>carotid artery</i>	سرخرگ کاروتید، خواب‌رگ [عمومی]
<i>Cannabinaceae/ Cannabaceae</i>	شاهدانه‌ایان [کیامی]	<i>carpel</i>	برچه [عمومی]
<i>Cannabis</i>	شاهدانه [کیامی]	<i>carrier DNA</i>	بنای حامل [ژن]
<i>Cannaceae</i>	اختریان [کیامی]	<i>carrier membrane diffusion</i>	→ facilitated diffusion
<i>canonical sequence</i>	توالی متعارف [ژن]	<i>carrier protein</i>	→ transporter
<i>Caperea marginata</i>	یوزن‌هنگ کوتوله [جانوری]	<i>Caryophyllaceae</i>	میخکیان [کیامی]
<i>Capparidaceae/ Capparaceae</i>	کبریان [کیامی]	<i>Caryophyllales</i>	میخک‌سانان [کیامی]
<i>Capparis</i>	کبر [کیامی]	<i>Casmerodius albus albus</i>	حواصیل آراسته سفید حقیقی [جانوری]
<i>Caprifoliaceae</i>	آقطیان [کیامی]	<i>casparian strip</i>	نوار کاسپاری [عمومی]
<i>capsid</i>	پوشه [میکرب]	<i>Casuarina</i>	دُم‌اسب درختی [کیامی]
<i>capsomere</i>	پوشه‌پار [میکرب]	<i>Casuarinaceae</i>	دُم‌اسب درختیان [کیامی]
<i>Carcharodon carcharias</i>	کوسه سفید حقیقی [جانوری]	<i>catabolic</i>	فروگشتی [عمومی]
<i>Caretta caretta</i>	لاک‌پشت سربزرگ حقیقی [جانوری]	<i>catabolism</i>	فروگشت [عمومی]
<i>Carica</i>	خربزه درختی [کیامی]	<i>cataphyll</i>	→ tegmentum
<i>Caricaceae</i>	خربزه درختیان [کیامی]	<i>Cathartidae</i>	لاشخوریان [جانوری]
<i>Carnivora</i>	گوشت‌خوارسانان، گوشت‌خواران [جانوری]	<i>CD</i>	→ conserved domain
<i>carnivore</i>	گوشت‌خوار [جانوری]	<i>cDNA</i>	دِنام [ژن]
<i>syn. carnivorous,</i>		<i>cecal</i>	کورروده‌ای [عمومی]
<i>carnivorous animal,</i>		<i>cecum</i>	کورروده [عمومی]
<i>sarcophagous, creophagous</i>		<i>syn. blindgut</i>	
<i>carnivorous</i>	→ <i>carnivore</i>	<i>Celasteraceae</i>	گوشوارکیان [کیامی]
<i>carnivorous animal</i>	→ <i>carnivore</i>	<i>cell</i>	یاخته [عمومی]
		<i>syn. cellule</i>	
		<i>cell culture</i>	کشت یاخته [میکرب]
		<i>cellome</i>	یاختمان [ژن]
		<i>cellomics</i>	یاختمان‌شناسی [ژن]
		<i>cellule</i>	→ <i>cell</i>

Bos grunniens [جانوری] گاو تبتی، غزگاو [جانوری]

Bos sauveli [جانوری] گاو کامبوجی [جانوری]

Botaurus stellaris stellaris

[جانوری] بوتیمار بزرگ حقیقی [جانوری]

Botrychium [کیامی] سرخس/نگوری [کیامی]

Bougainvillea [کیامی] گل کاغذی [کیامی]

boundary element [ازن] عنصر مرزبند [ازن]

Bovidae [جانوری] گاویان [جانوری]

Bowman's capsule

[عمومی] پوشینه بومن [عمومی]

bract [عمومی] برگه^۱ [عمومی]

bracteole [عمومی] برگک [عمومی]

branch [جانوری] شعبه [جانوری]

Brantaruficollis

[جانوری] عروس غار سینه‌سرخ [جانوری]

Brassica [کیامی] کلم [کیامی]

Brassicaceae [کیامی] کلمیان [کیامی]

Brassicales [کیامی] کلم‌سانان [کیامی]

Breeding

[ازن] بهنژادی، اصلاح نژاد، اصلاح [ازن]

Bromeliaceae [کیامی] آناناسیان [کیامی]

broth culture → liquid culture

Brotogetis pyrrhopterus

[جانوری] طولی دم‌دراز گونه‌خاکستری [جانوری]

Bryophyta [کیامی] خزه‌تباران [کیامی]

syn. Mosses

Buddleja [کیامی] مُم‌موشی [کیامی]

bud primordium [کیامی] آغازۀ جوانه [کیامی]

bud scale [عمومی] فلس‌جوانه [عمومی]

bulk breeding [ازن] بهنژادی جمعی [ازن]

bulk-pedigree breeding

[ازن] بهنژادی جمعی - شجره‌ای [ازن]

bulk transport [عمومی] ترابرد توده‌ای [عمومی]

Burhinidae [جانوری] تلیله‌ایان [جانوری]

Burhinus oedicnemus

[جانوری] تلیله سنگی درشت‌ساق [جانوری]

Butomaceae [کیامی] هزارنی‌ایان [کیامی]

Butomus [کیامی] هزارنی [کیامی]

Buxaceae [کیامی] شمشادیان [کیامی]

Buxus [کیامی] شمشاد [کیامی]

C

Cactaceae [کیامی] کاکتوسیایان [کیامی]

Caesalpinaceae [کیامی] ارغوانیان [کیامی]

Callitrichaceae [کیامی] ستاره‌آبیان [کیامی]

Callitriche [کیامی] ستاره آبی [کیامی]

Calotropis [کیامی] استبرق [کیامی]

Calycanthaceae [کیامی] گل‌شراپیان [کیامی]

Calycanthus [کیامی] گل شراپی [کیامی]

calyx [عمومی] کاسه [عمومی]

cambial [عمومی] بُن‌لادی [عمومی]

cambogenesis [عمومی] بُن‌لادزی [عمومی]

cambium [عمومی] بُن‌لاد [عمومی]

Camelidae [جانوری] شتریان [جانوری]

Camellia [کیامی] چای [کیامی]

Camelus bactrianus

[جانوری] شتر بلخی [جانوری]

Campanula [کیامی] گل استکانی [کیامی]

Campanulaceae [کیامی] گل‌استکانیان [کیامی]

Barr body → sex chromatin	
basal body ¹ جسم پایه [میکرب]	نژاد شناختی [عمومی]
syn. flagellar motor	biomass زی توده [عمومی]
basal body ² → kinetosome	biomass energy انرژی زی توده ای [عمومی]
basal granule → kinetosome	biomass pyramid هرم زی توده [عمومی]
base sequence توالی بازی [ژن]	biome زیمان [عمومی]
behavioural genomics ژنگان شناسی رفتاری [ژن]	biomics زیگان شناسی [ژن]
Berardius bairdii نهنگ برینگی برد [جانوری]	Bionanotechnology زیست نانو فناوری [ژن]
Berberidaceae زرشکیان [گیاهی]	biospecies زی گونه [عمومی]
Berberis زرشک [گیاهی]	biosystematics زی سازگان شناسی [عمومی]
Betulaceae توسکائیان [گیاهی]	biota زیواگان [عمومی]
bidirectional promoter پیش بر دوسویه [ژن]	biotech → biotechnology
bidirectional replication هم تاسازی دوسویه [ژن]	biotechnol → biotechnology
bifunctional vector زیست فناوری [ژن]	biotechnology زیست فناوری [ژن]
→ shuttle vector	syn. biotech, biotechnol
Bignoniaceae پیچ اناریان [گیاهی]	biotope زی جا [عمومی]
biocenosis زی سازند [عمومی]	blastomere تنده پار [عمومی]
biocenose/ biocoenose/ تنداله [عمومی]	blastula تندالگی [عمومی]
biocoenosis → biocenosis	blastulation تندالگی [عمومی]
biogenesis زیست زایی [ژن]	blindgut → cecum
bioinformatics زیست داده ورزی [اپرتکنان]	blood cell, globule (fr.) گویچه [عمومی]
biolistics زیست باران [ژن]	blue biotechnology زیست فناوری آبی [ژن]
syn. particle gun technique, گاوزبانیان [گیاهی]	Boraginaceae
particle acceleration technique	Borago گاوزبان [گیاهی]

Asteraceae	کاسنیان [گیاهی]	B	
astral sphere → astrosphere			
astrosphere	اخترگویی [عمومی]	bacillary	میلیزه‌ای [عمومی]
syn. astral sphere		bacilliform	میلیزه‌شکل [عمومی]
atavism	نیاسانی [ژن]	bacillus	میلیزه [عمومی]
Athyriaceae	ماده‌سرخسیان [گیاهی]	backcross	آمیزش برگشتی [ژن]
attraction-sphere		backcross breeding	بهنژادی تلاقی برگشتی [ژن]
→ centrosphere		back mutation	
auditory tube		→ reverse mutation	
→ eustachian tube		bacteria	باکتری [عمومی]
autonomic nervous system		bacteriology	باکتری‌شناسی [میکرب]
دستگاه عصبی خودفرمان [عمومی]		bacteriophage	باکتری‌خوار [میکرب]
autosomal	جورفام‌تنی [عمومی]	syn. phage	
autosome	جورفام‌تن [عمومی]	bacteriuria	باکتری‌میزی [میکرب]
auto splicing → self-splicing		Balaena mysticetus	
autotroph	خودپرورد ^۱ [عمومی]	نهنگ گریلندی [جانوری]	
autotrophic	خودپرورد ^۲ [عمومی]	Balaenidae	نهنگیان [جانوری]
autotrophy	خودپروردگی [عمومی]	Balaenoptera bonaerensis	نهنگ بزرگ‌باله جنوبگانی [جانوری]
autumnal	پاییزی [عمومی]	Balaenoptera borealis	نهنگ بزرگ‌باله شمالی [جانوری]
auxotroph	تک‌آلی‌پرورد ^۱ [عمومی]	Balaenoptera edeni	نهنگ بزرگ‌باله عدنی [جانوری]
auxotrophic	تک‌آلی‌پرورد ^۲ [عمومی]	Balaenoptera musculus	نهنگ بزرگ‌باله تنومند [جانوری]
auxotrophy	تک‌آلی‌پروردگی [عمومی]	Balaenoptera physalus	نهنگ بزرگ‌باله کیسه‌گلو [جانوری]
Aves	پرنندگان [جانوری]	Balaenopteridae	نهنگ بزرگ‌باله‌ایان [جانوری]
Avicennia	حرّاء، سینا [گیاهی]		
Avicenniaceae			
حرّاثیان، سینائیان [گیاهی]			
axon	آسه [عمومی]		
Aythya nyroca			
اردک بلوطی غواص [جانوری]			
Azollaceae	آزیریان [گیاهی]		

antitermination protein

پروتئین پادپایانش [ژن]

antiterminator

پادپایانگر [ژن]

aorta

بزرگ‌سرخرگ، آئورت [عمومی]

aortic

بزرگ‌سرخرگی، آئورتی [عمومی]

aphanic species

→ sibling species

Apiaceae

کرفسیان [گیاهی]

Apiales

کرفس‌سانان [گیاهی]

apical body → acrosome**apical meristem**

سرلاد انتهایی [گیاهی]

Apium

کرفس [گیاهی]

Apocynaceae

خرزهره‌ایان [گیاهی]

apogamous

ناهمکام [عمومی]

apogamy

ناهمکامی [عمومی]

Aquifoliaceae

خاسیان [گیاهی]

Aquifoliales

خاس‌سانان [گیاهی]

Aquila adalberti

شاه‌باز اسپانیایی [جانوری]

Aquila clanga

شاه‌باز خالدار [جانوری]

Aquila heliaca

شاه‌باز شرقی [جانوری]

Araceae

شیپوریان [گیاهی]

Araliaceae

عشقه‌ایان [گیاهی]

Araucaria

کاج مطبق [گیاهی]

Araucariaceae

مطبق‌کاجیان [گیاهی]

archegonial

مامه‌دانی [عمومی]

archegoniate

مامه‌دان‌دار [عمومی]

archegoniophore

مامه‌دان‌بر [عمومی]

archegonium

مامه‌دان [عمومی]

syn. oogonium¹**Arctocephalus australis**

فک سرخرسی جنوبی [جانوری]

Ardea purpurea purpurea

حواصیل ارغوانی حقیقی [جانوری]

Ardeidae

حواصیلیان [جانوری]

Ardeola idae

حواصیلی ماداگاسکاری [جانوری]

Ardeola rufiventris

حواصیلی شکم‌حنایی [جانوری]

Arecaceae

خرمائیان [گیاهی]

Arecales

خرماسانان [گیاهی]

Aristolochia

زراوند [گیاهی]

Aristolochiaceae

زراوندیان [گیاهی]

aRNA → antisense RNA**Artiodactyla**

زوج‌سم‌سانان [جانوری]

Arum

گل شیپوری [گیاهی]

AS → alternative splicing**ascending colon**

پس‌روده بالارو، کولون بالارو [عمومی]

syn. right colon, colon ascendens

Asclepiadaceae

استبرقیان [گیاهی]

Asparagaceae

مارچوبه‌ایان [گیاهی]

Asparagales

مارچوبه‌سانان [گیاهی]

Asparagus

مارچوبه [گیاهی]

Aspleniaceae

سپرزدارویان [گیاهی]

asRNA → antisense RNA**assortative mating**

جورآمیزی [ژن]

assortment

جورابی [ژن]

aster

اخترک [عمومی]

syn. cytaster, kinosphere

ampulla ossea → ampulla
 amygdala → amygdaloid body
 amygdaloid body
 بادامک مغز، بادامک^۱ [عمومی]
 syn. amygdala, corpus
 amygdaloideum
 amyloplast [نشادپسه [عمومی]
 anabolic [فراگشتی [عمومی]
 anabolism [فراگشت [عمومی]
 anabolite [فراگشته [عمومی]
 Anacardiaceae [پسته‌ایان [گیاهی]
 anaerobic culture
 کشت بی‌هوازی [میکرب]
 analogous genes
 ژنهای ناهم‌ساخت [ژن]
 Ananas [آناناس [گیاهی]
 anaphase [پسین‌چهر [عمومی]
 Anas formosa [غاز تایوانی [جانوری]
 Anatidae [اردکیان [جانوری]
 androdioecious [نر-دو‌پایه [عمومی]
 androecium [نافه [عمومی]
 andromonoecious [نر-یک‌پایه [عمومی]
 androphore [نافه‌بر [عمومی]
 syn. androphorum
 androphorum → androphore
 anisogamete → heterogamete
 anisogametic → heterogametic
 Anser cygnoides [غاز قویی [جانوری]
 Anser erythropus [غاز پاقرمز [جانوری]
 Anseriformes [غازسانان [جانوری]

anther [بساک [عمومی]
 antherid → antheridium
 antheridial [زاهه‌دانی [عمومی]
 antheridiophore [زاهه‌دان‌بر [عمومی]
 antheridium [زاهه‌دان [عمومی]
 syn. antherid
 antheriferous [بساک‌بر [عمومی]
 antherozoid [گیازمه، زاهه^۲ [عمومی]
 antherozoidal
 گیازمه‌ای، زاهه‌ای [عمومی]
 Anthocerophyta
 شاخ‌واش‌تباران [گیاهی]
 anticoding strand
 رشته پادرمزگذار [ژن]
 anticodon [پادرمزه [عمومی]
 antidiuretic hormone
 هورمون پادپیشابی [عمومی]
 antigen [پادگین [عمومی]
 antipodal [پادسفتی [عمومی]
 antipodal cells
 یاخته‌های پادسفتی [عمومی]
 antiport [پادبری [عمومی]
 antiporter [پادبر [عمومی]
 Antirrhinum [گل‌میمونی [گیاهی]
 antisense RNA [رنای پادمعنا [ژن]
 syn. aRNA, asRNA
 antisense strand [رشته پادمعنا [ژن]
 antitermination [پادپایانش [ژن]
 antitermination factor
 عامل پادپایانش [ژن]

aggregate fruit	میوهٔ مجتمع [گیاهی]	allopatric	دگرجا [گیاهی]
agranulocyte		allospecies → semispecies	
	کوچه سفید تک‌هسته‌ای، تک‌هسته‌ای [عمری]	Alnus	توسکا [گیاهی]
agricultural biotechnology		alternate splicing	
	زیست‌شناسی فناوری کشاورزی [ژن]	→ alternative splicing	
Ailanthus	عَرَبَر [گیاهی]	alternative pre-messenger RNA	
Aizoaceae	علف‌فرشیان [گیاهی]	splicing	
albumen	سفیده [عمری]		پیرایشِ دگرسان پیش‌رِناپ [ژن]
Alcidae	ماهی‌گیرکیان [جانوری]	alternative RNA splicing	
Alectrurus risora		→ alternative splicing	
	شبه‌ژیان مرغ قهقهه‌زن [جانوری]	alternative splice form	
Alectrurus tricolor			شکل پیرایشی دگرسان [ژن]
	شبه‌ژیان مرغ دم‌خروسی [جانوری]	alternative splicing	
Algae	جلبکان، جلبکها [گیاهی]		پیرایش دگرسان [ژن]
alien addition line		<i>syn.</i> alternative RNA splicing,	
	رگهٔ بیگانه‌اضافه‌دار [ژن]	alternate splicing	
A-line	رگهٔ آ [ژن]	<i>abbr.</i> AS	
Alismataceae	قاشق‌واشیان [گیاهی]	Amaranthaceae	تاج‌خروسیان [گیاهی]
Alismatales	قاشق‌واش‌سانان [گیاهی]	Amaryllidaceae	نرگسیان [گیاهی]
allantois	نعلک رویانی، نعلک [عمری]	Amazona tucumana	
allele	بگره [عمری]		طوطی آمازونی آرژانتینی [جانوری]
<i>syn.</i> allelomorph		amino acid residue	
allelic	بگراه‌ای [عمری]		ماندهٔ آمینواسید [پروتکان]
allelism	بگرگی [عمری]	amnion	درون‌شامهٔ رویان، درون‌شامهٔ ،
allelomorph → allele			کیسهٔ آب، مشیمهٔ درونی [عمری]
Alliaceae	پیازیان [گیاهی]	amnionic → amniotic	
alogamic → allogamous		amniotic	درون‌شامه‌ای [عمری]
allogamous	دگرکام [عمری]	<i>syn.</i> amnionic	
<i>syn.</i> allogamic		ampulla	فنجان [عمری]
alogamy	دگرکامی [عمری]	<i>syn.</i> ampulla ossea	

Acipenser medirostris

تاس‌ماهی سبب [جانوری]

Acipenser mikadoi

تاس‌ماهی میکادو [جانوری]

Acipenser naccarii

تاس‌ماهی ناکاری [جانوری]

Acipenser nudiventris

تاس‌ماهی شکم‌لخت [جانوری]

Acipenser persicus

تاس‌ماهی ایرانی [جانوری]

Acipenser ruthenus

تاس‌ماهی اتریشی [جانوری]

Acipenser schrenckii

تاس‌ماهی آموری [جانوری]

Acipenser sinensis

تاس‌ماهی چینی [جانوری]

Acipenser stellatus

تاس‌ماهی ستاره‌ای [جانوری]

Acipenser sturio

تاس‌ماهی بالتیکی [جانوری]

Acrocephalus paludicola

مگس‌گیر سردراز مردابی [جانوری]

acrosomal

تارکتنی [عمومی]

acrosome

تارکتن [عمومی]

syn. perforatorium, apical body

Actinidia

کیوی [گیاهی]

Actinidiaceae

کیویان [گیاهی]

Actinopterygii

باله‌شعاعی‌داران [جانوری]

action potential [کنش [عمومی]

active transport [تراژرد فعال [عمومی]

Addax nasomaculatus

غزال - گاو لک‌پوز [جانوری]

addition line [رگه اضافه‌داران]

addition mutation

→ insertion mutation

additive gene action

ژن‌کنش افزایشی [ژن]

Adiantaceae

پرسیاوشیان [گیاهی]

Adiantum

پرسیاوش [گیاهی]

Aenigmatolimnas marginalis

یلوه راه‌راه افریقایی [جانوری]

aerenchyma

هواکنه [عمومی]

aerobic culture

کشت هوازی [میکروب]

Aesculus

شاه‌بلوط هندی [گیاهی]

aestival¹/ estival¹

تابستانی [عمومی]

aestival²/ estival²

سرتابستانی [عمومی]

aestivation¹/ estivation¹

پوش‌آذین [گیاهی]

syn. prefloration

aestivation²/ estivation²

تابستان‌خوابی [عمومی]

syn. summer dormancy, torpidity

Agavaceae

خنجریان [گیاهی]

Agelaius flavus

سیاه‌مرغ زعفرانی [جانوری]

A

abiogenesis نازیست زایی [ژن]
abiotrophy → **hypotrophy**
Acanthaceae پاخرسیان [گیاهی]
Acantholimon کلاه میرحسن [گیاهی]
acarina کنه‌سانان [جانوری]
acarine کنه‌سان [جانوری]
accessory fruit → **pseudocarp**
Accipitridae عقابیان [جانوری]
acclimation خوگیری [عمومی]
 syn. **acclimatization**
acclimatization → **acclimation**
Aceraceae افراییان [گیاهی]
achene فندقه [گیاهی]
achromat → **monochromat**
achromatism
 → **monochromatism**
achromatopsia
 → **monochromatism**
acid-loving اسیددوست [گیاهی]
 syn. **acidophilus, acidophilic**

acidophilic → **acid-loving**
acidophilus/ acidophilous
 → **acid-loving**
acinar → **acinous**
acinic → **acinar**
aciniform انگوره‌شکل [عمومی]
acinitis انگوره‌آماس [عمومی]
acinose → **acinous**
acinous انگوره‌ای [عمومی]
 syn. **acinose, acinic, acinar**
acinus انگوره [عمومی]
Acipenser baerii baicalensis
 تاس‌ماهی بائر بایکالی [جانوری]
Acipenser fulvescens
 تاس‌ماهی نارنجی [جانوری]
Acipenser gueldenstaedtii
 تاس‌ماهی روسی [جانوری]
Acipenseridae تاس‌ماهیان [جانوری]
Acipenseriformes
 تاس‌ماهی‌سانان [جانوری]

فهرست واژه‌ها به ترتیب الفبای لاتینی

A Collection of Biology Terms

(1)

**General Biology, Plant Sciences,
Animal Sciences, Genetics, Proteomics,
Microbiology Terms**

extracted from
**Dictionary of Approved
Terms by the Academy of
Persian Language and Literature**

1997-2011

Terminology Department